

JOENSUU
KULTTUURI

Taiteen

PERUSOPETUS-
SUUNNITELMA
2018

Sisällysluettelo

1 OPETUSSUUNNITELMA	10
1.1 Opetussuunnitelmajärjestelmä ja opetussuunnitelman perusteet	11
1.2 Opetussuunnitelman laatiminen	11
1.3 Opetussuunnitelman sisältö	14
2 TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	16
2.1 Taiteen perusopetuksen tehtävä	16
2.2 Arvoperusta	17
2.3 Oppimiskäsitys	18
TAITEEN PERUSOPETUSSUUNNITELMAN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ A-osio	20
2.4 Yleisen oppimäärän yhteiset tavoitteet	21
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
3.1 Oppimisympäristöt ja oppilaitosten toiminta-ajatukset	22
3.2 Toimintakulttuuri	26
4 OPETUKSEN LAAJUUS JA RAKENNE	28
4.1 Opintojen laajuus	28
4.2 Opintojen rakenne	29
5 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	30
5.1 Henkilökohtainen opetussuunnitelma	30
5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	31
6 OPPIMISEN ARVIOINTI	33
6.1 Arvioinnin tehtävä	33

6.2 Arviointi opintojen aikana	34
6.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	34
6.4 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	35
6.4.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus	35
6.4.2 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista TPO:n yleisen oppimäärän opinnoista	36
7 ARKKITEHTUURI	38
8 KUVATAIDE	39
8.1 Varhaisiän kuvataidekasvatus	41
8.2 Kuvataiteen yhteiset opinnot	43
8.3 Kuvataiteen teemaopinnot	44
8.4 Aikuisten kuvataiteen opetus	46
8.5 Työtavat ja oppimisympäristö kuvataiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	47
8.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet kuvataiteen opetuksessa	50
8.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	51
8.6 Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa	51
8.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksi lukeminen	53
8.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	54
9 KÄSITYÖ	55
9.1 Varhaisiän käsityökasvatus	57
9.2 Käsityön yhteiset opinnot	58
9.3 Käsityön teemaopinnot	59
9.4 Aikuisten käsityön opetus	61
9.5 Työtavat ja oppimisympäristö käsityön opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	62

9.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet käsityön opetuksessa.....	63
9.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	63
9.6 Oppimisen arviointi käsityön opetuksessa.....	64
9.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	65
9.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	65
10 MEDIATAITEET	66
10.1 Varhaisiän mediataiteiden kasvatus	68
10.2 Mediataiteiden yhteiset opinnot	68
10.3 Mediataiteiden teemaopinnot.....	70
10.4 Aikuisten mediataiteiden opetus	71
10.5 Työtavat ja oppimisympäristö mediataiteiden opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	71
10.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet mediataiteiden opetuksessa	72
10.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	72
10.6 Oppimisen arviointi mediataiteiden opetuksessa.....	73
10.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	74
10.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	74
11 MUSIIKKI.....	75
12 SANATAIDE	76
12.1 Varhaisiän sanataidekasvatus	78
12.2 Sanataiteen yhteiset opinnot.....	79
12.3 Sanataiteen teemaopinnot	81
12.4 Aikuisten sanataiteen opetus.....	83
12.5 Työtavat ja oppimisympäristö sanataiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.....	84

12.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet sanataiteen opetuksessa	85
12.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	85
12.6 Oppimisen arviointi sanataiteen opetuksessa	86
12.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	87
12.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	87
13 Sirkustaide.....	88
13.1 Varhaisiän sirkuskasvatus.....	90
13.2 Sirkustaiteen yhteiset opinnot	91
13.3 Sirkustaiteen teemaopinnot.....	93
13.4 Aikuisten sirkustaiteen opetus.....	95
13.5 Työtavat ja oppimisympäristö sirkustaiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.....	96
13.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet sirkustaiteen opetuksessa	97
13.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	97
13.6 Oppimisen arviointi sirkustaiteen opetuksessa	98
13.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	99
13.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	99
14 TANSSI	101
14.1 Varhaisiän tanssikasvatus.....	104
14.2 Tanssin yhteiset opinnot	105
14.3 Tanssin teemaopinnot.....	108
14.4 Aikuisten tanssin opetus	110
14.5 Työtavat ja oppimisympäristö tanssin opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.....	111
14.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet tanssitaiteen opetuksessa	114

14.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	115
14.6 Oppimisen arviointi tanssin opetuksessa	116
14.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	117
14.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	117
15 TEATTERITAIDE	119
15.1 Varhaisiän teatterikasvatus	121
15.2 Teatteritaiteen yhteiset opinnot	122
15.3 Teatteritaiteen teemaopinnot	124
15.4. Aikuisten teatteritaiteen opetus	126
15.5. Työtavat ja oppimisympäristö teatteritaiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	128
15.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet	129
15.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen	129
15.6. Oppimisen arviointi teatteritaiteen opetuksessa	130
15.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	131
15.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	131
TAITEEN PERUSOPETUSSUUNNITELMAN LAAJA OPPIMÄÄRÄ B-osio	133
2.4 Laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet	134
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	136
3.1 Oppimisympäristöt ja oppilaitosten toiminta-ajatukset	136
3.2 Toimintakulttuuri	140
4 OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE	142
4.1 Opintojen laajuus	142
4.2 Opintojen rakenne	143
5 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	145

5.1 Henkilökohtainen opetussuunnitelma	145
6 OPPIMISEN ARVIOINTI	147
6.1 Arvioinnin tehtävä	147
6.2 Arviointi opintojen aikana	148
6.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	148
6.4 Oppimäärän arviointi	149
6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	150
6.5.1 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus	150
6.5.2 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista TPO:n laajan oppimäärän opinnoista	151
6.5.3 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus	151
7 ARKKITEHTUURI	153
8 KUVATAIDE	154
8.1 Varhaisiän kuvataidekasvatus	157
8.2 Kuvataiteen perusopinnot	158
8.3 Kuvataiteen syventävät opinnot	160
8.3.1 Syventävien opintojen työpajatarjonta	163
8.4 Aikuisten kuvataiteen opetus	166
8.5 Työtavat ja oppimisympäristö kuvataiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	167
8.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet kuvataiteen opetuksessa	170
8.6 Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa	171
8.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	174
8.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	175
9 KÄSITYÖ	176
10 MEDIATAITEET	177

10.1 Varhaisiän mediataiteiden kasvatusta	179
10.2 Mediataiteiden perusopinnot	179
10.3 Mediataiteiden syventävät opinnot	182
10.4 Aikuisten mediataiteiden opetus	183
10.5 Työtavat ja oppimisympäristö mediataiteiden opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	184
10.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet mediataiteiden opetuksessa	184
10.6 Oppimisen arviointi mediataiteiden opetuksessa	185
10.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	186
10.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	187
11 MUSIIKKI	188
11.1 Varhaisiän musiikkikasvatusta	191
11.2 Musiikin perusopinnot	192
11.3 Musiikin syventävät opinnot	197
11.4 Aikuisten musiikin opetus	199
11.5 Työtavat ja oppimisympäristö musiikin opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	200
11.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet musiikin opetuksessa	204
11.6 Oppimisen arviointi musiikin opetuksessa	205
11.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	208
11.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma	208
12 SANATAIDE	209
13 Sirkustaide	210
14 TANSSI	211
14.1 Varhaisiän tanssikasvatusta	216

14.2 Tanssin perusopinnot	217
14.3 Tanssin syventävät opinnot.....	221
14.4 Aikuisten tanssin opetus	224
14.5 Työtavat ja oppimisympäristö tanssin opetuksessa	225
14.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet tanssitaiteen opetuksessa	229
14.6 Oppimisen arviointi tanssin opetuksessa.....	230
14.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	234
14.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma.....	235
15 TEATTERITAIDE.....	236

1 OPETUSSUUNNITELMA

Opetushallitus on päättänyt uusista taiteen perusopetuksen (TPO) sekä yleisen että laajan oppimäärän perusteista 2017, joihin on uutena taiteenalanana sisällytetty mediataiteen opetussuunnitelma. Opetushallitus velvoittaa opetuksen järjestäjää laatimaan taiteen perusopetussuunnitelman opetushallituksen määrittelemien perusteiden mukaisesti. Joensuun kaupunki on laatinut uudet opetussuunnitelmat järjestämiltään taiteenaloilta. Taiteen perusopetusta (TPO) järjestetään *yleisen oppimäärän mukaan kuvataiteessa, käsityötaiteessa, sanataiteessa, teatteritaiteessa, tanssitaiteessa ja sirkustaiteessa. Laajan oppimäärän mukaan taiteen perusopetusta järjestetään kuvataiteessa, musiikissa ja tanssitaiteessa.* Näiden lisäksi Joensuun kaupunki laatii ja hyväksyy *mediataiteen opetussuunnitelman*, tarkoituksena lähteä toteuttamaan mediataiteen opetusta kaikkia taiteenaloja yhdistävänä kokonaisuutena. Uudet opetussuunnitelmat tulevat käyttöön 1.8.2018. Tätä ennen opintonsa aloittaneilla taiteen perusopetuksen opiskelijoilla on oikeus suorittaa opintoja vanhan, vuoden 2005 opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti siirtymävaiheen ajan 31.7.2021 saakka. Mikäli ennen 1.8.2018 opintonsa aloittanut opiskelija haluaa siirtyä suorittamaan taiteen perusopetusta uuden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti, hänellä on oikeus saada aikaisemmin suoritettut opinnot hyväksiluettua.

Taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen henkilöstöstä säädetään laissa (633/1998) ja taiteen perusopetuksesta sekä opettajien ja rehtorien kelpoisuusvaatimuksista säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (986/1998).

Tämän opetussuunnitelman aluksi esitellään opetussuunnitelmajärjestelmä ja opetussuunnitelma-perusteet, opetussuunnitelman laatiminen, yleisen ja laajan opetussuunnitelman perusteiden eroja ja yhtäläisyyksiä, opetussuunnitelman sisältö, taiteen perusopetuksen tehtävä, arvoperusta sekä oppimiskäsitys. Sen jälkeen esitellään taiteen perusopetussuunnitelman yleisen oppimäärän perusteet sekä taidealakohtaiset opetussuunnitelmat (A-osio alkaen 2.4) ja viimeiseksi laajan oppimäärän perusteet sekä taidealakohtaiset opetussuunnitelmat (B-osio alkaen 2.4).

1.1 Opetussuunnitelmajärjestelmä ja opetussuunnitelman perusteet

Taiteen perusopetus on eri toimintojen tavoitteita ja sisältöjä yhdistävä kokonaisuus, joka muodostaa opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 5 §:n mukaan Opetushallitus (OPH) päättää kunkin taiteenalan taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Tämän lisäksi Opetushallitus päättää myös oppilaan arvioinnista sekä todistukseen merkittävistä tiedoista (Laki taiteen perusopetuksesta, 8 §).

Taiteen perusopetuksen järjestämisessä huomioitavia ohjausjärjestelmien osia ovat:

- Taiteen perusopetusta koskeva laki (633/1998) ja asetus (831/1998)
- Opetushallituksen määräys taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista (2017)
- Koulutuksen järjestäjän hyväksymät opetussuunnitelmat kultakin taiteenalta

1.2 Opetussuunnitelman laatiminen

Opetushallituksen määrittelemien taiteen perusopetussuunnitelman perusteiden mukaisesti koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman kullekin taiteenalalle. Joensuun kaupungissa taiteen perusopetusta järjestävät Joensuun seudun kansalaisopiston ja Joensuun konservatorion lisäksi sopimussuhteisesti muut toimijat. Opetushallituksen määräyksen mukaisesti kaupunki koulutuksen järjestäjänä hyväksyy kunkin organisaation tai taiteenalan opetussuunnitelman sekä vastaa siitä, että taiteen perusopetuspalvelut järjestetään taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) mukaisesti.

Opetussuunnitelma on laadittu Opetushallituksen määrittelemien linjausten mukaisesti yhteistyössä eri tahojen, kuten oppilaitosten opettajien ja eri taiteenalojen asiantuntijoiden kanssa. Opetussuunnitelman laatimisesta on vastannut opetussuunnitelmakoordinaattori yhdessä ohjausryhmän kanssa.

Ohjausryhmä:

OPS-koordinaattori Jertta Harinen

Joensuun seudun kansalaisopiston rehtori Tero Väänänen

Joensuun kaupungin kulttuurijohtaja Rebekka Pilppula

Joensuun kaupungin kulttuurisihteeri Sari Suvanto

Joensuun konservatorion va. rehtori Otto Korhonen

Joensuun konservatorion vs. apulaisrehtori Anneli Hynninen

Opettajilla, oppilailla sekä heidän huoltajillaan on ollut mahdollisuus osallistua taiteen perusopetus-suunnitelman laatimiseen vastaamalla TPO-uudistuksesta laadittuun kyselyyn. Kyselystä saadut vastaukset on huomioitu tätä suunnitelmaa laadittaessa. Opetussuunnitelmaa laadittaessa on järjestetty useita kaikkia taiteen perusopetusta järjestäviä toimijoita kokoavia keskusteluita ja työpajata-paamisia sekä osallistuttu muun muassa TPO-liiton järjestämiin Luotsit-hankkeen tapaamisiin ja Kansalaisopistojen liiton (KOL) sekä Opetushallituksen (OPH) järjestämiin valtakunnallisiin koulutuk-siin. Joensuun kaupunki on toiminut yhtenä koordinoijana valtakunnallisen mediataiteen yhteistyö-ryhmän kokoonpanon toteuttamisessa.

Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee huomioida oppilai-den yksilölliset tarpeet ja valmiudet, taiteenalan traditio sekä paikallinen kulttuuriperintö, taiteen-alan kansalliset ja kansainväliset muutokset, vaatimukset jatko-opintoihin sekä oppilaitoksen ja toi-mintaympäristön omaleimaisuus. Oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet on huomioitu sisällyt-tämällä opetussuunnitelmaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman toteuttamisen mahdollisuus. Taiteenalan traditio, paikallinen kulttuuriperintö, oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön omalei-maisuus sekä vaatimukset jatko-opintoihin näkyvät kunkin taiteen perusopetusta tarjoavan organi-saation tai taiteenalan omassa opetussuunnitelmassa sekä opetuksen sisällöissä. Taiteenalan kan-salliset ja kansainväliset muutokset tulevat näkymään etenkin eri taiteenaloja sitovan mediataiteen alalla.

Taulukko 1, yleisen ja laajan oppimäärän erot ja yhtäläisyydet

YLEISEN JA LAAJAN OPPIMÄÄRÄN EROT JA YHTÄLÄISYYDET	
YLEINEN OPPIMÄÄRÄ Laajuus 500 tuntia Koostuu yhteisistä ja teemaopinnoista sekä mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta – yhteiset opinnot 300t – teemaopinnot 200 t – yhteiset opinnot: taiteenalan perustaitojen hankkiminen – teemaopinnot: yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen laajentaminen	LAAJA OPPIMÄÄRÄ Laajuus 1300 tuntia Koostuu perus- ja syventävistä opinnoista sekä mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta – perusopinnot 800 t – syventävät opinnot 500 t – perusopinnot: taiteenalan keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen – syventävät opinnot: opintomahdollisuuksien laajentaminen ja painottaminen, lopputyö – sekä perus- että syventäviin opintoihin mahdollista sisällyttää keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia
MOLEMMILLE YHTEISTÄ - oppitunnin laskennallinen laajuus 45 min – etenemismahdollisuus tasolta toiselle – jatkuva arviointi ja todistus – osaamisen tunnistaminen ja hyväksi lukeminen – yksilöllisten oppimistarpeiden ja valmiuksien huomioiminen – oppimäärän yksilöllistämismahdollisuus – koulutuksen järjestäjä määrittää opintokokonaisuudet, tavoitteet, sisällöt sekä laajuuden – laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta – taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille – mahdollisen varhaisiän kasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja laajuus päätetään OPSISSA	

1.3 Opetussuunnitelman sisältö

Taulukko 2, opetussuunnitelman sisältö yleisessä ja laajassa oppimäärässä

YLEINEN OPPIMÄÄRÄ	LAAJA OPPIMÄÄRÄ
Opintokokonaisuudet, sekä niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet	
Oppilaitoksen toiminta-ajatus	
Oppilaitoksen arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja työtavat	
Oppilaitoksen toimintakulttuuri	
Opetuksen rakenne ja laajuus	
Opetuksen yleiset tavoitteet	
Oppimäärän yksilöllistäminen	
Oppilaaksi ottamisen periaatteet	
Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa	
OPSIN perusteissa kuvatut arvioinnin kohteet	
Oppimisen arviointi	
Toiminnan jatkuva kehittäminen	

Opetushallituksen mukaan opetussuunnitelman tulee sisältää oppilaitoksen toiminta-ajatus, arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö, työtavat ja toimintakulttuuri, opetuksen rakenne, laajuus ja yleiset tavoitteet, yhteisten ja teemaopintojen opintokokonaisuudet tavoitteineen, sisältöineen ja laskennallisine laajuuksineen, oppimisen arviointi ja OPSIN perusteissa kuvatut oppimäärän arvioinnin kohteet, oppimäärän yksilöllistäminen, oppilaaksi ottamisen periaatteet, yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa sekä jatkuva kehittäminen. Joensuun kaupunki opetuksen järjestäjänä velvoittaa taiteen perusopetusta antavat organisaatiot laatimaan viimeistään 31.7.2018 yhdenvertai-

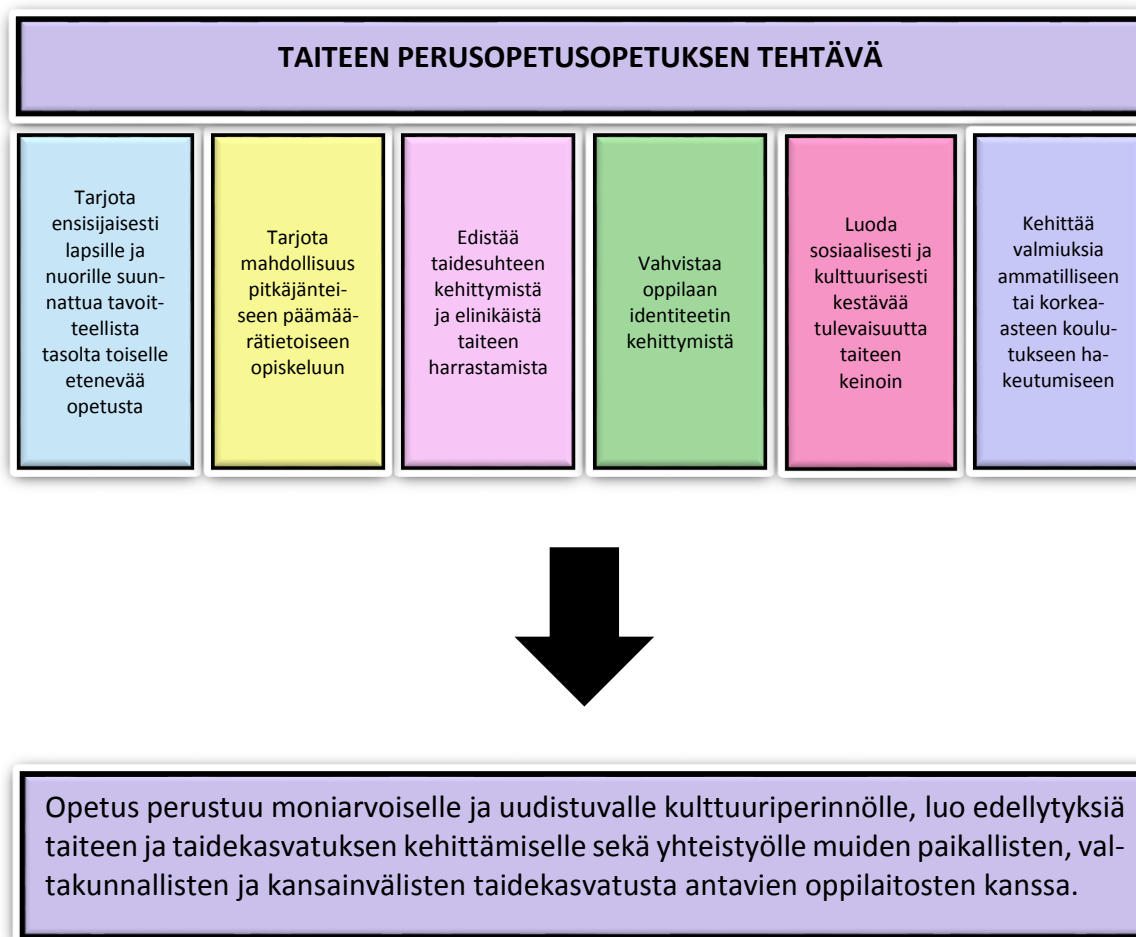
suuslain (1325/2014) 6:2 §:n mukaisen yhdenvertaisuussuunnitelman, joka sisältää tiedot tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lisäksi Joensuun kaupunki velvoittaa, että naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014 5 a §) määrittelemä oppilaitoskohtainen tasa-arvosuunnitelma laaditaan 31.7.2018 mennessä. Joensuun kaupunki opetuksen järjestäjänä suosittaa oppilaitoksia tasa-arvosuunnitelman vuosittaiseen tarkasteluun, mutta samalla velvoittaa oppilaitoksia suunnitelman päivittämiseen vähintään kolmen vuoden välein. Tasa-arvosuunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa.

Joensuun kaupunki koulutuksen järjestäjänä suunnittelee opetuksen tarjonnan ja päättää opetuksen määrästä siten, että opetussuunnitelman mukaiset opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa sekä seuraa opetussuunnitelman toteutumista ja kehittymistä kullakin taiteenalalla, arvioi koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin (Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) 7 § (muutettu lailla 1301/2013)).

Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti opetussuunnitelma tulee laatia riittävän selkeästi, jotta oppilas ja huoltaja kykenevät saamaan opinnoista riittävästi tietoa. Tämän vuoksi opetussuunnitelma sisältää paljon havainnekuvia sekä taulukoita.

2 TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

2.1 Taiteen perusopetuksen tehtävä

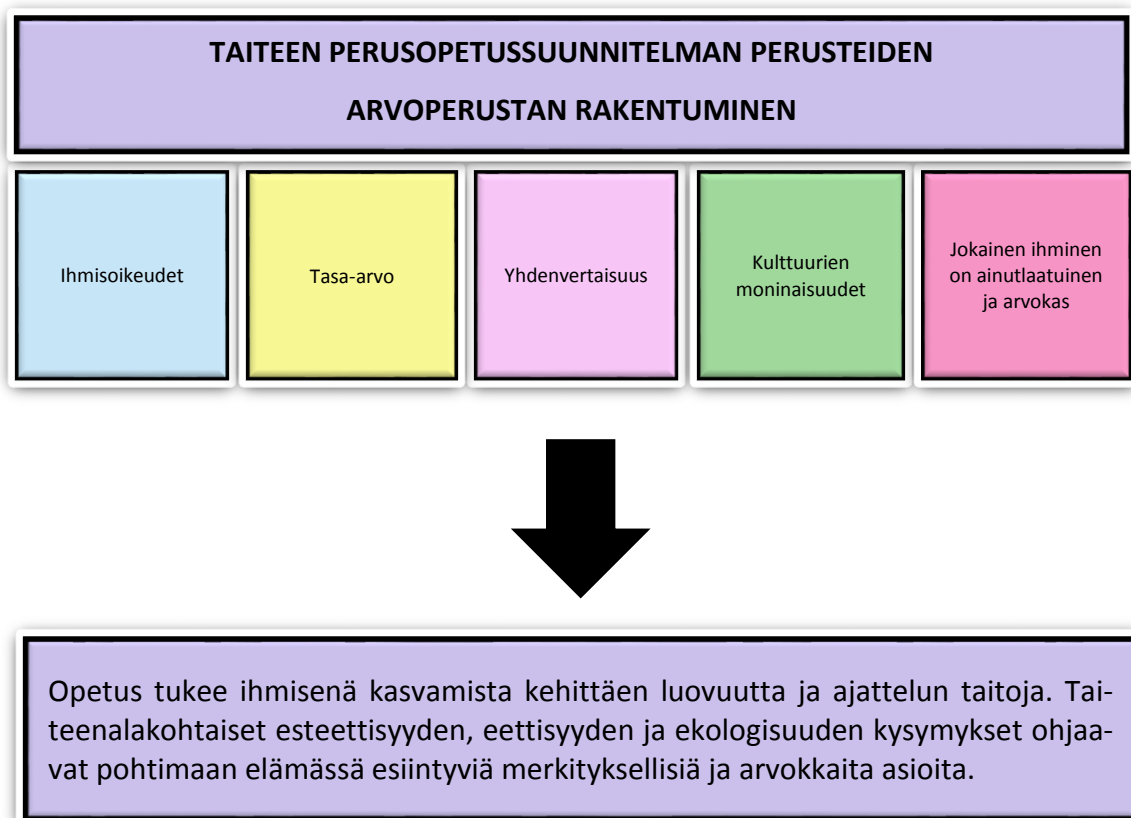
Kuvio 1, taiteen perusopetuksen tehtävä

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää opetusta, jonka tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuuksia pitkäjänteiseen ja päämäärätietoiseen omien kiinnostusten mukaiseen eri taiteenalojen opiskeluun. Opetuksen tarkoituk-

sena on edistää oppilaan taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Opetus kehittää valitulle taiteen alalle ominaista osaamista antaen valmiuksia hakeutua kyseisen taiteen alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä tulevaisuus taiteen keinoin. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaan identiteetin kehittymistä, omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle, luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi sekä yhteistyölle muiden paikallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten taidekasvatusta antavien oppilaitosten kanssa.

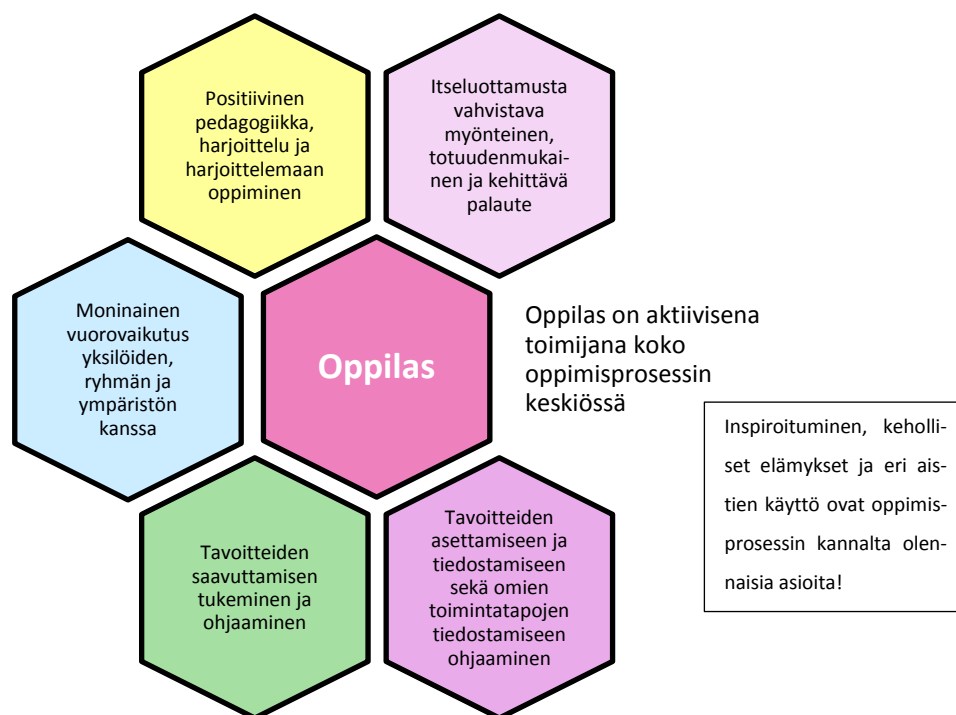
2.2 Arvoperusta

Kuvio 2, taiteen perusopetuksen arvoperustan rakentuminen

Taiteen perusopetussuunnitelman perusteiden arvoperustan mukaan taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuksien kunnioitukselle. Opetuksessa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Opetus perustuu käsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja arvokas sekä yksilönä että yhteisön jäsenenä. Opetus tukee ihmisenä kasvamista kehittämällä luovuutta ja ajattelun taitoja. Lähtökohtana ovat kullekin taiteentalalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteentalakohtaiset esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat oppilasta pohtimaan elämässä esiintyviä merkityksellisiä ja arvokkaita asioita.

2.3 Oppimiskäsitys

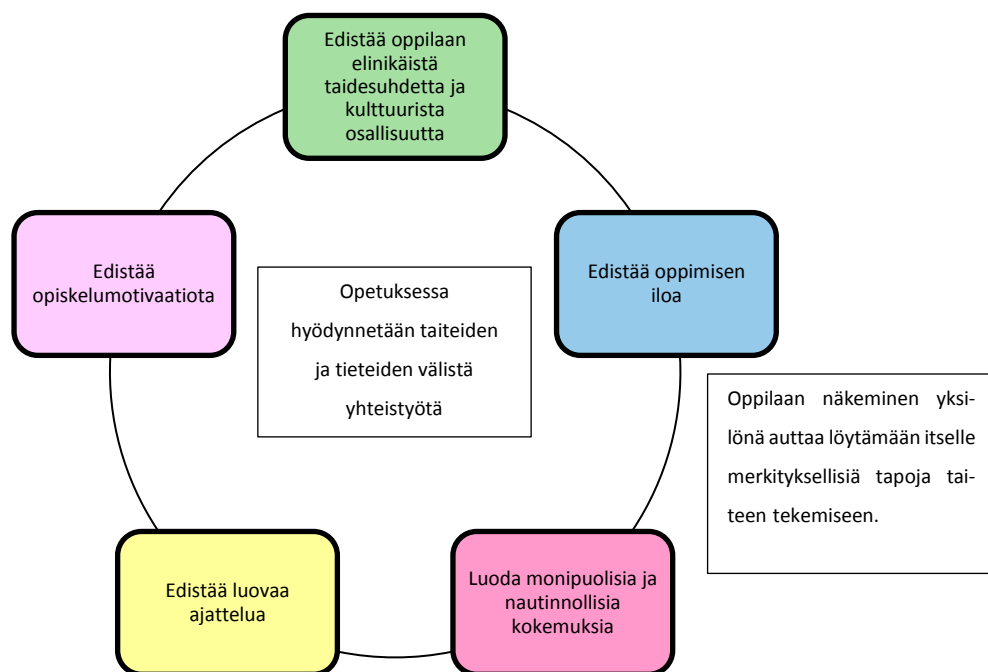
Kuvio 3, oppimiskäsitys, jonka mukaan oppilas on aktiivisena toimijana keskiössä

Taiteen perusopetuksen keskiössä on oppimiskäsitys, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Häntä ohjataan asettamaan tavoitteita sekä toimimaan tavoitteiden suuntaisesti niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muiden kanssa. Oppiminen tapahtuu moninaisessa vuorovaikutuksessa yksilöiden, ryhmän ja ympäristön kanssa. Positiivinen pedagogiikka, harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen tukevat monipuolisen, myönteisen, totuudenmukaisen ja kehittävän palautteen antamisen kautta myönteisten tunnekokemusten sekä oppimisen ilon syntymistä ja vahvistavat oppilaan itseluottamusta. Positiivisen pedagogiikan peruslähtökohtana on, että opetuksessa keskitytään oppilaan tai oppimisen virheiden etsimisen sijaan vahvuuksiin. Jokainen itsessään on ainutlaatuinen.

Inspiroituminen, keholliset elämykset ja eri aistien käyttö ovat oppimisprosessin kannalta olennaisia asioita. Oppilasta ohjataan tiedostamaan omia toimintatapojaan sekä ymmärtämään omia kokemuksiaan ja käyttämään näitä kehittääkseen omaa oppimistaan. Oppiminen on kulttuurista osallisuutta ja hyvinvointia edistävää yksilöllisen oppimisen sekä yhteistöllisten tietojen ja taitojen rakentamista.

TAITEEN PERUSOPETUSSUUNNITELMAN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ A-osio

2.4 Yleisen oppimäärän yhteiset tavoitteet

Kuvio 4, yleisen oppimäärän tavoitteet

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteena on edistää elinikäistä taidesuhdetta ja kulttuurista osallisuutta, luoda monipuolisia nautinnollisia kokemuksia, edistää oppimisen iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua. Vaihtelevat oppimisympäristöt sekä kokeileva ja soveltava kulttuuri tukevat oppilaan monilukutaidon ja moniaistisen ilmaisun kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään taiteiden ja tieteiden välistä yhteistyötä. Oppilaan näkeminen yksilönä auttaa oppilasta löytämään ja valitsemaan itselle merkityksellisiä tapoja taiteen tekemiseen. Oppilasta kannustetaan pohtimaan taiteen merkitystä omassa elämässä, vaikuttamaan taiteen keinoin elinympäristöönsä sekä tutustumaan valitsemaansa taiteenalaan historiallisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimisympäristöt ja oppilaitosten toiminta-ajatukset

Taiteen perusopetuksen tavoitteena on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisia, ilmapiiriltään avoimia, myönteisiä, rohkaisevia ja innostavia ympäristöjä, jotka tarjoavat jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden oman osaamisen kehittämiseen sekä osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin. Tavoitteena on oman taiteenalan ominaisen, aktiivisen ja pitkäjänteisen itsenäisen työskentelyn mahdollistamisen lisäksi luoda edellytyksiä osaamisen kehittämiseen eri taiteiden välillä ja yhteistyöhön muiden kanssa.

Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä huomioidaan kunkin taiteenalan oppilaiden tarpeiden, taitojen ja kiinnostuksen kohteiden lisäksi oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuva osaamisen kartoittaminen. Tarkoituksenmukaisten tilojen, työvälineiden ja materiaalin sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttö mahdollistavat opetussuunnitelman perusteiden mukaisen opiskelun kullakin taiteenalalla. Muiden toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa toteutetut yhteistyöhankkeet tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintokokonaisuutta. *Joensuussa yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta antavat Joensuun seudun kansalaisopisto, Cat People Tanssikoulu, Joensuun Tanssiopisto ja Taito Pohjois-Karjala ry.*

Joensuun seudun kansalaisopisto järjestää taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaan kuvataiteessa, sanataiteessa, sirkustaiteessa ja teatteritaiteessa sekä laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta kuvataiteessa Joensuussa Pekkalan kartanossa ja Joensuun kantakaupungin alueella sijaitsevista sivupisteistä. Edellisten taiteenalojen lisäksi kansalaisopiston tarkoituksena on käynnistää mediataiteiden opetus. Kansalaisopisto on viiden kunnan alueella toimiva vapaan sivistystyön elinikäistä ja omaehtoista oppimista edistävä oppilaitos, joka järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Joensuun kaupunki toimii kansa-

laisopiston ylläpitäjäkuntana. Sopimuskuntia ovat Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi. Kansalaisopisto innostaa alueensa ihmisiä osallistumaan, vaikuttamaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Kansalaisopisto osallistuu TPO-liiton järjestämiin koulutuksiin ja kehittää jatkuvasti toimintaansa kouluttamalla opettajia sekä tekemällä yhteistyötä kuntien ja eri alueiden toimijoiden kanssa.

Cat People Tanssikoulun tanssinopetus järjestetään vuosittain tasolta toiselle etenevänä ryhmäopetuksena. Koululla on syys- ja kevätlukukausi, jotka ovat kestoaltaan yhtä pitkät. Lukukauden kesto on 16 viikkoa. Näiden lisäksi järjestetään vuosittain lyhempi kesälukukausi, teemallisia tiiviskursseja sekä lasten kesätanssileiri. Opetettavat lajit painottuvat show- ja streetlajeihin, joiden lisäksi koulussa opetetaan myös lastentanssia, nykytanssia, jazztanssia, tanssitekniikkaa, kehonhuoltoa sekä ajan ilmiöihin kuuluvia lajivariaatioita. Oppilaat ilmoittautuvat syksyisin lukujärjestyksestä valitsemilleen, oman ikäryhmänsä ja tasonsa mukaisille tunneille yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan. Lukukaudet huipentuvat oppilasnäytöksiin, jotka pidetään joulukuussa ja toukokuussa. Oppilaille pyritään järjestämään vuoden aikana myös muita esiintymismahdollisuuksia, esimerkiksi kaupungin tapahtumiin ja Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalille.

Tanssikoululla järjestetään ajoittain vierailevien opettajien tiiviskursseja. Kursseilla oppilaiden on mahdollista syventää opintojaan ja päästä tutustumaan sellaisiin lajeihin ja osaamiseen, joita ei välttämättä ole tarjolla omassa tanssikoulussa tai alueellisesti. Yhteisöllisyyden luomiseksi tanssikoululla järjestetään säännöllisesti kaikille tanssikoulun oppilaille avoimia Get together – tapahtumia. Tapahtumilla on teema ja niihin kuuluu matalan kynnyksen esiintymis- tai kilpailutoimintaa. Tällä pyritään vahvistamaan oppilaiden yhteishenkeä ja opettamaan heitä arvostamaan toistensa vahvuuksia. Get together -tapahtumat tutustuttavat oppilaita kaikkiin koulussa toimiviin opettajiin ja madaltavat siten oppilaiden kynnystä ottaa tunteja kaikilta opettajilta. Opettajien integroiminen oppivan yhteisön jäseniksi on oleellinen osa toimintakulttuuria, sillä sen avulla korostetaan tasa-arvoisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä elinikäistä oppimista. Cat People Tanssikoulu on Suomen Tanssioppilaitosten liiton (STOPP ry) jäsen. Jäsenyys vaikuttaa koulun toimintakulttuuriin mahdollistamalla opettajien ja rehtorin jatkuvan kouluttamisen. STOPP ry:n kautta verkostoituminen myös muiden koulujen kanssa on mahdollista.

Joensuun Tanssiopistoa ylläpitää 14.5.2012 perustettu Joensuun Tanssiopistoyhdistys ry. Yhdistyksen tarkoituksena on tanssiharrastuksen monipuolinen kehittäminen sekä tanssiharrastuksen leviämisen edistäminen Pohjois-Karjalassa. Toimintansa toteuttamiseksi yhdistys järjestää laadukasta ja tavoitteellista tanssinopetusta tanssinharrastajille sekä harjoittaa näytöstoimintaa. Joensuun Tanssiopisto tarjoaa monipuolista tasolta toiselle etenevää tanssiopetusta Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen perusteiden mukaisesti. Oppilaitoksen tavoitteena on luoda jatkuvaa oppimista sekä kokonaisvaltaista ja eliniän kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, jonka edellytyksenä jokainen oppilas kohdataan omana itsenään ja erityisenä yksilönä. Pyrkimyksenä on olla lämmin ja hyväksyvä yhteisö, jonka jäsenenä kaikki oppilaat ja henkilökunnan jäsenet ovat arvostettuja yksilöitä. Jokainen yksilö on arvokas ja oppiminen tapahtuu sekä onnistumisien että epäonnistumisien kautta.

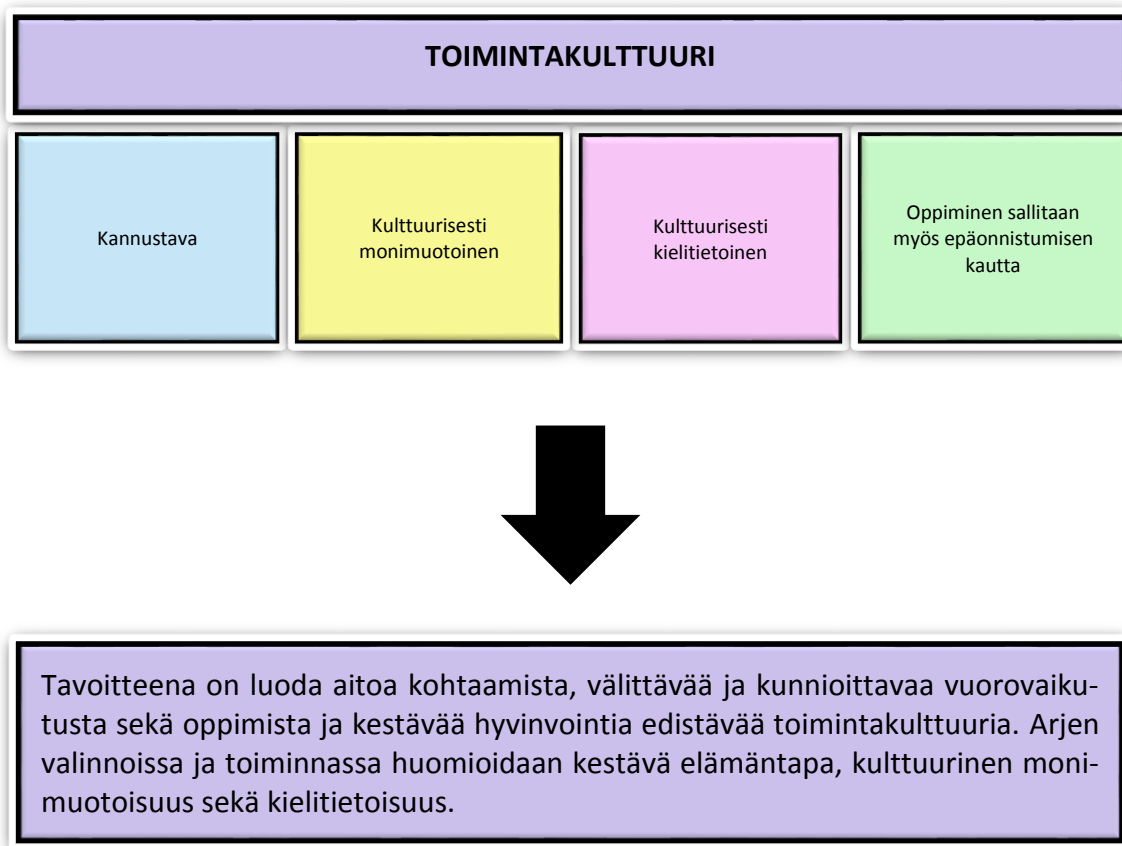
Tanssiopisto pyrkii kehittämään jatkuvasti henkilökunnan pedagogiikan ja taiteenalan tuntemusta, ylläpitämään avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta niin henkilökunnan sisällä kuin huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Toiminnassa huomioidaan kestävä kehitys, kulttuurien monimuotoisuus sekä kielitietoisuus. Osallistuminen Itä-Suomen aluekeskuksen toimintaan laajentaa mahdollisuuksia tunnetuksi tulemiseen ja tanssin taiteen perusopetuksen kehittämiseen. Johtokunta ja opettajat seuraavat alan kansainvälistä kehitystä.

Joensuun Tanssiopisto järjestää vuosittain oppilasnäytöksiä, joissa oppilaat pääsevät kehittämään esiintymistaitojaan ja vanhemmat sekä muut tanssista kiinnostuneet pääsevät näkemään alueen tanssitarjontaa. Mahdollisuuksien mukaan esityksiä voidaan viedä myös alueen päiväkoteihin, kouluihin, vanhainkoteihin ja sairaaloihin. Esiintymis- ja opetustoiminnallaan Tanssiopisto pyrkii levittämään tanssitietoutta koko maakuntaan. Aktiivinen osallistuminen paikallisiin ja valtakunnallisiin kulttuuri- ja taidetapahtumiin sekä tanssikatselmuksiin on myös tärkeä osa Tanssiopistossa tehtävää työtä.

Taito Pohjois-Karjala ry antaa käsityön taiteen perusopetusta Pohjois-Karjalassa. Lasten käsityöopjatoimintaa on yhdistyksessä ollut vuoden 1991 syksystä lähtien, ja vuoden 1993 syksystä lähtien opetus on ollut taiteen perusopetuksen mukaista. Taito Pohjois-Karjala ry on Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry:n jäsenjärjestö. Toiminta-ajatuksena on suomalaisen käsityön edistäminen kulttuurina,

taitona ja elinkeinona. Taito käsityökoulu Kässä noudattaa Taito ry järjestön toiminta-ajatusta Taito Pohjois-Karjala ry:n arvoja ovat luovuus, taito, yrittäjäyys ja kestävä kehitys, jotka ovat myös Kässän arvoja. Kässän tehtävänä on antaa lain (633/1998) ja asetuksen (813/1998) määrittelemää opetusta. Opetuskielenä on suomi.

3.2 Toimintakulttuuri

Kuvio 5, taiteen perusopetuksen toimintakulttuuri

Taiteen perusopetuksen toimintakulttuurissa lähtökohta on opetuksen laatu ja yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy vuorovaikutuksellisen jokaisen yksilön huomioivan yhteisen toiminnan kautta. Toimintakulttuuri on kannustava, kulttuurisesti monimuotoinen ja kielitietoinen, jossa ei pyritä täydellisyyteen, vaan sallitaan oppiminen myös epäonnistumisen kautta. Yhteinen toimintakulttuuri muodostuu vakiintuneista käytännöistä ja sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää opetuksen toteuttamista taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisesti sekä ohjaa taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen, kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemisen. Tavoitteena on luoda aitoa kohtaamista, välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta sekä oppimista ja

kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa kutakin taiteen alaa liittyvien oikeudellisten suojeltujen etujen, kuten sananvapauden, tekijänoikeuksien ja yksityisyyden suojan tuntemiseen. Taiteenalan osaamisen ja johtamisen kehittäminen, sekä taiteenalan taiteen perusopetuksen taiteenalan toimintakulttuurin, pedagogiikan, opetuksen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kehittäminen ovat organisaation jatkuvaa kehittämistä, jota tehdään yhteistyössä huoltajien ja oppilaiden sekä muiden tahojen kanssa. Tässä opetussuunnitelmassa kuvataan kunkin taiteenalan kohdalla taiteen alaa järjestävälle organisaatiolle ominaista toimintakulttuuria.

4 OPETUKSEN LAAJUUS JA RAKENNE

4.1 Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia, joka sisältää laskennallisesti yhteisiä opintoja 300 ja teemaopintoja 200 tuntia. Yksi oppitunti on laskennalliselta laajuudeltaan 45 minuuttia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Yhteisiä opintoja edeltävistä varhaisiän kasvatuksen opinnoista sekä niiden laajuudesta määritellään kunkin taiteenalan omassa luvussa. Yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta voidaan yksilöllistää ja joustavoittaa huomioiden taiteen ala, oppilaan ikä sekä aiemmin hankitut tiedot ja taidot. Riippuen taiteenalasta, yhteiset opinnot jakautuvat laskennallisesti neljän vuoden ajalle ja teemaopinnot kahden vuoden ajalle. Taiteenalasta riippuen, tuntimäärä voi sisältää myös omaa työskentelyä eli niin sanottuja etäopintoja.

Lukukausi kestää yhteensä 28 – 32 viikkoa riippuen taiteenalasta.

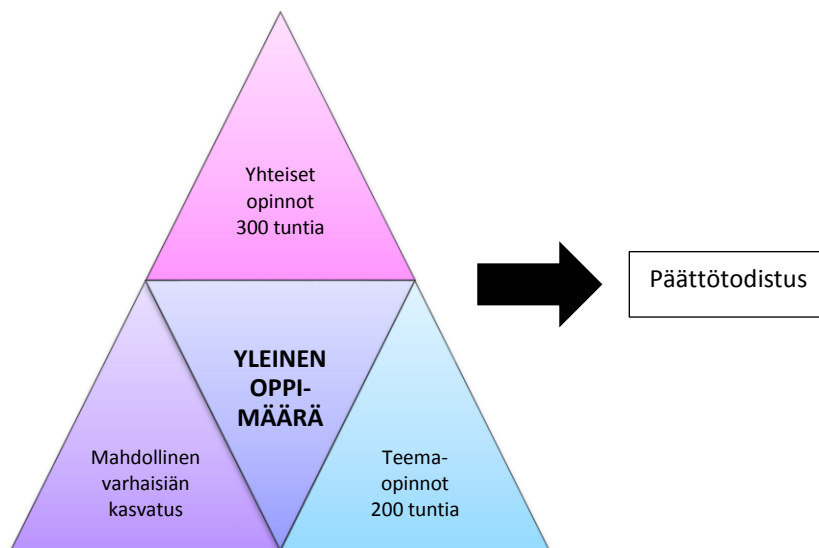
- Jos oppitunti on **60 min** (60 x 28 viikkoa = 1680 min:45 min) = 38 oppituntia / lukuvuosi
- Jos oppitunti on **90 min** (90 x 28 viikkoa = 2520 min:45 min) = 56 oppituntia / lukuvuosi
- Jos oppitunti on **120 min** (120 x 28 viikkoa = 3360 min:45 min) = 76 oppituntia / lukuvuosi

Taulukko 3, yleisen oppimäärän opintojen laajuus

YLEINEN OPPIMÄÄRÄ 500 tuntia	
Yhteiset opinnot	300 h
Teemaopinnot	200 h
Yleisen oppimäärän päättötodistus	

4.2 Opintojen rakenne

Yleisen oppimäärän opintojen kokonaisuus muodostuu taiteenalan yhteisistä opinnoista ja teemaopinnoista sekä mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta. Sekä yhteisten että teemaopintojen ja mahdollisen varhaisiän kasvatuksen rakenne, tavoitteet, keskeiset sisällöt ja laskennalliset laajuudet määritellään kunkin taiteenalan perusteissa taidealoittain valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille. Yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tarkoituksena on valitun taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Teemaopintojen tarkoituksena on laajentaa yhteisissä opinnoissa hankittuja taitoja. Tämä opetussuunnitelma sisältää valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditut yhteisten opintojen ja teemaopintojen sekä varhaisiän kasvatuksen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet.

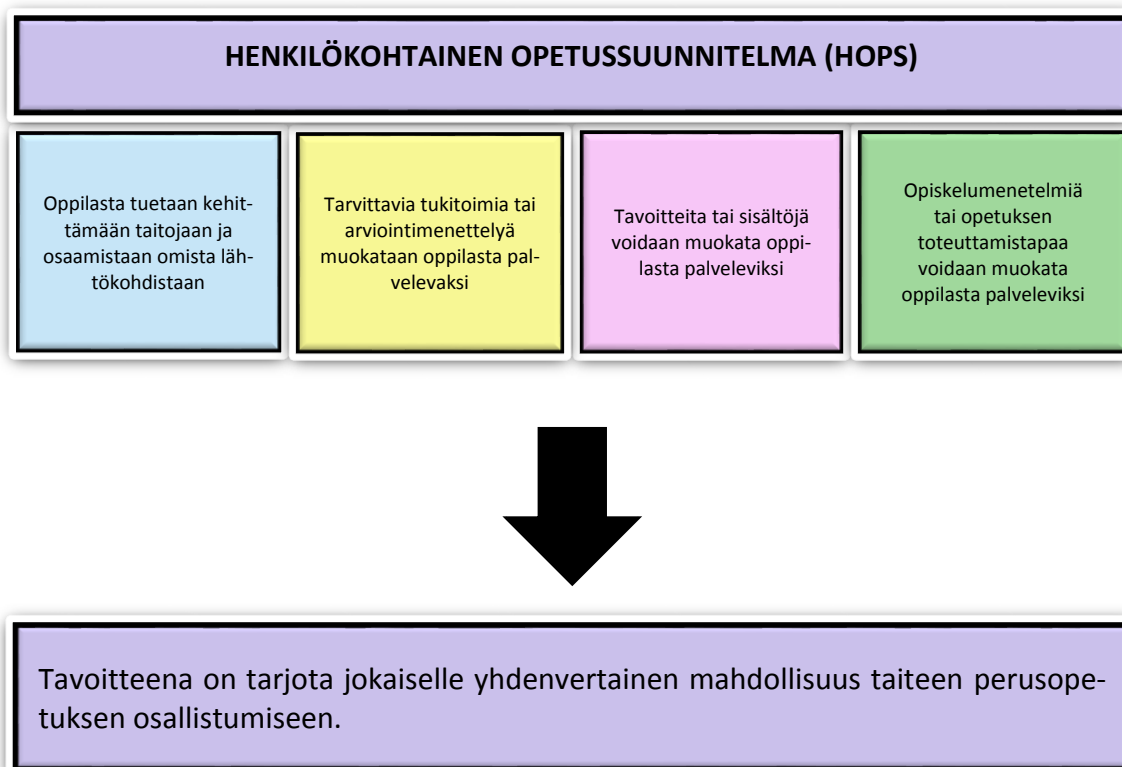

Kuvio 6, yleisen oppimäärän opintojen rakenne

5 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppimäärä oppilaan opiskelu- ja oppimis- edellytyksiä. Yksilöllistämisen tarkoituksena on tarjota kaikille yhdenvertainen mahdollisuus taiteen perusopetukseen osallistumiseen. Yksilöllistämisestä keskustellaan opettajan kanssa ennen opintojen aloittamista. Oppimäärän yksilöllistäminen voi tarkoittaa tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyn yksilöllistämistä. Yksilöllistäminen tehdään oppilasta parhaiten palvelevaksi siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Yksilöllistämismahdollisuudesta annetaan tietoa oppilaan huoltajalle ja asiasta keskustellaan opettajan kanssa ennen opintojen aloittamista.

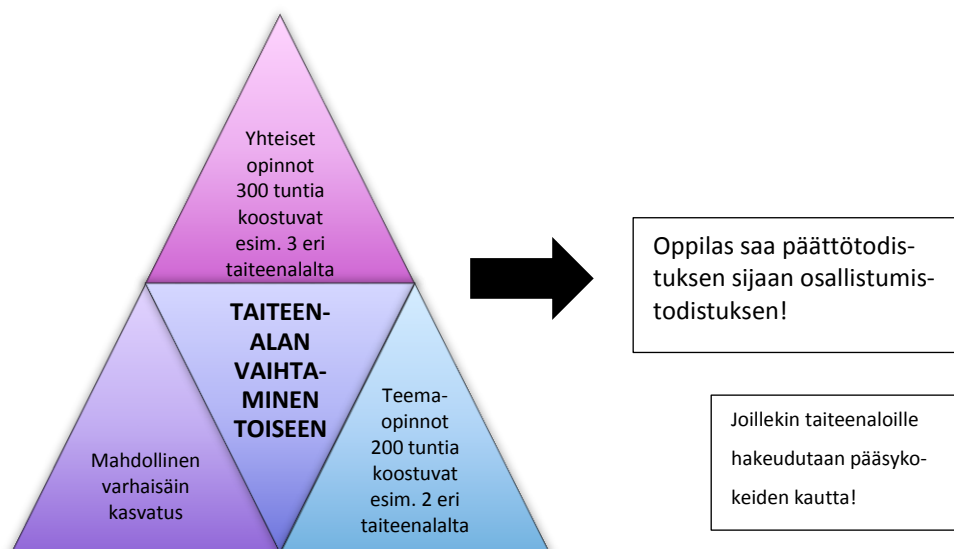
5.1 Henkilökohtainen opetussuunnitelma

Kuvio 7, henkilökohtainen opetussuunnitelma

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman (HOPS) tarkoituksena on tukea oppilasta kehittämään taitojaan ja osaamistaan omista lähtökohdistaan. Oppilaan oppimäärä voidaan yksilöllistää laatimalla henkilökohtainen opetussuunnitelma yhteistyössä taiteen perusopetusta antavan organisaation, oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa, jos oppilas esimerkiksi sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi ei kykene opiskelemaan yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti. Yksilöllistäminen voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukevaksi. Aikaisempien opintojen tai osaamisen tunnustamisen oikeuttavasta hyväksilukemisesta kerrotaan seuraavassa luvussa.

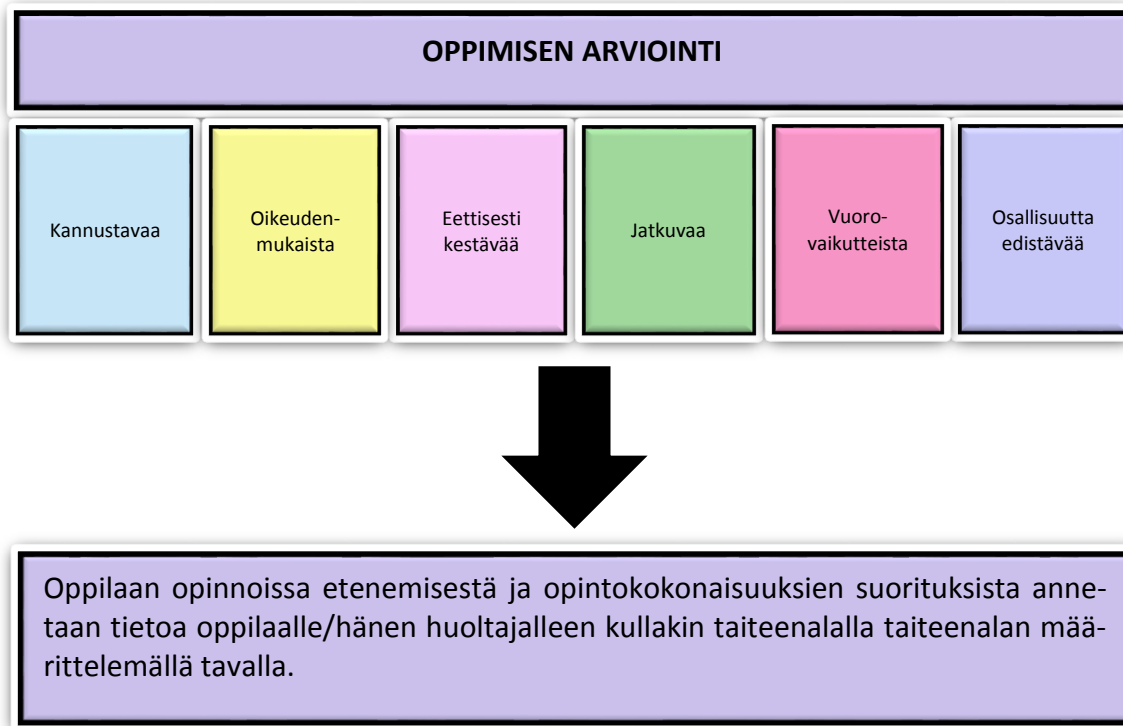
5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

Kuvio 8, taiteenalan vaihtaminen toiseen

Oppilaan *opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää* siten, että *oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla* yleisen oppimäärän kokonaisuuteen vaadittavan opintomäärän verran. Tällöin *oppilas saa päättötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen*. Halutessaan vaihtaa taiteenalta toiselle, tulee huomioida, että joillekin taiteenaloille hakeudutaan pääsykokeiden kautta. *Pääsääntöisesti taiteenala ei voida vaihtaa kesken lukuvuoden*. Taiteenalta toiselle vaihdettaessa kesken lukuvuoden, tulee asiasta keskustella ensin oman taiteenalan opettajan ja sen jälkeen sen taiteenalan opettajan kanssa, johon oppilas haluaa opiskelemaan. Osallistumistodistuksen sisällöstä kerrotaan tarkemmin luvussa 6.4.2.

6 OPPIMISEN ARVIOINTI

Kuvio 9, oppimisen arviointi

6.1 Arvioinnin tehtävä

Oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on kannustavaa ja oikeudenmukaista sekä eettisesti kestävä. Arvioinnin ensisijaisena tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen opinnoissa edistymistään ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin.

6.2 Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan oppimisprosessin eri vaiheissa antamalla jatkuvaa vuorovaikutteista ja oppilaiden osallisuutta edistävää palautetta. Arviointi perustuu kunkin taiteenalan opetussuunnitelmassa kuvattuihin ja asetettuihin opintokokonaisuuksien tavoitteisiin sekä yleisen oppimäärän arvioinnin kohteisiin. Arvioinnin tulee kohdistua ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin, kuten asenteisiin tai arvoihin. Oppilasta perehdytetään oman taiteenalansa arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilasta ohjataan oman oppimisen pohdintaan kehittämällä itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja, rohkaistaan havainnoimaan ja arvioimaan niin omaa kuin yhteistäkin työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta. Oppilaan opinnoissa etenemisestä ja opintokokonaisuuksien suorituksista annetaan tietoa hänen huoltajalleen kullakin taiteenalalla taiteenalan määrittelemällä tavalla.

6.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat, aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muilla tavoin hankittu osaamisensa arvioiduksi ja tunnustetuksi. Hyväksilukeminen tehdään aikaisemmin suoritetuista opinnoista saadun todistuksen perusteella. Osaamisen tunnustaminen tehdään näyttöihin perustuen suhteessa hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen, esimerkiksi yleisestä oppimäärästä laajaan oppimäärään, opintojen hyväksilukemisessa tai osaamisen tunnustamisessa menetellään edellä kuvatulla tavalla. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen määritellään tässä opetussuunnitelmassa taiteenaloittain.

6.4 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Oppilaalle annetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus, kun hän on suorittanut koko yleisen oppimäärän opintokokonaisuuden sisältäen sekä yhteiset- että teemaopinnot. Kohdassa 6.4.2 määritellään oppilaan oikeudesta saada päättötodistuksen sijaan osallistumistodistus.

6.4.1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksesta tulee todistuksen nimen lisäksi ilmetä:

- tiedot koulutuksen järjestäjästä (Joensuun kaupunki)
- taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset ja teemaopinnot sisältäen kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- jos kaupunki taiteen perusopetuksen järjestäjänä hankkii taiteen perusopetusta yhdistykseltä tai joltakin muulta organisaatiolta, tulee todistukseen merkitä päivämäärä, jolloin kaupunki koulutuksen järjestäjänä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, jonka mukaan koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman (2017) perusteiden mukaisesti

- lisäksi päättötodistus voi sisältää liitteitä, esimerkiksi aikaisempia todistuksia, joiden perusteella oppilas on saanut hyväksi lukuja aikaisemmista opinnoistaan

6.4.2 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista TPO:n yleisen oppimäärän opinnoista

Oppilas on oikeutettu saamaan osallistumistodistuksen silloin, kun hänellä ei ole oikeutta saada suorittamistaan opinnoista päättötodistusta (ks. luku 5.2). Oppilaalle annetaan osallistumistodistus myös pyydettyäessä, esimerkiksi opintojen keskeytyessä tai jos hän muusta syystä sitä tarvitsee.

Osallistumistodistuksesta tulee ilmetä todistuksen nimen lisäksi seuraavat tiedot:

- tiedot koulutuksen järjestäjästä (Joensuun kaupunki)
- taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen nimi
- taiteenalat, joilta oppilaalla on opintosuorituksia
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset ja teemaopinnot sisältäen kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- jos kaupunki taiteen perusopetuksen järjestäjänä hankkii taiteen perusopetusta yhdistykseltä tai joltakin muulta organisaatiolta, tulee todistukseen merkitä päivämäärä, jolloin kaupunki koulutuksen järjestäjänä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, jonka mukaan koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman (2017) perusteiden mukaisesti

- lisäksi päättötodistus voi sisältää liitteitä, esimerkiksi aikaisempia todistuksia, joiden perusteella oppilas on saanut hyväksi lukuja aikaisemmista opinnoistaan

7 ARKKITEHTUURI

Joensuussa ei järjestetä yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta arkkitehtuurissa.

8 KUVATAIDE

Kuvio 10, kuvataiteen yleisen oppimäärän tehtävät

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan taiteen keinoin ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria. Opetuksessa lähestytään taidetta henkilökohtaisten, yksilöllisten, kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana. Kuvataiteen yleisen oppimäärän tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja itse-

tuntemusta, identiteetin rakentumista sekä kulttuurista osaamista kuvataiteen keinoin, kehittää oppilaan visuaalisen havainnoinnin, ajattelun, ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja, kannustaa arvostamaan omaa ja muiden taiteellista työtä, kannustaa nauttimaan kuvataiteesta, luoda perustaa oivalluksia herättävälle oppimiselle ja tekemisen ilolle sekä luoda edellytyksiä uuden oppimiselle ja elinikäiselle kuvataiteen harrastamiselle. Opetus edistää oppilaiden henkistä kasvua monipuolisen kuvataiteellisen työskentelyn avulla, johon kuuluu oivaltava oma tekeminen ja näkemään oppiminen. Kuvataiteen opetuksella on ihmisen kasvua tukeva tehtävä. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta.

Kuvataiteen yleisen oppimäärän opinnot koostuvat yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia), jotka muodostavat yhdessä tavoitteellisen kokonaisuuden. Yleisen oppimäärän opintojen (500 tuntia) on ajateltu kestävän laskennallisesti noin kuusi vuotta. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Opintopolku on kuitenkin aina yksilöllinen ja esimerkiksi varhaisiän opintoja voidaan lukea hyväksi opintojen loppuvaiheessa, tai jos oppilas siirtyy opiskelemaan laajaa oppimäärää. Opintojen hyväksilukeminen käsitellään aina tapauskohtaisesti. Tässä luvussa esitellään opintojen laajuus ja rakenne. Seuraavassa taulukossa esitellään kuvataiteen opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne.

Taulukko 4, kuvataideopinnot laskennallinen laajuus ja rakenne

Varhaisiän kuvataidekasvatus					
4 – 6 – vuotiaille					
56 h / lukuvuosi					
Yhteiset opinnot 300 tuntia					
KUVALLISEN ILMAISUN PERUSTEET 1 - 3					
Opinto- vuosi	Kuvallisen il- maisun perus- teet, taso 1	Kuvallisen ilmai- sunnan perusteet, taso 2	Kuvallisen il- maisun perus- teet, taso 3	Valinnai- set/taiteiden- väliset opinnot	Arviointityöskentely, itsenäinen työskentely
1	84			(10)	
2		84		(10)	(20)
3			84	(10)	(20)
4					48
Teemaopinnot 200 tuntia					
KUVALLISEN ILMAISUN SYVENTÄVÄT OPINNOT					
Opinto- vuosi	Syvennetään kuval- lista ilmaisua 1	Syvennetään kuvallista il- maisua 2	Valinnai- set/taiteiden- väliset opinnot	Oma taideprojekti, arviointi- työskentely, itsenäinen työsken- tely	
5	84		(20)	16	
6		84	(20)	16	
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS					
Yhteensä					
500					

8.1 Varhaisiän kuvataidekasvatus

Alle kouluikäisten, 4-6-vuotiaiden kuvataideopinnot johdattelevat oppilasta taiteen maailmaan. Opinnoissa tuetaan oppilaan minäkuva ja positiivista asennetta itse ja muihin ryhmän jäseniin. Opetuksessa on tärkeää, että lapsi huomaa alusta saakka, kuinka kuvailmaisussa voi onnistua monella tavalla. Tutkivien, kokeilevien ja monitaiteisten motorisia taitoja vahvistavien työskentelytapojen kautta vahvistetaan lapsen aktiivista toimijuutta, pitkäjänteisyyttä ja moniaistista suhdetta maailmaan. Kuvataiteen ilmiöitä lähestytään leikinomaisesti, mielikuvitusta ja tunteita herättäen sekä kehittäen ajatustoimintaa. Elämyksellisyys ja eri aistien antamat havainnot ovat tärkeitä. Kuvallisen ilmaisun virittäjänä voidaan käyttää satuja, runoja, liikuntaa, leikkiä, musiikkia ja muita oppimisympäristön antamia virikkeitä. Varhaisiän opintoja ei lasketa suoraan osaksi yleisen tai laajan oppimäärän opintoja, mutta niitä voidaan kuitenkin lukea hyväksi perusopintojen loppuvaiheessa, jolloin voidaan esimerkiksi aikaistaa työpajaopintoihin siirtymistä. Siirtyminen työpajoihin edellyttää

perusopintojen suorittamista. Lisäksi suosituksena on vähintään 13 vuoden ikä. Varhaisiän opintojen hyväksilukeminen tapahtuu oppilaskohtaisesti. Hyväksilukemisesta päättää koulutussuunnittelija.

Taulukko 5, varhaisiän kuvataidekasvatus

VARHAISIÄN KUVATAIDEKASVATUS		
<i>Tavoitteet ja sisällöt:</i>		
<i>Taidesuhde</i>	<i>Visuaalinen lukutaito</i>	<i>Osallisuus ja vaikuttaminen</i>
- lapsen kokeilunhalun, uteliaisuuden ja havaintojenteon tukeminen - erilaisiin ilmaisutapoihin ja tekniikkoihin tutustuminen	- lapsen stereotyyppioista vapaan ajattelun arvostaminen ja huomioiminen - johdattelu tutkivaan, elämykselliseen ja arkikokemusta rikastavaan toteutustapaan - materiaalien ja toteutustapojen tutkiminen - monipuolinen kuvallinen työskentely, itse tekeminen ja kuvien tutkiminen	- johdattelu turvallisten työskentelytapojen oppimiseen ja välineistä huolehtiminen - lapsi harjoittelee ryhmässä toimimisen taitoja - toisten töiden arvostaminen ja niistä oppiminen

8.2 Kuvataiteen yhteiset opinnot

Kuvataiteen yhteisissä opinnoissa kuvallista ajattelua ja ilmaisua harjoitellaan kaikilla taiteenteke-
misen perustekniikoilla. Samalla tutustutaan välineen ilmaisullisiin mahdollisuuksiin. Oppilas saa
monipuolisen ja laajan käsityksen eri tekniikoiden käyttötavoista ja niiden toimivuudesta. Oppilaan
oman taidesuhteen muotoutuminen ja identiteetin rakentuminen ovat keskiössä. Seuraavassa tau-
lukossa esitellään kuvataiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tavoitteet ja keskeiset sisäl-
löt, jonka jälkeen esitellään yhteisten opintojen opintokokonaisuudet.

**Taulukko 6, kuvataiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ja keskei-
set sisällöt**

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia KUVATAIDE			
Opetuksen tavoitteet:			
Taidesuhde	Visuaalinen lukutaito	Osallisuus ja vaikuttaminen	
- Tukea taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta - kannustaa oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja reflektoinnin kautta - innostaa tutustumaan monipuolisesti erilaisiin kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin sekä taiteiden välisiin työskentelytapoihin - innostaa tutustumaan oppilasta itselleen merkitykselliseen taiteeseen.	- Innostaa havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti ja ymmärtää taiteiden ja tieteidenvälisyyttä - kannustaa tutkimaan kuvia, median ilmiöitä sekä ympäristön visuaalisuutta - ohjata tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmista - kannustaa käyttämään erilaisia kuvatuokinnan keinoja ja keskustelemaan niistä - innostaa pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta.	- Kannustaa pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja sekä rohkaista tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja muussa toiminnassa ilmeneviä arvoja - ohjata kriittisen ajattelun kehittämiseen - kannustaa ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan asioihin kantaa taiteen muodossa.	
Keskeiset sisällöt, kuvallisen ilmaisun perusteet tasot 1-3:			
Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot	Omat kuvat	Taiteen maailmat	Visuaalinen ympäristö
- Opetuksessa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekä harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista - Opinnoissa kokeillaan erilaisien välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia sekä hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.	- Opetuksessa tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. - Opinnoissa pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohdallisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.	- Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja. - Opinnoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. - Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan. - Opinnoissa tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuuri-kohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.	- Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja.

Taulukko 7, kuvataiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet		
Taidesuhde	Visuaalinen lukutaito	Osallisuus ja vaikuttaminen
1. Kuvallisen ilmaisun eri keinot 2. Keskeisten materiaalit ja tekniikat 3. Suunnittelusta toteutukseen prosessit 4. Omien tavoitteiden mukaisten välineiden ja menetelmien etsiminen 5. Itsearviointi ja oman oppimisen reflektointi	1. Harjoittelua havaintojen tekemiseen 2. Keskustelemista sekä omista että toisten tekemistä kuvista 3. Materiaalien, taiteiden ja teknologian välisten menetelmien käyttäminen	1. Välinehuolto osana ekologista ajattelua 2. Ryhmässä toimimisen taidot 3. Esteettisten, ekologisten ja eettisten arvojen merkitysten pohtiminen

Opintojen edetessä oppilas tutustuu pitkäjänteisempään, monia työvaiheita sisältäviin työprosesseihin ja tehtäväkokonaisuuksiin. Tutkiva havainnointi on tärkeä osa kuvantekemisen prosessia. Oppilas oppii työskentelytavan, johon kuuluvat ideointi, suunnittelu, toteutus ja arviointi. Kuvataiteen opintokokonaisuudet ovat suunniteltu siten, että ne sisältävät pidemmälle mentäessä yhä enemmän valinnaisuutta, jonka tarkoituksena on rohkaista ja tukea oppilasta kohti itselle ominaisten välineiden ja ilmaisun löytämistä. Yhteiset opinnot 1 opintokokonaisuus pitää sisällään kuvallisen ilmaisun perusteet, tasot 1, 2 ja 3. Jokainen näistä kolmesta tasosta on lukuvuoden (84 h) mittainen.

8.3 Kuvataiteen teemaopinnot

Kuvataiteen teemaopinnoissa syvennetään perusopinnoissa opittua kuvallista ilmaisua. Opintokokonaisuuden tasot 1 ja 2 ovat lukuvuoden (84 h) mittaisia. Teemaopintojen edetessä opetuksen keskiössä on oppilaan kuvataiteellisen ajattelun ja ilmaisun tavoitteellinen sekä pitkäjänteinen syventäminen. Alkuideoinnilla ja suunnittelulla on perusopintoihin verrattuna enemmän merkitystä. Tavoitteena on kehittää oppilaan tutkivaa ja ennakkoluulotonta työskentelytapaa, syventää oppilaan omaa ilmaisua, tukea itsenäistä harjoittelua ja teokseen sopivien välineiden käyttämistä sekä rohkaista itsenäiseen työskentelyyn. Teemaopintojen aikana oppilas tekee myös itsenäisesti suunnitteleman ja toteuttamansa oman taideprojektin, joka toteutetaan omavalintaisesta aiheesta siihen

sopivalla tekniikalla. Oppilas tekee taideprojektin omista lähtökohdistaan käsin. Työskentelylle on varattu oppituntien lisäksi itsenäistä työskentelyaikaa, jolloin oppilas voi halutessaan käydä työskentelemässä Pekkalan toimipisteessä.

Taulukko 8, kuvataiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

TEEMAOPINNOT 200 tuntia			
KUVATAIDE			
Opetuksen tavoitteet:			
Taidesuhde	Visuaalinen lukutaito	Osallisuus ja vaikuttaminen	
- Kannustaa taidekäsityksen kehittämiseen tavoitteellisen kuvailmaisun, itselle merkityksellisen taiteen ja oman oppimisen reflektoinnin kautta - kannustaa oman identiteetin pohdintaan tekemällä erilaisia kuvia sekä tulkitsemalla niitä - tukea osaamisen kehittämisessä tavoitteiden ja näkemysten mukaisessa itsenäisessä tai yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä - rohkaista käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvailmaisun taitojaan.	- Rohkaista ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen - vahvistaa kykyä käyttää kuvan kieltä, kuvallisia muuttujia sekä kuvallisen kerronnan keinoja - kehittää taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan - ohjata laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta.	- Tukea ilmaisemaan näkemyksiä taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja - ohjata huomioimaan itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot - kannustaa kehittämään kriittistä ajattelua tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa - ohjata ilmaisemaan näkemyksiään ja mieliteitänsä taiteen keinoin.	
Kuvallisen ilmaisun syventäminen, teemaopinnot 1 ja 2 keskeiset sisällöt:			
Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot	Omat kuvat	Taiteen maailmat	Visuaalinen ympäristö
- Opetuksessa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekä harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista. - Opinnoissa kokeillaan erilaisen välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia sekä hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.	- Opetuksessa tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokeuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. - Opinnoissa pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.	- Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikoja, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja. - Opinnoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. - Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan. - Opinnoissa tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.	- Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja. - Opinnoissa harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista.

Taulukko 9, kuvataiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opintokokonaisuudet

<i>Opintokokonaisuudet</i>		
<i>Taidesuhte</i>	<i>Visuaalinen lukutaito</i>	<i>Osallisuus ja vaikuttaminen</i>
1. Kuvallisen ilmaisun eri keinot 2. Keskeiset materiaalit ja tekniikat 3. Suunnittelusta toteutukseen prosessit 4. Omien tavoitteiden mukaisten välineiden ja menetelmien etsiminen 5. Itsearviointi ja oman oppimisen reflektointi	1. Harjoittelua havaintojen tekemiseen 2. Keskustelemista sekä omista että toisten tekemistä kuvista 3. Materiaalien, taiteiden ja teknologian välisten menetelmien käyttäminen	1. Välinehuolto osana ekologista ajattelua 2. Ryhmässä toimimisen taidot 3. Esteettisten, ekologisten ja eettisten arvojen merkitysten pohtiminen

8.4 Aikuisten kuvataiteen opetus

Aikuisten kuvataiteen opetuksessa noudatetaan edellä kuvattuja kuvataiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetuksessa huomioidaan oppijan yksilöllinen osaamis- ja kokemuspohja sekä oppimisen tarpeet. Opintojen tarkoituksena on syventää aikuisen oppijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja tukea hänen identiteettiään taiteentekijänä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia taiteellista ajattelua syventäviä työskentelytapoja, kuten kuvien tulkintaa, yhteistyöprojekteja, luentoja, keskusteluja ja näyttelykäyntejä. Opiskelijaa ohjataan pitkäjänteisten oppimistavoitteiden asettamiseen, elämänhistoriansa ja -kokemustensa tutkimiseen taiteellisen toiminnan lähtökohtana sekä oman kuvallisen ilmaisun kriittiseen reflektointiin. Opetuksessa hyödynnetään aktiivisesti digitaalisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Opetuksessa perehdytään monipuolisesti nykyaiteelle ominaisiin toimintatapoihin, ilmaisukeinoihin ja käsitteisiin sekä tunnistetaan itselle merkityksellisiä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opinnot kehittävät valmiuksia käsitteellistämiseen, sanallistamiseen sekä kriittiseen ajatteluun.

8.5 Työtavat ja oppimisympäristö kuvataiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristö ja työskentelytavat tukevat oppilaan kasvua ja oppimista ja antavat hänelle onnistumisen kokemuksia. Oppimisympäristö mahdollistaa parhaimmillaan sekä yhdessä oppimisen että työrauhan.

Opetusta annetaan yleisen oppimäärän mukaisesti sivupisteissä. Opetus sijoittuu pääsääntöisesti kouluille, joissa toimitaan usein erillisissä kuvataideluokissa tai kädentaitojen luokissa. Opetuspisteen ja sen tarjoaman luokkatilan lisäksi tärkeitä oppimisympäristöjä ovat myös ympäröivä luonto ja piha-alueet. Myös paikkakuntien erityislaatuisuus ja esimerkiksi vuodenkierto tapahtumineen pyritään huomioimaan vuosittaisissa opetussuunnitelmissa opetusta rikastuttavana tekijänä.

Oppimistapahtuma on luonteeltaan avoin, keskusteleva, myönteinen ja kannustava, jossa erilaiset toimintamallit ja ratkaisut nähdään rikkautena. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen ja kykyyn arvioida omaa oppimista. Oppilas kehittää valmiuksiaan ilmaista itseään, ajatuksiaan, mielikuviaan, tunteitaan ja tietojaan. Taiteen tekeminen voi olla kanava käsitellä myös omia tunteita ja ajatuksia. Oppilaalla on aktiivinen rooli omassa oppimisessa ja omien tavoitteiden asettamisessa.

Työtavat

Elämyksellisyys on työtapoja suunniteltaessa keskeisessä roolissa. Monen tyyppinen aistien (visuaalinen, audittiivinen, hajuaisti, kinesteettinen, tuntoaisti ja tasapainoaisti) ja mielikuvien herättely ennen työhön ryhtymistä on tärkeää. Oppimisesta sekä oivalluksista syntyvää iloa pyritään vahvistamaan teemojen, työskentelytapojen ja tekniikoiden valinnoilla.

Kuvallisen ilmaisun mahdollisuuksien ja tekijän/kokijan sisäisten mielikuvien yhteen liittäminen synnyttää uutta. Onnistumisen kokemukset ja hyvä motivaatio ovat oppimisen kannalta tärkeitä asioita. Luova työskentelytilanne on matka taiteen, tarujen ja elämysten maailmaan, jolloin syntyy ainutlaatuinen kokemus omasta kasvusta. Ympäröivää maailmaa koskevat havainnot kehittyvät ja asioiden kuvallinen esittäminen ja tulkinta paranevat. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin jatkuvaa muuntumista sekä avoimia rajoja. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia syventyä hänelle merkityksellisiin sisältöihin, teemoihin ja ilmaisun keinoihin.

Opetussuunnitelman perusteissa *yksi tärkeimmistä sisältöalueista on omat kuvamaailmat*. Omilla kuvilla tarkoitetaan kuvia, joiden aiheet nousevat oppilaan omista havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista, kulttuuri- ja elämänpiiristä ja jotka kantavat mukanaan henkilökohtaisia sisältöjä. Opetuksen tavoitteet eivät kuitenkaan koskaan rajaudu pelkästään ilmaisullisiin taitoihin ja tietoihin. Taiteellinen prosessi sisältää tiedonhankintaa, näkökulmien muodostamista, muuntelua ja kokeilujen toteuttamista. Opintojen edetessä oppilas oppii tulkitsemaan ja arvioimaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria eri näkökulmista. Opetus vahvistaa oppilaan kokemusta itsestään visuaalisen kulttuurin aktiivisena toimijana sekä luovana ja vastuullisena yhteisön jäsenenä, ja häntä kannustetaan käyttämään taiteen toimintatapoja yhteistyön, vuorovaikutuksen, osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Valituilla työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen syventäminen. Oppilaita kannustetaan aktiiviseen ja tutkivaan oppimiseen, kokeilemiseen, improvisointiin sekä sattuman hyödyntämiseen. Suunnitteluprosessi on oppijan kasvun kannalta yhtä merkityksellinen, kuin prosessin tuottamat valmiit työt.

Kestävän kehityksen arvot ovat myös kiinteä osa kuvataideopetuksen arvomaailmaa. Taiteen tekemisen kautta voidaan herättää kiinnostus luonnon arvostamiseen. Ympäristön vaikutuksesta syntyneiden elämysten ja havaintojen käsittelyn, mielikuvien ja konkreettisen kuvailmaisun kautta opetus auttaa oivaltamaan ekologista maailmankuvaa.

Materiaalienhallinta ja välinehuolto ovat tärkeä osa kuvataiteen opintoja. Oppilaalla on opetuspisteissä käytössään tarkoituksenmukaiset välineet ja materiaalit, jotka mahdollistavat opetussuunnitelman mukaisen opiskelun. Opetuksessa pyritään käyttämään mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavia materiaaleja, joita hankittaessa, käytettäessä ja hävitettäessä huomioidaan uusiutu- vuus, kierrätys ja taloudellisuus. Tästä huolimatta taiteen tekemiseen liittyy ympäristöä kuormitta- via tekijöitä kuten maalien, tärpättien ja valokuvauksen kemikaalien käyttöä. Näiden materiaalien kohdalla kiinnitetään erityistä huomiota asianmukaiseen säilytykseen, käyttöön ja ongelmajätteiden poistoon. Oppilasta ohjeistetaan alusta pitäen opettajan johdolla turvallisiin ja ekologisiin työtapoi- hin ja asianmukaiseen materiaali- ja välinehuoltoon. Monipuolisten ja laadukkaiden perusmateriaa- lien lisäksi käytössä on myös spesifejä, taidealakohtaisia materiaaleja. Lisäksi kuvataiteessa tutustu- taan mielellään uusien tekniikoiden myötä myös uusiin materiaaleihin.

Yhteistyö ja toiminnan kehittäminen

Kuvataideopetusta suunniteltaessa huomioidaan kulttuurien ja taidemaailman moni-ilmeisyys. Lu- kuvuoden työskentelyä ohjaa osaksi vuosittain vaihtuva teema, johon sopivia lähestymistapoja sekä tehtäväesimerkkejä luo teemaryhmä. Taideopetus on jatkuvaa vuoropuhelua ryhmän kaikkien jä- senten kesken. Arvokas tulos voidaan saavuttaa silloin, kun syntyy monia erilaisia ratkaisuja. Proses- sissa muotoutuu vähitellen aiheisiin liittyviin kysymyksiin omakohtainen kannanotto, ilmaisu tai tul- kinta. Perusluonteeltaan taiteellinen työskentely kokoaa persoonallisuuden eri puolia, lisää itsetun- temusta, eheyttää persoonaa ja auttaa kokonaisilmaisun hallintaa. Taiteiden välistä yhteistyötä py- ritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta muiden taiteen perusopetuksen toi- mijoiden kanssa. Oppilaan oppimista tuetaan riittävällä ja jatkuvalla kodin kanssa tehtävällä yhteis- työllä palautteen, ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä oppilaille jaettavien tiedotteiden muo- dossa.

Toiminnan kokonaisvaltainen kehittämisen ytimessä on myös *opettajien osaamisen kehittäminen ja ajantasaisuuden ylläpitäminen*, jolla halutaan taata yhdenvertainen oppiminen tarjoamalla laadultaan samanarvoista opetusta opetuspaikasta riippumatta. *Opettajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan ammattia ja opetusta edistävillä koulutuksilla*, jonka lisäksi he siirtävät oppimansa koko työyhteisön eduksi jakamalla asiantuntijuutta sisäisesti. Joensuun seudun kansalaisopistossa kuvataideopetus pyrkii parhaansa mukaan kehittämään toimintaansa, jonka vuoksi *itsearvioidaan*. Oppilaitoksen itsearviointin tarkoitus on kerätä monipuolista tietoa kehittämisen tueksi ja tuoda näkyville oppilaitoksen vahvuuksia, jotka nostetaan esille sekä sisäisessä että ulkoisessa viestinnässä. Itsearviointi toteutetaan valtakunnallisen, taiteen perusopetukseen suunnatun Virvatuli-mallin mukaisesti. Kuvataideopetus pyrkii parhaansa mukaan kehittämään ja parantamaan toimintaansa.

Taiteiden välistä yhteistyötä muiden taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta. Oppilaan oppimista tuetaan riittäväällä ja jatkuvalla kodin kanssa tehtävällä yhteistyöllä palautteen ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä oppilaille jaettavien tiedotteiden muodossa. Syystiedotteessa on tietoa muun muassa lukuvuoden aikatauluista ja kevättiedotteen mukana jaetaan jatkoilmoittautumislomake.

8.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet kuvataiteen opetuksessa

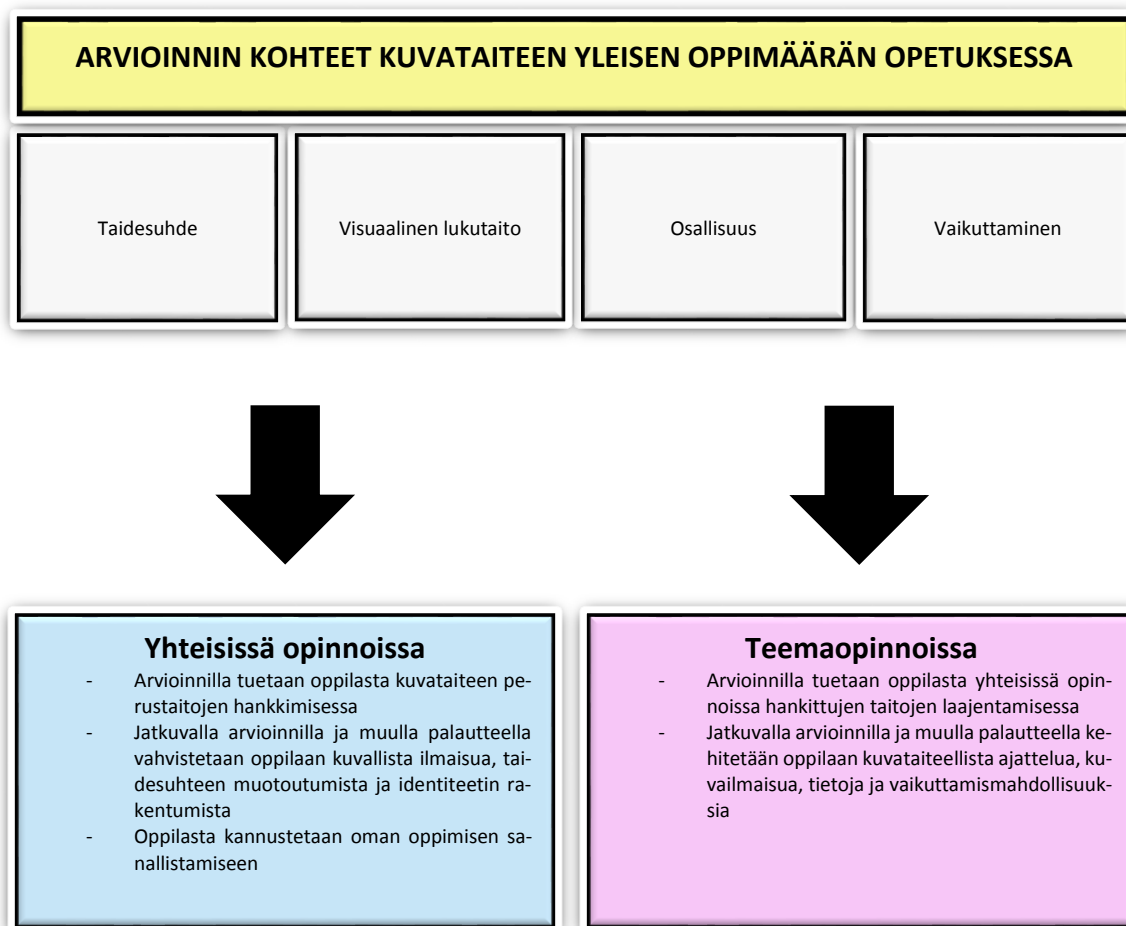
Kuvataideopintoja aikaisemmin opiskelleet oppilaat voivat jatkoilmoittautua seuraavalle lukuvuodelle kevätlukukaudella, jos he haluavat jatkaa kuvataiteen opetusta. Tällä pyritään takaamaan jo opiskeleville oppilaille oppilaspaikka ja siten kuvataideopintojen jatkuvuus. Uusien opiskelijoiden tulee hakea oppilaspaikkaa. Oppilaspaikan saa ilmoittautumisjärjestyksessä. Uusien oppilaiden ilmoittautuminen ajoittuu vuosittain touko-kesäkuulle. Kuvataideopintoihin voi hakeutua myös kesken lukuvuotta niihin ryhmiin, joissa on tilaa.

Alle kouluikäisille tarkoitetuista varhaisiän opinnoista oppilas voi siirtyä kuvataiteen perusopintoihin samana syksynä, kun hän aloittaa peruskoulun ensimmäisen luokan. Tällöin oppilas ilmoittautuu jatkoilmoittautumisen yhteydessä perusopintoihin.

8.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

Oppilaan opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää siten, että oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla yleisen oppimäärän kokonaisuuteen (500 h) vaadittavan opintomäärän verran. Tällöin oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päätötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen (luku 5.2). Taiteenalalta toiselle vaihdettaessa oppilaan opintopolku katsotaan tapauskohtaisesti ja hänen aiemmat opintonsa huomioidaan opintojen yksilöllistämisen periaatteiden mukaisesti. Tarvittaessa voidaan soveltaa myös erillistä näyttötyötä jos sellainen katsotaan tarpeelliseksi.

8.6 Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa

Kuvio 11, arvioinnin kohteet kuvataiteen opetuksessa

Kuvataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet ovat *taidesuhde, visuaalinen lukutaito* sekä *osalisuus ja vaikuttaminen*. Näissä arvioinninkohteissa on erilaiset painotukset perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa. Oppilaalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista. Oppimisen arviointi tapahtuu vuotuisesti vuoropuhelussa oppilaan oman itsearvioinnin kanssa.

Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan ilmaisun, kuvallisen ajattelun, työskentelytaitojen sekä itse- ja vertaisarviointitaitojen kehittymistä. Jatkuvalle arvioinnille ja muulla palautteenannolla vahvistetaan oppilaan omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista, identiteetin rakentumista ja aktiivista toimijuutta. Oppilasta kannustetaan oman oppimisensa reflektointiin. Opettaja arvioi oppimista joka vuosi oppilaan itsearvioinnin sekä tekemiensä havaintojen pohjalta. Arviointi perustuu oppilaan edistymiseen ja hänen saavuttamaansa osaamiseen suhteessa opintojen tavoitteisiin. Arvioinnissa painotetaan aina oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia positiivisen pedagogiikan mukaisesti.

Teemaopinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan aiempaa itsenäisempää työskentelyä, oppimisen tavoitteiden asettamista sekä kuvataiteellisen ajattelun ja ilmaisun syventämistä. Arvioinnilla ohjataan oppilaan osaamisen kehittymistä hänen syventävien opintojensa laajentumisen tai painottumisen mukaisesti. Oppilas myös dokumentoi asettamiaan tavoitteita, työskentelyä, kuvailmaisua, itsearviointia, oman oppimisensa edistymistä ja saavuttamaansa osaamista. Teemaopintojen opintokokonaisuuden taso 2 sisältää oman taideprojektin tekemisen. Projektin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota työtapojen ja materiaalin hallintaan sekä visuaalisen lopputulokseen ja oppilaan itsearviointiin.

Suoritettuaan yleisen oppimäärän opinnot oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän *päättötodistuksen*, johon on merkitty oppilaan opiskelu aika vuosina sekä oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, nimet ja laajuudet sekä teemaopintojen opintokokonaisuudet, nimet ja laajuudet. Todistukseen tulee liitteeksi vuosittaiset arvoinnit.

Osallistumistodistuksen oppilas saa, kun hän lopettaa kuvataiteen opinnot ennen, kuin yleisen oppimäärän mukaiset opinnot tulevat täyteen. Osallistumistodistukseen kirjataan oppilaan opiskeluvuodet, suoritettujen opintokokonaisuuksien nimet ja laajuudet. Lisäksi todistukseen tulee vuosittaiset arvioinnit.

Arvioinnin oikaisemisessa noudatetaan valtakunnallisia ohjeita, jotka on määritelty asetuksessa taiteen perusopetuksesta 6.11.1998/813. Arvioinnin oikaisua haetaan kirjallisesti opiston rehtorilta viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun tieto arvioinnista on annettu.

8.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksi lukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamat opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. *Osaamisen tunnustaminen* tarkoittaa sitä, että oppilaan aiemmat opinnot tai osaaminen on mahdollista lukea hyväksi ja liittää osaksi oppilaan yleisen oppimäärän todistusta. Osaamisen tunnustaminen voi tapahtua esittämällä todistuksia aiemmista opinnoista tai jos osaaminen ei perustu opintoihin voidaan oppilasta pyytää tekemään näyttötyö, jossa hän osoittaa kypsyytensä. Näyttötyö arvioidaan vähintään kahden opettajan toimesta.

Kuvataiteessa opintojen *hyväksilukeminen* tarkoittaa, että oppilas on opiskellut kuvataidetta muissa taiteen perusopetusta antavissa kuvataidekouluissa, jolloin hänen aiemmat opintonsa luetaan hyväksi ja liitetään osaksi opintoja. Hyväksiluettavia opintoja voivat myös olla esimerkiksi kurssit, taidelaitokset tai opistojen taideryhmät. Hyväksilukemisen edellytyksenä on oppilaan esittämä todistus suoritetuista opinnoista. Muilla taiteenaloilla hankittujen opintojen hyväksilukemisen mahdollisuutta arvioidaan tapauskohtaisesti (luku 8.5.2).

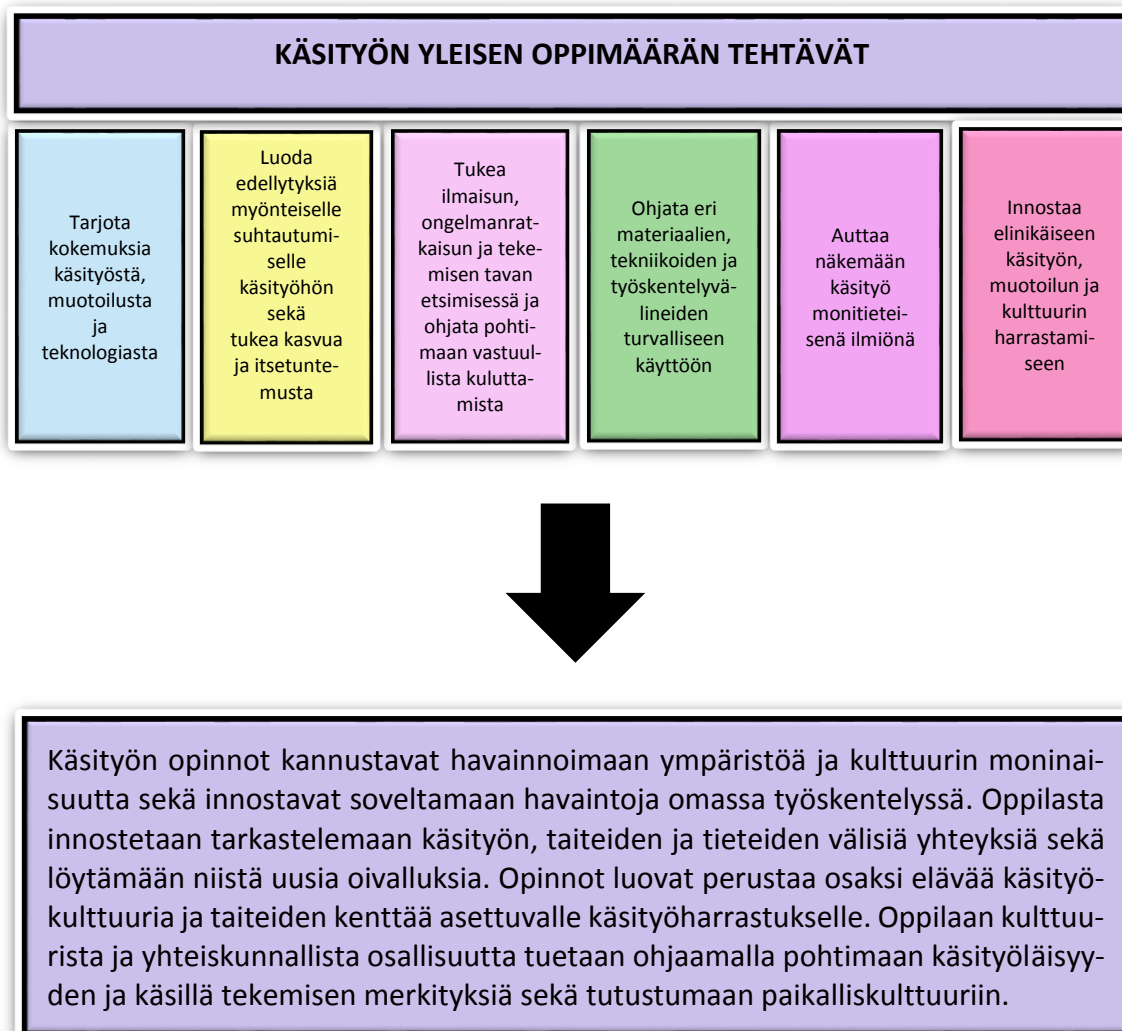
Halutessaan siirtyä yleisen oppimäärän mukaisista opinnoista laajan oppimäärän opintoihin, yleisen oppimäärän opinnot luetaan kokonaisuudessaan hyväksi, sillä yleisen oppimäärän suorittaminen vastaa laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuuksien 1 - 2 suorittamista (510h). Opintojen hyväksilukemisesta tai osaamisen tunnustamisesta päättää koulutussuunnittelija.

8.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan edellytyksiä ja tarpeita vastaavaksi. Mikäli oppilas sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi ei kykene opiskelemaan kuvataidetta yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan hänelle laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. Yksilöllistäminen voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukevaksi.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatii ryhmän opettaja. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tavoitteet ja aikataulu sovitaan tapauskohtaisesti yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opin-
tojen yksilöllistäminen tehdään aina siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdista käsin.

9 KÄSITYÖ

Kuvio 12, käsityön yleisen oppimäärän tehtävät

Käsityön yleisen oppimäärän opintojen tarkoituksena on tarjota oppilaalle käsityön perustaidot. Opinnoissa tutustutaan käsityöhön, teknologiaan ja muotoiluun sekä tarkastellaan käsityötä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja monitieteisenä ilmiönä. Opintojen tavoitteena on tarjota kokemuksia käsityöstä, muotoilusta ja teknologiasta kannustaen ideoimaan ja rakentamaan uutta. Käsityön

opinnot luovat edellytyksiä myönteiselle suhtautumiselle käsityöhön ja ohjaavat pohtimaan vastuullista kuluttamista ja tuottamista ekologisesta, esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta. Opinnot tukevat oppilaan kasvua ja itsetuntemusta innostaen kehittämään käsityön tekemisessä, suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvittavia taitoja sekä käyttämään turvallisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja työskentelyvälineitä. Opinnot auttavat oppilasta näkemään käsityön monitieteisenä ilmiönä ja tukevat oppilasta elinikäiseen käsityön, muotoilun ja kulttuurin harrastamiseen. Oppilasta kannustetaan arvostamaan sekä omia että toisten käsitöitä. Yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Käsityötaitteen yleisen oppimäärän opinnot koostuvat yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia), joiden opintokokonaisuudet ja sisällöt esitellään tässä luvussa.

Taulukko 10, käsityön yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus ja rakenne

Mahdollinen varhaisiän kasvatus					
Yhteiset opinnot 300 tuntia					
Opinto- vuosi	Pukeutuminen	Esine- ja tekstiiliympäristöt	Palveluympäristöt	Rakennetut luonnonympäristöt	Taiteidenväliset opinnot / itsenäinen työskentely / päättötyö / portfolio / projektit
1			60		15
2			60		15
3			60		15
4			60		15
Teemaopinnot 200 tuntia					
Opinto- vuosi	Pukeutuminen	Esine- ja tekstiiliympäristöt	Palveluympäristöt	Rakennetut luonnonympäristöt	Taiteidenväliset opinnot / itsenäinen työskentely / päättötyö / portfolio / projektit
5			80		20
6			80		20
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS					
Yhteensä					
500					

Joensuussa käsityön taiteen perusopetusta antaa Taito Pohjois-Karjalan ry:n käsityökoulu Kässä. Käsityön opintokokonaisuudet ovat Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt

sekä Rakennetut ja luonnonympäristöt. Oppilaan tulee suorittaa jokaisesta opintokokonaisuudesta vähintään kaksi (2) opintojaksoa. Yleisen oppimäärän opintokokonaisuus muodostuu yksilöllisesti oppilaan suorittamien opintojaksojen mukaan. Yhden opintojakson pituus on 10 - 30 oppituntia. Opintokokonaisuudet rakentuvat sisältöalueista sekä vuositason suuniteltavista opintojaksoista. Opiskelijalla on mahdollisuus valita opintoja oman kiinnostuksensa mukaisesti, jos se on kokonaisuuden kannalta mahdollista ja toteuttavissa. Opettaja seuraa vuosittain, että jokaisesta opintokokonaisuudesta tulee riittävä määrä opintoja.

9.1 Varhaisiän käsityökasvatus

Varhaisiän käsityökasvatuksessa oppiminen tapahtuu havainnoinnin, leikin, elämysten ja tulkinnan kautta. Lähestymistapa on toiminnallinen ja elämyksellinen, luovuutta ja osallisuutta edistävä. Opetus tukee vuorovaikutuksen kehittymistä ja minäkuvan muodostumista. Opinnoissa harjoitellaan vuorovaikutustaitojen kehittymistä, toisten huomioimista, ryhmätyötaitoja sekä omaan työhön keskittymistä. Lasta ohjataan ja innostetaan erilaisten taitojen, materiaalien, tekniikoiden ja välineiden turvalliseen käyttöön. Toiminta ja tekeminen rakentuvat kulttuuri- ja taideilmiöille sekä oppilaan omakohtaisille kokemuksille. Opinnot muodostavat pohjaa myöhempiin opintoihin.

Taulukko 11, varhaisiän käsityökasvatus

Varhaisiän käsityökasvatus Tavoitteet ja sisällöt:
- Lasta tutustutetaan lähiympäristöön havainnoinnin, ihmettelyn, leikin, elämysten ja tulkinnan kautta - Lähestymistapa on toiminnallinen ja elämyksellinen, luovuutta ja osallisuutta edistävä - Lasta rohkaistetaan erilaisten taitojen, materiaalien, tekniikoiden ja välineiden turvalliseen käyttöön - Lasta kannustetaan toisten huomioimiseen, ryhmätyötaitoihin ja keskittymään omaan työskentelyyn

9.2 Käsityön yhteiset opinnot

Käsityön yhteisissä opinnoissa oppilas tutustuu käsityöhön, teknologiaan ja muotoiluun. Opinnoissa tarkastellaan käsityötä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja monitieteisenä ilmiönä. Käsityön yhteisten opintojen tarkoituksena on tarjota opiskelijalle käsityön perustaidot. Opintojen tavoitteena on innostaa oppilasta kehittämään käsityön tekemisessä, suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvittavia taitoja. Opinnoissa tuotetaan yksin ja yhdessä tuotteita, teoksia ja palveluita niin omaan käyttöön kuin toisillekin. Materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisun välineinä.

Taulukko 12, käsityön yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia KÄSITYÖ			
Opetuksen tavoitteet:			
Taidot ja muotoilu	Yhteiskunta ja kulttuuri	Taiteiden ja tieteiden välisyys	
- Tukea ja rohkaista kädentaitojen harjoitteluun sekä omien tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen - kannustaa arjen elinympäristöstään nousevien tarpeiden havainnointiin - herättää innostus uusien taitojen kokeilemiseen ja ilmaisemiseen - rohkaista materiaalien ja tekniikoiden monipuoliseen käyttöön - ohjata ymmärtämään työohjeiden, -menetelmien sekä -järjestyksen yhteys lopputulokseen - ohjata välineiden ja tekniikoiden turvalliseen käyttöön.	- Innostaa aktiiviseksi käsityökulttuurin havainnoijaksi, tekijäksi, toimijaksi ja kuluttajaksi - tuoda näkyväksi oppilaan ajatuksia, tunteita ja tulkintoja käsityöstä, ympäristöstä ja kulttuurista - rohkaista pohtimaan omien valintojensa vaikutuksia käsityössä - auttaa näkemään käsityö elävänä kulttuuri-perintönä - kannustaa pohtimaan käsityötä eettisyyden ja kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta - auttaa ymmärtämään käsityörytityyden perinteitä.	- Ohjata hahmottamaan käsityötä taiteita ja tieteitä yhdistävänä ilmiönä - kannustaa pohtimaan toimintaansa kestävä kehityksen näkökulmasta - innostaa kekseliäisyyteen ja luovaan ongelmanratkaisuun.	
Keskeiset sisällöt:			
Pukeutuminen	Esine- ja tekstiiliympäristöt	Palveluympäristöt	Rakennetut luonnonympäristöt
- Aihetta tarkastellaan identiteetin muotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen, vaatetusteknologian, muoti-ilmiöiden, fysiologian ja eri kulttuurien näkökulmasta.	- Opetuksessa aihetta tarkastellaan asumisen, toiminnallisuuden, teknologian, muotoilu, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmasta.	- Opetuksessa tarkastellaan hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden ja rytityyden näkökulmista.	- Aihetta tarkastellaan osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja ihmisten viihtyvyyden näkökulmasta.

Taulukko 13, käsityön yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:			
Pukeutuminen	Esine- ja tekstiiliympäristöt	Palveluympäristöt	Rakennetut luonnonympäristöt
1. Identiteetin muodostuminen (ikäkaudet, heimot, alakulttuurit, scifi) 2. Yhteisöön kuuluminen (pukeutuminen tunnuksena, symbolit, perinteet) 3. Vaatetusteknologia (laitekannat, materiaalien ominaisuudet) 4. Muoti-ilmiöt (ilmiöiden synty, trendit, trendeollisuus, kaupallisuus) 5. Fysiologia (ihmisen mitasuhteet, mittaaminen, eri-ikäiset ihmiset) 6. Eri kulttuurit (Etniset, suomalaiset heimot, eri genret) +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys	1. Asuminen (sisustus, värit, valo, mittakaava) 2. Toiminnallisuus (fysiologian rajoitukset, fysiikan lait, liike ja vauhti) 3. Teknologia (mekaniikka, robotiikka, elektroniikka) 4. Muotoilu (muotoilun historia ja lainalaisuudet, muotoiluprosessit) 5. Muoti-ilmiöt (historia, eri aikakaudet, tyyli-suunnat, muodin suunnat) 6. Eri kulttuurit (etniset, suomalaiset heimot, eri genret) +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys	1. Hyvinvointi (hyvinvoinnin perusteet, hyvinvointi subjektiivisena kokemuksena, rentouttava tekeminen) 2. Kokemuksellisuus (ylälätyksellisyys, moniaistisuus) 3. Asiakslähtöisyys (asiakkaan tarpeet, asiakas suunnittelukumppanina, palvelumuotoilu) 4. Yrittäjyys (hinnoittelu, hintaan vaikuttavat tekijät, markkinointi, asiakaskunta) +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys	1. Osallisuus (yksilö/ryhmät, joukkoistaminen) 2. Yhteisöllisyys (ryhmät, kaupunkirakenteet, kohtaamispaikat) 3. Hyvinvointi (ihmisen kokoinen arkkitehtuuri, melu ja äänet, valaistus, turvallisuus) 4. Viihtyminen (asuin- ympäristötilat, liikenne, aika) +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys

9.3 Käsityön teemaopinnot

Käsityön teemaopinnoissa syvennetään yhteisissä opinnoissa hankittuja taitoja. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, paikalliset resurssit, ajankohtaiset ilmiöt sekä paikallisuus. Opinnoissa tuotetaan yksin ja yhdessä tuotteita, palveluita ja teoksia omaan käyttöön ja toisille. Käytettävyys ja tarkoituksenmukaiset ilmaisun välineinä toimivat materiaalit ja tekniikat luovat perustan käsityölliselle tekemiselle. Opetuksessa korostuu osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi. Teknologiaa tulkitaan ilmaisun välineenä. Teemaopintoihin voi sisältyä vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia.

Taulukko 14, käsityön yleisen oppimäärän teemaopintojen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet

TEEMAOPINNOT 200 tuntia			
KÄSITYÖ			
Opetuksen tavoitteet:			
Taidot ja muotoilu	Yhteiskunta ja kulttuuri	Taiteiden ja tieteiden välisyys	
- Ohjata ja tukea syventämään kädentaitoja - rohkaista syventämään materiaalien ja tekniikoiden tuntemusta - kannustaa havainnoimaan ympäristöä ja arjen elinympäristön haasteita sekä pohtimaan niihin ratkaisuja - vahvistaa oppilaan omaa ilmaisua uusilla taidoilla - kehittää kykyä hallita käsityöprosessia pohdimalla työohjetta, -järjestystä ja -menetelmiä omassa työskentelyssä.	- Rohkaista syventämään käsityökulttuurin tuntemusta ja tekemään valintoja oman kiinnostuksen mukaisesti - ohjata pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutuksia tuotteen laatuun ja elinkaareen sekä ympäristöön - kannustaa osallistumaan käsityön elävän kulttuuriperinnön kehittämiseen - ohjata ympäristön ja käsityökulttuurin havainnointiin - auttaa tekemään eettisesti kestäviä valintoja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa - kannustaa tutustumaan paikalliseen yritystoimintaan ja käsityöryrittäjyyteen.	- Ohjata ymmärtämään käsityötä monitaiteisena ja -tieteisenä ilmiönä sekä hyödyntämään sitä omassa työskentelyssä - kannustaa hyödyntämään kestävän kehityksen ja kiertotalouden näkökulmia toiminnassaan - innostaa yhteisölliseen kekseliäisyyteen - rohkaista visioimaan uutta, ennen näkemätöntä ja rakentamaan näkymätöntä näkyväksi käsityöksi.	
Keskeiset sisällöt:			
Pukeutuminen	Esine- ja tekstiiliympäristöt	Palveluympäristöt	Rakennetut luonnonympäristöt
- Aihetta tarkastellaan identiteetin muotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen, vaatetusteknologian, muoti-ilmiöiden, fysiologian ja eri kulttuurien näkökulmasta.	- Opetuksessa aihetta tarkastellaan asumisen, toiminnallisuuden, teknologian, muotoilu, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmasta.	- Opetuksessa tarkastellaan hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden ja yrittäjyyden näkökulmista.	- Aihetta tarkastellaan osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja ihmisten viihtyvyyden näkökulmasta.
Opintokokonaisuudet:			
Pukeutuminen	Esine- ja tekstiiliympäristöt	Palveluympäristöt	Rakennetut luonnonympäristöt
1. Identiteetin muodostuminen 2. Yhteisöön kuuluminen 3. Vaatetusteknologia 4. Muoti-ilmiöt 5. Fysiologia 6. Eri kulttuurit +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys	1. Asuminen 2. Toiminnallisuus 3. Teknologia 4. Muotoilu 5. Muoti-ilmiöt 6. Eri kulttuurit +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys	1. Hyvinvointi 2. Kokemuksellisuus 3. Asiakaslähtöisyys 4. Yrittäjyys +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys	1. Osallisuus 2. Yhteisöllisyys 3. Hyvinvointi 4. Viihtyminen +3E Eettisyys Ekologisuus Esteettisyys

Taulukko 15, esimerkkejä käsityötaiteen teemaopintojen opintojaksoista

<i>Esimerkkejä vuosittain suunniteltavista opintojaksoista</i>			
<i>Pukeutuminen</i>	<i>Esine- ja tekstiiliympäristöt</i>	<i>Palveluympäristöt</i>	<i>Rakennetut luonnonympäristöt</i>
Esimerkki: Kirjavat huivit 15 oppituntia Tavoitteet: Innostaa oppilasta näkemään käsityö globaalina toimintana ja elävänä kulttuuriperintönä. Tehtävä: Oman huivin suunnittelu Materiaalit: Silkki, ohuet puuvillat Tekniikat: Värjäys Arviointi: Vertaisarviointi / kirje kaverille	Esimerkki: Eteinen kodin käyntikorttina 30 oppituntia Tavoitteet: Rohkaista oppilasta havainnoidaan, pohtimaan sekä ratkaisemaan ohjatusti arjen ja ympäristön ongelmia. Tehtävä: Suunnitella ja valmistaa säilytin Materiaalit: Oppilaan suunnitelman mukaan Tekniikat: Oppilaan suunnitelman mukaan Arviointi: Kirjallinen palaute	Esimerkki: Joulunaikaa vanhainkodissa 10 oppituntia Tavoitteet: Kannustaa oppilasta nauttimaan käsityöstä ja arvostamaan omaa ja toisten käsityötä sekä ymmärtää asiakaslähtöisyyden merkitys työpajan suunnittelussa. Tehtävä: Työpajan suunnittelun palvelukotiin Materiaalit: Ryhmän suunnitelman mukaan Tekniikat: Ryhmän suunnitelman mukaan Arviointi: Ryhmäkeskustelu	Esimerkki: Oma pesä 20 oppituntia Tavoitteet: Kannustaa oppilasta innovatiivisuuteen, rohkaista taiteiden väliseen vuoropuheluun ja tuottaa viihtymiseen liittyvää kokemusperäistä tietoa. Tehtävä: Suunnitella pienoismalli omasta viihtyisästä pesästä Materiaalit: Kierrätysromu Tekniikat: Sekatekniikka Arviointi: Arviointikeskustelu

9.4 Aikuisten käsityön opetus

Aikuisten käsityön opetuksessa noudatetaan käsityön yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetuksen tavoitteena on kehittää omaa ilmaisutapaa, muotoiluajattelua ja taiteellista työskentelyä. Opetuksessa huomioidaan aikuisen oppijan motivoituneisuus, omatoimisuus sekä aiempi osaaminen. Tavoitteena on oppilaan opintojen syventäminen itseään kiinnostaviin sisältöihin. Päämääränä on oppimisen ilon saavuttaminen tekemisen, vuorovaikutuksen, ponnistelemisen, uuden oivaltamisen sekä kyseenalaistavan ja kokeilevan työskentelyn avulla. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja. Opinnot antavat valmiuksia opittujen taitojen hyödyntämiseen omassa työssä, harrastuksissa, elinikäisessä oppimisessa ja yritystoiminnassa.

9.5 Työtavat ja oppimisympäristö käsityön opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Käsityössä tutustutaan erilaisiin ilmiöihin elämyksellisesti ja kokemuksellisesti, niitä tutkimalla ja arvottamalla. Työskentelylle asetetut tavoitteet ohjaavat mielikuvitusta, ihmettelyä ja ideoiden kehittelyä. Työskentelyssä korostuu käsillä tekemisen ja oivaltamisen ilo. *Työtapojen* ja materiaalien valintaa ohjaavat kestävän kehityksen ja kiertotalouden periaatteet. Työtapojen monipuolisilla valinnoilla tuetaan yksilöllistä tietojen ja taitojen oppimista, ilmaisua ja testaamista sekä yhteistoiminnallista käsityötä.

Toimintakulttuurin ja *opiskeluympäristön* tavoitteina on, että ne tukevat oppilaan kasvua ja oppimista sekä antavat hänelle onnistumisen kokemuksia. Hyvä opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus asettaa omia tavoitteita, ja häntä tulee kannustaa työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun. Opiskeluympäristössä otetaan huomioon, että käsityöalalla työskentely on pitkäjänteistä ja taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa. Opetus järjestetään oppimisympäristöissä, jotka tukevat tarkoituksenmukaisesti erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja teknologioiden tutkimista sekä niiden kekseliästä soveltamista ja oppilaiden erityisosaamisalueiden kehittymistä. Hyvä opiskeluympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen.

Yhteistyö oppilaan vanhempien kanssa on tärkeää, jotta vanhemmat voivat tukea lapsensa käsityön opetusta. Vanhempia kutsutaan mukaan näyttelyiden avajaisiin ja esityksiin. Kässä tekee yhteistyötä toimintapaikkakuntiansa muiden taiteen perusopetusta tarjoavien tahojen kanssa sekä Käsi- ja taideollisuusliitto Taito Ry:n toimijoiden kanssa.

Koulutuksen järjestäjä arvioi Kässä antamaa opetusta ja sen vaikuttavuutta. Arvioinnin tarkoituksena on tukea opetuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Opetusta arvioidaan ja kehitetään käsityökoulun henkilökunnalta, oppilailta, heidän vanhemmiltaan ja yhteistyötahoilta saatujen palautteiden perusteella. Koulutuksen järjestäjä arvioi antamaansa koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin [Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) 7 § (muutettu lailla

1301/2013)]. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä edelleen kehitetään osana tätä tehtävää.

9.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet käsityön opetuksessa

Uusien oppilaiden haku aika on touko-elokuussa. Oppilaaksi voi hakea myös kesken lukuvuoden. Jos hakijoita on enemmän, kuin avoimia oppilaspaikkoja, uudet oppilaat arvotaan hakijoiden keskuudesta. Ilman oppilaspaikkaa jääneet ovat varasijoilla yhden lukuvuoden ajan. Aiemmin opiskelleet oppilaat ovat etusijalla oppilaspaikkoja jaettaessa. Oppilas voi pitää välivuoden opinnoista, mutta hänen tulee ilmoittaa paluustaan opettajalle ennen hakuajan alkamista. Ryhmä koko on 6 – 15 henkilöä. Mikäli uusia aloittavia oppilaita on vähemmän kuin kuusi, oppilaat pyritään sijoittamaan jo olemassa oleviin ryhmiin huomioiden oppilaan ikä ja taidot.

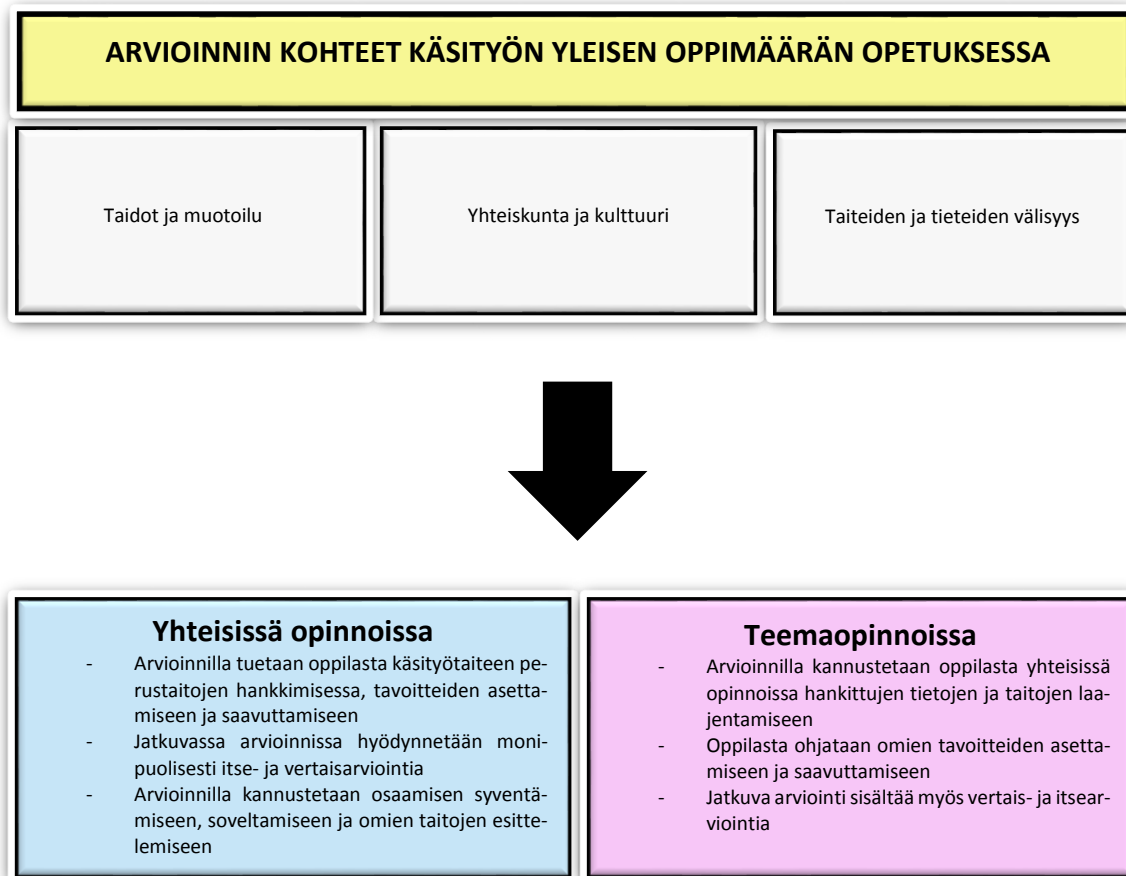
Oppilasmaksut määritellään vuosittain. Käytetyistä materiaaleista peritään erillinen materiaalmaksu. Vapaaoppilaspaikkoja Kässässä ei ole. Oppilaspaikan menettää, jos lukukausi- ja materiaalmaksuja ei ole maksettu ennen seuraavan lukukauden alkua.

9.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

Oppilaan opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää siten, että oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla yleisen oppimäärän kokonaisuuteen vaadittavan opintomäärän verran. Tällöin oppilas saa päättötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen. Oppilaalle annetaan osallistumistodistus myös pyydettyäessä, esimerkiksi opintojen keskeytyessä tai jos hän muusta syystä sitä tarvitsee.

Halutessaan vaihtaa taiteen alalta toiselle, tulee huomioida, että joillekin taiteenaloille hakeudutaan pääsykokeiden kautta. Pääsääntöisesti taiteen alaa ei voida vaihtaa kesken lukuvuoden. Taiteen alalta toiselle vaihdettaessa kesken lukuvuoden, tulee asiasta keskustella ensin oman taiteenalan opettajan ja sen jälkeen sen taiteenalan opettajan kanssa, johon oppilas haluaa opiskelemaan.

9.6 Oppimisen arviointi käsityön opetuksessa

Kuvio 13, arvioinnin kohteet käsityön yleisen oppimäärän opetuksessa

Käsityön yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet ovat *Taidot ja muotoilu*, *Yhteiskunta ja kulttuuri* sekä *Taiteiden ja tieteiden välisyys*. Oppilaalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista. Arviointi on kannustavaa, ohjaavaa ja jatkuvaa. Oppilasta kannustetaan osaamisen kehittämiseen, soveltamiseen ja näyttämiseen.

Arviointimenetelmät valitaan käytettyihin opetusmenetelmiin soveltuviksi ja tavoitteiden saavuttamista ja oppimista tukeviksi. Monipuoliseen arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja

kuten arviointikeskusteluja, itse- ja vertaisarviointia. Oppilas saa jatkuvaa sanallista palautetta opinnoistaan. Näyttelyiden ja muiden esittäytymisten kautta oppilaat voivat saada myös julkista palautetta. Oppimisen arviointi on vuorovaikutusta oppilaan, ryhmän ja opettajan välillä. Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti oppilaan oppimisprosessissa, tuotteissa, teoksissa ja palveluissa. Oppilasta rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Arviointitaitoja harjoitellaan opintojen kuluessa. Oppilaalle annettava palaute on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja jatkuvaa. Arvioinnilla oppilasta kannustetaan osaamisensa laajentamiseen, soveltamiseen ja esittelemiseen. Käsityön yleisen oppimäärän teemaopintoihin sisältyy oppilaan kokoama esitys osaamisestaan, jossa on sanallista ja/tai kuvallista aineistoa sekä itsearviointia.

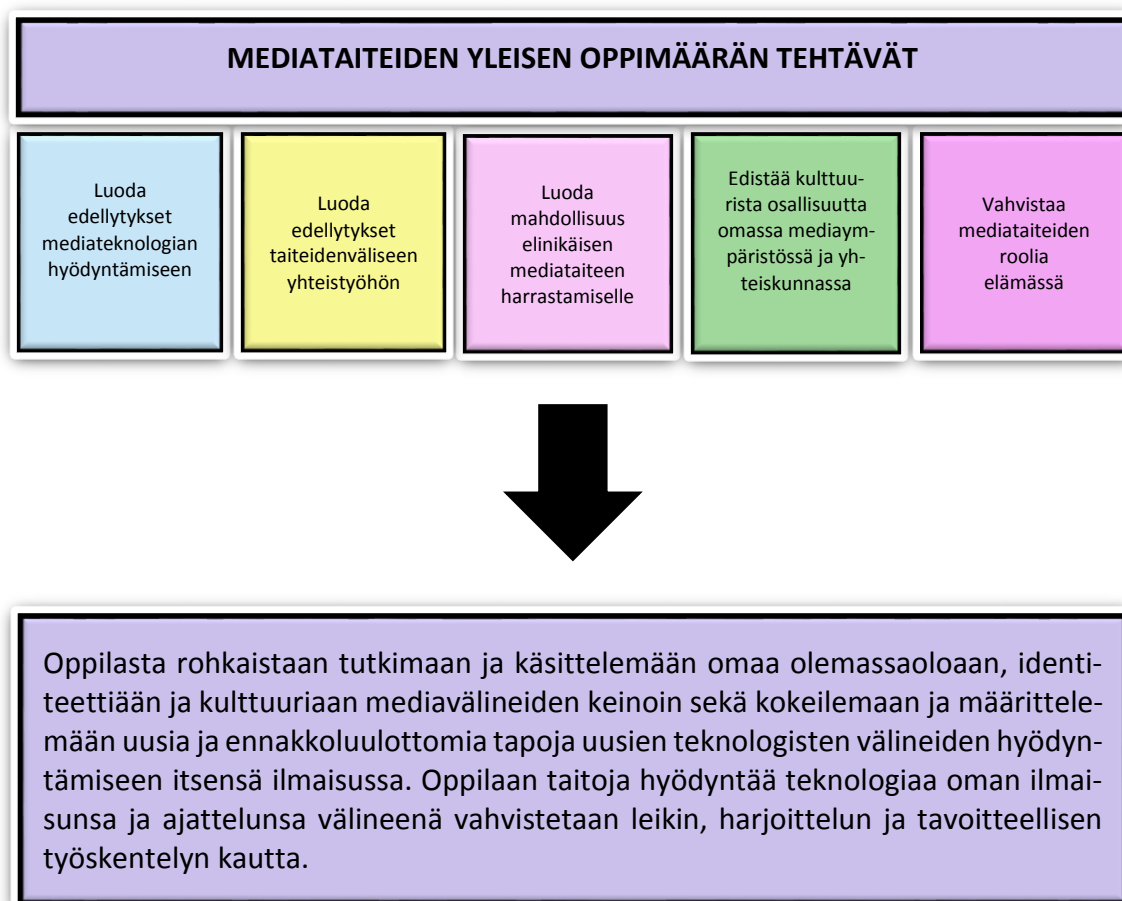
9.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu. Hyväksilukemisesta päättää opettaja yhdessä rehtorin kanssa.

9.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppimäärä oppilaan opiskelu- ja oppimis-edellytyksiä. Yksilöllistämisen tarkoituksena on tarjota kaikille yhdenvertainen mahdollisuus taiteen perusopetukseen osallistumiseen. Yksilöllistämisestä keskustellaan opettajan kanssa ennen opintojen aloittamista. Henkilökohtaisesta opetussuunnitelmasta kerrotaan enemmän luvussa 5.

10 MEDIATAITEET

Kuvio 14, mediataiteiden yleisen oppimäärän tehtävät

Mediataide on sähköisiä työkaluja hyödyntävää nykytaidetta, jonka sisällöt ja aiheet ovat yhtä laajoja, kuin muissakin taiteen muodoissa. Mediataide luo asiayhteyksiä yllättävienkin asioiden ja ilmiöiden välille. Mediataiteiden yleisen oppimäärän opintojen tavoitteena on luoda edellytykset mediateknologian hyödyntämiseen osana oppilaan taiteellista ilmaisua tarjoamalla oppilaalle taiteenalan perustaitojen hankkiminen, tutustuttamalla oppilas mediataiteiden osa-alueisiin ja sen kulttuureihin, sekä luoda edellytykset taiteidenväliseen yhteistyöhön. Opintojen tarkoituksena on edistää oppilaan kulttuurista osallisuutta omassa mediaympäristössä ja yhteiskunnassa, luoda mahdollisuus

elinikäisen mediataiteiden harrastamiselle sekä vahvistaa mediataiteiden roolia elämässä. *Opetus rakentuu esimerkiksi elokuvan ja videotaiteen, äänitaiteen, mediataiteen, valokuvan, pelien ja ohjelmistotaiteen, installaation, performanssin ja kulttuurihäirinnän perinteille.* Oppilasta rohkaistaan tutkimaan ja käsittelemään omaa olemassaoloaan, identiteettiään ja kulttuuriaan mediavälineiden keinoin sekä kokeilemaan ja määrittelemään uusia ja ennakkoluulottomia tapoja uusien teknologisten välineiden hyödyntämiseen itsensä ilmaisussa. Oppilaan taitoja hyödyntää teknologiaa oman ilmaisunsa ja ajattelunsa välineenä vahvistetaan leikin, harjoittelun ja tavoitteellisen työskentelyn kautta. Mediataiteiden yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Opintokokonaisuus koostuu mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta, yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia), joiden opintokokonaisuudet ja sisällöt esitellään tässä luvussa.

Taulukko 16, mediataiteiden yleisen oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne

Mahdollinen varhaisiän kasvatus 4 – 6 -vuotiaille					
Yhteiset opinnot 300 tuntia Mediasuhde, mediakulttuurin tuntemus, ilmaisu sekä vuorovaikutus ja osallisuus					
Opinto- vuosi	Oma media- suhde	Mediakulttuurin tuntemus	Ilmaisu	Vuorovaikutus ja osallisuus	Taiteidenväliset opinnot / itse- näinen työskentely / päättötyö / portfolio / projektit
1	56				20
2		56			20
3			56		20
4				56	20
Teemaopinnot 200 tuntia Mediasuhteen, mediakulttuurin tuntemuksen, ilmaisun sekä vuorovaikutuksen ja osallisuuden syventäminen					
Opinto- vuosi	Teemaopinnot 1		Teemaopinnot 2		Taiteidenväliset opinnot / itse- näinen työskentely / päättötyö / portfolio / projektit
5	76				24
6			76		24
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS					
Yhteensä					
500					

10.1 Varhaisiän mediataiteiden kasvatusta

Mediataiteiden varhaisiän kasvatuksessa oppiminen tapahtuu leikin varjolla tutkimisen, liikkumisen, taiteellisen ilmaisun, kokemusten ja innostamisen kautta. Lasta kannustetaan ja innostetaan tuottamaan esityksiä erilaisissa ympäristöissä tavoitteena ilmaisun, valmiuksien sekä osaamisen monipuolinen edistäminen. Lähestymistapa taidetta, mediaa ja teknologiaa kohtaan on toiminnallinen ja elämyksellinen, luovuutta ja osallisuutta edistävä. Lasta rohkaistaan omien havaintojen, ajatusten sekä näkemysten ilmaisemiseen erilaisilla mediataiteiden välineillä. Lasta kannustetaan pitkäjänteiseen yhdessä toimimiseen ja harjoitteluun sekä kokeilemiseen. Varhaisiän mediakasvatuksessa harjoitellaan tunnetilojen vaikutusta mediataiteeseen ja esittämiseen. Opinnoissa voidaan esimerkiksi pohtia mistä lelun osasta voisi ottaa lähikuvan, että se tavoittaisi katsojassa jonkin ennalta ajatellun tunnetilan tai näyttääkö kuva erilaiselta ja saako se aikaan erilaisia tunteita, jos kuva otetaan eri näkökulmasta.

Taulukko 17, varhaisiän mediakasvatusta

Varhaisiän mediakasvatusta Tavoitteet ja sisällöt:
- Oppiminen tapahtuu innostamisen kautta liikkumisen, tutkimisen ja leikin varjolla - Lähestymistapa on toiminnallinen ja elämyksellinen, luovuutta ja osallisuutta edistävä - Lasta rohkaistaan omien havaintojen, ajatusten ja näkemysten ilmaisemiseen - Lasta kannustetaan pitkäjänteiseen yhdessä toimimiseen, harjoitteluun ja kokeilemiseen

10.2 Mediataiteiden yhteiset opinnot

Yhteisissä opinnoissa oppilas tutustuu eri mediataiteiden kulttuureihin, välineisiin ja traditioon, ymmärtää omaa mediasuhdettaan, oppii ilmaisemaan itseään sekä rakentamaan omaa suhdettaan ympäröiviin mediaympäristöihin henkilökohtaisten kokemustensa kautta. Opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen saavuttaminen. Yhteiset opinnot luovat pohjan ja valmiudet teemaopintojen opiskeluun. Yhteisissä opinnoissa haetaan tunnetiloja eläytymällä erilaisiin rooleihin tai tilanteisiin. Opetuksessa voidaan esimerkiksi tutkia kokevatko kaikki ryhmän jäsenet tunteet samantyyppisillä vai tunteeko joku jostakin asiasta iloa ja toinen pelkoa, tai tutkia eläinten rooleihin asettumalla,

kokevatko kaikki ryhmän jäsenet tunteet samanlaisina vai tuntuuko pelko tai rohkeus erilaiselta eläytyessä muurahaiseksi tai karhuksi. Dokumentoinnin jälkeen voidaan tarkastella tilanteita ja niistä välittyviä tunnetiloja.

Taulukko 18, mediataiteiden yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia MEDIATAITEET			
Opetuksen tavoitteet:			
Oma mediasuhde	Mediakulttuurin tuntemus	Ilmaisu	Vuorovaikutus ja osallisuus
OPPILAS - rakentaa omakohtaista suhdettaan mediaan, taiteeseen ja teknologiaan - tutustuu ympäröiviin mediaympäristöihin ja niiden toimintamekanismeihin - tulkitsee ja arvottaa erilaisia mediataiteiden teoksia.	OPPILAS - tutustuu mediataiteen kulttuureihin - saa kokemuksia mediataiteelle ominaisista tuotanto – ja esitystavoista - havainnoi ympäröivän maailman ilmiöitä.	OPPILAS - tutustuu taiteenalalle ominaisiin työskentelytapoihin ja ilmaisuuden keinoihin - harjoittelee mediateknologian käyttöä oman ajattelunsa ja ilmaisuensa välineenä - saa kokemuksia todellisuuden representoimisesta mediavälineiden avulla ja kehittää siinä tarvittavia ajattelun taitojaan.	OPPILAS - tutustuu tekijän, teoksen ja yleisön välisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksiin - harjoittelee vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja ryhmän jäsenenä - saa kokemuksia mediateknologian hyödyntämisestä osallistumisessa ja vaikuttamisessa.
Keskeiset sisällöt:			
Omat mediaympäristöt:	Teknologia ja taide:	Traditiot ja ajankohtaiset ilmiöt:	
- Sisältöjä rakennetaan oppilaan omista mediaympäristöistä ja -välineistä. - Opetuksessa käsitellään oppilaan omaa mediasuhdetta. - Opinnoissa pohditaan omien teosten henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun mediakulttuuriin.	- Opetuksessa käsitellään teknologiaa mediataiteet läpäisevänä ilmiönä. Teknologiaa tutkitaan ilmaisuuden ja esittämisen välineenä ja sisältönä. - Opetuksessa tarkastellaan keskeisten taiteenalojen filosofiaa.	- Opetuksen sisällöt valitaan mediataiteen traditioista ja tulevaisuuden näkymistä sekä ajankohtaisista ja oppilaita koskettavista mediakulttuurisista ilmiöistä.	
Opintokokonaisuudet:			
Oma mediasuhde	Mediakulttuurin tuntemus	Ilmaisu	Vuorovaikutus ja osallisuus
1. Tekijänoikeudet 2. Tarinan kerronta (klassinen...) 3. iPadin (tai muun käytettävän laitteen) toimintoihin tutustuminen (I movie) 4. Minun tarinani 5. Dokumentointi ja asioiden uudelleen tarkastelu 6. Meidän tarinamme elokuva 7. Minun suhde mediaan	1. Tiedonhaku (tietolähteen luotettavuus, vrt. Wikipedia) 2. Animaatioelokuvat 3. Valokuvaus (musta- valko- ja värikuvaus) 4. Sosiaalinen media 5. Fakta ja fiktio (kuvan käsittely) 6. Valot ja varjot 7. Pelit	1. Tunnetilat (omien tunnetilojen vaikutus ympäristöön) Luontosuhde 2. Äänen ja valon vaikutus tunnetiloihin 3. Luontosuhde 4. Animaatio tai valokuvaus luonnossa 5. Kestävä kehitys /hyvä teko 6. Kuvan käsittely 7. Elokuvan genret 8. Käsikirjoitus ja suunnittelu	1. Mainonta ja valemedia 2. Mainonta, oma sosiaalisen median mainos ja videomainos 3. Mediataiteen traditiot ja oppilaita koskettavat mediakulttuuriset ilmiöt 4. Elokuvien tekeminen 5. Tilataideteos (valaistus)

10.3 Mediataiteiden teemaopinnot

Taulukko 19, mediataiteiden yleisen oppimäärän teemaopintojen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet

TEEMAOPINNOT 200 tuntia MEDIATAITEET			
Opetuksen tavoitteet:			
Oma mediasuhde	Mediakulttuurin tuntemus	Ilmaisu	Vuorovaikutus ja osallisuus
OPPILAS - kehittää omakohtaista suhdetta mediaan, taiteeseen ja teknologiaan - laajentaa mediataiteen tuntemusta sekä kehittää kriittistä medialukutaitoaan - työskentelee ja ilmaisee itseään omassa mediaympäristössään.	OPPILAS - laajentaa valitun mediavälineen ja mediataiteen alueen tuntemusta - perehtyy mediataiteisiin liittyvään toimintaan oppilaitoksen ulkopuolella - tutkii teoksissaan ympäröivän mediamaailman ilmiöitä.	OPPILAS - laajentaa valitun mediavälineen tai mediataiteen alueen osaamista - käyttää mediateknologiaa oman ajattelunsa ja ilmaisunsa välineenä - kehittää taitojaan työskennellä ja tehdä teoksia mediateknologian keinoin.	OPPILAS - käyttää mediataiteiden tarjoamia vuorovaikutuksen mahdollisuuksia omassa ilmaisussaan - työskentelee ja tekee teoksia yksin ja yhteistyössä muiden kanssa - ymmärtää osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia mediataiteessa.
Keskeiset sisällöt:			
Omat mediaympäristöt:	Teknologia ja taide:	Traditiot ja ajankohtaiset ilmiöt:	
- Opetuksen sisältöjä rakennetaan oppilaan omista mediaympäristöistä ja välineistä. - Opetuksessa käsitellään oppilaan omaa mediasuhdetta. - Opinnoissa pohditaan omien teosten henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun mediakulttuuriin.	- Opetuksessa käsitellään teknologiaa mediataiteen läpäisevänä ilmiönä. - Teknologiaa tutkitaan ilmaisun ja esittämisen välineenä ja sisältönä. - Opetuksessa tarkastellaan keskeisten taiteenalojen filosofiaa.	- Opetuksen sisällöt valitaan mediataiteen traditioista ja tulevaisuuden näkymistä sekä ajankohtaisista ja oppilaita koskevista mediakulttuurisista ilmiöistä.	
Opintokokonaisuudet:			
Oma mediasuhde	Mediakulttuurin tuntemus	Ilmaisu	Vuorovaikutus ja osallisuus
1. Sosiaalisen median kanavat 2. Minun suhde mediaan 3. Kriittinen medialukutaito 4. Vaikuttamisen mahdollisuudet omassa ympäristössä median keinoin 5. Tekijänoikeudet	1. Valitun mediavälineen tuntemuksen laajentaminen 2. Vierailut näyttelyihin 3. Ympäröivän mediamaailman ilmiöt	1. Valojen ja varjojen vaikutus tunnetiloihin 2. Valitun mediavälineen alueen laajentaminen 3. Itsensä ilmaisu valitun mediataiteen välineen avulla 4. Mediataiteiden teosten tekeminen sekä oman työskentelyn arviointi	1. Taiteiden välinen yhteistyö, produktiot: tapahtuman kuvaamista tai tallentamista, esiintymisissä kuvien heijastusta taustalle, valaistus ja valolla leikkiminen 2. Blogit ja vlogit 3. Kansalaisaktivismi

Teemaopinoissa oppilas laajentaa tietojaan ja kehittää taitojaan omissa mediaympäristöissään. Opintojen tarkoituksena on syventää oppilaan tietoja ja taitoja mediataiteiden osa-alueilla, vahvistaa oppilaan ymmärtämystä mediataiteista, ympäröivästä mediakulttuurista, erilaisista vaikuttamisen tavoista mediassa sekä luoda kykyä omien ajatusten ja tunteiden ilmaisuun ja kannan ottamiseen valituilla mediataiteiden osa-alueilla.

10.4 Aikuisten mediataiteiden opetus

Aikuisille suunnatussa mediataiteiden opetuksessa noudatetaan mediataiteiden yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintojen tavoitteena on tukea opiskelijaa asettamaan itselle tavoitteita, tukea opintojen suunnittelua ja itsenäistä työskentelyä, luoda valmiuksia mediateknologian luovalle käytölle ja soveltamiselle sekä mediakulttuurin ilmiöihin osallistumiselle ja vaikuttamiselle. Opinnot luovat opiskelijalle edellytyksiä aktiivisen mediasuhteen ylläpitämiseen ja vahvistamiseen.

10.5 Työtavat ja oppimisympäristö mediataiteiden opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Mediataiteiden *työtapojen* valinnoilla tuetaan oppilaan aktiivista toimijuutta sekä tavoitteellista ja pitkäjänteistä opiskelua, joka perustuu leikin varjolla oppimiseen, tutkimiseen, kokeilemiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun. Oppilas tutkii mediataiteita ja mediakulttuurin ilmiötä yksin ja yhdessä toisten kanssa. Oppilaan työskentelyä ja oppimisprosessiin suunnittelua, toteuttamista, havainnointia, dokumentointia sekä arviointia tuetaan ja ohjataan kannustamalla oppilasta osallistumaan opetuksen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.

Oppimisympäristöt rakennetaan ryhmätyöskentelyn, vuorovaikutuksen ja yhdessä oppimisen mahdollistaviksi. Oppimisympäristö on avoin, kannustava ja virheiden kautta oppimisen mahdollistava, jossa korostuu positiivinen pedagogiikka. Työtapojen valinnoilla sekä oppimisympäristöillä luodaan

mahdollisuus erilaisiin työskentelyprosesseihin, tarvittavalla mediateknologialla työskentelyyn sekä teosten esittämiseen yleisölle julkisissa yleisölle järjestetyissä tilaisuuksissa ja julkisissa tiloissa sekä fyysisissä että virtuaalisissa ympäristöissä.

Mediataiteet on jatkuvasti kehittyvä taiteenala, jossa verkostoituminen ja *yhteistyö* muiden media-taiteen toimijoiden ja oppilaitosten kanssa sekä taiteiden ja tieteiden välinen yhteistyö ovat tärkeä osa toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Riittävä tiedottaminen ja saumaton yhteistyö huoltajien kanssa luovat oppilaalle hyvän perustan mediataiteiden opinnoissa kehittymiselle.

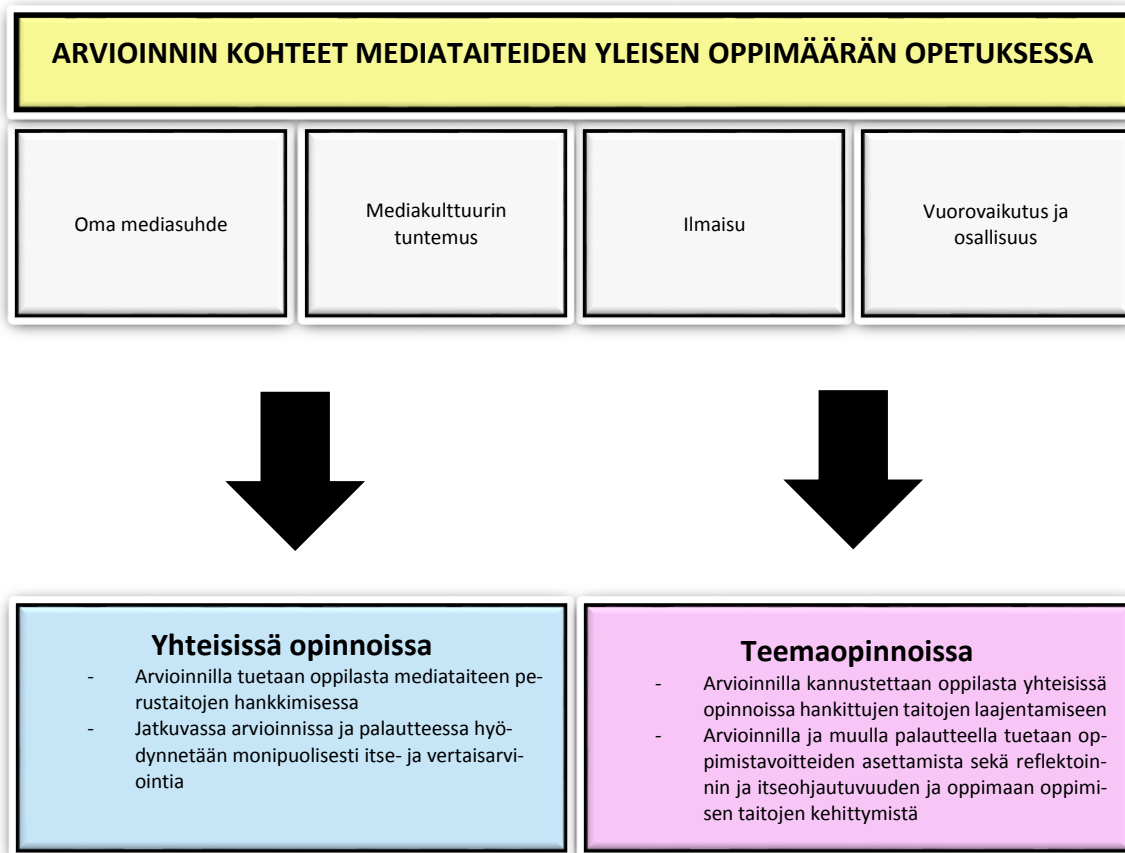
10.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet mediataiteiden opetuksessa

Uusien oppilaiden ilmoittautuminen ajoittuu vuosittain touko-kesäkuulle. Uudet oppilaat saavat oppilaspaikan ilmoittautumisjärjestyksessä. Mediataiteiden opintoja aiemmin opiskelleiden oppilaiden tulee jatkoilmoittautua seuraavalle lukuvuodelle kevätlukukaudella. Tällä pyritään takamaan jo opiskelevalle oppilaalle oppilaspaikka ja siten mediataiteiden opintojen jatkuvuus. Alle kouluikäisille tarkoitetuista varhaisiän opinnoista oppilas voi siirtyä mediataiteiden perusopintoihin sinä syksynä, kun aloittaa peruskoulun ensimmäisen luokan.

10.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

Oppilaan *opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää* siten, että *oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla* yleisen oppimäärän kokonaisuuteen vaadittavan opintomäärän verran. Tällöin *oppilas saa päättötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen*. Taiteen-alalta toiselle vaihtamisesta kerrotaan tarkemmin luvussa 5.2. Osallistumistodistuksen sisällöstä kerrotaan tarkemmin luvussa 6.4.2.

10.6 Oppimisen arviointi mediataiteiden opetuksessa

Kuvio 15, arvioinnin kohteet mediataiteiden yleisen oppimäärän opetuksessa

Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. (Laki taiteen perusopetuksesta, 8 §.) Oppimisen arviointi on jatkuvaa ja monipuolista, johon sisältyy erilaisia palautteen antamistapoja sekä ohjausta niin itse- kuin vertaisarviointiin. Oppilasta kannustetaan palautteen antamiseen ja kykyyn vastaanottaa palautetta. Oppilas perehdytetään mediataiteiden arvioinnin kriteereihin ja käytäntöihin. Arvioinnin tärkein tehtävä on tukea oppilasta opintojen edistymisessä. Arviointi sisältää palautteen oppilaan osaamisesta ja kehittämiskohteista sekä edistymisestä opinnoissa. Arvioinnin sekä monipuolisen, kannustavan ja jatkuvan palautteen tarkoituksena on ohjata oppilasta asettamaan itselle oppimistavoitteita sekä arvostamaan omaa ja toisten osaamista.

10.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat, aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muilla tavoin hankittu osaamisensa arvioiduksi ja tunnustetuksi. Hyväksilukeminen tehdään aikaisemmin suoritetuista opinnoista saadun todistuksen perusteella. Osaamisen tunnustaminen tehdään näyttöihin perustuen suhteessa hyväksi luettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Oppilas voi tunnustaa osaamisensa, vaikka hän ei olisi opiskellut aikaisemmin mediataiteen perusopetusta.

Oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen, esimerkiksi yleisestä oppimäärästä laajaan oppimäärään, opintojen hyväksi lukemisessa tai osaamisen tunnustamisessa menetellään edellä kuvatulla tavalla. Hyväksi lukemisesta ja osaamisen tunnustamisesta päättää kaikissa tapauksissa mediataiteen suunnittelijaopettaja.

10.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

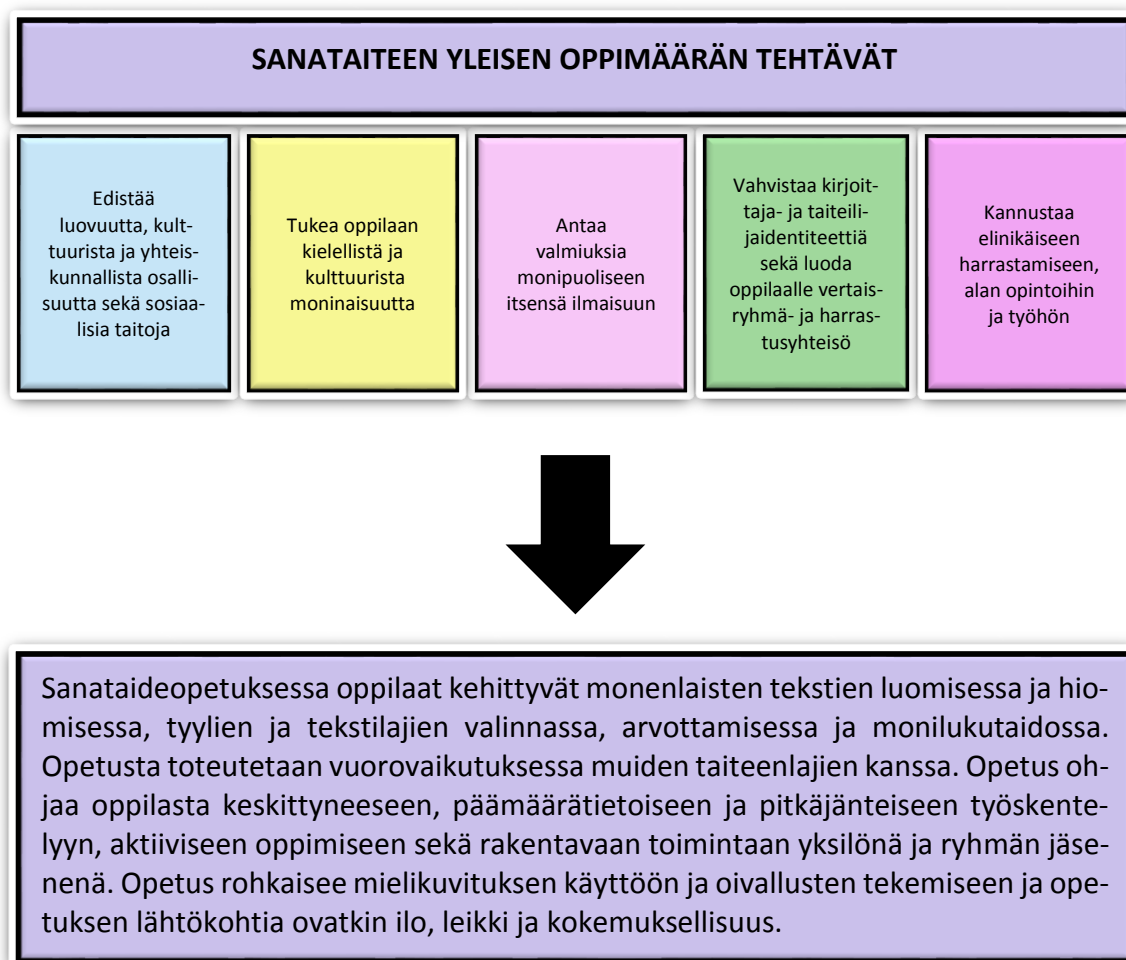
Opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppimäärä oppilaan opinkelu- ja oppimis-edellytyksiä. Yksilöllistämisen tarkoituksena on tarjota kaikille yhdenvertainen mahdollisuus taiteen perusopetukseen osallistumiseen.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman (HOPS) tarkoituksena on tukea oppilasta kehittämään taitojaan ja osaamistaan omista lähtökohdistaan. Oppilaan oppimäärä voidaan yksilöllistää laatimalla henkilökohtainen opetussuunnitelma yhteistyössä taiteen perusopetusta antavan organisaation, oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Yksilöllistäminen voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukevaksi.

11 MUSIIKKI

Joensuussa järjestetään taiteen perusopetusta musiikissa ainoastaan laajan oppimäärän mukaisesti.

12 SANATAIDE

Kuvio 16, sanataiteen yleisen oppimäärän tehtävät

Taiteen perusopetuksen sanataiteen yleisen oppimäärän opetus perustuu näkemykseen kielestä ja kirjallisuudesta taiteen sekä koko yhteiskunnan pohjana. Opetuksen tavoitteena on edistää oppilaiden luovuutta, kulttuurista ja yhteiskunnallista osallisuutta sekä sosiaalisia taitoja, tukea oppilaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, antaa valmiuksia monipuoliseen itsensä ilmaisuun, vahvistavaa kirjoittaja- ja taiteilijaidentiteettiä sekä luoda oppilaille vertaisryhmän ja harrastusyhteisön,

jossa tutustutaan sanataiteen tuottamisen eri puoliin. Lisäksi tavoitteena on kannustaa elinikäiseen harrastamiseen, alan opintoihin ja työhön.

Sanataide on luovaa kielen käyttämistä, joka syventää oppilaan kielellisiä, ilmaisun ja ajattelun taitoja sekä kasvattaa oppilaan taiteilijuutta. Sanataide muodostaa pohjan monille muille kielen varaan rakentuville taiteille. Opetus perustuu monilukutaitoon ja laajaan tekstikäsitykseen. Tekstejä voidaan tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, visuaalisessa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Laajan tekstikäsityksen mukaan kirjoittaminen käsitetään myös suullisena kertomisena tai kehollisesti tuotettuna ilmaisuna. Lukeminen ymmärretään tekstin vastaanottamisena myös kuultuna, nähtynä tai muilla eri tavoilla havainnoituna. Sanataiteen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Opinnot koostuvat yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia), joiden opintokokonaisuudet ja sisällöt esitellään tässä luvussa. Teemaopintoja toteutetaan sekä vuoden mittaisina opintojaksoina (jälkiruuat) että pienempinä opintokokonaisuuksina (herkut). Opintojen laajuus ja rakenne sekä opintojen tavoitteet, sisällöt ja opintokokonaisuudet esitellään tässä luvussa.

Sanataideopetuksessa oppilaat kehittyvät monenlaisten tekstien luomisessa ja hiomisessa, tyylien ja tekstilajien valinnassa, arvottamisessa ja monilukutaidossa. Opetusta toteutetaan vuorovaikutuksessa muiden taiteenlajien kanssa. Opetus ohjaa oppilasta keskittyneeseen, päämäärätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn, aktiiviseen oppimiseen sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Opetus rohkaisee mielikuvituksen käyttöön ja oivallusten tekemiseen ja opetuksen lähtökohtia ovatkin ilo, leikki ja kokemuksellisuus.

Taulukko 20, sanataiteen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus ja rakenne

Varhaisiän kasvatus						
Vauvasanataideryhmä (0 – 1 v)			30h / v			
Taaperosanataideryhmä (1 – 3 v)			30h / v			
Lasten sanataideryhmä (3 – 5 v)			30 – 60h / v			
Yhteiset opinnot 300 tuntia						
SANATAITEEN ALKUPALAT 180 tuntia						
Opinto- vuosi	Sanataideta- pakset (60 h)	Sanataidesa- laatti (60 h)	Sanataide- keitto (60 h)	Valinnai- set/taiteiden- väliset opinnot	Arviointityöskentely, itsenäinen työskentely	
1	60			(10)		
2		60		(10)	(20)	
3			60	(10)	(20)	
SANATAIDEPÄÄRUOKA 120 tuntia						
	Sanataidepihvi			Sanataidemuusi		
4	60+					
5				60+		
Teemaopinnot 200 tuntia						
JÄLKIRUUAT 160 tuntia			HERKUT 40 tuntia, valinnaiset opintojaksot			
Opinto- vuosi	Jälkiruoka 1 Sanataide- mousse (+80 h)	Jälkiruoka 2 Sanataidekakku (+80 h)	Herkku 1 Valinnainen Oma jälki- ruoka	Herkku 2 Valinnainen Valmis jäätelö- annos	Herkku 3 Taiteidenväli- nen yhteispro- duktio Taidekerros- kiisseli	Oma herkku Oma sanatai- deteos
6	80+		(20)	(20)	(20)	(20)
7		80+	(20)	(20)	(20)	(20)
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS						
Yhteensä						
500						

12.1 Varhaisiän sanataidekasvatus

Varhaisiän sanataidekasvatuksen tavoitteena on rohkaista lasta ja lapsen kanssa leikkivää aikuista käyttämään mielikuvitustaan, osallistumaan leikkiin ja vuorovaikutukseen. Varhaisiän sanataidekasvatus tutustuttaa lasta lastenkirjallisuuteen – runojen, lorujen ja tarinoiden maailmaan – innostaa ja rohkaisee kertomaan omia tarinoita sekä kuuntelemaan ja lukemaan. Varhaisiän sanataidekasvatuksen sisällöt muotoutuvat ryhmän valmiuksien ja kiinnostusten mukaisesti. Opintojakson aikana sanataidetta lähestytään kokonaisvaltaisesti eri taiteiden avulla. Vauva- ja taaperoryhmissä, mielellään lastenkin sanataideryhmissä, ovat mukana lasten vanhemmat.

Taulukko 21, varhaisiän sanataidekasvatus

Varhaisiän sanataidekasvatus Tavoitteet ja sisällöt:	
-	Opetuksessa kannustetaan vanhempaa ja lasta yhteiseen ilonpitoon ja leikkiin.
-	Opetuksessa tarjotaan kodin leikkeihin uusia sanataiteellisia vaihtoehtoja.
-	Lapselle ja vanhemmalle tulee tutuksi lorut ja lorupussi, piirileikit, köröttely, silittely, lennätys, keinutus, heijaus, tuudittelu, piiloleikki ja kurkistusleikki.
-	Lorupussit ja kirjavinkkaukset (lastenkirjat, runokirjat, tietokirjat, lehdet) ovat hyvänä pohjana kodin sanataidekasvatukselle.

12.2 Sanataiteen yhteiset opinnot

Sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisissä opinnoissa oppilas tutustuu tekstien eri lajeihin kauno- kirjallisuudesta mediateksteihin, tekstien kielellisiin ja kuvallisiin ilmaisukeinoihin sekä sanataiteen eri mahdollisuuksiin ja käsitteisiin. Oppilas oppii ideoimaan ja muokkaamaan tekstejä. Oppilaan oma taidekäsite ja vuorovaikutus taiteen kanssa kehittyvät. Opinnoissa löydetään keinoja työskentely- motivaation ylläpitämiseen sekä kehitetään taitoja kannustamaan omien tekstien tutkimiseen ja ar- vioimiseen. Sanataidetuntien tavoitteet ja sisällöt laajenevat opintojen myötä ja kaikki aiempien opintojen tavoitteet sisältyvät myöhempiin opintokokonaisuuksiin.

Sanataiteen yhteisistä opinnoista käytetään nimitystä sanataiteen alkupalat. Aloittavan taiteilijan iästä riippumatta olisi hyvä käydä yksi vuosi alkupaloja ennen pääruokiin siirtymistä. Pääruuista voi aloittaa, mikäli oppilaan voidaan todentaa hallitsevan jo alkuruokien sisällöt. Oppilas voi valita herk- kuja osaksi opintoja pääruokavaiheesta alkaen. Alkupalaryhmät soveltuvat parhaiten 6 – 12-vuoti- aille ja jälkiruokaryhmät parhaiten yli 12-vuotiaille oppilaille.

Seuraavassa taulukossa esitellään sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ja sisällöt, jonka jälkeen esitellään yhteisten opintojen opintokokonaisuudet.

Taulukko 22, sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia SANATAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Sanataiteilijana kehittyminen</i>	<i>Omaääninen kirjoittaminen</i>	<i>Elämyksellinen lukeminen</i>	<i>Taideprosessi ja julkaiseminen</i>
- Kannustaa tekemään havaintoja maailman ilmiöistä ja tutkimaan niiden tarinallisuutta - rohkaista löytämään ja valitsemaan tärkeää kerrottavaa kehittämällä eri aistien käyttöä ja herkkyyttä - tukea kehittymistä ja sanataiteellista näkemystä suhteessa kirjallisuuden traditioon - kannustaa kehittämään omaa identiteettiä sanataiteen tuottajana.	- Kannustaa etsimään ilmaisun omaäänisyyttä ja luovuutta antamalla välineet - rohkaista jäsentämään, kielellistämään ja sanoittamaan havaintoja, ajatuksia ja tunteita sekä luomaan kuviteltuja todellisuuksia sanataiteen keinoin - kannustaa laajentamaan sanavarantoa sekä monipuolistamaan kieltä ja ilmaisutapoja - harjaannuttaa tuottamaan eri lajien mukaista sanataidetta - auttaa ymmärtämään tekstin sisällön ja muodon suhdetta elämyksellisen rakentumista.	- Rohkaista eläytymään lukemaansa ja kuulemaansa sekä jakamaan lukukokemuksia - kannustaa tutustumaan sanataiteen lajeihin ja ilmaisukeinoihin, myös monimuotoisiin teksteihin - kannustaa luovaan lukemiseen ja löytämään erilaisia lukemisen tapoja suhteessa sanataiteen ympäristöihin.	- Kannustaa ja rohkaista jakamaan ja julkaisemaan sanataideteoksia - innostaa tutustumaan sanataiteen tuottamisen prosessin eri vaiheisiin - harjaannuttaa tuottamaan sanataideteoksia tavoitteellisesti - kannustaa antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä kohtaamaan sanataiteen tuottamiseen liittyvää keskeneräisyyttä.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
- Sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisissä opinnoissa tutustutaan tekstien eri lajeihin kaunokirjallisuudesta mediateksteihin sekä niiden kielellisiin ja kuvallisiin ilmaisukeinoihin. - Sanataiteessa opitaan ideoimaan ja muokkaamaan tekstejä. Oma taidekäsite ja vuorovaikutus taiteen kanssa kehittyvät. - Opinnoissa löydetään keinoja ylläpitää työskentelymotivaatiota ja kehittää taitoa tutkia ja arvioida kannustavasti omia tekstejä.			

Taulukko 23, sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:		
Pääruuat		
Sanataidetapakset	Sanataidesalaatti	Sanataidekeitto
1. Yhteishengen luomista ja tutustumista sanoin ja tarinoin 2. Roolit, esitysten suunnittelu ja toteuttaminen 3. Loru-, riimi- ja laululeikit 4. Runojen tuottaminen helppojen runokaavojen avulla 5. Sanoilla pelaaminen, tarinallisten leikkien luominen ja dokumentoiminen 6. Tarinankerronta omasta kokemuksesta 7. Yhteisen tarinan kertominen itse luotuihin maailmoihin tai kirjallisuudessa esiintyvään todellisuuteen 8. Hahmojen luonti sisältäen hahmojen historian, ominaisuudet ja tapahtumat 9. Kosketuksen ja liikkeen yhdistäminen tarinankerrontaan 10. Sanataideyhdistyksiin tutustuminen sekä sanataidehaaveiden luominen	1. Sanojen etsiminen eri aistihavainnoille, tunteille, unille, kokemuksille, muistoille sekä muistikuville 2. Mielipiteiden luominen ja perusteleminen faktoihin perustuen 3. Kannustava palautteenanto 4. Hahmoille mielipiteiden ja tunteiden keksiminen 5. Tunteiden ja muiden abstraktioiden sanoittaminen 6. Sanojen ja niiden synnyttäminen mielikuvien tutkiminen 7. Sanojen rytmittäminen ja äänteet riimien ja liikkeiden avulla 8. Saduttaminen 9. Taiteiden välisyys: sanojen ja tarinoiden etsiminen kuvista, musiikista ym. taiteesta 10. Omat lukukokemukset ja erilaisten tekstien tutkiminen	1. Lukeminen ja kuuleminen sekä erilaisten tekstien matkiminen 2. Omien tekstien esittäminen 3. Toisten tekstien tai tarinoiden arvioiminen 4. Omien tekstien muokkaaminen saadun palautteen mukaisesti 5. Ilmaiseminen erilaisilla tavoilla sekä sopivimman ilmaisutavan etsiminen 6. Tarun ja todellisuuden kirjoittaminen 7. Sanataidenäyttelyyn/poikkitaiteelliseen tapahtumaan osallistuminen omin sanataideteoksien 8. Kirjavinkin kirjoittaminen ja julkaiseminen 9. Opettellemme kirjoittamaan totta ja tarua. 10. Kirjallisen omakuvan kirjoittaminen
Sanataidepihvi		Sanataidemuusi
1. Runojen ja tarinoiden lukemisen, kokemisen ja sanoittamisen syventäminen 2. Kirjoittaminen lempi/inhokkirjailijan tyylillä 3. Hyvien kirjojen parhaiden palojen etsiminen ja ääneen lukeminen sekä syiden löytäminen kirjallisuuden mieltyksille 4. Kirjailijatapaaminen/kirjeenvaihto kirjailijan kanssa 5. Draaman, kuunnelman/elokuvan/näytelmän käsikirjoittamiseen ja -kirjoitukseen tutustuminen 6. Taiteiden välisyys (musiikki, kuvataide, tanssi, teatteri)		1. Proosateksteihin, romaaneihin ja novelleihin tutustuminen sekä kirjoittaminen ja lukeminen 2. Erilaisten runotekstien kuten laululyyriikan, balladien, limerikkien, oodien, proosa- ja korvarunojen, tankojen, haikujen ja lorujen lukeminen ja kokeileminen sekä omannäköisen runokielen luominen 3. Omia tunteita koskettavien runojen löytäminen 4. Erilaiset sanataidepelit 5. Toisten tekstien arviointi ja mielipiteiden luominen eri näkökulmista 6. Tarinan keksiminen ja kertominen sarjakuvan muodossa

12.3 Sanataiteen teemaopinnot

Sanataiteen yleisen oppimäärän teemaopinnoissa oppilas perehtyy sanataiteen eri lajeihin sekä osallistuu taiteidenvälisiin projekteihin. Teemaopintokokonaisuus koostuu jälkiruuista (160 h) ja herkuista (40 h). Opiskelijalla tulee todistuksen saadakseen olla teemaopintoja yhteensä 200 tuntia.

Oppilas tutustuu ryhmässä monipuolisesti sanataiteen eri lajeihin ja on aktiivinen osa sanataideyh- teisöä.

Taulukko 24, sanataiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opetuksen tavoitteet, keskeiset si- sällöt ja opintokokonaisuuksissa esiintyvät teemat

TEEMAOPINNOT 200 tuntia SANATAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Sanataiteilijana kehittyminen</i>	<i>Omaääninen kirjoittaminen</i>	<i>Elämyksellinen lukeminen</i>	<i>Taideprosessi ja julkaiseminen</i>
- Kannustaa tutkimaan erilaisia tapoja tuottaa sanataidetta - innostaa tavoitteelliseen työskentelyyn - tukea osallistumaan sanatai- dekeskusteluun eri ympäris- töissä - kannustaa etsimään taiteili- juuden yhteisiä piirteitä ja työtapoja muiden taiteenalo- jen kanssa.	- Rohkaista etsimään itselle so- pivia tapoja tuottaa sanatai- detta - kannustaa laajentamaan sa- navarantoa sekä monipuolis- tamaan kieltä ja ilmaisutapoja - harjaannuttaa tuottamaan sa- nataidetta ja kokeilemaan eri kirjallisuuden lajeja - auttaa havainnoimaan tyylien rakentumista.	- Rohkaista eläytymään luke- maansa ja kuulemaansa sekä jakamaan lukukokemuksiaan - kannustaa tutustumaan sana- taiteen traditioon ja perehty- mään erilaisiin lukemisen ta- poihiin, myös monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen - rohkaista tutustumaan myös yhteisöllisesti tuotettuun sa- nataiteeseen ja sen traditi- oon.	- Kannustaa ymmärtämään kir- joitusprosessin eri vaiheita omassa sanataiteen tekemi- sen tavassa ja tutkimaan muitten taiteenlajien synty- prosesseja - harjaannuttaa tuottamaan sa- nataidetta tavoitteellisesti yk- sin ja yhdessä - kannustaa palautteen antami- seen ja vastaanottamiseen - kannustaa ja rohkaista jaka- maan sekä julkaisemaan sana- taideteoksia myös yhteis- työssä muiden taiteenalojen kanssa.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
- Sanataiteen yleisen oppimäärän yhteisissä opinnoissa tutustutaan tekstien eri lajeihin kaunokirjallisuudesta mediateksteihin sekä niiden kielellisiin ja kuvallisiin ilmaisukeinoihin. - Sanataiteessa opitaan ideoimaan ja muokkaamaan tekstejä. Oma taidekäsitys ja vuorovaikutus taiteen kanssa kehittyvät. - Opinnoissa löydetään keinoja ylläpitää työskentelymotivaatiota ja kehittää taitoa tutkia ja arvioida kannustavasti omia tekstejä.			

Oppilaalla on mahdollisuus valita taiteidenvälinen projekti samanaikaisesti pääruokien ja jälkiruo- kien kanssa. Projekteja toteutettaneen joka toinen vuosi. Herkkuja teemaopintoihin voi sisällyttää 1 tai 2 osiota, riippuen opintojaksojen laajuudesta. Jos oppilaan aikaisemmista opintokokonaisuuksista puuttuu opintoja, voi opiskelija korvata näitä opintoja herkuilla. Herkkujen osalta opintojakso- jen laajuudet voivat vaihdella projektin laajuudesta riippuen. Omana vaihtoehtoisena teemaopinto- kokonaisuutenaan hän voi keskittyä ohjatusti oman sanataideteoksensa luomiseen.

Taulukko 25, sanataiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:		
Jälkiruuat		
Sanataidemousse		Sanataidekakku
1. Monimuotoisiin lyriikan, draaman ja proosan teksteihin tutustuminen 2. Uusien kirjoittamisen lajien etsiminen 3. Erilaisten lajien mukaisten tekstien kirjoittaminen 4. Omien kirjallisten mieltymysten pohtiminen ja avartaminen 5. Erilaiset sanapelit sekä kirjoittamista lähestyminen hauskanpidon, huumorin, selittämisen, mielikuvituksen ja ryhmässä viihtymisen kautta 6. Tekstien tavoitteellinen luominen yksin ja yhdessä 7. Sanataideyhteisöystävän etsiminen ja ryhmäkirjeenvaihto		1. Sanataiteen etsiminen uusista yhteyksistä, medioista ja julkaisuista 2. Omien tekstien julkaiseminen itselle uusissa ympäristöissä, kuten näyttelyissä, konserteissa tai tapahtumissa 3. Omat hyvät lukukokemukset sekä mielipiteiden ja perustelujen muodostaminen omille mieltymyksille 4. Tekstin tuottaminen erilaisiin tilanteisiin erilaisille kohderyhmille, samasta asiasta kirjoittaminen eri tyyleillä 5. Erilaisten palautteenantotapojen löytäminen sekä keskustelu palautteen antamisesta ja saamisesta nousevista tunteista 6. Omat taiteelliset tavoitteet: luominen ja keskusteleminen
Herkut		
Taidekerroskiisseli	Oma jälkiruoka	Valmis jäätelöannos
1. Taiteidenvälinen yhteisproduktio, jossa hyödynnetään kunkin taiteen ominaisluonnetta 2. Muiden taiteiden työtapoihin ja taideteoksiin sekä taidekäsitteisiin perehtyminen 3. Näkökulmien ja yhteisen tiedon tuottaminen yhdessä 4. Taiteen julkaiseminen yhteistyössä muiden taiteiden kanssa (yhteistyön muodot vaihtelevat, eikä tätä välttämättä ole joka vuosi tarjolla)	1. Ohjattu ja itsenäinen/toisten kanssa perehtyminen johonkin sanataiteen osa-alueeseen sekä oman tekstin tuottaminen 2. Omannäköisen sanataideteoksen julkaiseminen 3. Oman luovan tuotteen lisäksi opintokokonaisuuteen liittyä aluksi työsuunnitelman laatiminen, vertaislukeminen, palautteen antaminen ja saaminen sekä oppimispäiväkirjan kirjoittaminen koko prosessin ajan	1. Kansalaisopiston vapaaseen sanataidetarjontaan tai jonkin muun yhteistyökumppanin kurssille tai leirille (etä- tai lähikurssi) osallistuminen 2. Ennen osallistumista kurssille keskustellaan opintokokonaisuuden hyväksymisestä kansalaisopiston sanataiteen suunnittelijaopettajan kanssa

12.4 Aikuisten sanataiteen opetus

Aikuisten sanataiteen opetuksessa noudatetaan sanataiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden kiinnostus, kokemukset ja koulutus. Opintojaksoja tarjotaan ja valmistellaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Kansalaisopistossa on perinteisesti ollut jonkin verran aikuisille suunnattuja laji- ja elämänekertakursseja. Aikuisten sanataideopetuksessa voidaan tarjota kirjallisuuslähtöistä sanataideopetusta, KAUK-menetelmällä (kirja astuu ulos kansistaan).

12.5 Työtavat ja oppimisympäristö sanataiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Sanataiteen opiskelussa korostuvat yhteisöllisyys, kokemuksellinen oppiminen, toiminnallisuus, ilmiölähtöisyys ja monitaiteisuus. Kirjoitettua, kuultua ja luettua sekä monimuotoisia tekstejä käsitellään erilaisilla *työtavoilla* keskustellen ja toiminnallisesti. Teemaopinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus valita taiteidenvälinen projekti samanaikaisesti pääruokien ja jälkiruokien kanssa. Projekteja toteutettaneen joka toinen vuosi. Opiskelija voi keskittyä oman sanataideteoksen valmistamiseen ohjatusti, tutustua monipuolisesti sanataiteen eri lajeihin ryhmässä sekä olla aktiivinen osa sanataideyhteisöä.

Sanataidetta voi harrastaa monenlaisissa *oppimisympäristöissä*. Ihanteellisimmillaan oppimisympäristössä on avointa tilaa leikille, olohuonemainen pehmeämpi soppi sadutukselle ja keskustelulle, työskentelypöydät ja tuolit kirjoittamista ja askartelua varten, varastotilaa ja keittiö. Joensuun seudulla sanataidetunnit pidetään koulujen, kuntien tai kirjastojen tiloissa.

Joensuun seudun kansalaisopistossa opettajana toimii sanataiteen tuntiopettaja. Opintojaksot ja kurssit suunnitellaan puolivuositain ja ne kestävät sisällöllisesti koko vuoden, mutta tarjotaan teknisistä syistä erikseen syksyille ja keväälle. Sanataiteessa on samat ryhmäkoot, kuin muussakin kansalaisopiston opetuksessa. Tämä tarkoittaa kaupunkialueella kahdeksaa lasta ja maaseutualueilla kuutta lasta. Varhaisen iän vauva- ja taaperoryhmissä kahdeksan lasta tarkoittaa vähintään seitsemäntoista ihmistä samassa tilassa mukaan lukien vanhemmat ja opettaja.

Taiteiden välistä yhteistyötä muiden taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta. Oppilaan oppimista tuetaan riittävällä ja jatkuvalla *huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä* palautteen ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä opilaille jaettavien tiedotteiden muodossa. Opettajat jakavat myös ryhmäkohtaisia tiedotteita koteihin ja toimivat avoimessa vuorovaikutuksessa kotien kanssa.

Toiminnan kokonaisvaltainen jatkuvan kehittämisen ytimessä on myös *opettajien osaamisen kehittäminen* ja *ajantasaisuuden ylläpitäminen*, jolla halutaan taata yhdenvertainen oppiminen tarjoamalla laadultaan samanarvoista opetusta opetuspaikasta riippumatta. *Opettajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan ammattia ja opetusta edistävillä koulutuksilla*, jonka lisäksi opettajat siirtävät oppimansa koko työyhteisön eduksi jakamalla asiantuntijuutta sisäisesti.

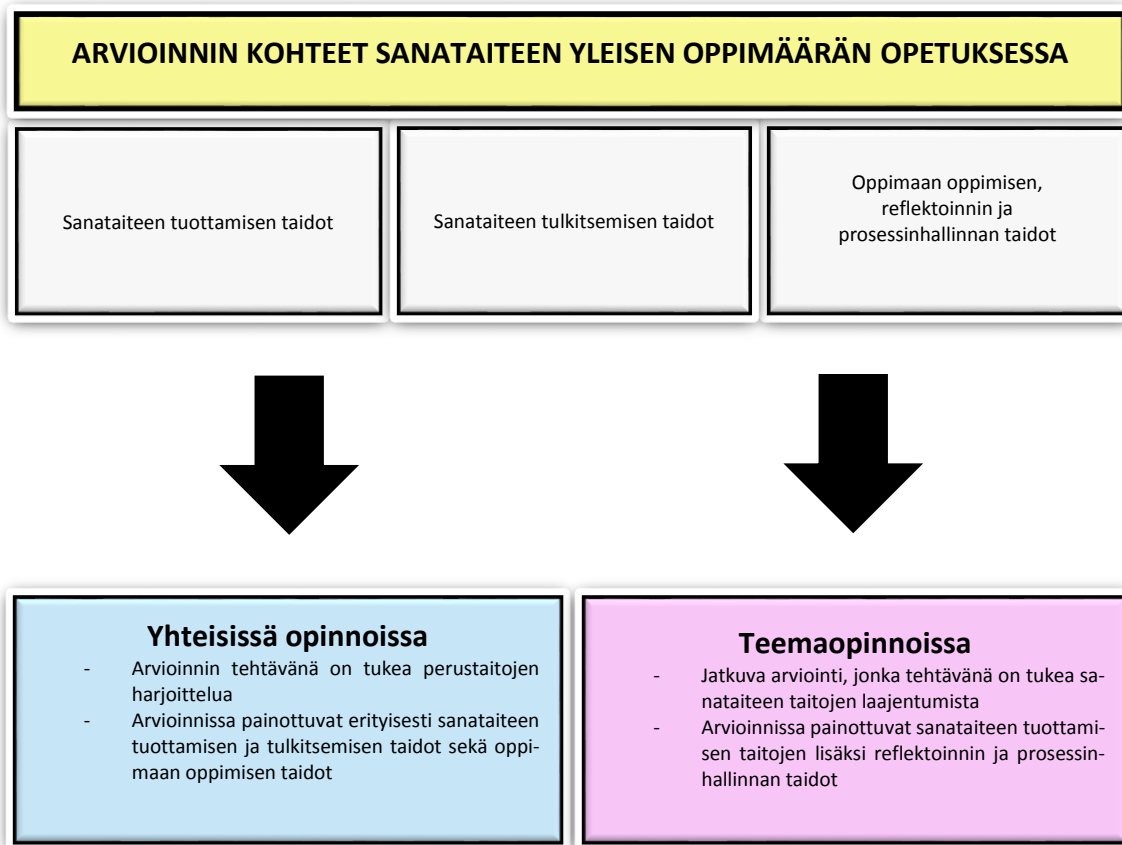
12.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet sanataiteen opetuksessa

Joensuun seudun kansalaisopiston toiminta-alueella kaikki oppilaat sanataiteen perusopetukseen otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Aikaisemmin opiskelleilla on etusija opiskelupaikan saamisessa. Vajaat oppilaspaikat täytetään uusilla oppilailla. Ryhmän minimikoko on Joensuun kantakaupungissa sekä Kontiolahdella kahdeksan (8) oppilasta ja muualla opiston toiminta-alueella kuusi (6) oppilasta. Maksimiryhmäkoko 12 oppilasta. Oppilaaksi ottamisesta päättää suunnitteliajopettaja.

12.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

Oppilaan *opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää* siten, että *oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla* yleisen oppimäärän kokonaisuuteen vaadittavan opintomäärän verran. Taiteenalan vaihtamisesta toiseen kerrotaan luvussa 5.2. Vaihtaessaan taiteenalaa, *oppilas saa päättötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen*. Osallistumistodistuksen sisällöstä kerrotaan luvussa 6.4.2.

12.6 Oppimisen arviointi sanataiteen opetuksessa

Kuvio 17, arvioinnin kohteet sanataiteen yleisen oppimäärän opetuksessa

Sanataiteessa arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa, opinnoille annettujen tavoitteiden saavuttamista sekä oppimaan oppimisen taitojen ja itseohjautuvuuden kehittymistä. Arviointi on myönteistä ja kannustavaa. Opintojen arviointi perustuu havaintoihin ja näkemykseen kielestä, tyylin sekä merkitysten luomisen pohjana. Monipuolinen, jatkuva arviointi koostuu erilaisista palautteen antamisen tavoista. Oppilasta harjaannutetaan opettajan antaman henkilökohtaisen palautteen lisäksi itse- ja vertaisarviontiin. Tämän lisäksi oppilas voi saada julkista palautetta oppilastöiden julkaisun yhteydessä. Oppilastöiden julkaisumuotoja voivat olla esimerkiksi näyttelyt, esitykselliset kokonaisuudet, tapahtumat, yhteisjulkaisut ja kilpailut. Arviointipalaute tukee oppi-

laan oman taiteilijuuden kehittymistä, omien tavoitteiden asettamista sekä edistymisen seuraamista suhteessa niihin. Arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan. Arvioinnin ja palautteen antamisessa huomioidaan oppilaan itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen.

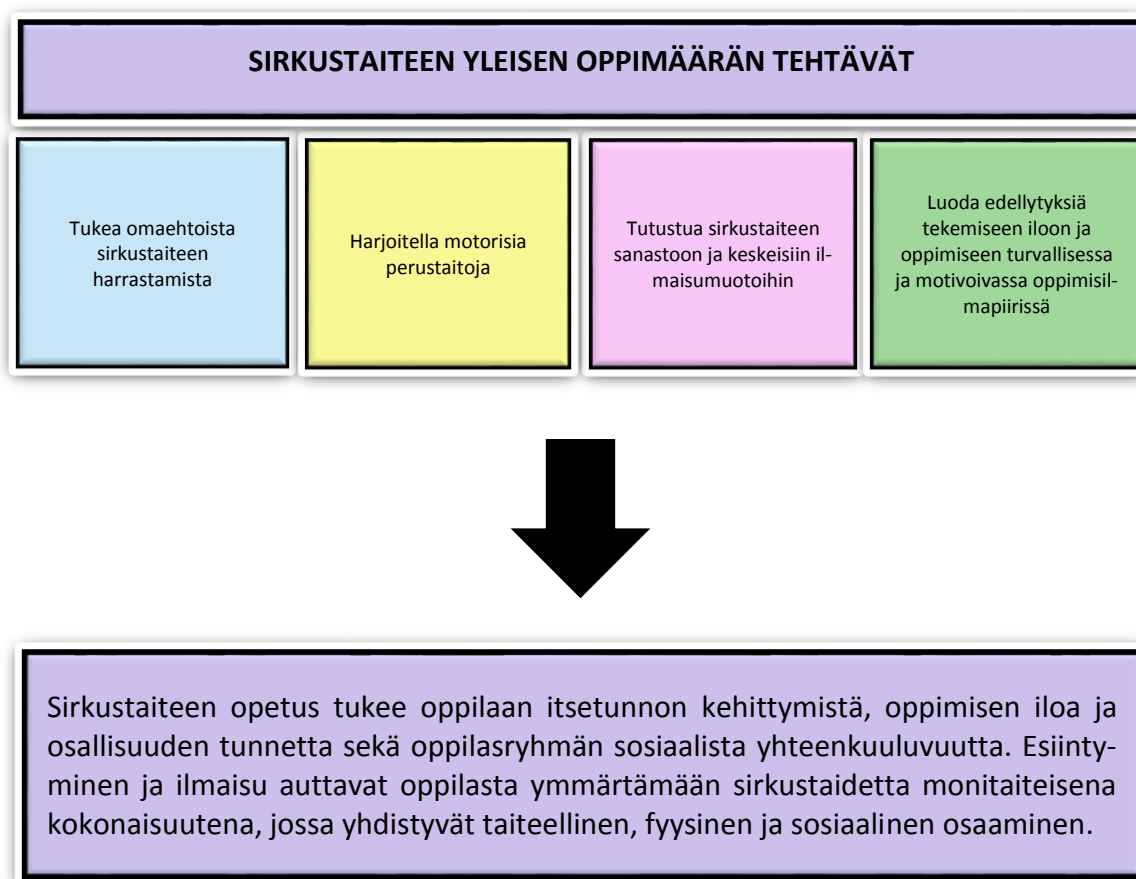
12.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Opintojen vastaavuuksien arvioinnin tekee suunnittelijaopettaja annettujen selvitysten ja todistusten pohjalta. Näyttöön perustuvan osaamisen tunnustamisen tekee suunnittelijaopettaja yhdessä oppilaan opettajan kanssa, ja oppilaan kanssa käydään positiivisen pedagogiikan mukainen oppimiskeskustelu. Oppilaitoksen rehtori myöntää hyväksilukemisen ja osaamisen tunnustamisen arviointitulosten pohjalta.

12.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Opintoja voidaan tarvittaessa *yksilöllistää* vastaamaan oppimäärä oppilaan opiskelu- ja oppimis- edellytyksiä. Yksilöllistämisen tarkoituksena on tarjota kaikille yhdenvertainen mahdollisuus taiteen perusopetukseen osallistumiseen. Yksilöllistämisestä keskustellaan opettajan kanssa ennen opintojen aloittamista. *Henkilökohtaisen opetussuunnitelman* tavoitteet ja aikataulu sovitaan yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelman laatii ryhmän opettaja. Henkilökohtaisesta opetussuunnitelmasta kerrotaan enemmän luvussa 5.1.

13 SIRKUSTAIDE

Kuvio 18, sirkustaiteen yleisen oppimäärän tehtävät

Sirkustaiteen yleisen oppimäärän tavoitteena on tukea omaehtoista sirkustaiteen harrastamista, harjoitella motorisia perustaitoja, tutustua sirkustaiteen sanastoon ja keskeisiin ilmaisumuotoihin sekä luoda edellytyksiä tekemisen iloon ja oppimiseen turvallisessa ja motivoivassa oppimisilmapiirissä. Hyvä oppimisilmapiiri rakentuu ryhmätyötaitojen ja itsenäisen työskentelyn taitojen varaan.

Opiskelu on tutkivaa ja oppiminen tapahtuu harjoittelun, kokemuksen sekä monipuolisen tekemisen kautta. Sirkustaiteen opiskelu muodostuu kasvamisesta sirkustaiteeseen sekä kasvattamista sirkustaiteen avulla. Kasvaminen sirkustaiteeseen tarkoittaa sirkustaiteen harrastamiseen tarvittavien taitojen ja tietojen sekä kehonhuollon harjoittelua ja kehittämistä. Kasvattaminen sirkustaiteen avulla tarkoittaa vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen kasvamisen lisäksi luovuuteen, tavoitteelliseen työskentelyyn sekä emotionaaliseen ja esteettiseen kasvuun ohjaamista. Sirkustaiteen opetus tukee oppilaan itsetunnon kehittymistä, oppimisen iloa ja osallisuuden tunnetta sekä oppilasryhmän sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Esiintyminen ja ilmaisu auttavat oppilasta ymmärtämään sirkustaidetta monitaiteisena kokonaisuutena, jossa yhdistyvät taiteellinen, fyysinen ja sosiaalinen osaaminen. Sirkustaiteen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituisia oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Opintokokonaisuus koostuu yhteisistä opinnoista (300 h) ja teemaopinnoista (200 h), joiden laskennallinen laajuus, rakenne, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet esitellään tässä luvussa.

Kaikki oppimisen tavoitekokonaisuudet kertautuvat vuosittain ikätason mukaisin yksityiskohtaisin tavoittein. Opinnot on jaoteltu ikäryhmittäin lukuvuosien mittaisiksi opintokokonaisuuksiksi. Ryhmistä toiseen siirtymine on joustavaa. Sirkusopettajat arvioivat oppilaan edellytykset siirtyä ryhmästä toiseen, etenkin ikäjaottelun rajapinnassa. Kirppusirkuksessa tutustutaan sirkuslajeihin, oman kehon käyttöön ja sirkuksen perustermeihin. Sirkusversoissa opitaan muun muassa lisää akrobatian, jongleerauksen ja muiden sirkuslajien alkeita sekä opitaan lisää kehonhallintaa. Temppu- tiimissä tasapainoharjoitteluun, akrobatiaan ja jongleeraukseen tulee vaativuuselementtejä lisää, ja oppilaat työstävät opettajan johdolla pienryhmissä itsenäisiä osia sirkusnäytöksiin.

Taulukko 26, sirkustaiteen yleisen oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne

Varhaisiän kasvatus						
Perhesirkus (2 – 4 v)				30h / v		
Tenavasirkus (5 – 6 v)				30h / v		
Yhteiset opinnot 300 tuntia						
Opinto- vuosi	Kirppusirkus	Sirkusversot	Tempputiimi	Yhteiset esiin- tymiset jokai- sena lukuvuo- tena	Valinnaiset ke- säkurssit (voi- daan lukea yh- teisiin tai tee- maopintoihin)	Taiteidenväliset opinnot
1	30			5		
2	30			5		
3		30		5		
4		30		5		
5			40	10		
6			40	10		
(7)			(40)	(10)		
1 - 6					(20 – 60)	(20 – 60)
Teemaopinnot 200 tuntia						
Opinto- vuosi	Estradin pe- rustyhmä, mo- nipuolinen	Estradin akro- batiaryhmä	Estradin tasa- painoryhmä	Yhteiset esiin- tymiset jokai- sena lukuvuo- tena	Valinnaiset ke- säkurssit (voi- daan lukea yh- teisiin tai tee- maopintoihin)	Taiteidenväliset opintokokonai- suudet (vaihte- levat vuosittain)
7	60	60	60	10		
8	60	60	60	10		
9	60	60	60	10		
7 - 9					(20 – 60)	(20 – 60)
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS						
Yhteensä						
500						

13.1 Varhaisiän sirkuskasvatus

Varhaisiän sirkuskasvatuksessa lapsi tutustuu sirkustaiteeseen sekä ohjattuun liikunnalliseen harjoitteluun ryhmässä. Opetuksen lähtökohta on leikki. Opetuksessa korostuvat motoristen perustaitojen oppiminen, eli tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot, joita harjoitellaan sirkustempujen ohella monipuolisesti ryhmässä. Opetuksessa tuetaan aistihavaintojen tekemistä sekä mielikuvituksen ja aloitekyvyn kehittymistä. Oppilas oppii tuntemaan sirkustaiteen sanastoa ja saa myönteisiä esiintymiskokemuksia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitysvaihe. Joensuun seudulla varhaisiän sirkuskasvatusta on tarjolla Joensuun kantakaupungin alueella tanssisalissa,

jossa on käytössä sirkusvälineistö. Varhaisiän ryhmiä on kaksi: perhesirkus 2 – 4 – vuotiaille sekä tenavasirkus 5 – 6 – vuotiaille. Perhesirkusryhmään mahtuu 10 lasta vanhempineen ja tenavasirkusryhmään 12 lasta.

Taulukko 27, varhaisiän sirkuskasvatus

Varhaisiän sirkuskasvatus	
<i>Opintokokonaisuudet ja sisällöt:</i>	
-	Tavoitteena tutustua sirkustaiteeseen sekä ohjattuun liikunnalliseen harjoitteluun ryhmässä
-	Opetuksessa korostuu motoristen perustaitojen oppiminen, eli tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot
-	Opetuksessa tuetaan aistihavaintojen tekemistä sekä mielikuvituksen ja aloitekyvyn kehittymistä
-	Opintojen lähtökohtana on leikki
-	Opintojen laskennallinen laajuus on 30 tuntia lukuvuodessa.
-	Varhaisiän opintoja ei lasketa yleisen oppimäärän tunteihin.

13.2 Sirkustaiteen yhteiset opinnot

Sirkustaiteen yhteisten opintojen tarkoituksena on oppia eri sirkuslajeissa tarvittavia perustaitoja sekä saada kokemuksia sirkuksesta monipuolisena taiteenalana. Oppilas tutustuu sirkustekniikkaan, kehontuntemukseen ja -hallintaan, sirkustaiteen tuntemukseen sekä ilmaisuun ja esiintymiseen. Opetuksessa korostetaan motoristen perustaitojen eli tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen harjoittelua sekä tuetaan luovuuden ja aloitekyvyn kehittymistä. Opinnoissa harjoitellaan sirkustekniikoiden alkeita, tutustutaan sirkuksen peruskäsitteisiin sekä opitaan nauttimaan sirkustaitojen harjoittelusta itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Sirkustaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksessa oppilaita opetetaan asettamaan tavoitteitaan realistisesti, seuraamaan kehittymistään sekä nauttimaan yhdessä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Opetuksessa painotetaan vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja harjoittelun pitkäjänteisyyttä. Opinnoissa harjoitellaan esiintymistaitoa ja osallistutaan sirkusesityksen valmistamiseen ryhmässä. Opintojen aikana tutustutaan sirkustaiteeseen ja katsotaan sirkusesityksiä. Opetuksessa luodaan kannustava ja innostava ilmapiiri, jossa voi turvallisesti onnistua ja epäonnistua.

Taulukko 27, sirkustaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ja sisällöt

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia SIRKUSTAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Sirkustekniikka</i>	<i>Kehontuntemus ja hallinta</i>	<i>Sirkustaiteen tuntemus</i>	<i>Ilmaisu ja esiintyminen</i>
OPPILAS - kehittää motorisia perustaitoja - tutustuu eri sirkuslajeihin ja kokeilee niitä - oppii turvallisia tapoja harjoitella ja toimia - harjoittelee tavoitteiden asettamista.	OPPILAS - oppii tuntemaan, hahmottamaan ja arvostamaan omaa kehoaan - oppii luottamaan itseensä ja oman kehon mahdollisuuksiin - oppii toimimaan osana ryhmää ja luottamaan toisiin - harjoittelee ketteryyttä, koordinaatiota, voimaa ja liikkuvuutta.	OPPILAS - tutustuu sirkukseen harrastuksena ja taidemuotona - tutustuu sirkuksen peruskäsitteisiin ja -sanastoon - tutustuu erilaisiin tapoihin tehdä sirkusta.	OPPILAS - tutustuu itseilmaisuun - oppii toimimaan ja esiintymään ryhmässä - uskaltaa esiintyä ja toimia yleisön edessä.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
<i>Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot</i>	<i>Tutustuminen eri sirkuslajeihin</i>	<i>Eri sirkuslajien perustekniikoiden turvallinen harjoittelu</i>	
- Kehontuntemus ja -hallinta, jota edistää ketteryys-, koordinaatio-, voima-, liikkuvuus- ja rentoutusharjoituksia tehden. - Oman kehon mahdollisuuksiin tutustuminen eri sirkuslajien harjoitteiden, fyysisiä ominaisuuksia kehittävien harjoitteiden sekä erilaisten ryhmä- ja luottamusharjoitusten avulla.	- Opetuksessa opetellaan käyttämään eri sirkuslajien ja -välineiden nimiä. - Opintojen aikana tutustutaan sirkustaiteeseen ja katsotaan erilaisia sirkusesityksiä.	- Opetuksessa opetellaan sirkukselle tärkeitä toiminta- ja turvakäytänteitä. - Erilaisten ilmaisutaidon harjoitusten, esiintymiskokeilujen sekä ryhmä- ja improvisaatioharjoitusten tekeminen yhdessä ryhmän kanssa. - Esiintymisen harjoittelu pienten esitysten avulla sekä osallistuminen esitykseen valmistamiseen ryhmässä.	

Taulukko 28, sirkustaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:		
Kirppusirkus	Sirkusversot:	Tempputiimi:
- Opetellaan välineiden käytön perusteita sekä tekemistä ikätasoisesti ja leikin kautta. - Opetuksessa on vahvasti yhdessä tekemisen meininki ja kaikkiin välineisiin tutustuminen on tärkeää. - Esityksissä kaikki ovat mukana, ei vielä eriydytä useaan eri välineeseen. Esitykset ovat ohjaajien suunnittelemaa ja oppilaat voivat vaikuttaa välineineen.	- Esityksiä varten oppilaat jakautuvat kolmelle pisteelle ja pystyvät vaikuttamaan omaan esiintymiseen enemmän. - Tekniikka painottuu harjoituksissa hieman aiempaa enemmän.	- Tekniikka on aktiivisesti osa harjoituksia - Kontaktipallot (hahmotuskyky ja motoriikka 10-vuotiaalla riittävällä tasolla). - Käsilläseisontatavat (sama kuin yllä). - Jalkajongleeraus (sama kuin yllä). - Oppilaat osallistuvat esitysten suunnitteluun.
Kaikille opintokokonaisuuksille yhteistä		
Kaikki oppimisen tavoitekokonaisuudet kertautuvat ikätason mukaisin yksityiskohtaisin tavoittein vuosittain. Kirppusirkuksessa tutustutaan sirkuslajeihin, oman kehon käyttöön ja sirkuksen perustermeihin. Sirkusversoissa opitaan lisää akrobatian, jongleerauksen ja muiden sirkuslajien alkeita, opitaan lisää kehonhallintaa jne. Tempputiimissä tasapainoharjoitteluun, akrobatiaan ja jongleeraukseen tulee lisää vaativuuselementtejä, ja oppilaat työstävät opettajan johdolla pienryhmissä itsenäisiä osia sirkusnäytöksiin. Aloitusiästä riippumatta harrastaja oppii: - Sirkusalan sanastoa (oppiminen tapahtuu tuntien aikana jokaista välinettä harjoitellessa) - Perustaidot sirkusvälineistä ja -lajeista: - Akrobatia (yksilö-, pariakrobatia, minipyramidit, ryhmäakrobatia) - Välinesidonnainen akrobatia (trapetsi, puolapuut, trampoliini, roikkurenkaat, rengastrapetsi) - Tasapainoilu (rolabola, yksipyöräinen, tasapainopallo, puomi) - Jongleeraus (-pallot, -huivit, -renkaat, -keilat, diablo, lautanen, flowerstick, devilstick) - Sekalaista (hulavanteet) - Ryhmätaitoja (toimimaan ryhmässä, luottamaan omaan sekä muiden kehoon ryhmäakrobatian puitteissa, toimii osana ryhmää esityksiä valmistellessa) - Kehon tuntemus (tuntemaan, hahmottamaan ja arvostamaan omaa kehoaan, tulee esille eri tavoilla) - Ilmaisua ja esiintyminen (toimimaan ja esiintymään ryhmässä sekä uskaltaa esiintyä ja toimia yleisön edessä, itseilmaisu improvisaatioharjoitusten kautta) - Turvalliset tavat harjoitella ja toimia (kuunnellaan turvallinen ohjeistus välineiden käyttöön, koskee niin välineiden kuin harrastajien turvallisuutta) - Välineiden ja lajien taitotaso nousee jokaisen ryhmän tason mukaan.		

13.3 Sirkustaiteen teemaopinnot

Joensuun seudun kansalaisopistossa sirkustaiteen teemaopinnot koostuvat lukuvuoden mittaisista valinnaisista teemaopinnoista, valinnaisista kesäkurssista sekä sirkusnäytösten valmistamisista ja esiintymisistä. Opiskelija voi keskittyä teemaopinnoissa joihinkin sirkustaiteen osa-alueisiin tai jatkaa eri osa-alueita yhdistelevässä ryhmässä. Hän voi myös osallistua yhteen tai useampaan teema-
kurssiin samanaikaisesti. Teemaopinnot voi aloittaa myös yhteisten opintojen rinnalla ikätasosta riippumatta, jos oppilaan osaaminen on opettajien arvioinnin ja oppilaan sekä hänen huoltajansa

kanssa käydyn arviointikeskustelun perusteella sillä tasolla, että teemaopinnot on mahdollista turvallisesti aloittaa, ja tämä on oppilaan edistymisen näkökulmasta perusteltua. Teemaopinnot on mahdollista suorittaa 2 - 3 vuodessa, ja opiskelija voi paitsi osallistua useampaan kuin yhteen teemaryhmään, myös vaihtaa teemaryhmää halutessaan lukuvuosittain.

Taulukko 29, teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

TEEMAOPINNOT 200 tuntia TEATTERITAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Sirkustekniikka</i>	<i>Kehontuntemus ja hallinta</i>	<i>Sirkustaiteen tuntemus</i>	<i>Ilmaisu ja esiintyminen</i>
OPPILAS - syventää osaamistaan yhdessä tai useammassa sirkuslajissa - oppii asettamaan realistiset tavoitteet perustekniikoiden harjoittelussa - harjoittelee turvallisesti.	OPPILAS - oppii oman kehonsa mahdollisuuksia ja kehitystarpeita - ymmärtää eri sirkuslajien asettamia fyysisiä vaatimuksia.	OPPILAS - tutustuu sirkuksen nykypäivään - syventää tietämystään eri sirkuslajeissa - tutustuu erilaisiin sirkusesityksiin ja sirkustaiteen ilmaisumuotoihin.	OPPILAS - tutustuu esityksen suunnitteluun sekä sen valmistamisen eri osa-alueisiin - oppii nauttimaan esiintymisestä - osallistuu esityksen valmistamiseen.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
- Tuvallinen, monipuolinen ja tavoitteellinen sirkustaitojen harjoittelu.	- Kehontuntemus, syysisten ominaisuuksien, kuten ketteryyden, koordinaation, voiman ja liikkuvuuden harjoitukset.	- Eri sirkuslajeihin sekä nykypäivän sirkustaiteeseen perehtyminen.	- Erilaisiin ilmaisumuotoihin tutustuminen katsomalla erilaisia sirkustaiteen esityksiä sekä keskustelemalla niistä. - Esiintymisiin harjaantuminen käytännön esityskokeilujen avulla sekä luovuutta käyttämällä erilaisten esitysten suunnittelu ja toteutus.

Lukuvuodesta riippuen on tarjolla taiteidenvälisiä, taiteenaloja yhdistäviä produktioita, joihin rakennetaan kulloinkin relevantteja taiteidenvälisiä opintokokonaisuuksia. Nämä opinnot voidaan liittää osaksi teemaopintoja. Lisäksi sirkustaiteen kesäkursseja ja aikuisten sirkustaiteen kursseja voidaan hyväksi lukea teemaopintoihin, kuten myös muualla suoritettuja sirkusopintoja. Hyväksi luennasta päättävät opiston vastaava suunnittelijaopettaja ja sirkusopettaja.

Teemaopinnoissa syvennetään ja laajennetaan yhteisissä opinnoissa saavutettuja taitoja. Opintoja voi painottaa yhteen tai useampaan sirkuslajiin. Ilmais-, vuorovaikutus- ja esiintymistaidot ovat keskeinen osa teemaopintoja.

Taulukko 30, sirkustaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:		
<i>Estradin perusryhmä:</i>	<i>Estradin tasapainoryhmä:</i>	<i>Estradin akrobatiaryhmä</i>
- Oppilaat osallistuvat esitysten suunnitteluun sekä järjestelyyn esityspäivänä. Ohjaajat ovat esitysten suunnittelussa mukana eivätkä päävastuussa. - Harjoitukset ovat eniten tekniikkapainotteisia ja harjoittelu on aikaisempaa itsenäisempää. Oppilaat asettavat itselleen selkeitä tavoitteita. - Perustekniikkataitojen lisäksi harjoittelu on aiempaa yksilöllisempää.	- Harjoitukset keskittyvät ja niissä erikoistutaan tasapainovälineisiin. - Oppilaiden taitotaso välineittäin vaihtelee ohjaajaa vaativasta itseohjautuvaan. - Tarkoituksena on oppia harjoittelemaan itse ja kehittämään itseään itsenäisesti, kuitenkin ohjaajan tuki on saatavilla. - Perustekniikkataitojen lisäksi harjoittelu on aiempaa yksilöllisempää.	- Harjoitukset keskittyvät ja niissä erikoistutaan akrobatialajeihin. Tekniikka on suuressa osassa kehollista tekemistä. - Trapetsia tehdään muita ryhmiä enemmän. - Esitykset ovat vahvasti ryhmätekemiseen painottuvia, vaikka jotkut esitysten osat ovatkin yksilöllisiä. - Perustekniikkataitojen lisäksi harjoittelu on aiempaa yksilöllisempää.

13.4 Aikuisten sirkustaiteen opetus

Aikuisten opetus tarjoaa pohjan elämänpituiselle harrastukselle tai taiteen kentällä toimimiselle sirkustaiteen näkökulmasta. Aikuisten opetuksessa noudatetaan sirkustaiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetuksessa luodaan kannustava ja sosiaalisesti vuorovaikutteinen opiskeluilmapiiri. Aikuisopiskelijaa ohjataan opiskelemaan sirkustaidetta pitkäjänteisesti taipumustensa ja mahdollisuuksiensa mukaisesti. Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden kiinnostusten kohteet sekä heidän aiemmat opintonsa ja kokemuksensa sirkustaiteesta. Opiskelijoita ohjataan itsenäiseen ja oma-aloitteiseen opiskeluun, henkilökohtaisten tavoitteiden asettamiseen, oman työskentelyn ja oppimisen seurantaan sekä itsearviointiin.

13.5 Työtavat ja oppimisympäristö sirkustaiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Työtavat

Sirkustaiteen opetusta järjestetään monipuolisesti erilaisissa sirkustaiteen opetusta tukevissa turvallisissa ja tarkoituksenmukaisissa oppimisympäristöissä. Sirkustaiteen opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti yksilö- ja ryhmäopetuksen muotoja ja työtapoja mahdollistaen yksilölliset oppimispolut sekä joustavat oppimisen jatkumot. Oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla sekä harjaantumisen vaiheeseen sopivilla tehtävillä ja rohkeasevalla palautteella tuetaan pätevyydenkokemuksia sekä sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtapojen valinnalla tuetaan sirkustaiteen harrastamisessa tarvittavan osaamisen ja ominaisuuksien sekä itsenäisen työskentelyn, vuorovaikutustaitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä. Oppimisprosessia edistetään korostamalla aktiivista harjoittelua ja yhteistoiminallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.

Oppimisympäristö

Valtaosa opetustunneista toteutetaan Joensuun Nepenmäen koulun tanssisalissa, joka valmistuu kesällä 2018. Sali on varustettu sirkusopetukseen tarvittavalla välineistöllä. Vuosittaiset esitykset toteutetaan Rantakylän auditoriossa tai muussa vastaavan tyyppisessä esitystilassa. Erillisiä esityksiä, työpajoja ja muita vastaavia oppimistilanteita toteutetaan vuosittain vaihtelevasti. Opetustilojen valinnassa keskeistä on turvallisuus ja tilojen soveltuvuus sirkustoimintaan.

Yhteistyö

Taiteiden välistä yhteistyötä muiden taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta. Lisäksi jokakeväiset *Lasten ja nuorten esittävän taiteen festarit* kokoavat samoille viikoille lapsi- ja nuorisoteattereiden esityksiä, mahdollistavat eri ryhmien opiskelijoiden kohtaamisen sekä esimerkiksi yhteiset työpajat. Oppilaan oppimista tuetaan riittävällä ja jatkuvalla kodin kanssa tehtävällä yhteistyöllä palautteen ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä oppilaille jaettavien tiedotteiden muodossa. Kevään esityksperiodin yhteydessä kerätään palautetta kaudesta ja jaetaan informaatiota seuraavasta lukuvuodesta. Opettajat jakavat myös ryhmäkohtaisia, esim. esityskäytäntöihin liittyviä tiedotteita koteihin ja toimivat avoimessa vuorovaikutuksessa kotien kanssa. Toiminnan kokonaisvaltaisen kehittämisen ytimessä on myös *opettajien osaamisen kehittäminen ja ajantasaisuuden ylläpitäminen*, jolla halutaan taata yhdenvertainen oppiminen tarjoamalla laadultaan samanarvoista opetusta opetuspaikasta riippumatta. *Opettajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan ammattia ja opetusta edistävillä koulutuksilla*, jonka lisäksi opettajat siirtävät oppimansa koko työyhteisön eduksi jakamalla asiantuntijuutta sisäisesti.

13.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet sirkustaiteen opetuksessa

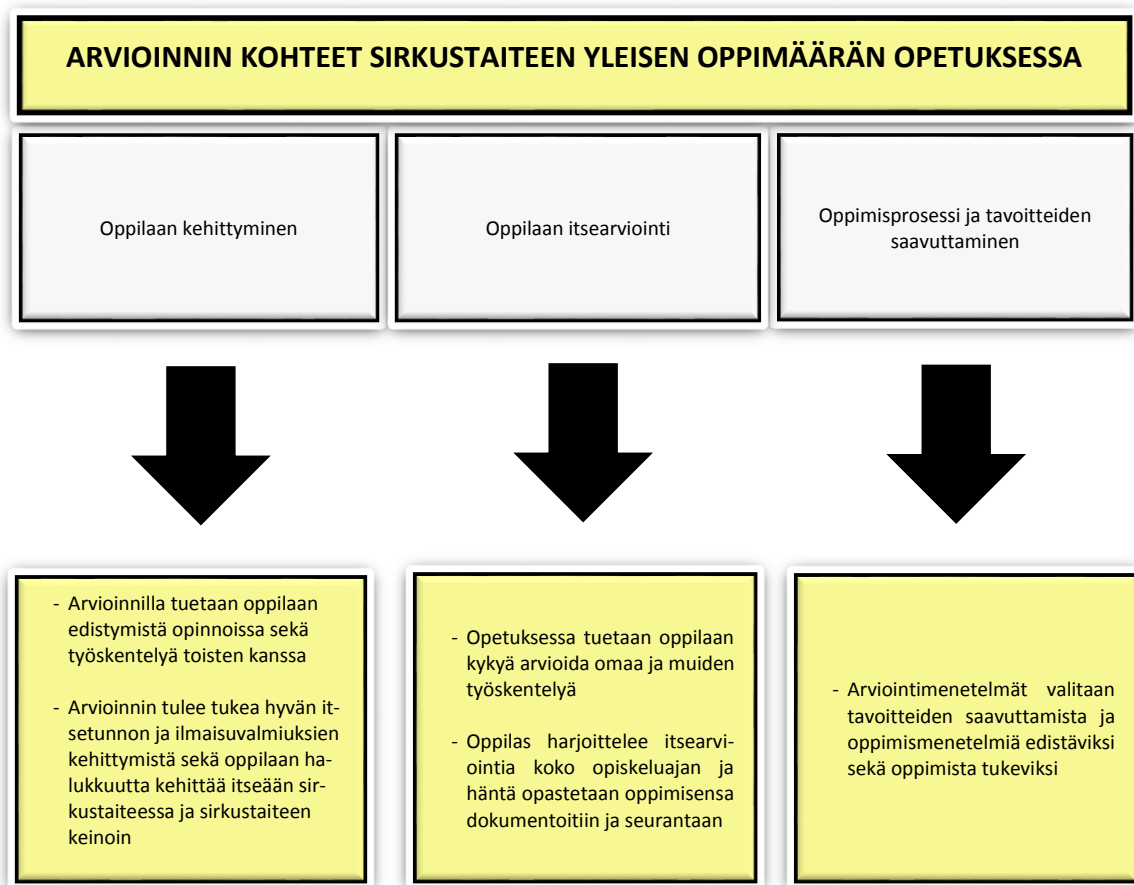
Joensuun seudun kansalaisopiston toiminta-alueella kaikki oppilaat sirkustaiteen perusopetukseen otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Aikaisemmin opiskelleilla on etusija opiskelupaikan saamisessa. Vajaat oppilaspaikat täytetään uusilla oppilailla. Ryhmän minimikoko on Joensuun kanta-kaupungissa sekä Kontiolahdella kahdeksan (8) oppilasta ja muualla opiston toiminta-alueella kuusi (6) oppilasta. Maksimiryhmäkoko 12 oppilasta. Oppilaaksi ottamisesta päättää suunnittelijaopettaja.

13.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

Oppilaan opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää siten, että oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla yleisen oppimäärän kokonaisuuteen vaadittavan

opintomäärän verran. Tällöin oppilas saa päättötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen. Halutesaan vaihtaa taiteen alalta toiselle, tulee huomioida, että joillekin taiteenaloille hakeudutaan pääsykokeiden kautta. Pääsääntöisesti taiteen alaa ei voida vaihtaa kesken lukuvuoden. Taiteen alalta toiselle vaihdettaessa kesken lukuvuoden, tulee asiasta keskustella ensin oman taiteenalan opettajan ja sen jälkeen sen taiteenalan opettajan kanssa, johon oppilas haluaa opiskelemaan. Osallistumistodistuksesta kerrotaan lisää luvussa 5.2.

13.6 Oppimisen arviointi sirkustaiteen opetuksessa

Kuvio 19, arvioinnin kohteet sirkustaiteen yleisen oppimäärän opetuksessa

Sirkustaiteen arviointi on vuorovaikutteista. Oppilaan opiskelua, oppimista ja itsearviointia tukevat ryhmän ja opettajan antama palaute. Arviointi tapahtuu aina suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Kaikki palaute ja arviointi annetaan myönteisessä opiskelua ja oppimista edistävässä hengessä. Palaute oppimisesta ja työskentelystä on kannustavaa, ohjaavaa ja jatkuvaa. Arviointi kohdistuu oppilaan toimintaan, ei hänen ominaisuuksiinsa. Oppilaan tulee saada oppimisestaan ja työskentelystään erilaisissa oppimistilanteissa palautetta koko opiskelunsa ajan.

13.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Annettavan opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen. Yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. *Osaamisen tunnustaminen* tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin *hyväksiluettavan* opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Opintojen vastaavuuksien arvioinnin tekee suunnittelijaopettaja annettujen selvitysten ja todistusten pohjalta. Näyttöön perustuvan osaamisen tunnustamisen tekee suunnittelijaopettaja yhdessä oppilaan opettajan kanssa, ja oppilaan kanssa käydään positiivisen pedagogiikan mukainen oppimiskeskustelu. Oppilaitoksen rehtori myöntää hyväksilukemisen ja osaamisen tunnustamisen arviointitulosten pohjalta.

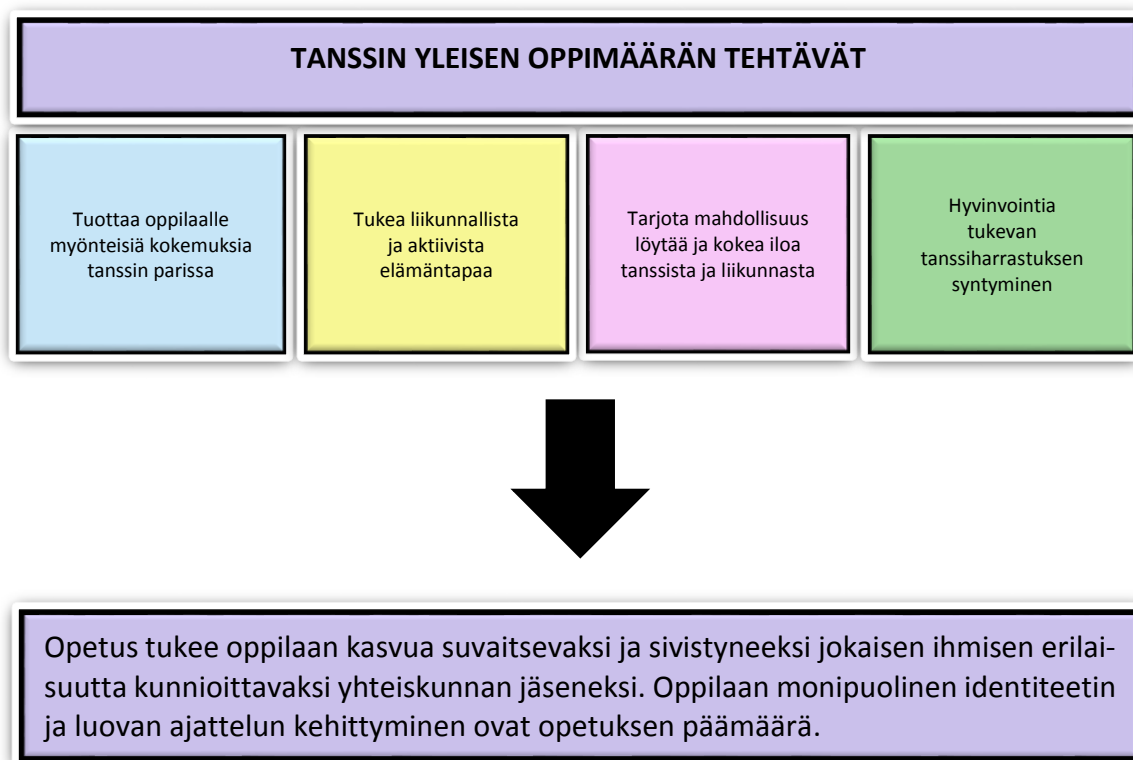
13.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Opintoja voidaan tarvittaessa *yksilöllistää* vastaamaan oppimäärä oppilaan opiskelu- ja oppimis- edellytyksiä. Yksilöllistäminen voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen

toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukevaksi.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tarkoituksena on tukea oppilasta kehittämään taitojaan ja osaamistaan omista lähtökohdistaan. Oppilaan oppimäärä voidaan yksilöllistää laatimalla henkilökohtainen opetussuunnitelma yhteistyössä Joensuun seudun kansalaisopiston sirkustaiteen suunnittelijaopettajan sekä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Henkilökohtaisesta opetussuunnitelmasta kerrotaan enemmän luvussa 5.1.

14 TANSSI

Kuvio 20, tanssin yleisen oppimäärän tehtävät

Tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tarkoituksena on tuottaa oppilaalle myönteisiä kokemuksia tanssin parissa, sekä tukea liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Opintojen myötä oppilas oppii kiinnittämään huomiota ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä terveellisiin elämäntapoihin. Toiminnassa tuetaan pitkäjänteisen hyvinvointia tukevan tanssiharrastuksen syntymistä, joka kantaa koko eliniän. Päällimmäisenä tarkoituksena on tarjota oppilaalle mahdollisuus löytää ja kokea iloa tanssista ja liikunnasta. Opetus tukee oppilaan kasvua suvaitsevaksi ja sivistyneeksi jokaisen ihmisen erilaisuutta kunnioittavaksi yhteiskunnan jäseneksi. Oppilaan monipuolinen identiteetti ja luovan ajattelun kehittyminen ovat opetuksen päämäärä.

Joensuun tanssitoimijat tarjoavat tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää tanssitaiteen perusopetusta, jossa keskiössä ovat oppilaan omat kiinnostuksen kohteet. Yksilön ainutlaatuisuus ja arvokkuus pääsevät oikeuksiinsa tanssitaiteen yhteisöllisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa huomioidaan sukupuolien moninaisuus. Tanssitaide on keino reagoida muuttuvaan maailmaan ja olla osana kestävä kehitys. Keskiössä on oppimiskäsitys, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Oppilasta ohjataan tavoitteiden asettamisessa ja hänen oppimisprosessiaan tuetaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Oppiminen tapahtuu moninaisessa vuorovaikutuksessa yksilöiden, ryhmän ja ympäristön kanssa. Positiivinen pedagogiikka tukee myönteisten tunnekokemusten sekä oppimisen ilon syntymistä. Inspiroituminen ja keholliset elämykset ovat oppimisen kannalta olennaisia asioita.

Tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Tanssin yleisen oppimäärän opintokokonaisuus koostuu yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia), joiden opintokokonaisuudet ja sisällöt esitellään tässä luvussa. Yleisen oppimäärän yhteiset opinnot (300 h) koostuvat tanssiopinnot 1-kokonaisuudesta ja teemaopinnot (200 h) koostuvat tanssiopinnot 2-kokonaisuudesta.

Joensuussa tanssin taiteenperusopetusta tarjoavat Cat People Tanssikoulu ja Joensuun Tanssiopisto. Opintojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt noudattavat valtakunnallisessa taiteen perusopetussuunnitelmassa annettua ohjeistusta ja ovat molemmilla toimijoilla samankaltaiset. Opintojen laskennallinen laajuus, rakenne sekä opintokokonaisuudet määritellään oppilaitoskohtaisia, jonka vuoksi nämä esitetään erillisinä taulukoina.

Tanssiopinnot 1 (300h):

Sisältää oppilaan valitseman tanssilajin alkeis- ja perustason opintoja, jotka tutustuttavat oppilaan tanssituntikulttuuriin, tanssin opiskelun peruseräisiin sekä ryhmätyöskentelyyn.

Opintokokonaisuuteen kuuluvat kurssit määritellään tarkemmin sisältöjen ja tavoitteiden kautta koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Tanssiopinnot 2 (200h):

Koostuu teemaopintokokonaisuuksista, joita voivat olla yleisen oppimäärän teemaopinnot/ja tai laajan oppimäärän perusopintojen vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet. Teemaopintojen sisällöt tukevat sekä laajentavat tanssiopinnot 1 -kokonaisuudessa opittuja asioita.

Taulukko 31, tanssin yleisen oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne, Cat People Tanssikoulu

OPINTOJEN RAKENNE Cat People Tanssikoulu						
Varhaisiän tanssikasvatus 3 – 6 – vuotiaille lapsille						
Yhteiset opinnot 300 tuntia						
Tanssiopinnot 1						
Opinto- vuosi	Tanssin perustaidot 1 (135 tuntia)	Tanssin perustaidot 2 (165 tuntia)		Valinnaiset/taiteidenväliset opinnot		
1 - 3	135			(10)		
3 - 5		165		(10)		
Teemaopinnot 200 tuntia						
Tanssiopinnot 2, valinnaiset opintojaksot						
Opinto- vuosi	Kehontunte- mus osana tanssin oppi- mista 1 (noin 90 h)	Tanssiteknii- kan syventä- minen ja so- veltaminen 1 (noin 90 h)	Minä tanssin ja taiteen kat- sojana ja ku- luttajana (noin 45 h)	Tanssityyleihin ja genreihin tutustuminen 1 (noin 45 h)	Tanssityylei- hin ja genrei- hin tutustu- minen 2 (noin 45 h)	Taiteidenväliset opinnot (noin 45 h)
5 - 7	(90)	(90)	(45)	(45)	(45)	(45)
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS						
Yhteensä						
500						

Taulukko 32, tanssin yleisen oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne, Joensuun Tanssiopisto

OPINTOJEN RAKENNE Joensuun Tanssiopisto			
Varhaisiän tanssikasvatus 3 – 6 – vuotiaille lapsille 0 - 128 tuntia			
Yhteiset opinnot 300 tuntia			
Tanssiopinnot 1			
Opinto- vuosi	Tanssin innostuksen herättäminen (noin 70 h)	Tekniikan harjoittaminen (noin 140 h)	Valinnaiset/taiteidenväliset opinnot (noin 70 h)
1 - 2	70		35
(2) 3 - 5		140	35
Teemaopinnot 200 tuntia			
Tanssiopinnot 2			
Opinto- vuosi	Tanssillisuuden löytäminen (noin 70 h)	Tekniikan oikeellisuuden hah- mottaminen (noin 70 h)	Taiteidenväliset opinnot (noin 60 h)
5 - 6	70		30
(6) 7		70	30
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS			
Yhteensä			
500			

14.1 Varhaisiän tanssikasvatus

Varhaisiän tanssikasvatuksen tavoitteena on luovuuden ja oman kehontuntemuksen kehittäminen leikinomaisella toiminnalla. Opinnot herättävät tanssin iloa sekä tukevat itseilmaisun taitoja, oppimisvalmiuksia ja itseluottamuksen kehittymistä turvallisessa oppimisympäristössä. Opetuksen kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä vahvistetaan huomioimalla oppimisen moninaisuus sekä muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet.

Varhaisiän tanssiopinnot ovat 3-6-vuotiaille tanssioppilaille tarjottavia lastentanssitunteja, jotka johdattavat lasta tanssin ja liikunnan pariin. Varhaiskasvatus tutustuttaa lapsen leikinomaisiin keinoihin tanssituntikäytänteisiin, yhdessä toimimisen kulttuuriin ja antaa hyvän pohjan harrastamisen jatkamiselle. Opinnoissa pyritään herättämään lapsen kiinnostus ja sisäinen motivaatio tanssia kohtaan, mutta toiminta on kuitenkin lapsen yksilöllisyyden huomioonottavaa ja avointa.

Taulukko 33, varhaisiän tanssikasvatus

VARHAISIÄN TANSSIKASVATUS	
Tavoitteet ja sisällöt:	
-	Varhaisiän tanssikasvatus johdattelee lasta tanssin ja liikkumisen pariin.
-	Opinnoissa painottuu luovuuden ja motoriikan monipuolinen kehittäminen
-	Lähestymistapa on lapsen kiinnostusta herättävä
-	Opinnoissa harjoitellaan yhdessä toimimista ja tanssituntikäytänteitä leikinomaisin keinoin

Opetus keskittyy vahvistamaan lapsen kokemusta liikkumisen ilosta ja luovuudesta. Ikäkaudelle ominainen kehitys ohjaa tanssituntisisältöjen valikoitumista. Tunneilla tutustutaan tanssin peruselementteihin sekä työskentelyyn ryhmässä ja yksin. Lapsen luontainen taipumus liikkua musiikin tahdissa vahvistuu. Tunneilla opetellaan hahmottamaan muotoa, tilaa, musiikkia ja rytmiä sekä harjoitellaan tanssitekniikkaa ja perusasentoja kullekin ikäkaudelle sopivassa muodossa. Leikki ja luovuus ovat tärkeä osa oppimista ja antavat lapselle mahdollisuuden tuoda esiin oma persoonallisuus. Varhaisiän opinnot eivät sisälly oppimäärän laskennalliseen laajuuteen. Niistä voidaan pyydettyäessä antaa osallistumistodistus, josta käy ilmi osallistumisaika, tanssilaji sekä opettaja.

Cat People Tanssikoulu tarjoaa yleisen oppimäärän mukaista varhaisiän tanssikasvatusta 4 – 6 – vuotiaille lapsille. *Joensuun Tanssiopisto* tarjoaa tanssin yleisen oppimäärän mukaista varhaisiän tanssikasvatusta 3 – 6-vuotiaille lapsille.

14.2 Tanssin yhteiset opinnot

Tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tarkoituksena on tanssin perustaitojen kehittäminen. Opetuksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset oppimisvahvuudet ja –valmiudet. Taiteen perusopetus kasvattaa yksilöitä arvostamaan taidetta sekä kuluttamaan kulttuuria jokapäiväisessä elämässä. Tavoitteena on, että taiteesta tulee osa yksilön koko elämänsäkaarta. Oppilaiden näkeminen yksilöinä mahdollistaa sen, että jokainen yksilö löytää oman merkityksellisen reittinsä tanssitaiteessa. Vaihtelevat oppimisympäristöt tukevat oppilaan monilukutaidon kehittymistä ja moniaistista ilmaisua. Seuraavassa taulukossa esitellään tanssin

yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tavoitteet ja sisällöt, jonka jälkeen tanssitoimijoiden opintokokonaisuudet esitellään erillisinä taulukoina.

Taulukko 34, tanssin yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia TANSSI		
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>		
<i>Hyvinvointi ja kehollisuus</i>	<i>Vuorovaikutus ja kulttuurinen osallisuus</i>	<i>Taito ja taide</i>
OPPILAS - löytää tanssista iloa - suhtautuu omaan kehoon luontevasti ja myönteisesti. - tunnistaa ja on valmis ottamaan käyttöönsä oman kehonsa liikkeelliset ja ilmaisulliset mahdollisuudet - ymmärtää, että jokaisen ihmisen keho on yksilöllinen.	OPPILAS - kykenee kuuntelemaan toisia sekä havainnoimaan herkästi ympäristöä - toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä - oppii tuomaan ryhmäyöskentelyyn oman panoksensa - oppii arvostamaan ja kunnioittamaan toisten näkemyksiä ja yksilöllisyyttä.	OPPILAS - kehittää fyysis-motorisia taitoja monipuolisesti - laajentaa ilmaisullista ja liikkeellistä sanastoja - tutustuu valitsemaansa tanssilajiin sekä sen kulttuuriseen taustaan - saa esiintymiskokemusta - saa tilaisuuksia muihin tanssin muotoihin, lajeihin ja niiden kulttuuriseen taustaan tutustumiseen - tutustuu tanssiin taidemuotona muiden taiteiden joukossa.
<i>Keskeiset sisällöt, tanssiopinnot 1:</i>		
<i>Kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua tukevat harjoitteet</i>	<i>Tanssilajien liikesanastoon, motorisiin taitoihin ja ilmaisuun sekä musiikin tulkintaan liittyvät harjoitteet</i>	<i>Vuorovaikutus- ja ryhmäyötaitojen sekä luovan ajattelun ja taiteiden välisen osaamisen kehittyminen</i>
- Oikeaoppinen lämmittely ja palautuminen. - Kineettisiin liikeketjuihin ja kehon linjaukseen liittyvät harjoitteet.	- Yhteiset opinnot sisältävät oppilaan valitseman tanssilajin alkeis- ja perustason opintoja, jotka tutustuttavat oppilaan tanssituntikulttuuriin, tanssin opiskelun peruserätyöskentelyyn sekä ryhmäyöskentelyyn. - Opintokokonaisuuteen kuuluvat kurssit määrittellään tarkemmin sisältöjen ja tavoitteiden kautta koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.	- Esiintymistilanteiden suunnitteleminen ja esiintyminen.

Taulukko 35, tanssin yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, Cat People Tanssikoulu

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia TANSSI, Cat People Tanssikoulu	
Opintokokonaisuudet:	
Tanssin perustaidot 1	Tanssin perustaidot 2
1. Oman kehon hahmottamisen oppiminen, fyysismotoriset taidot ja koordinaatio 2. Lihasten ja nivelten käytön merkitys tanssissa 3. Oman tanssilajin kulttuuri, työtapo ja sanasto 4. Esiintymiset 5. Ryhmässä toimimisen taidot 6. Fyysis-motoristen taitojen työstäminen oppilaan lähtökohdista käsin 7. Oman tanssilajin perusteet ja tekniikan alkeet 8. Musiikin kuunteleminen osana tanssin oppimista 9. Erilaisten musiikkityylien ja rytmikoiden hyödyntäminen osana tanssituntia ja tanssi-ilmaisu 10. Esiintymiseen liittyviin elementteihin tutustuminen 11. Tanssituntikäytänteiden ja sääntöjen harjoittelu 12. Ryhmämuotoiseen työskentelytapaan perehtyminen ryhmadynaamisten harjoitteiden kautta.	1. Kehonhahmotus laajenee voiman ja liikkuvuuden käsitteisiin 2. Ymmärrys aivojen yhteydestä liikemuistiin ja liikeratojen toistamiseen 3. Oman toiminnan rooli taitojen kehittämisessä 4. Oman kehonkuvan vahvistuminen 5. Itsenäinen harjoittelu 6. Eri tanssilajeihin tutustuminen, erot ja samankaltaisuudet 7. Tanssilajien terminologia 8. Esiintymiset ja niiden harjoittelu erilaisissa ympäristöissä 9. Fyysis-motoristen taitojen työstäminen edelleen 10. Oman tanssilajin alkeisjatkotason materiaaliin perehtyminen 11. Henkilökohtaisen tanssi-ilmaisuuden alustava tutkiminen 12. Musiikin kuuntelemisen ja käytön harjoittelu

Taulukko, 36, tanssin yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, Joensuun Tanssiopisto

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia TANSSI, Joensuun Tanssiopisto		
Opintokokonaisuudet		
Tanssin innostuksen herättäminen	Tekniikan harjoittaminen	Valinnaiset/taiteidenväliset opinnot
- Opetuksen sisältönä on antaa oppilaille kosketus eri taidetanssin tekniikkaan (nykytanssi, jazztanssi, baletti) ja/tai erilaisista show- ja katutanssimuodoista ja niiden tekniikoista oppilaan valinnan mukaan. - Tunneilla keskitytään oppilaan oman kehonhahmotuksen kehittämiseen ja monipuoliseen kehonkäytön hyödyntämiseen. Oppilaiden omaa luovuutta arvostetaan ja kannustetaan sekä tunteilanteissa että myös esiintymisiin valmistautuessa. - Tunneilla pyritään antamaan oppilaille tanssin iloa monipuolisilla taiteen ja kulttuurin keinoin. Tunneilla pyritään myös antamaan oppilaille sopivasti haasteita ja oppimisen ilon aiheita oppilaiden iän mukaisesti jokaisen yksilölliset tiedot ja taidot huomioon ottaen. - Lukukausittain esiinnytään läheisille, ja mahdollisuuksien mukaan myös isommissa tapahtumissa jne.	- Syvennetään oppilaan kehonhahmotusta, rytmikkaa, voimaa, venyvyyttä ja kehon monipuolista käyttöä. Syvennetään oppilaiden tanssitekniikkaa eri tanssilajien osalta. - Kannustetaan oppilasta ylläpitämään omaa luovuutta ja sen rohkeaa esittämiseen. - Opinnot auttavat oppilasta suhtautumaan omaan kehoonsa myönteisesti ja noudattamaan terveellistä elämäntapaa. - Opinnot auttavat oppilasta ymmärtämään pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaiteen kehittämisessä. - Tavoitteena on, että oppilas oppii ottamaan vastuun omasta osuudestaan esityksestä sekä osaa valmistautua esiintymislanteisiin.	- Valinnaisia opintoja oppilaan mielenkiinnon mukaan sekä mahdollisuus eri taideaineiden opintoihin ja/tai projekteihin eri taideaineiden välillä.

14.3 Tanssin teemaopinnot

Tanssin teemaopintojen tarkoituksena on laajentaa yhteisissä opinnoissa saatuja valmiuksia ja taitoja sekä avata ja monipuolistaa perusopetuksen sisältöjä siten, että jokaisella on kulttuuriseen taustaansa katsomatta yhdenvertainen mahdollisuus kokea osallisuutta suhteessa opetuksen sisältöihin sekä tarjontaan. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, ajalliset ilmiöt sekä alueen kulttuurinen ja väestöllinen kehitys. Opintojen tavoitteena on avata ja monipuolistaa tanssin taiteen perusopetuksen sisältöjä siten, että jokaisella on mahdollisuus esimerkiksi sukupuoleen tai etniseen taustaan katsomatta mahdollisuus kokea osallisuutta suhteessa opetuksen sisältöihin ja tarjontaan.

Taulukko 37, tanssin yleisen oppimäärän teemaopintojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

TEEMAOPINNOT 200 tuntia TANSSI		
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>		
<i>Hyvinvointi ja kehollisuus</i>	<i>Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen</i>	<i>Taito ja taide</i>
OPPILAS - kehittää ja haastaa kehoaan eri tavoin - oppii tunnistamaan yhteys tanssin ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin välillä - oppii kiinnittämään huomio terveellisiin elämäntapoihin.	OPPILAS - harjaantuu tanssimaan sekä yksin että ryhmässä - osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmän toimintaan - oppii sekä antamaan että vastaanottamaan rakentavaa palautetta - saa tilaisuuksia tutustua itselleen uusiin tanssin lajeihin ja kulttuureihin - osallistuu mahdollisuuksien mukaan tanssiesitykseen myös katsojana - oppii keskustelemaan tanssista.	OPPILAS - laajentaa fyysis-motorisia taitoja - saa esiintymiskokemusta erilaisissa tilanteissa sekä avartaa omaa kehollista, liikkeellistä ja taiteellista ilmaisu - saa monipuolisesti kulttuurisia ja taiteellisia vaikutuksia.
<i>Keskeiset sisällöt, tanssiopinnot 2:</i>		
<i>Kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua tukevat harjoitteet</i>	<i>Tanssilajien liikesanastoon, motorisiin taitoihin ja ilmaisuun sekä musiikin tulkintaan liittyvät harjoitteet</i>	<i>Vuorovaikutus- ja ryhmätöytäitojen sekä luovan ajattelun ja taiteiden välisen osaamisen kehittyminen</i>
- Oikeaoppinen lämmittely ja palautuminen. - Kineettisiin liikeketjuihin ja kehon linjaukseen liittyvät harjoitteet.	- Perustietous tanssista. - Teemaopintokokonaisuudet, joita voivat olla yleisen oppimäärän teemaopinnot/ja tai laajan oppimäärän perusopintojen vaihto-ehtoiset opintokokonaisuudet. - Teemaopintojen sisällöt tukevat ja laajentavat <i>tanssiopinnot 1</i> kokonaisuudessa opittuja asioita. Teemat määritellään oppilaitoskohtaisesti.	- Esiintymistilanteiden suunnittelemisen ja esiintyminen.

Taulukko 38, tanssin teemaopintojen opintokokonaisuudet Cat People Tanssikoulu

TEEMAOPINNOT 200 tuntia TANSSI Cat People Tanssikoulu		
Opintokokonaisuudet:		
<i>Kehontuntemus osana tanssinoppimista 1</i>	<i>Tanssitekniikan syventäminen ja soveltaminen 1</i>	<i>Minä tanssin ja taiteen katsojana ja kuluttajana 1</i>
1. Tanssiin liittyviin anatomisiin peruskäsitteisiin tutustuminen 2. Kehontuntemuksen perustekäsitteet 3. Omien lihasten ja nivelten tunnistamisen ja nimeämisen harjoittelu 4. Omaan hyvinvointiin vaikuttaviin tekniikoihin tutustuminen 5. Yhteydet anatomian ja tanssiliikkeiden välillä 6. Oman kehon arvostus 7. Tanssituntirutiinien harjoittelu sekä turvallisen harjoitusjärjestyksen hahmottaminen	1. Tanssiliikkeen syy-seuraussuhteet 2. Tanssitekniikoiden eri osa-alueisiin ja harjoitustekniikoihin tutustuminen 3. Tanssiteknisten osa-alueiden harjoittelu voiman, venyvyyden, koordinaation ja linjauksen näkökulmista 4. Tanssitekniset ydinkäsitteet käytännön esimerkkien ja harjoitusten kautta 5. Kehon ja mielen haastaminen monipuolisten harjoitteiden kautta 6. Tanssin katsomisen ja analysoimisen harjoittelu osana tanssintuntia 7. Oppilas oppii ymmärtämään liikkuvuuden ja voiman roolit 8. Eri aistien käyttö	1. Esitysten katsominen: kokemukset ja elämykset 2. Taiteidenvälisyyden havainnointi 3. Oppilas tutustuu tanssitaiteen luonteeseen ja ymmärtää tanssin olevan sidoksissa hetkeen 4. Koreografian rakenteisiin tutustuminen 5. Oman tanssikoulun toimintakulttuuriin tutustuminen 6. Tanssikilpailut ja oppilasnäytökset
<i>Tanssityyleihin ja genreihin tutustuminen 1 ja 2</i>	<i>Taiteidenvälisyys 1</i>	
1. Eri tanssilajeihin tutustuminen ja genre-sidonnainen termistö 2. Eri tanssilajien kulttuurisidonnaisuuden ymmärtäminen 3. Perusteet tanssilajien synnystä ja historiasta 4. Henkilökohtaisen tanssi-identiteetin vahvistaminen 5. Lajikohtaiseen kulttuuriin tutustuminen itsenäisesti 6. Oma-aloitteisen tiedonhankinnan harjoittelu	1. Eri taiteiden väliseen vuorovaikutukseen tutustuminen 2. Yhteistyöprojektit tai taiteiden väliset oppilaan henkilökohtaiset projektit 3. Yhteistyö esim. kuvataiteen, sirkustaiteen, musiikin tai teatteritaiteen kanssa	

Taulukko 39, tanssin teemaopintojen opintokokonaisuudet Joensuun Tanssiopisto

TEEMAOPINNOT 200 tuntia TANSSI Joensuun Tanssiopisto		
<i>Opintokokonaisuudet:</i>		
<i>Tanssillisuuden löytäminen</i>	<i>Tekniikan oikeellisuuden hahmotaminen</i>	<i>Taiteidenväliset opinnot</i>
Jo opittua tekniikkaa hyödynnetään ja syvennetään ottamalla mukaan entistä enemmän eläytymistä, erilaisia liikelaatuja ja voimakkaampaa ilmaisu. Oppilasta kannustetaan etsimään omaa ominaista tapaa liikkua ja sitä kautta löytämään uutta harjoittelemastaan tanssitekniikasta, ja kykyä eläytyä tanssiin sekä tuntee musiikin ja tanssin yhteyden.	Opetuksen sisältönä on perehtyä syvemmin ja entistä tarkemmin eri tanssi-lajien tekniikkaan, historiaan, tyyliin, liikekieleen, kehon linjauksiin ja ilmaisuun oppilaan valinnan mukaan. Opetuksessa tuodaan entistä tarkemmin esiin tanssitunnin rakennetta ja siihen liittyviä syitä ja tarkoituksia. Myös eri tanssilajien liikese-nastoon ja -ilmaisuun syvennytään. Lukukausittain esiinnyttään vähintäänkin läheisille ja mahdollisuuksien mukaan myös erilaisissa tapahtumissa ja projekteissa.	Valinnaisia opintoja oppilaan mielenkiinnon mukaan sekä mahdollisuus eri taideaineiden opintoihin ja/tai projekteihin eri taideaineiden välillä.

14.4 Aikuisten tanssin opetus

Aikuisille suunnatuissa tanssiopinnoissa noudatetaan yleisen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä. Opetusta järjestettäessä huomioidaan aikuisen elämäkokemus, fyysinen kunto ja mielenkiinnon kohteet. Opintojen tarkoituksena on tukea elinikäistä oppimista ja samalla herätellä jo olemassa olevia taitoja. Tanssiopinnot virkistävät tuoden elinvoimaa arkeen. Samalla, kun oppilas tutustuu tanssiin kulttuurimuotona, hän kohentaa kuntoa ja parantaa liikkuvuuttaan. Opintojen tavoitteena on tarjota mahdollisuus tavoitteelliseen harrastamiseen myös aikuisena. Aikuisille tarjottavat tanssiopinnot määräytyvät vuosittaisen kysynnän mukaan.

14.5 Työtavat ja oppimisympäristö tanssin opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Työtavat

Tanssitaiteen opetuksessa tähdätään tanssiteknisten taitojen kartuttamisen rinnalla myös oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen ja turvaamiseen. Oppilas opiskelee tanssia fyysisten oppituntien, ryhmätöiden ja omatoimisen opiskelun avulla. Myös luento-opetusta, etäopetusta ja näytösvierailuja järjestetään resurssien ja tarjonnan mukaan. Oppimiseen kuuluvat myös työskentely esiintymistilanteissa koulun ulkopuolella. Esiintymistilanteisiin valmistaudutaan korostamalla kannustavaa vuorovaikutusta ja positiivista palautteenantoa. Opintoihin voi sisältyä mahdollista verkkoavusteista opiskelua omalla ajalla, esimerkiksi tunneilla kuvattua materiaalia hyödyntäen. Näin oppilaalle annetaan mahdollisuus tanssin kokemiseen eri lähestymistapojen kautta. Samalla oppilas oppii hahmottamaan tanssia esittävänä taiteenalana.

Yhteiset säännöt ja niiden noudattaminen muodostavat tärkeän osan tasa-arvoista ja turvallista oppimisympäristöä. Lisäksi säännöt tukevat tanssin harjoittelussa vaadittavaa pitkäjänteisyyttä ja luovat turvallisuuden tunnetta niin ryhmän kuin koulun sisällä. Kohtelias, huomaavainen käytös ja toisten ihmisten kunnioittaminen tukevat oppimista ja viihtyvyyttä. Opetuksessa harjoitellaan ryhmän jäsenenä toimimista, painotetaan erilaisuuden hyväksymistä ja toisten mielipiteiden arvostamista. Mahdolliseen kiusaamiseen tai huonoon käytökseen puututaan heti sen ilmettyä. Opiskelussa painotetaan ahkeruutta sekä oppilaan yksilöllisyyttä, sosiaalisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Oppimisympäristö

Turvallinen oppimisympäristö koostuu psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen ympäristön kokonaisuudesta, jonka synergiassa oppiminen tapahtuu. Substanssioppimista ja oppimaan oppimisen taitoja opettavan opettajan rooli on äärimmäisen tärkeä. Oppilaan oma aktiivinen toimiminen korostuu

pitkäjänteisellä harjoittelulla ja toistoilla. Jatkuvassa vuorovaikutuksessa tapahtuva palautteen anto ja arviointi ovat oleellinen osa etenemistä ja oppilaan kasvun tukemista.

Cat People Tanssikoulussa oppimisympäristöt rakentuvat saumattomasti toistensa ympärille. Tanssia opiskellaan fyysisesti kahdessa tanssin opettamiseen suunnitellussa tilassa, joissa molemmissa on joustolattia, peilit ja toimiva ilmanvaihto sekä äänentoisto. Pukutilat ovat tilavat, käytännölliset ja siistit. Opetus tapahtuu ryhmissä, joissa opettaja johtaa ryhmädynaamista prosessia siten, että sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallinen oppimisympäristö muodostuu. Opettamisen työtavat pohjautuvat positiivisen pedagogiikan työtapoihin ja oppilaan arvostamiseen. Opettajan käsitys oppivasta yhteisöstä ohjaa häntä arvostamaan opettamaansa ryhmää osana omaa tanssillista ja pedagogista oppimisprosessiaan. Opettaja on tietoinen siitä, että oppimista tapahtuu myös tanssisalin ulkopuolella ja ymmärtää, että nämä oppimiskokemukset ovat arvokkaita työvälineitä oppilaan kanssa työskentelyssä tanssitunneilla.

Koulun oppilaita kannustetaan osallistumaan tiiviskursseille ja leireille niin omassa tanssikoulussa kuin sen ulkopuolella. Katselmustoiminta ja kilpailuihin osallistuminen ovat tärkeä osa oppimisprosessia. Koulun ulkopuolella toimittaessa kiinnitetään erityistä huomiota ryhmähengen ylläpitämiseen ja muiden, koulun ulkopuolisten ihmisten arvostavaan kohtaamiseen.

Cat People Tanssikoulussa opettajien keskinäinen yhteistyö muodostaa oman oppimisympäristön. Opettajien kouluttaminen sekä asiantuntijuuden jakaminen oman koulun sisällä on osa jatkuvaa kehittämistä ja se tarjoaa tilaisuuden myös oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Yhteistyö tanssikoulun Kuopion toimipisteen kanssa antaa mahdollisuuden jakaa ja kehittää toimintaa laajemmalla alustalla.

Joensuun Tanssiopistossa annettava opetus on pääasiallisesti ryhmäopetusta, mutta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan siellä voidaan tarjota myös yksityisopetusta. Opettaja tukee oppimista ottamalla huomioon oppilaan yksilölliset valmiudet ja kehitysvaiheet. Oppilasta ohjataan tiedostamaan omaa oppimistaan sekä kehittymään oppijana ja olemaan aktiivisena osapuolena omassa oppimisessaan. Oppilaalla itsellään on suurin vaikutus omaan oppimiseensa. Opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta oikeaan suuntaan ja toimia tukena oppilaan omassa oppimisprosessissa. Oppilas

asettaa itselleen ja oppimiselleen tavoitteita, joita kohti hän opinnoissaan pyrkii. Tarvittaessa oppilaalle voidaan laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma.

Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Cat People Tanssikoulu on verkostoitunut perusopetukseen ja yhteistyö alueen koulujen kanssa on jatkuvaa. Tanssin vieminen peruskouluun on tärkeä osa tanssikoulun toimintaa ja antaa mahdollisuuden tiedottaa taiteen perusopetuksesta laajemmin. Tanssikoulu toimii yhteistyössä myös muiden alueen tanssikoulujen ja taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten kanssa, sekä kehittää yhteistyötä paikallisten urheiluseurojen kanssa tarjoamalla oheisharjoittelumahdollisuuksia.

Tanssikoulu tiedottaa koulun toiminnasta säännöllisesti oppilaiden huoltajille. Aloittavien oppilaiden vanhemmille pidetään infotilaisuuksia, joissa huoltajille tiedotetaan muun muassa koulun käytänteistä ja säännöistä, ryhmiä koskevista asioista, oppilasnäytöksistä sekä muusta keskeisestä toiminnasta. Vanhempien oppilaiden vanhemmille järjestetään avoimien ovien tunteja, jolloin vanhemmat pääsevät seuraamaan opetusta ja keskustelemaan opettajan ja rehtorin kanssa.

Yhteistyö tanssikoulun Kuopion toimipisteen kanssa verkostoi Cat People Tanssikoulun myös Kuopio Tanssii ja Soi festivaaliin sekä daCi-Finland ry:n toimintaan. Kuopion toimipisteen kansainvälisyystoiminta heijastuu Cat People Tanssikouluun tarjoamalla mahdollisuuden ulkomailla tapahtuvaan leiritoimintaan ja koulujen väliseen opettajavaihtoon.

Joensuun Tanssiopisto pitää yhteyttä oppilaiden huoltajiin muun muassa tiedotteiden, palautekeskustelujen ja vanhempainiltojen avulla. Vanhempien kiinnostus lapsensa tanssiopintoihin vahvistaa oppilaan sitoutumista harrastukseensa ja tukee hänen psyykkistä ja fyysistä kasvuaan. Oppilaat ja heidän vanhempansa saavat tietoa Joensuun Tanssiopiston toiminnasta lukuvuoden aikana lähetettävistä oppilastiedotteista. Lisäksi tiedotuskanavana toimivat muun muassa Tanssiopiston omat internet-sivut ja erilaiset sosiaalisen median ryhmät. Vähintään kerran lukuvuodessa järjestetään avoimien ovien viikko, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus seurata Tanssiopiston oppitunteja. Van-

hempien toivotaan myös aktiivisesti osallistuvan vuosittain oppilasnäytösten valmisteluihin. Huoltajaan otetaan yhteyttä, mikäli oppilaalle kertyy selvittämättömiä poissaoloja tai oppilaan tilanne sitä muutoin vaatii.

Joensuun Tanssiopisto pyrkii verkostoitumaan Itä-Suomen kulttuurilaitosten ja koulujen kanssa. Tanssiopistossa voi suorittaa lukion, toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen kursseja henkilökohdaisen opetussuunnitelman puitteissa. Tanssitaidetta pyritään tekemään tutuksi myös koulujen liikunta- ja teemapäivien aikaan sekä lukukausien alkaessa. Tavoitteena on osallistua aktiivisesti maakunnan kulttuuri-, koulutus- ja taide-elämään. Joensuun kaupunkiin pidetään yllä hyviä suhteita ja kaupungille tiedotetaan säännöllisesti koulun toiminnasta ja tarpeista. Myös Suomen Tanssioppilaitosten liiton jäsenyys tarjoaa tukiverkon toiminnalle. Muita yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Itä-Suomen Liikuntaopisto, Opintokeskus Kansalaisfoorumi ja Joensuun Katajan Taitoluistelujaosto. Kotimaisen yhteistyön lisäksi Tanssiopistossa pidetään yllä kontakteja ulkomaille lähteneisiin opiskelijoihin, kollegoihin ja muihin tanssin ammattilaisiin ja toteutetaan lyhytkursseja heidän johdolla.

Joensuun Tanssiopisto pitää yhteyttä oppilaiden huoltajiin tiedotteiden, palautekeskustelujen ja vanhempainiltojen avulla. Lisäksi tiedotuskanavina toimivat Tanssiopiston omat internet-sivut ja erilaiset sosiaalisen median ryhmät. Vanhempien kiinnostus lapsensa tanssiopintoihin vahvistaa oppilaan sitoutumista harrastukseensa ja tukee hänen psyykkistä ja fyysistä kasvuaan. Vähintään kerran lukuvuodessa järjestetään avoimien ovien viikko, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus seurata Tanssiopiston oppitunteja. Vanhempien toivotaan myös osallistuvan aktiivisesti vuosittain oppilasnäytösten valmisteluihin. Huoltajaan otetaan yhteyttä, mikäli oppilaalle kertyy selvittämättömiä poissaoloja tai oppilaan tilanne sitä muutoin vaatii.

14.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet tanssitaiteen opetuksessa

Taiteen perusopetuksen opintoihin ilmoittaudutaan sähköisesti oppilasrekisterijärjestelmän kautta. *Cat People Tanssikouluun* oppilaat otetaan sisään ilmoittautumisjärjestyksessä. Koulussa jo

opiskelevilla oppilailla on etusija jatkaviin ryhmiin ilmoittauduttaessa. Oppilaaksi oton taiteen perusopetuksen osalta vahvistaa Joensuun kaupungin kulttuuripalvelut. Oppilaan taso ja ryhmä määräytyvät iän ja aiempien tanssiopintojen perusteella. Opettaja voi harkintansa mukaan ohjata oppilasta toiseen ryhmään tai tasolta toiselle tarpeen vaatiessa. Siirroista neuvotellaan oppilaan ja vanhempien kanssa.

Joensuun Tanssiopistossa ennestään opiskelevilla on etusija seuraavan lukuvuoden oppilaspaikkoihin kulloinkin ilmoitettavan aikataulun mukaisesti. Alle 18-vuotiailta vaaditaan huoltajan suostumus. Oppilaat pyritään sijoittamaan ilmoittautumisjärjestyksessä ikänsä ja tasonsa mukaisiin ryhmiin, mikäli niissä on tilaa. Ryhmien ollessa täysiä, voi oppilas jäädä jonottamaan vapautuvaa oppilaspaikkaa. Oppilaspaikan saaneen oppilaan tulee huolehtia oppilasmaksun suorittamisesta. Mikäli maksua ei ole suoritettu sovittuun eräpäivään mennessä, oppilaspaikka voidaan oppilaitoksen toimesta evätä ja luovuttaa jonossa olevalle oppilaalle. Vapaaoppilaspaikkoja Joensuun Tanssiopistossa ei ole.

14.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

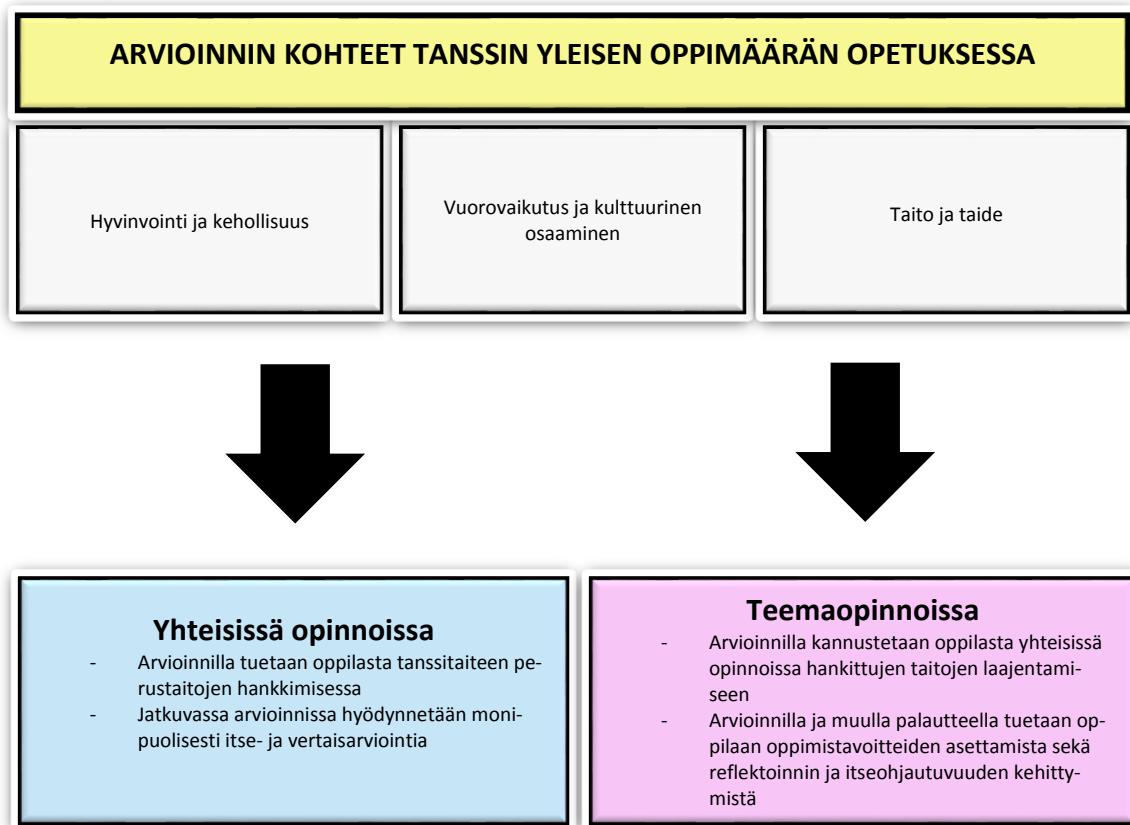
Oppilaan opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää siten, että oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla yleisen oppimäärän kokonaisuuteen vaadittavan opintomäärän verran. Tällöin oppilas saa päättötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen. Pääsääntöisesti taiteenalaa ei voida vaihtaa kesken lukuvuoden. Taiteenalta toiselle vaihdettaessa kesken lukuvuoden, tulee asiasta keskustella ensin oman taiteenalan opettajan ja sen jälkeen sen taiteenalan opettajan kanssa, johon oppilas haluaa opiskelemaan.

Cat People Tanssikoulu: Halutessaan vaihtaa muusta taiteenalasta tanssitaiteeseen (Cat Peopleen), tulee opinnot aloittaa soveltuvan tason ja ikäryhmän opinnoista.

Joensuun Tanssiopisto: Oppilaan vaihtaessa jostakin toisesta taiteenalasta tanssiopintoihin (Joensuun Tanssiopistoon), hänen osaamisensa, kiinnostuksensa sekä tasonsa kartoitetaan, jonka jälkeen

hänelle luodaan henkilökohtainen opetussuunnitelma. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaan oppilas sijoitetaan hänen oma ikänsä huomioiden oman tasonsa mukaisiin tanssiryhmiin.

14.6 Oppimisen arviointi tanssin opetuksessa

Kuvio 21, oppimisen arviointi tanssin yleisen oppimäärän opetuksessa

Arvioinnin tehtävä on edistää oppimista, tukea oppimisen polkua sekä oppilaan minäkäsitystä ja itsetuntoa. Arviointi on jatkuvaa. Arviointi toteutuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa niin opettajan antaman palautteen kautta, kuin itse- ja vertaisarviointina. Vuorovaikutuksessa tapahtuva arviointi on tärkeää oppilaan minäkäsityksen kehittymisen kannalta. Totuudenmukainen minäkäsitys auttaa oppilasta hahmottamaan omat vahvuudet ja kehityskohteet realistisesti.

Opetuksen tulee perustua opetussuunnitelman tavoitteisiin ja opettajan tulee olla kykenevä reflektoimaan omaa toimintaansa sekä kehittämään sitä aktiivisesti. Oppilasta arvioidaan yksilönä. Arvioinnissa on tärkeää huomioida oppilas kokonaisuutena ja arvioida eri osa-alueita monipuolisin arvioinnin keinoin. Jatkuva sanallinen arviointi pitää oppimisprosessin aktiivisena koko opintojen ajan. Opettajan antamalla palautteella pyritään ohjaamaan oppilasta saavuttamaan hänen itselle asettamia tavoitteita sekä auttamaan ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan. Oppilaan oma näkemys omasta suoriutumisesta suhteessa itseen ja ryhmään muuttuu tiedon lisääntyessä. Ohjattu vuorovaikutus mahdollistaa kokemusten jakamisen turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä. Rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista harjoitellaan osana ryhmän vuorovaikutusta.

14.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Mikäli oppilaalla on aiemmin hankittuja opintoja tai tanssitaustaa, hän on oikeutettu saamaan opintosuorituksia arvioiduksi ja tunnustetuksi. Aikaisemmat opinnot voidaan hyväksilukea soveltuvin osin. *Osaamisen tunnustaminen* ja opintojen *hyväksilukeminen* perustuvat osaamisen näyttämiseen ja mahdollisiin kirjallisiin selvityksiin aiemmista opinnoista suhteuttaen ne hyväksi luettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen (yleisestä laajaan), menetellään edellä mainitulla tavalla.

14.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

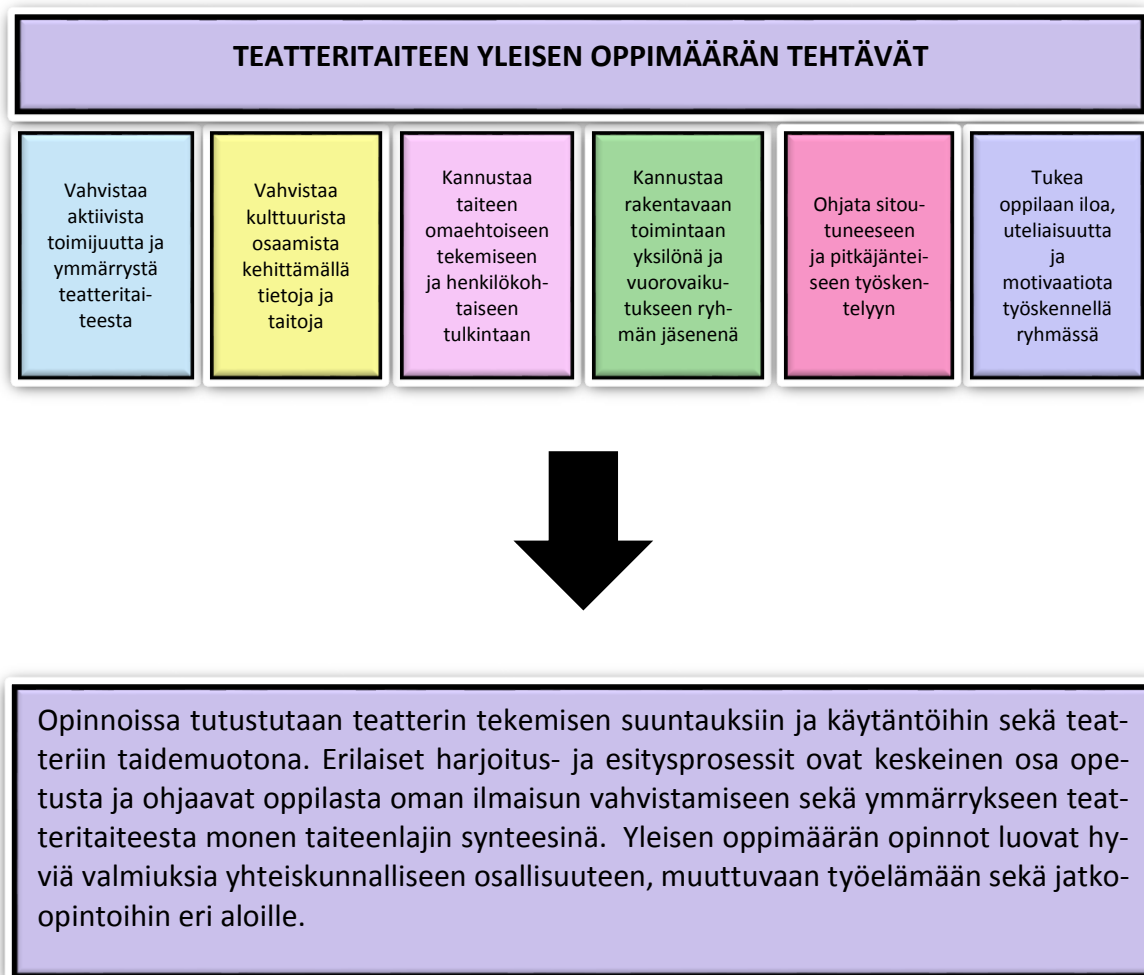
Tanssi on laji, jossa yksilön liikunnalliset vahvuudet ja lahjakkuus vaikuttavat oppimiseen ja opinnoissa etenemiseen. Tanssinopetus on pääsääntöisesti ryhmäopetusta. Opetusmuodon sallimissa rajoissa pyritään mahdollisuuksien mukaan huomioimaan oppilaiden yksilölliset erot. Yksilöllinen ryhmiin ohjaus sekä tutustumiskerrat oppilaaksi otettaessa mahdollistavat erojen huomioimisen opetuksen suunnittelussa. Oppilaiden erityistarpeet huomioidaan opetuksen eriyttämisenä sekä tarvittavina tukitoimenpiteinä.

Jokaisella oppilaalla on oikeus kehittää taitojaan ja oppimistaan omista lähtökohdistaan. Oppilaalle

voidaan tarpeen niin vaatiessa laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma, jos hän on jostain syystä kykenemätön osallistumaan aikataulun mukaiseen normaaliin tuntiopetukseen tai hän ei vammaan, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan tämän opetussuunnitelman mukaisesti, hänen kehittyksensä vaatii muista poikkeavaa opetussuunnitelmaa tai oppilas vaihtaa kesken opintojensa oppilaitoksesta toiseen. Henkilökohtainen opetussuunnitelma laaditaan vastaamaan oppilaan yksilöllisiä opiskeluedellytyksiä.

Henkilökohtaista opetussuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan oppilaan mahdolliset aikaisemmat tanssi- ja muut taideopinnot sekä omat tavoitteet ja odotukset. Suunnitelmassa määritellään opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset sekä arviointimenettely. Henkilökohtainen opetussuunnitelma tehdään yhteistyössä opettajan, oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Tarkoituksena on laatia oppilaan tanssinharrastamista tarkoituksenmukaisesti tukeva suunnitelma.

15 TEATTERITAIDE

Kuvio 22, teatteritaiteen yleisen oppimäärän tehtävät

Taiteen perusopetuksen teatteritaiteen yleisen oppimäärän tehtävänä on vahvistaa oppilaan aktiivista toimijuutta sekä ymmärrystä teatteritaiteesta, vahvistaa oppilaan kulttuurista osaamista kehittämällä hänen tietojaan ja taitojaan, kannustaa oppilasta taiteen omaehtoiseen tekemiseen, henkilökohtaiseen tulkintaan sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja vuorovaikutukseen ryhmän jäse-

nenä. Teatteritaiteen opetuksen tavoitteena on myös ohjata oppilasta sitoutuneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tukea oppilaan iloa, uteliaisuutta ja motivaatiota työskennellä ryhmässä. Luonteeltaan teatteritaide on haarautuva taiteenala, joka sisältää eri taiteenlajeja ja taiteenaloja. Teatteritaidetta opiskellaan eri lähtökohtien, tekemisen tapojen ja näkökulmien kautta erilaisissa ympäristöissä. Opiskelulle on ominaista opiskelu erilaisista lähtökohdista hyödyntäen erilaisia tekemisen tapoja ja näkökulmia.

Teatteritaidetta tutkitaan esimerkiksi esiintyjyyden, näyttelijäntaiteen, käsikirjoittamisen, esitysdramaturgian, ohjaajantaiteen ja visualisoinnin näkökulmista. Opetuksessa tuetaan oppilaan iloa, uteliaisuutta ja motivaatiota opiskella ryhmässä. Oppilasta ohjataan sitoutuneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Teatteritaiteen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Yleisen oppimäärän opintokokonaisuus koostuu mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta, yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia), joiden opintokokonaisuudet, laajuus ja rakenne esitellään luvun aluksi. Tavoitteet ja sisältö puolestaan esitellään luvun lopussa.

Teatteritaiteen opinnoissa tutustutaan teatterin tekemisen suuntauksiin ja käytäntöihin sekä teatteriin taidemuotona. Erilaiset harjoitus- ja esitysprosessit ovat keskeinen osa opetusta ja ohjaavat oppilasta oman ilmaisun vahvistamiseen sekä ymmärrykseen teatteritaiteesta monen taiteenlajin synteesinä. Yleisen oppimäärän opinnot luovat hyviä valmiuksia yhteiskunnalliseen osallisuuteen, muuttuvaan työelämään sekä jatko-opintoihin eri aloille.

Taulukko 40, teatteritaiteen yleisen oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne

Mahdollinen varhaisiän kasvatus				
4 – 6 -vuotiaille, opintojen laskennallinen laajuus on 40 – 50 tuntia/lukuvuodessa				
Yhteiset opinnot 300 tuntia				
TEATTERITAITEEN PERUSTEET 1, yhteensä 120 tuntia				
Opinto- vuosi	Lapsiteatteri			Valinnaiset/taiteiden- väliset opinnot
1	60			(20)
2	60			(20)
TEATTERITAITEEN PERUSTEET 2, yhteensä 180 tuntia				
Opinto- vuosi	Lapsiteatteri			Valinnaiset/taiteiden- väliset opinnot
3	60			(20)
4		60		(20)
5			60	(20)
Teemaopinnot 200 tuntia				
TEATTERITAITEEN JATKO-OPINNOT, yhteensä 200 tuntia				
Opinto- vuosi	TEEMA 1 Nuorisoteatteri	TEEMA 2 Nuorisoteatteri	TEEMA 3 Kohti taiteellista pro- sessia	Valinnaiset/taiteiden- väliset opinnot
6	80			(20)
7		80		(20)
6 - 8			(80)	
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS				
Yhteensä				
500				

15.1 Varhaisiän teatterikasvatus

Varhaisiän teatterikasvatuksessa oppiminen tapahtuu rohkaisemalla ja innostamalla lasta ilmaise-
maan itseään teatterileikin ja teatteritaiteen keinoin. Tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus
elämyksiin ja kokemuksiin teatteria tekemällä. Varhaisiän teatterikasvatuksessa on tärkeää vahvis-
taa lapsen myönteistä minäkuvaa, edistää ryhmässä toimimisen valmiuksia sekä laajentaa ilmaisun
keinoja leikin kautta. Joensuun seudun kansalaisopisto tarjoaa varhaisiän teatteritaiteen opintoja 4
- 6-vuotiaille. Opintojen laskennallinen laajuus on 40 - 50 tuntia lukuvuodessa. Varhaisiän opintoja
ei lasketa yleisen oppimäärän tunteihin.

Taulukko 41, varhaisiän teatterikasvatus

VARHAISIÄN TEATTERIKASVATUS			
Tavoitteet ja sisällöt:			
<i>Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot</i>	<i>Teatteriesitys</i>	<i>Oma taiteellinen prosessi</i>	<i>Teatteritaide osana yhteiskuntaa</i>
- opitaan toimimaan ryhmässä, huomioimaan toiset ja olemaan itse aktiivinen osa ryhmää - totutetaan muiden katseisiin ja pienen yleisön edessä olemiseen - kannustetaan uteliaisuuteen, ihmettelyyn ja kokeilunhaluun	- kuunnellaan, kerrotaan itse satuja ja tarinoita - tehdään omia pieniä esityksiä satujen ja tarinoiden ja omien juttujen pohjalta - opetellaan tekemään havaintoja ympäristöstä ja itsestä ja tutkitaan havaintojen muuntamista teatteri-ilmaisulliseksi toiminnaksi	- lasta kannustetaan luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen sekä kokeilemaan rohkeasti erilaisia ilmaisukeinoja - harjoitellaan kokonaisilmaisua äänen, liikkeen ja mimikan avulla - saadaan myönteisiä esiintymiskokemuksia, huomataan omia vahvuuksia	- tutkitaan ympäröivää maailmaa ja itseä siinä sekä tutustutaan teatterin perusteisiin roolileikkien ja teatterileikin avulla - vahvistetaan maailmankuvaa eläytymisharjoitusten ja havainnoinnin avulla - tutkitaan lauluja ja tarinoita sekä niiden erilaisia maailmoja

15.2 Teatteritaiteen yhteiset opinnot

Taiteen perusopetuksen teatteritaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tavoitteena on tutustua teatterin tekemisen suuntauksiin ja käytäntöihin sekä teatteriin taidemuotona. Opintokokonaisuus koostuu eri tavoitealueita yhdistelevistä opinnoista. Yhteiset opinnot luovat valmiuksia teemaopintojen opiskeluun. Teatteritaiteen yhteisissä opinnoissa keskustellaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä sekä tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien, kuten esiintyjyyden eri osa-alueiden ja esiintymistaitojen kuten puheen, fyysisen ilmaisun sekä äänenkäytön kautta. Tässä luvussa esitellään yhteisten opintojen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet.

Opinnoissa tutustutaan erilaisiin lähdemateriaaleihin, esimerkiksi näytelmiin, runoihin, satuihin, elokuvaan, mediateksteihin, kuviin, ääniin tai elämäntarinoihin sekä tuotetaan esitysten lähdemateriaaleja itse osana harjoitusprosessia. Opintojen aikana harjoitellaan palautteen antamista, vastaanottamista ja reflektion tekemistä eri tavoin.

Taulukko 42, teatteritaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia TEATTERITAIDE			
Opetuksen tavoitteet:			
Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot	Teatteriesitys	Oma taiteellinen prosessi	Teatteritaide osana yhteiskuntaa
- Kannustaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä - rohkaista vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien sekä yleisön kanssa - ohjata harjoittelemaan esiintymistilanteissa läsnäoloa - ohjata harjoittelemaan kokonaisvaltaista ilmaisua - rohkaista refleктоimaan omaa työskentelyä - ohjata havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteen lajeihin.	- Motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn - ohjata omaksumaan teatterin käsitteitä sekä tutustumaan eri osa-alueisiin - ohjata tunnistamaan esityksen harjoitusprosessin eri vaiheita.	- Kannustaa luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen sekä kokeilemaan rohkeasti teatterin keinoja - rohkaista uskomaan itseensä ja löytämään omia vahvuuksiaan sekä kehittämisaalueitaan - innostaa asettamaan itselleen tavoitteita sekä refleктоimaan omaa työskentelyään.	- Kannustaa havainnoimaan teatteria yhteiskunnallisena ilmiönä - ohjata tutustumaan teatterin taidemuotona - ohjata analysoimaan kokeilmaansa ja näkemäänsä - ohjata tutustumaan teatterin moninaisiin työönkuviin.
Keskeiset sisällöt:			
Teatteritaiteeseen tutustuminen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta:	Keskustelu ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen sekä erilaisten teatteritaitojen harjoitteleminen:	Esitysten lähdemateriaaleihin tutustuminen sekä materiaalien itse tuottaminen:	
- Ensimmäisinä vuosina keskitytään ilmaisun kehittämiseen ja vapauttamiseen, vuorovaikutukseen ja ryhmässä toimimiseen. - Taitojen karttuessa painopiste siirtyy enemmän esitysprosesseihin, joita rakennetaan sekä ryhmälähtöisesti että lähdemateriaalin, kuten satujen ja näytelmätekstien pohjalta.	- Opetuksessa harjoitellaan esiintyjyyden eri osa-alueita ja esiintymistaitoja, kuten puhetta, fyysistä ilmaisua ja äänenkäyttöä. - Opintojen aikana harjoitellaan palauteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin.	- Tuotetaan esitysten lähdemateriaaleja itse osana harjoitusprosessia ja tutustutaan erilaisiin lähdemateriaaleihin, esimerkiksi näytelmiin, runoihin, satuihin, elokuvaan, mediateksteihin, kuviin, ääniin ja elämäntarinaihin.	
Opintokokonaisuudet:			
Teatteritaiteen perusteet 1		Teatteritaiteen perusteet 2	
- Yhteistyö- ja neuvottelutaitojen harjoittelu; kompromissit ja toisten ideoista innostuminen - Oman näkökulman esiintuonti ja muiden kuunteleminen ja arvostaminen - Tunneharjoitukset, improvisaatio, äänenkäytön ja liikeilmaisun harjoitukset - Lyhyiden esitysten luominen virikemateriaalin pohjalta yhdessä ryhmän kanssa - Teatteritaiteen terminologia; mm. alku, käännekohta, loppu - Tutustuminen näyttämöön tilana - Muiden esitysten katsominen, keskustelu esityksistä, teatteriesityksen rakenteen ymmärtäminen - Myönteisen ja leikkilisen teatterisuhteen rakentaminen - Tietoisten aistihavaintojen tekeminen yhdessä ryhmän kanssa - Näyttämöllä olemisen harjoittelu sekä oman ryhmän että kutsutun yleisön edessä - Oma tarinankerronta - Oman elämän ja teatteritaiteen kerronnan välisten yhtymäkohtien havaitseminen, tapahtumien tarkastelu teatterin keinoin		- Roolityön perusteiden ja kokonaisilmaisun harjoitteleminen - Roolityöharjoitteet, fyysisen ilmaisun harjoitteet, improvisaatio, äänenkäyttö - Kokemuksen ja nähdyn sanallistaminen ja kannustavan palautteen antaminen, ryhmän toimintaan ja tavoitteisiin sitoutuminen - Olemassa olevien satujen, tarinoiden, runojen, laulujen, kuvien, äänimaailman, näytelmien ja muun lähdemateriaalin käyttäminen työskentelyn pohjana - Pidempien esitysten luominen ryhmässä työskentelyyn sitoutuen ja prosessin vaiheita ymmärtäen - Teatterin eri muotojen ja tyyllilajien tunnistaminen ja kokeileminen - Oman työskentelyn arvioimiseen oppiminen, onnistumisten ja oman edistymisen tunnistaminen - Oman taiteellisen ilmaisun kehittyminen - Omien pienten tekstien ja kohtauksien tuottaminen esityksen valmistamisprosessin yhteydessä - Ympäristön todellisuuden havainnointi, tapahtumien tarkastelu teatterin keinoin - Teatteriesitysten katsominen ja analysointi, jossa katsojan rooli on aktiivinen	

Yhteisten opintojen tavoitekokonaisuudet kulkevat vuosittaisissa opinnoissa rinnakkain siten, että niissä edetään joustavasti tasolta toiselle. Itse opetus jakaantuu lukuvuoden kestäviin opintojaksoihin, jotka puolestaan muodostavat opintokokonaisuudet teatteritaiteen perusteet 1 ja 2. Yksi opintokokonaisuus muodostuu neljästä tavoitekokonaisuudesta.

15.3 Teatteritaiteen teemaopinnot

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen tavoitteena on monipuolistaa oppilaan ilmaisia keinoja sekä ymmärrystä teatteritaiteesta. Oppilas saa omakohtaisia kokemuksia esitysprosesseista sekä toimimisesta työryhmän jäsenenä. Opinnot koostuvat eri tavoitealueita yhdistelevistä opintokokonaisuuksista. Teemaopintojen laskennallinen laajuus on 200 tuntia ja osa teemaopinnoista on valinnaisia opintoja. Teemaopinnot voivat sisältää taiteidenvälisiä kursseja esimerkiksi produktioiden toteuttamisen yhteydessä. Teemaopinnoissa tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisen harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta. Opinnoissa harjoitellaan erilaisia teatteritaitoja, keskustellaan, analysoidaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä sekä tutustutaan erilaisiin esitysten lähdemateriaaleihin ja tuotetaan niitä itse. Opintojen aikana harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin. Seuraavassa taulukossa esitellään teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt, jonka jälkeen esitellään opintokokonaisuudet.

Teemaopintojen opetus jakaantuu kahteen opintokokonaisuuteen, 120 tunnin laajuiseen ”Teatteritaiteen jatko-opinnot”-kokonaisuuteen sekä 80 tunnin laajuiseen ”Kohti taiteellista prosessia” – kokonaisuuteen. Nämä kokonaisuudet opiskellaan nuorisoteatterissa. Edellä mainitut tavoitekokonaisuudet kulkevat vuosittaisissa opinnoissa rinnakkain siten, että niissä edetään joustavasti tasolta toiselle. Teemaopintoihin voi sisältyä muun muassa esitysprojekteja tai taiteidenvälisiä opintojaksoja, joiden pituus, vuosittainen toteutuminen ja taidelajien yhdistelmät vaihtelevat kulloistenkin yhteistoimintamallien mukaan. Esitystoiminta on olennainen osa teemaopintoja. Teemaopintojen laskennallinen laajuus on 200 tuntia ja osa teemaopinnoista on valinnaisia. Teemaopinnot voivat sisältää taiteidenvälisiä kursseja esimerkiksi produktioiden toteuttamisen yhteydessä.

Taulukko 43, teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

TEEMAOPINNOT 200 tuntia TEATTERITAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot</i>	<i>Teatteriesitys</i>	<i>Oma taiteellinen prosessi</i>	<i>Teatteritaide osana yhteiskuntaa</i>
- Kannustaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä - rohkaista vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien ja yleisön kanssa - ohjata ymmärtämään läsnäolon merkitys esiintymistilanteissa - ohjata kehittämään kokonaisvaltaista ilmaisua - rohkaista refleктоimaan omaa ja toisten työskentelyä.	- Motivoida ja sitouttaa pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn - ohjata omaksumaan teatterin käsitteitä sekä tutustumaan jonkin osa-alueen käsitteisiin (esim. näyttelijän työn) - ohjata tutustumaan teatteriesityksen eri muotoihin - ohjata tutustumaan näytelmäkirjallisuuteen sekä harjoittelemaan näyttelemien lukemista.	- Ohjata havainnoimaan itseään sekä ympärillä olevaa todellisuutta ja ilmiötä - rohkaista löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita sekä ilmaisemaan itseään - innostaa asettamaan itselleen tavoitteita sekä refleктоimaan omaa työskentelyään.	- Kannustaa havainnoimaan teatteria sekä teatteritaidetta yhteiskunnallisena ilmiönä sekä osana omaa elämää - ohjata tutustumaan teatterin moninaisiin tehtäväankuviin, teatteritaitojen hyödyntämiseen työnhaussa ja opiskelussa sekä eri ammateissa ja harrastamaan monipuolisesti teatteria - ohjata tutustumaan teatteriin, sen sovelluksiin taide- muotona sekä löytämään yhteyksiä muihin taiteisiin - ohjata analysoimaan näkemäänsä ja kokemaansa.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
<i>Teatteritaiteeseen tutustuminen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta</i>	<i>Keskustelu, analysointi ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen sekä erilaisten teatteritaitojen harjoittelu</i>	<i>Esitysten lähdemateriaaleihin tutustuminen sekä materiaalien itse tuottaminen</i>	

Teemaopintojen ensimmäisen opintokokonaisuuden sisällöt jakautuvat 2 – 3 vuoden ajalle. Toisen opintokokonaisuuden sisällöt jakaantuvat pääsääntöisesti useaan pienempään kokonaisuuteen vuosittain toteutettavien produktioiden puitteissa. Tähän kokonaisuuteen voi liittää myös yhteisten opintojen aikana suoritettuja vapaavalintaisia kursseja, esimerkiksi kesätyöpajoja ja taiteidenvälisiä projekteja.

Taulukko 44, teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:	
Teatteritaiteen jatko-opinnot: Nuorisoteatteri	Kohti taiteellista prosessia: Nuorisoteatteri, valinnaiset ja taiteiden väliset opinnot
Dramaturgia ja teatteritraditio: - Tekstien lukeminen, analysointi ryhmässä - Omien pienten tekstien tuottaminen esitystä varten - Dramaturgian avainkäsitteiden ja mahdollisuuksien ymmärtäminen - Teatterin eri muotojen ja tyyliäjen hahmottaminen Esitysprosessin eri muodot - Erilaisten esitysten toteuttaminen yhdessä ryhmän kanssa - Tekstistä esitykseksi: rakennetaan esitys valmiin näytelmätekstin pohjalta - Ideasta esitykseksi: rakennetaan esitys devising-tekniikkaa monipuolisesti hyödyntäen - Oma roolityö ja roolianalyysi Teatterin monitaiteisuuden ymmärtäminen: - Lavastuksen teatterivalon ja äänen, puvustuksen merkitys osana kokonaisuutta, osallistuminen em. suunnitteluun ja toteutukseen Näyttelijäntyylin taide: - Omien vahvuuksien ja kehittämisalueiden tunnistaminen, tavoitteiden asettaminen, oman työskentelyn realistinen arviointi Oma keho ilmaisun välineenä: improvisaatio, puheilmaisuus, musiikkiteatterin elementit, fyysinen ilmaisuus Keskustelu, analysointi ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen: vastuun ottaminen omasta toiminnasta ryhmän jäsenenä ja suhteessa ryhmään kannustava ja rakentava palaute, palautteen vastaanottaminen	Teatteriproduktion osa-alueet (40 - 80 tuntia) - Ison esityskokonaisuuden osien työstäminen ohjatusti sekä osa-alueiden vastuiden jako ryhmälle - Mm. ääni- ja valosuunnittelun perusteet, scenografian perusteet ja käytännön työskentely - Dramaturginen työskentely Taiteidenväliset produktiot (20 - 60 tuntia) - Tutustutaan eri taiteenlajien ominaispiirteisiin ja mahdollisuuksiin yhteisen produktion toteuttamisen kautta, tutkitaan taiteidenvälisiä yhteyksiä, laajennetaan omaa ilmaisua Valinnaiset kurssit, vaihtelevat vuosittain (20 - 80 tuntia) - Esim. improvisaatio, naamionäytteily, näyttämön erityistekniikat, musiikkiteatteri

15.4. Aikuisten teatteritaiteen opetus

Aikuisten teatteritaiteen opetuksessa noudatetaan teatteritaiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintokokonaisuuden keskiössä on näyttelijäntyö ja teatteriesityksen valmistaminen. Opetuksessa painotetaan käytäntöä, toiminnallisuutta sekä itseohjautuvuutta. Ensimmäisen ja toisen vuoden aikana tutustutaan teatterin eri osa-alueisiin. Toisen ja kolmannen lukuvuoden aikana painotus siirtyy esityksen valmistamiseen. Opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet vaikuttavat opintokokonaisuuden opintosisältöön. Opetus soveltuu kaikille teatteriharrastuksesta kiinnostuneille tai teatterialalle aikoville. Opinnot kestävät kolmesta neljään vuotta. Kunkin opiskelijan kanssa laaditaan HOPS, jonka painotuksista riippuen määräytyy myös opintojen kokonaiskesto.

Taulukko 45, aikuisten teatteritaiteen opetus yleisen oppimäärän mukaisesti

AIKUISTEN TEATTERITAITEEN OPETUS Tavoitteet ja sisällöt	
Tavoitteet: - kehittää omaa ilmaisua ja teatteritaiteen ymmärrystä - ohjata opiskelijaa työskentelemään luovasti niin itsenäisesti kuin taiteellisen työryhmän jäsenenäkin - laajentaa teatterityön käsitteiden ymmärrystä - laajentaa työhön liittyvien toimintojen ja käytäntöjen ymmärrystä ja hallintaa - laajentaa käsitystä esittävän taiteen monimuotoisuudesta nykyisin - ohjata ymmärtämään teatteritaiteen luomisprosessia - rohkaista opiskelijaa soveltamaan teatteriosaamista elämän eri alueilla - innostaa asettamaan itselleen tavoitteita ja rohkaista refleктоimaan omaa työskentelyään - ohjata havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteenlajeihin	
1 ja 2 vuosi	(2) 3 ja 4 vuosi
Teatterin perusteet Sisällöt: - näyttelijäntyöhön, improvisaatioon äänenkäyttöön ja teatteriliikuntaan tutustuminen - näyttelijäntyön opintoihin syventyminen - dramaturgiaan ja musiikkiteatteriin tutustuminen - opinnot koostuvat sekä yhteisistä että valinnaisista opinnoista	Päätötyön suunnittelu ja syventyminen näyttelijäntyöhön Sisällöt: - teatterihistorian, lavastuksen, valo- ja äänisuunnittelun opinnot - näyttelijäntyöhön erityisopinnot: naamioteatteri, klovneria jne. - valinnaisina opintoina opiskelija voi perehtyä esimerkiksi nukketheateriin, improvisaatioteatteriin tai tarinateatteriin

Aikuisten opinnoissa *ensimmäisenä ja toisena lukuvuonna* opetus painottuu teatterin perusteisiin: näyttelijäntyöhön, improvisaatioon, äänenkäyttöön ja teatteriliikuntaan. Opinnoissa syvennetään näyttelijäntyön opintoja sekä tutustutaan muun muassa dramaturgiaan, ohjaajan työhön ja musiikkiteatteriin. Opinnot koostuvat yhteisistä ja valinnaisista opinnoista.

Toisena/kolmantena/neljäntenä opiskeluvuotena käynnistetään yleisoesityksenä valmistettavan päätötyön suunnittelu ja jatketaan näyttelijäntyöhön syventymistä. Opintoihin kuuluu lisäksi teatterihistorian, lavastuksen sekä valo- ja äänisuunnittelun opinnot, jotka toteutetaan viikonloppukursseina. Valinnaisina opintoina opiskelija voi perehtyä esimerkiksi nukketheateriin, improvisaatioteatteriin tai tarinateatteriin.

15.5. Työtavat ja oppimisympäristö teatteritaiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Teatteritaiteen opiskelu tapahtuu opetusta palvelevissa *oppimisympäristöissä*. Opetus tapahtuu ryhmässä ja siinä korostuvat ryhmätyö- ja vuorovaikutustaidot. Teatteritaidetta opiskellaan kokeilemalla ja harjoittelemalla. Sitoutuminen ja sitouttaminen sekä motivointi tunneilla käymiseen ovat tärkeitä. Oppilasta ohjataan vastuulliseen työskentelyyn omassa toiminnassaan ja ryhmän yhteisissä tavoitteissa. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset keholliset kokemukset. Keskeistä on oppilaan oman ilmaisu- ja havaintokyvyn harjoittaminen.

Työtavat valitaan oppilaita palveleviksi siten, että ne tukevat oppilaan kykyä ymmärtää omaa oppimistaan ja kehollisuuttaan, reflektoida oppimiaan taitoja ja kehittää niitä edelleen omassa taiteellisessa työskentelyssään. Työtavoissa korostuu oppilaan kehityksen jatkuva seuranta säännöllisen palautteen antamisen ja saamisen muodossa.

Taiteiden välistä yhteistyötä muiden taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta. Lisäksi jokakeväiset Lasten ja nuorten esittävän taiteen festarit kokoavat samoille viikoille lapsi- ja nuorisoteattereiden esityksiä, mahdollistavat eri ryhmien opiskelijoiden kohtaamisen sekä esimerkiksi yhteiset työpajat. Oppilaan oppimista tuetaan riittävällä ja jatkuvalla *huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä* palautteen ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä oppilaille jaettavien tiedotteiden muodossa. Kevään esityksperiodin yhteydessä kerätään palautetta kaudesta ja jaetaan informaatiota seuraavasta lukuvuodesta. Opettajat jakavat myös ryhmäkohtaisia, esim. esityskäytäntöihin liittyviä tiedotteita koteihin ja toimivat avoimessa vuorovaikutuksessa kotien kanssa. *Toiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen* ytimessä on myös opettajien osaamisen kehittäminen ja ajantasaisuuden ylläpitäminen, jolla halutaan taata yhdenvertainen oppiminen tarjoamalla laadultaan samanarvoista opetusta opetuspaikasta riippumatta. Opettajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan ammattia ja opetusta edistävillä koulutuksilla, jonka lisäksi opettajat siirtävät oppimansa koko työyhteisön eduksi jakamalla asiantuntijuutta sisäisesti.

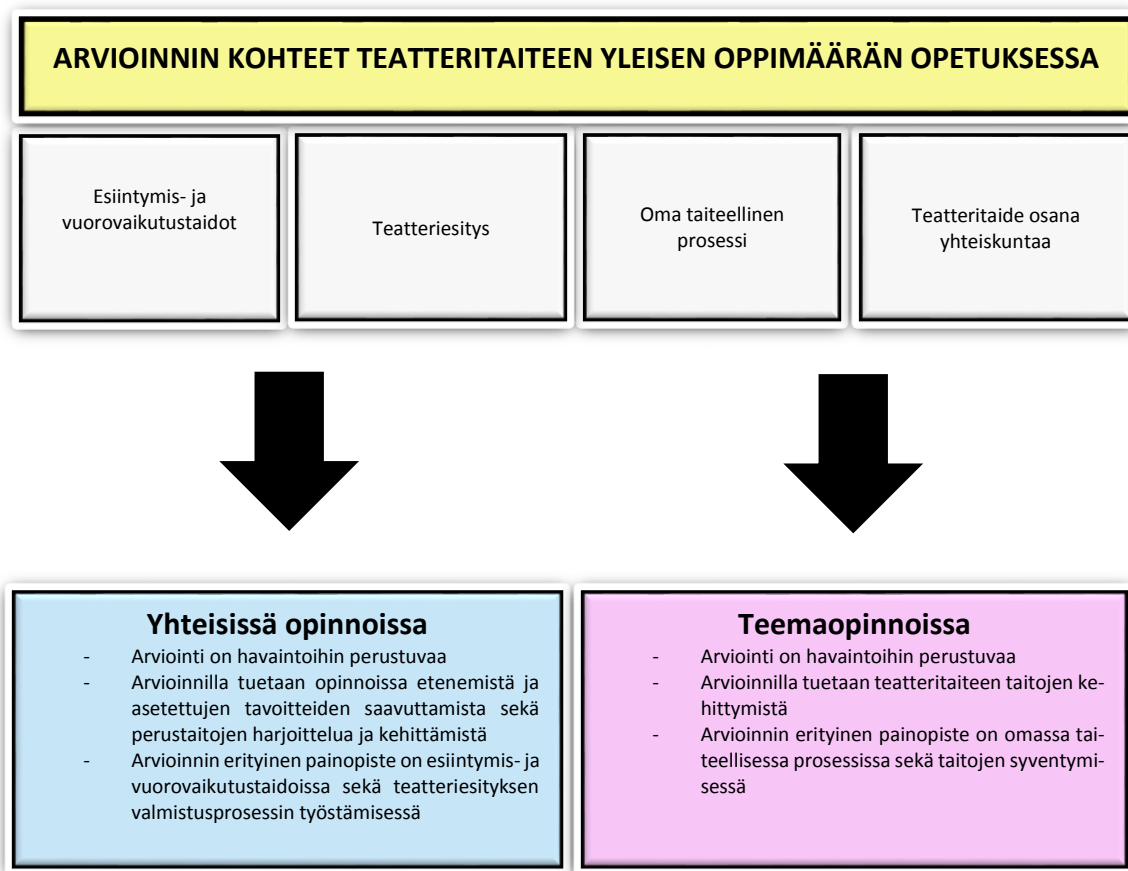
15.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet

Teatteritaiteen perusopetukseen oppilaat otetaan Joensuun seudun kansalaisopiston toiminta-alueella ilmoittautumisjärjestyksessä. Aikaisemmin opiskelleilla on etusija opiskelupaikan saamisessa. Vajaat oppilaspaikat täytetään uusilla oppilailla. Ryhmän minimikoko on Joensuun kantakaupungissa ja Kontiolahdella kahdeksan (8) oppilasta, muualla opiston toiminta-alueella kuusi (6) oppilasta. Maksimiryhmäkoko on 12 oppilasta. Oppilaaksi ottamisesta päättää suunnittelijaopettaja.

15.5.2 Taiteenalan vaihtaminen toiseen

Oppilas voi osallistua taiteen perusopetukseen opiskelemalla useilla eri taiteenaloilla yleisen oppimäärän kokonaisuuteen vaadittavan opintomäärän verran. Tällöin oppilas saa päättötodistuksen sijaan osallistumistodistuksen, josta kerrotaan tarkemmin luvussa 6.4.2. Taiteenalalta toiselle vaihtamisesta kerrotaan enemmän luvussa 5.2.

15.6. Oppimisen arviointi teatteritaiteen opetuksessa

Kuvio 23, arvioinnin kohteet teatteritaiteen yleisen oppimäärän opetuksessa

Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. (Laki taiteen perusopetuksesta, 8 §.) Teatteritaiteen opintojen arviointi on luonteeltaan havaintoihin perustuvaa. Arvioinnin tehtävänä on tukea opinnoissa edistymistä sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Arviointi on monipuolista, jatkuvaa, myönteistä sekä oppimista kannustavaa. Arviointi koostuu erilaisista palautteen antamisen tavoista, joihin kuuluu opettajan antama henkilökohtainen palaute sekä oppilaan itse- ja vertaisarviointi. Arviointipalaute tukee oppimaan oppimisen taitojen ja itseohjautuvuuden kehittymistä, oppilaiden oman taiteellisen ajattelun ja esiintymis- ja vuorovaikutus-

taitojen kehittymistä sekä omien tavoitteiden asettamista ja edistymisen seuraamista suhteessa niihin. Arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen ja teatteritaitojen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan. Arvioinnin ja palautteen antamisessa huomioidaan oppilaiden itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen.

15.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. *Osaamisen tunnustaminen* tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin *hyväksiluettavan* opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Opintojen vastaavuuksien arvioinnin tekee suunnittelijaopettaja annettujen selvitysten ja todistusten pohjalta. Näyttöön perustuvan osaamisen tunnustamisen tekee suunnittelijaopettaja yhdessä oppilaan opettajan kanssa, ja oppilaan kanssa käydään positiivisen pedagogiikan mukainen oppimiskeskustelu. Oppilaitoksen rehtori myöntää hyväksilukemisen ja osaamisen tunnustamisen arviointitulosten pohjalta.

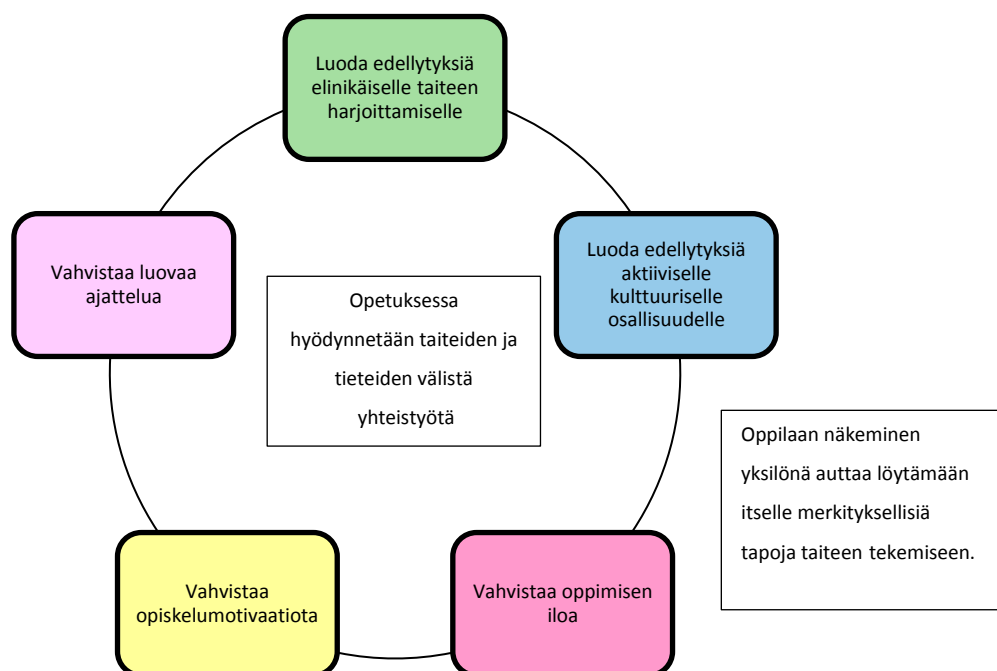
15.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppimäärä oppilaan opiskelu- ja oppimis-edellytyksiä. Annettavan opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen. *Henkilökohtaisen opetussuunnitelman* tarkoituksena on tukea oppilasta kehittämään taitojaan ja osaamistaan omista lähtökohdistaan. Oppilaan oppimäärä voidaan yksilöllistää laatimalla henkilökohtainen opetussuunnitelma yhteistyössä Joensuun seudun kansalaisopiston teatteritaiteen suunnittelijaopettajan, oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. *Yksilöllistäminen* voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan,

opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukeväksi. Henkilökohtaisesta opetussuunnitelmasta kerrotaan enemmän luvussa 5.1.

TAITEEN PERUSOPETUSSUUNNITELMAN LAAJA OPPIMÄÄRÄ B-osio

2.4 Laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet

Kuvio 24, laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tavoitteena on *luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle, sekä vahvistaa oppilaiden oppimisen iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua* huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa. Taiteenalan laajan oppimäärän opinnot tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen monipuoliseen ja päämäärätietoiseen kehittämiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita innostetaan käyttämään taidetta myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä. Oppilaita rohkaistaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta. Taiteenalan opintojen edetessä oppilasta ohjataan ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan. Laajan oppimäärän opinnot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden kehittää hänelle merkityksellisiä taiteenalan ilmaisutapoja. Oppilaita kannustetaan

tarkastelemaan, tulkitsemaan ja arvottamaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Opinnoissa kehittyvä monilukutaito tukee oppilaiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan taiteenalaa historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimisympäristöt ja oppilaitosten toiminta-ajatukset

Taiteen perusopetuksen tavoitteena on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisia, ilmapiiriltään avoimia, myönteisiä, rohkaisevia ja innostavia ympäristöjä, jotka tarjoavat jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden oman osaamisen kehittämiseen sekä osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin. Tavoitteena on oman taiteenalan ominaisen, aktiivisen ja pitkäjänteisen itsenäisen työskentelyn mahdollistamisen lisäksi luoda edellytyksiä osaamisen kehittämiseen eri taiteiden välillä ja yhteistyöhön muiden kanssa.

Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä huomioidaan kunkin taiteenalan oppilaiden tarpeiden, taitojen ja kiinnostuksen kohteiden lisäksi oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuva osaamisen kartoittaminen. Tarkoituksenmukaisten tilojen, työvälineiden ja materiaalin sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttö mahdollistavat opetussuunnitelman perusteiden mukaisen opiskelun kullakin taiteenalalla. Muiden toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa toteutetut yhteistyöhankkeet tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintokokonaisuutta. *Joensuussa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta antavat Joensuun seudun kansalaisopisto, Joensuun konservatorion musiikkiopisto, Cat People Tanssikoulu ja Joensuun Tanssiopisto.*

Joensuun seudun kansalaisopisto järjestää taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaan kuvataiteessa, sanataiteessa, sirkustaiteessa ja teatteritaiteessa sekä laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta kuvataiteessa Joensuussa Pekkalan kartanossa ja Joensuun kantakaupungin alueella sijaitsevilla sivupisteissä. Edellisten taiteenalojen lisäksi kansalaisopiston tarkoituksena on käynnistää mediataiteiden opetus. Kansalaisopisto on merkittävä kulttuuritoimija, viiden kunnan alueella toimiva vapaan sivistystyön elinikäistä ja omaehtoista oppimista edistävä oppilaitos, joka

järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta sekä erilaisia tapahtumia, konsertteja, teatteriesityksiä ja taidenäyttelyitä. Opisto toimii aktiivivana kohtaamispaikkana.

Joensuun kaupunki toimii kansalaisopiston ylläpitäjäkuntana. Sopimuskuntia ovat Kontiolahti, Lipperi, Outokumpu ja Polvijärvi. Kansalaisopisto innostaa alueensa ihmisiä osallistumaan, vaikuttamaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Kansalaisopisto osallistuu TPO-liiton järjestämiin koulutuksiin ja kehittää jatkuvasti toimintaansa kouluttamalla opettajia sekä tekemällä yhteistyötä kuntien ja eri alueiden toimijoiden kanssa.

Joensuun konservatorion musiikkiopisto antaa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista musiikinopetusta alueensa asukkaille. Konservatorio järjestää ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua musiikin opetusta Kontiolahdella ja Joensuussa. Konservatorion musiikkikasvatus pohjautuu uudistuvalla ja moniarvoisella kulttuuriperinnölle. Opetuksella rakennetaan kestävää tulevaisuutta ja edistetään musiikkisuhteen kehittymistä sekä elinikäistä musiikin harrastamista. Tavoitteena on instrumentin käsittelytaidon sekä teknisten ja musiikillisten valmiuksien antaminen oppilaille. Opinnot suoritettuaan oppilaalla on mahdollisuus hakeutua musiikkialan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Konservatorio on tärkeä osa Joensuun kaupungin kulttuurielämää. Tavoitteena on olla koko kaupungin musiikkitalo, joka oppilaiden välityksellä tuottaa mahdollisimman laajasti musiikkia alueen ihmisten iloksi. Esiintymiset ja konsertit näkyvät myös konservatorion ulkopuolella. Yhteistyö muiden oppilaitosten sekä alueen työ- ja elinkeinoelämän kanssa on säännöllistä. Konservatorio osallistuu aktiivisesti valtakunnallisiin ja kansainvälisiin musiikkialan tapahtumiin, hankkeisiin ja yhteisöihin. Konservatorio pyrkii kehittämään oppimisympäristöjään siten, että monipuolinen työskentely ja työtapojen käyttö opetuksessa on mahdollista. Opetus tapahtuu pääosin konservatorion omissa tiloissa, jossa luokahuoneiden lisäksi käytössä on konsertti- ja harjoitussaleja. Luokkatiloissa on opetukseen ja harjoitteluun tarvittavat välineet, kalusteet ja materiaalit. Esiintymisiä ja konsertteja järjestetään pääasiassa Joensuussa ja sen lähialueilla, mutta konserttimatkoja pyritään järjestämään säännöllisesti ympäri Suomea ja ulkomailla. Konservatorio on Suomen Konservatorioliiton ja Suo-

men musiikkioppilaitosten liiton jäsen ja sitä kautta myös Taiteen perusopetusliiton jäsen. Henkilöstönsä kautta konservatorio on mukana erilaisissa verkostoissa, kuten valtakunnallisissa ainejärjestöissä ja yhdistyksissä sekä tutkijaverkostoissa, joiden kautta yhteistyötä on myös kansainvälisellä tasolla eri musiikin toimijoiden kanssa.

Cat People Tanssikoulun tanssinopetus järjestetään vuosittain tasolta toiselle etenevänä ryhmäopetuksena. Koululla on syys- ja kevätlukukausi, jotka ovat kestoaltaan yhtä pitkät. Lukukauden kesto on 16 viikkoa. Näiden lisäksi järjestetään vuosittain lyhempi kesälukukausi, teemallisia tiiviskursseja sekä lasten kesätanssileiri. Opetettavat lajit painottuvat show- ja streetlajeihin, joiden lisäksi koulussa opetetaan myös lastentanssia, nykytanssia, jazztanssia, tanssitekniikkaa, kehonhuoltoa sekä ajan ilmiöihin kuuluvia lajivariaatioita. Oppilaat ilmoittautuvat syksyisin lukujärjestyksestä valitsemilleen, oman ikäryhmänsä ja tasonsa mukaisille tunneille yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan. Lukukaudet huipentuvat oppilasnäytöksiin, jotka pidetään joulukuussa ja toukokuussa. Oppilaille pyritään järjestämään vuoden aikana myös muita esiintymismahdollisuuksia, esimerkiksi kaupungin tapahtumiin ja Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalille.

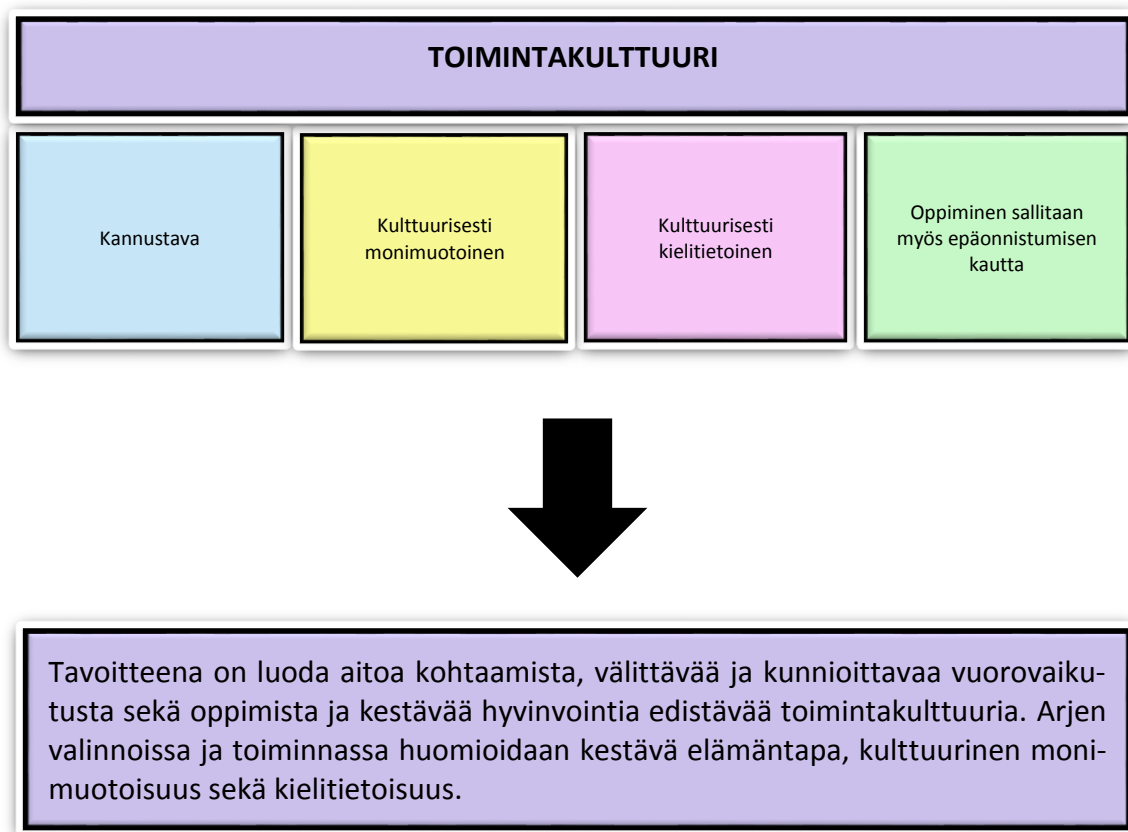
Tanssikoululla järjestetään ajoittain vierailevien opettajien tiiviskursseja. Kursseilla oppilaiden on mahdollista syventää opintojaan ja päästä tutustumaan sellaisiin lajeihin ja osaamiseen, joita ei välttämättä ole tarjolla omassa tanssikoulussa tai alueellisesti. Yhteisöllisyyden luomiseksi tanssikoululla järjestetään säännöllisesti kaikille tanssikoulun oppilaille avoimia Get together – tapahtumia. Tapahtumilla on teema ja niihin kuuluu matalan kynnyksen esiintymis- tai kilpailutoimintaa. Tällä pyritään vahvistamaan oppilaiden yhteishenkeä ja opettamaan heitä arvostamaan toistensa vahvuuksia. Get together -tapahtumat tutustuttavat oppilaita kaikkiin koulussa toimiviin opettajiin ja madaltavat siten oppilaiden kynnystä ottaa tunteja kaikilta opettajilta. Opettajien integroiminen oppivan yhteisön jäseniksi on oleellinen osa toimintakulttuuria, sillä sen avulla korostetaan tasa-arvoisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä elinikäistä oppimista. Cat People Tanssikoulu on Suomen Tanssioppilaitosten liiton (STOPP ry) jäsen. Jäsenyys vaikuttaa koulun toimintakulttuuriin mahdollistamalla opettajien ja rehtorin jatkuvan kouluttamisen. STOPP ry:n kautta verkostoituminen myös muiden koulujen kanssa on mahdollista.

Joensuun Tanssiopistoa ylläpitää 14.5.2012 perustettu Joensuun Tanssiopistoyhdistys ry. Yhdistyksen tarkoituksena on tanssiharrastuksen monipuolinen kehittäminen sekä tanssiharrastuksen leviämisen edistäminen Pohjois-Karjalassa. Toimintansa toteuttamiseksi yhdistys järjestää laadukasta ja tavoitteellista tanssinopetusta tanssinharrastajille sekä harjoittaa näytöstoimintaa. Joensuun Tanssiopisto tarjoaa monipuolista tasolta toiselle etenevää tanssiopetusta Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen perusteiden mukaisesti. Oppilaitoksen tavoitteena on luoda jatkuvaa oppimista sekä kokonaisvaltaista ja eliniän kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, jonka edellytyksenä jokainen oppilas kohdataan omana itsenään ja erityisenä yksilönä. Pyrkimyksenä on olla lämmin ja hyväksyvä yhteisö, jonka jäsenenä kaikki oppilaat ja henkilökunnan jäsenet ovat arvostettuja yksilöitä. Jokainen yksilö on arvokas ja oppiminen tapahtuu sekä onnistumisien että epäonnistumisien kautta.

Tanssiopisto pyrkii kehittämään jatkuvasti henkilökunnan pedagogiikan ja taiteenalan tuntemusta, ylläpitämään avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta niin henkilökunnan sisällä kuin huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Toiminnassa huomioidaan kestävä kehitys, kulttuurien monimuotoisuus sekä kielitietoisuus. Osallistuminen Itä-Suomen aluekeskuksen toimintaan laajentaa mahdollisuuksia tunnetuksi tulemiseen ja tanssin taiteen perusopetuksen kehittämiseen. Johtokunta ja opettajat seuraavat alan kansainvälistä kehitystä.

Joensuun Tanssiopisto järjestää vuosittain oppilasnäytöksiä, joissa oppilaat pääsevät kehittämään esiintymistaitojaan ja vanhemmat sekä muut tanssista kiinnostuneet pääsevät näkemään alueen tanssitarjontaa. Mahdollisuuksien mukaan esityksiä voidaan viedä myös alueen päiväkoteihin, kouluihin, vanhainkoteihin ja sairaaloihin. Esiintymis- ja opetustoiminnallaan Tanssiopisto pyrkii levittämään tanssitietoutta koko maakuntaan. Aktiivinen osallistuminen paikallisiin ja valtakunnallisiin kulttuuri- ja taidetapahtumiin sekä tanssikatselmuksiin on myös tärkeä osa Tanssiopistossa tehtävää työtä.

3.2 Toimintakulttuuri

Kuvio 25, toimintakulttuuri

Taiteen perusopetuksen toimintakulttuurissa lähtökohta on opetuksen laatu ja yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy vuorovaikutuksellisen jokaisen yksilön huomioivan yhteisen toiminnan kautta. Toimintakulttuuri on kannustava, kulttuurisesti monimuotoinen ja kielitietoinen, jossa ei pyritä täydellisyyteen, vaan sallitaan oppiminen myös epäonnistumisen kautta. Yhteinen toimintakulttuuri muodostuu vakiintuneista käytännöistä ja sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää opetuksen toteuttamista taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisesti sekä ohjaa taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen, kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemisen. Tavoitteena on luoda aitoa kohtaamista, välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta sekä oppimista ja

kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa kutakin taiteenalan liittyvien oikeudellisten suojeltujen etujen, kuten sananvapauden, tekijänoikeuksien ja yksityisyyden suojan tuntemiseen. Taiteenalan osaamisen ja johtamisen kehittäminen, sekä taiteenalan taiteen perusopetuksen taiteenalan toimintakulttuurin, pedagogiikan, opetuksen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kehittäminen ovat organisaation jatkuvaa kehittämistä, jota tehdään yhteistyössä huoltajien ja oppilaiden sekä muiden tahojen kanssa. Tässä opetussuunnitelmassa kuvataan kunkin taiteenalan kohdalla taiteenalan järjestävälle organisaatiolle ominaista toimintakulttuuria.

4 OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE

4.1 Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden oppitunti on 45 minuuttia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Annettavan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden sekä sisältöjen saavuttaminen. Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen siten, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon. Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta voidaan yksilöllistää ja joustavoittaa huomioiden taiteen ala, oppilaan ikä sekä aiemmin hankitut tiedot ja taidot. Taiteenaloilta, joilla on mahdollista opiskella sekä yleistä että laajaa oppimäärää, on mahdollisuus siirtyä opiskelemaan yleisen oppimäärän opinnoista laajan oppimäärän opintoihin.

Perusopintoja edeltävistä varhaisiän kasvatuksen opinnoista sekä niiden laajuudesta määritellään kunkin taiteenalan omassa luvussa. Riippuen taiteenalasta, perusopinnot jakautuvat laskennallisesti yhdeksän vuoden ajalle ja syventävät neljän vuoden ajalle. Taiteenalasta riippuen, tuntimäärä voi sisältää myös omaa työskentelyä eli niin sanottuja etäopintoja.

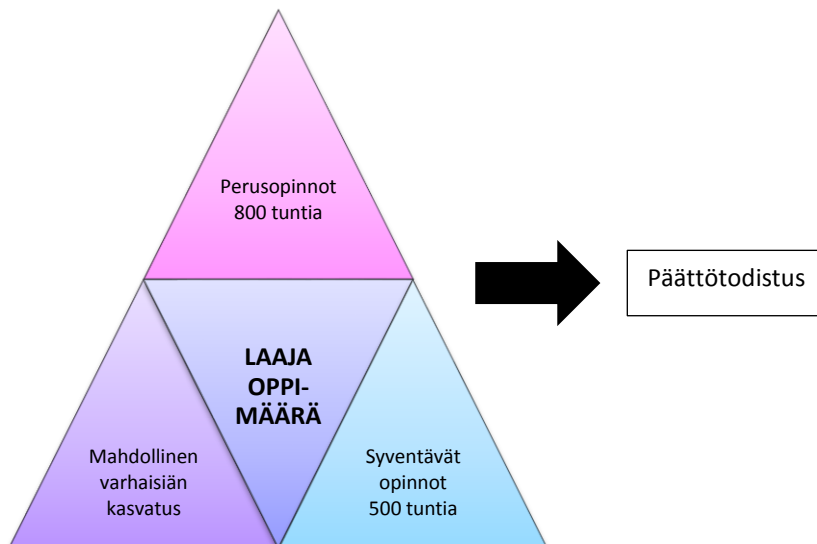
Lukukausi kestää yhteensä 28 – 35 viikkoa riippuen taiteenalasta.

- Jos oppitunti on **60 min** (60×28 viikkoa = 1680 min:45 min) = 38 oppituntia / lukuvuosi
- Jos oppitunti on **90 min** (90×28 viikkoa = 2520 min:45 min) = 56 oppituntia / lukuvuosi
- Jos oppitunti on **120 min** (120×28 viikkoa = 3360 min:45 min) = 76 oppituntia / lukuvuosi

Taulukko 46, laajan oppimäärän opintojen laajuus

LAAJA OPPIMÄÄRÄ 1300 tuntia	
Perusopinnot	800 h
Perusopintojen todistus	
Syventävät opinnot - sisältää lopputyön	500 h
Laajan oppimäärän päättötodistus	

4.2 Opintojen rakenne

Kuvio 26, laajan oppimäärän opintojen rakenne

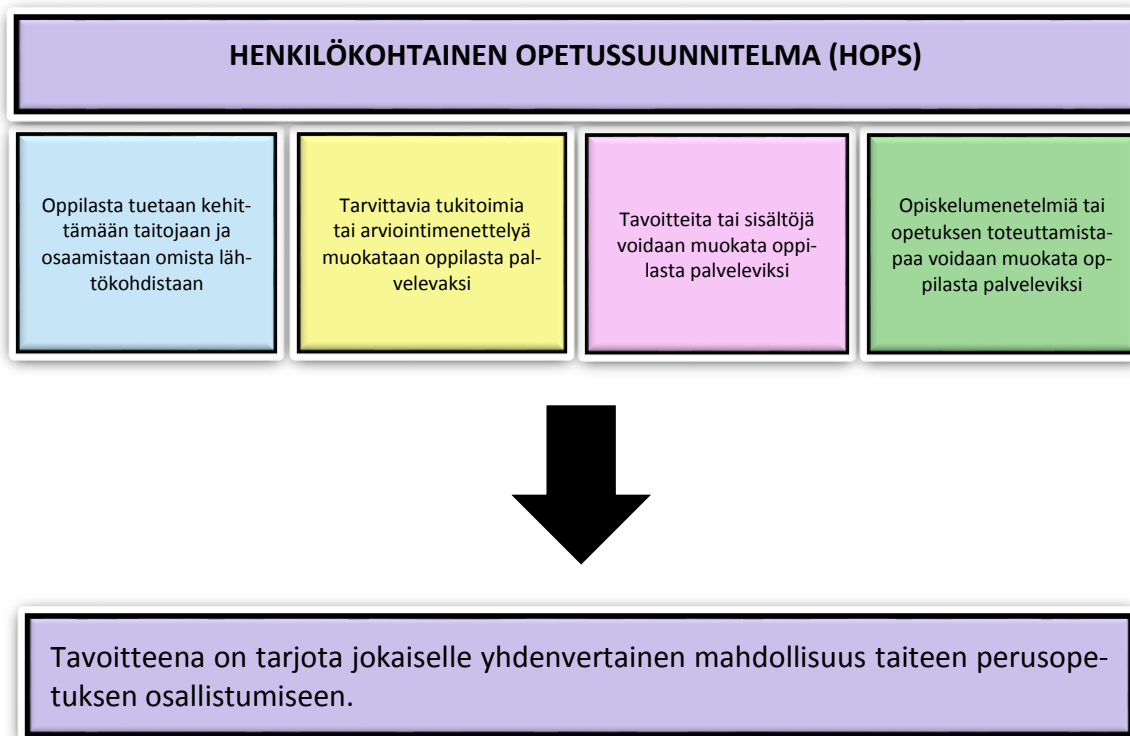
Laajan oppimäärän opinnot muodostuvat taiteenalan perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta. Taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille. Laajan oppimäärän perusopintojen tarkoituksena on taiteen alalle keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Syventävien opintojen tarkoituksena on

opintomahdollisuuksien laajentaminen tai painottaminen. Taiteenalan laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö. Sekä perusopintoihin että syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia. Tämä opetussuunnitelma sisältää valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditut perusopintojen ja syventävien opintojen sekä varhaisiän kasvatuksen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet.

5 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppimäärä oppilaan opiskelu- ja oppimis- edellytyksiä. Yksilöllistämisen tarkoituksena on tarjota kaikille yhdenvertainen mahdollisuus taiteen perusopetukseen osallistumiseen. Yksilöllistämisestä keskustellaan opettajan kanssa ennen opintojen aloittamista. Oppimäärän yksilöllistäminen voi tarkoittaa tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyn yksilöllistämistä. Yksilöllistäminen tehdään oppilasta parhaiten palvelevaksi siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Yksilöllistämismahdollisuudesta annetaan tietoa oppilaan huoltajalle ja asiasta keskustellaan opettajan kanssa ennen opintojen aloittamista.

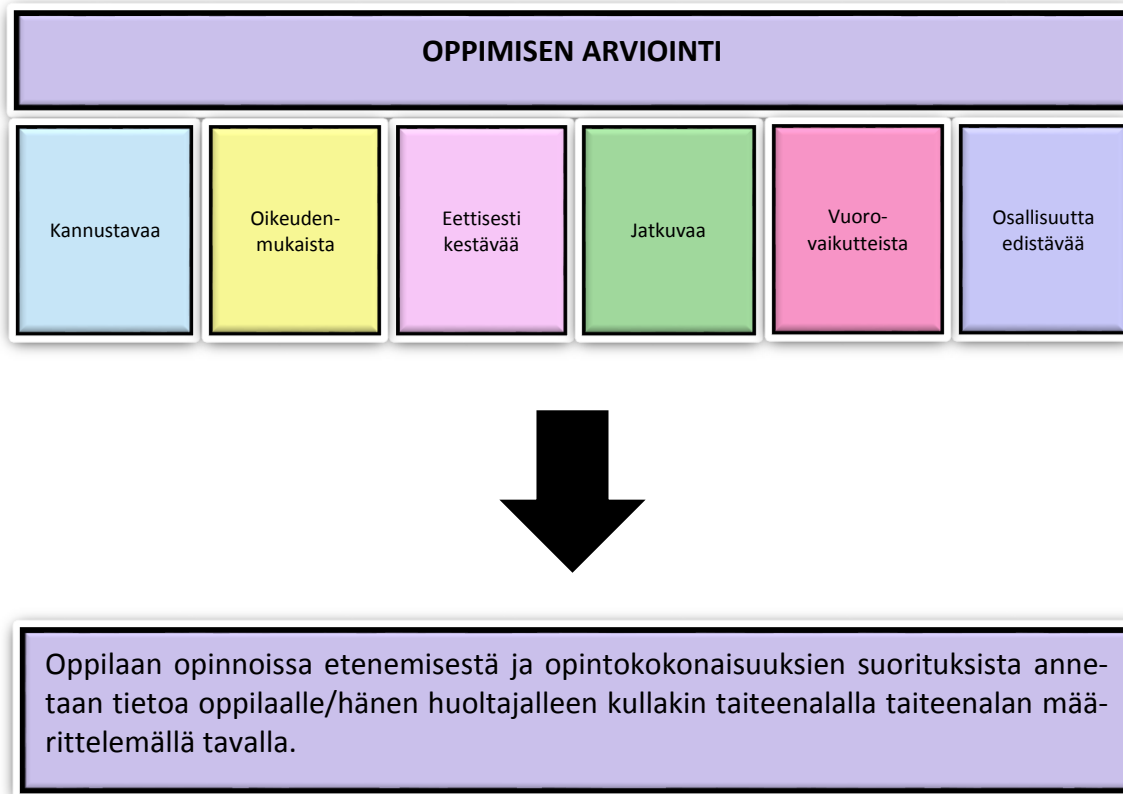
5.1 Henkilökohtainen opetussuunnitelma

Kuvio 27, henkilökohtainen opetussuunnitelma

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman (HOPS) tarkoituksena on tukea oppilasta kehittämään taitojaan ja osaamistaan omista lähtökohdistaan. Oppilaan oppimäärä voidaan yksilöllistää laatimalla henkilökohtainen opetussuunnitelma yhteistyössä taiteen perusopetusta antavan organisaation, oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa, jos oppilas esimerkiksi sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi ei kykene opiskelemaan yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti. Yksilöllistäminen voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukevaksi. Aikaisempien opintojen tai osaamisen tunnustamisen oikeuttavasta hyväksilukemisesta kerrotaan seuraavassa luvussa.

6 OPPIMISEN ARVIOINTI

Kuvio 28, oppimisen arviointi laajassa oppimäärässä

6.1 Arvioinnin tehtävä

Arvioinnin ensisijaisena tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea opinnoissa edistymistä ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin. Oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on kannustavaa ja oikeudenmukaista sekä eettisesti kestävä.

6.2 Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan oppimisprosessin eri vaiheissa antamalla jatkuvaa vuorovaikutteista ja oppilaiden osallisuutta edistävää palautetta. Arviointi perustuu kunkin taiteenalan opetussuunnitelmassa kuvattuihin ja asetettuihin perusopintojen ja syventävien opintojen tavoitteisiin. Arvioinnin tulee kohdistua ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin, kuten asenteisiin tai arvoihin. Oppilasta perehdytetään oman taiteenalansa arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilasta ohjataan oman oppimisen pohdintaan kehittämällä itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja, rohkaistaan havainnoimaan ja arvioimaan niin omaa kuin yhteistäkin työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta. Oppilaan opinnoissa etenemisestä ja opintokokonaisuuksien suorituksista annetaan tietoa hänen huoltajalleen kullakin taiteenalalla taiteenalan määrittelemällä tavalla.

Laajan oppimäärän perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Todistuksessa annetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitteisiin. Laajan oppimäärän opintojen aikaista arviointia täsmennetään tässä opetussuunnitelmassa taiteenaloittain.

6.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat, aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muilla tavoin hankittu osaamisensa arvioiduksi ja tunnustetuksi. Hyväksilukeminen tehdään aikaisemmin suoritetuista opinnoista saadun todistuksen perusteella. Osaamisen tunnustaminen tehdään näyttöihin perustuen suhteessa hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen, esimerkiksi yleisestä oppimäärästä laajaan oppimäärään, opintojen hyväksilukemisessa tai osaamisen tunnustamisessa menetellään edellä kuvatulla tavalla. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen määritellään tässä opetussuunnitelmassa taiteenalakohtaisesti.

6.4 Oppimäärän arviointi

Laajan oppimäärän arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat syventävät opinnot. Arviointi kertoo, miten oppilas on saavuttanut taiteenalan laajan oppimäärän syventävien opintojen tavoitteet. Laajan oppimäärän opintokokonaisuuteen kuuluva lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti syventävien opintojen aikana.

Taiteenalan laajan oppimäärän arvioinnin kohteet on kuvattu tämän opetussuunnitelman taiteenalakohtaisissa osuuksissa. Laajan oppimäärän arviointi perustuu tässä opetussuunnitelmassa määriteltyihin laajan oppimäärän arvioinnin kriteereihin. Päättötodistukseen merkitään oppilaan suorittamasta laajasta oppimäärästä sanallinen arvio, joka kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa syventävien opintojen tavoitteisiin. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

Laajan oppimäärän arviointia täsmennetään taiteenalakohtaisesti näissä taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Oppilas saa suorittamistaan perusopinnoista sanallisen todistuksen. Oppilaalle annetaan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus, kun hän on suorittanut koko laajan oppimäärän opintokokonaisuuden sisältäen sekä perus- että syventävät opinnot.

6.5.1 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistuksesta tulee todistuksen nimen lisäksi ilmetä:

- tiedot koulutuksen järjestäjästä (Joensuun kaupunki)
- taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot sisältäen kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- kaupungin omalla päätöksellä järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, jonka mukaan koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman (2017) perusteiden mukaisesti

- jos kaupunki taiteen perusopetuksen järjestäjänä hankkii taiteen perusopetuslaissa tarkoitettua palvelua yhdistykseltä tai joltakin muulta organisaatiolta, tulee todistukseen merkitä organisaation ja Joensuun kaupungin sopimuksen päivämäärä, sekä päivämäärä, jolloin kaupunki koulutuksen järjestäjänä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- jos koulutus järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, tule todistukseen merkitä ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin Joensuun kaupunki koulutuksen järjestäjänä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
 - lisäksi päättötodistus voi sisältää liitteitä, esimerkiksi aikaisempia todistuksia, joiden perusteella oppilas on saanut hyväksi lukuja aikaisemmista opinnoistaan

6.5.2 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista TPO:n laajan oppimäärän opinnoista

Oppilas on oikeutettu saamaan osallistumistodistuksen pyydettyessä, esimerkiksi opintojen keskeytyessä, tai jos hän muusta syystä sitä tarvitsee. Osallistumistodistuksesta tulee ilmetä todistuksen nimen lisäksi samat asiat, kuin perusopintojen todistuksessa. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

6.5.3 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot nimenomaisesta taiteenalasta.

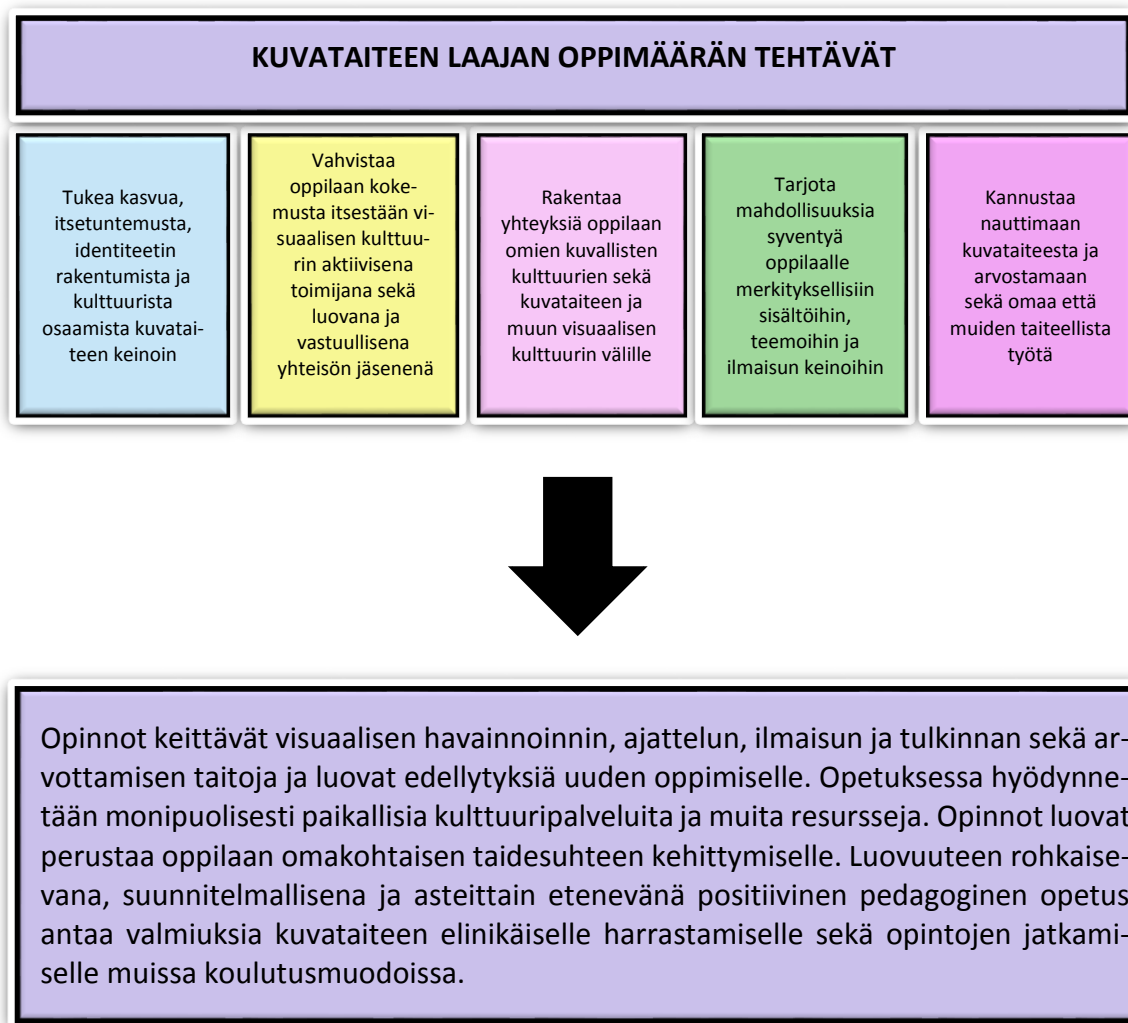
Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksesta tulee todistuksen nimen lisäksi ilmetä:

- tiedot koulutuksen järjestäjästä (Joensuun kaupunki)
- taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot sisältäen kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat syventävät opinnot sisältäen kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus sekä syventäviin opintoihin sisältyvän lopputyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajasta oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- kaupungin omalla päätöksellä järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, jonka mukaan koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman (2017) perusteiden mukaisesti
- jos kaupunki taiteen perusopetuksen järjestäjänä hankkii taiteen perusopetuslaissa tarkoitettua palvelua yhdistykseltä tai joltakin muulta organisaatiolta, tulee todistukseen merkitä organisaation ja Joensuun kaupungin sopimuksen päivämäärä, sekä päivämäärä, jolloin kaupunki koulutuksen järjestäjänä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- jos koulutus järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, tulee todistukseen merkitä ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin Joensuun kaupunki koulutuksen järjestäjänä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
 - lisäksi päättötodistus voi sisältää liitteitä, esimerkiksi aikaisempia todistuksia, joiden perusteella oppilas on saanut hyväksi lukuja aikaisemmista opinnoistaan

7 ARKKITEHTUURI

Joensuussa ei järjestetä laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta arkkitehtuurissa.

8 KUVATAIDE

Kuvio 29, kuvataiteen laajan oppimäärän tehtävät

Kuvataiteen opetuksella on ihmisen kasvua tukeva tehtävä. Opetuksessa tutkitaan taiteen keinoin ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria. Opetuksessa lähestytään taidetta henkilökohtaisten, yksilöllisten, kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana. Kuvataiteen laajan oppimää-

rän tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja itsetuntemusta, identiteetin rakentumista sekä kulttuurista osaamista kuvataiteen keinoin, vahvistaa oppilaan kokemusta itsestään visuaalisen kulttuurin aktiivisena toimijana sekä luovana ja vastuullisena yhteisön jäsenenä, rakentaa yhteyksiä oppilaan omien kuvallisten kulttuurien sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin välille, tarjota mahdollisuuksia syventyä oppilaalle merkityksellisiin sisältöihin, teemoihin ja ilmaisun keinoihin sekä kannustaa nauttimaan kuvataiteesta ja arvostamaan sekä omaa että muiden taiteellista työtä. Opetus edistää oppilaiden henkistä kasvua monipuolisen kuvataiteellisen työskentelyn avulla, johon kuuluu oivaltava oma tekeminen ja näkemään oppiminen. Kuvataiteen opetuksella on ihmisen kasvua tukeva tehtävä. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta.

Opetuksessa kannustetaan arvioimaan kuvataiteen yhteiskunnallisia merkityksiä ja kehittämään kriittistä ajattelua. Opintojen edetessä oppilas harjaantuu tulkitsemaan, arvottamaan ja arvioimaan kuvallisia ilmiöitä sekä kuvataiteen että muun visuaalisen kulttuurin välille. Oppilasta rohkaistaan tarkastelemaan omaa taiteellista työskentelyään suhteessa muuhun visuaalisen kulttuurin kenttään. Laajan oppimäärän opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin jatkuvaa muuntumista ja avoimia rajoja. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia kulttuuripalveluita sekä muita sopivaksi katsottuja resursseja. Taiteen toimintatapoja käytetään osallistumisen, yhteistyön, vuorovaikutuksen ja osallisuuden välineenä.

Kuvataiteen perusopetus muodostuu kuvataiteen perusopinnoista ja syventävistä opinnoista, jotka yhdessä muodostavat tavoitteellisesti etenevän kokonaisuuden. Laajan oppimäärän mukaisten opinnot (1300 h) sisältävät perusopinnot (800 h) ja syventävät opinnot (500 h). Syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö. Opintojen on ajateltu kestävän laskennallisesti noin 12 vuotta. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Opintopolku on aina yksilöllinen ja esimerkiksi varhaisiän opintoja voidaan lukea hyväksi perusopintojen loppuvaiheessa. Oppilaan yleisen oppimäärän kuvataiteen opinnot hyväksiluetaan oppilaan aloittaessa laajan oppimäärän mukaiset opinnot.

Taulukko 47, kuvataiteen laajan oppimäärään perusopintojen ja syventävien opinnot laskennallisen laajuus ja rakenne

Varhaisiän kasvatus 4 – 6 – vuotiaille 68 h / vuosi					
LAAJA OPPIMÄÄRÄ 1300 tuntia					
Perusopinnot 800 tuntia					
PERUSOPINNOT 1 - 3, yhteensä 800 tuntia					
PERUSOPINNOT 1					
Opinto- vuosi	Kuvallisen il- maisun perus- teet, taso 1	Kuvallisen ilmai- sun perusteet, taso 2	Kuvallisen il- maisun perus- teet, taso 3	Valinnai- set/taiteiden- väliset opinnot	Arviointityöskentely, itsenäinen työskentely
1	102			(10)	
2		102		(10)	(20)
3			102	(10)	(20)
PERUSOPINNOT 2					
	Kuvallisen il- maisun vahvis- taminen, taso 1	Kuvallisen ilmai- sun vahvistami- nen, taso 2			
4	102				
5		102			
PERUSOPINNOT 3					
	Syvennetään kuvallista il- maisua, taso 1	Syvennetään ku- vallista ilmaisua, taso 2	Oma taiteellinen projekti, arviointityöskentely, kotitehtävät (noin 80 h)		
6	102				
7		102			
6 - 7			80		
PERUSOPINTOJEN TODISTUS					
Syventävät opinnot 500 tuntia Syventäviin opintoihin siirtymiseen suositusikä vähintään 13 vuotta.					
SYVENTÄVÄT OPINNOT 4 sekä lopputyö					
	Oma taiteen- alakohtainen syventyminen, taso 1	Oma taiteenala- kohtainen sy- ventyminen, taso 2	Oma taiteen- alakohtainen syventyminen, taso 3	Oma taiteen- alakohtainen syventyminen, taso 4	Lopputyö, jonka tekeminen voi jakautua useille vuosille. Suosi- tusikä aloittamiselle vähintään 16 vuotta.
8	102				
9		102			
10			102		
11				102	
12					92
LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTODISTUS					
Yhteensä					
1300					

8.1 Varhaisiän kuvataidekasvatus

Alle kouluikäisten, 4-6-vuotiaiden kuvataideopinnot johdattelevat oppilasta taiteen maailmaan. Opinnoissa tuetaan oppilaan minäkuva ja positiivista asennetta itseän ja muihin ryhmän jäseniin. Opetuksessa on tärkeää, että lapsi huomaa alusta saakka, kuinka kuvailmaisussa voi onnistua monella tavalla. Tutkivien, kokeilevien ja monitaiteisten motorisia taitoja vahvistavien työskentelytapojen kautta vahvistetaan lapsen aktiivista toimijuutta, pitkäjänteisyyttä ja moniaistista suhdetta maailmaan. Kuvataiteen ilmiöitä lähestytään leikinomaisesti, mielikuvitusta ja tunteita herättäen sekä kehittäen ajatustoimintaa. Elämyksellisyys ja eri aistien antamat havainnot ovat tärkeitä. Kuvallisen ilmaisun virittäjänä voidaan käyttää satuja, runoja, liikuntaa, leikkiä, musiikkia ja muita oppimisympäristön antamia virikkeitä. Varhaisiän opintoja ei lasketa suoraan osaksi yleisen tai laajan oppimäärän opintoja, mutta niitä voidaan kuitenkin lukea hyväksi perusopintojen loppuvaiheessa, jolloin voidaan esimerkiksi aikaistaa työpajaopintoihin siirtymistä. Siirtyminen työpajoihin edellyttää perusopintojen suorittamista. Lisäksi suosituksena on vähintään 13 vuoden ikä. Varhaisiän opintojen hyväksilukeminen tapahtuu oppilaskohtaisesti. Hyväksilukemisesta päättää koulutussuunnittelija.

Taulukko 48, varhaisiän kuvataidekasvatus

VARHAISIÄN KUVATAIDEKASVATUS		
Tavoitteet ja sisällöt:		
Taidesuhde	Visuaalinen lukutaito	Osallisuus ja vaikuttaminen
- lapsen kokeilunhalun, uteliaisuuden ja havaintojenteon tukeminen - erilaisiin ilmaisutapoihin ja tekniikoihin tutustuminen	- lapsen stereotyyppisistä vapaan ajattelun arvostaminen ja huomioiminen - johdattelu tutkivaan, elämykselliseen ja arkikokemusta rikastavaan toteutustapaan - materiaalien ja toteutustapojen tutkiminen - monipuolinen kuvallinen työskentely, itse tekeminen ja kuvien tutkiminen	- johdattelu turvallisten työskentelytapojen oppimiseen ja välineistä huolehtiminen - lapsi harjoittelee ryhmässä toimimisen taitoja - toisten töiden arvostaminen ja niistä oppiminen

8.2 Kuvataiteen perusopinnot

Taulukko 49, kuvataiteen laajan oppimäärään perusopintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

PERUSOPINNOT 800 tuntia KUVATAIDE			
Opetuksen tavoitteet:			
Taidesuhde	Visuaalinen lukutaito	Osallisuus ja vaikuttaminen	
- Tukea taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta - kannustaa oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja reflektoinnin kautta - innostaa tutustumaan monipuolisesti erilaisiin kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin sekä taiteiden välisiin työskentelytapoihin - innostaa tutustumaan oppilasta itselleen merkitykselliseen taiteeseen.	- Innostaa havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti ja ymmärtää taiteiden ja tieteiden välisyyttä - kannustaa tutkimaan kuvia, median ilmiöitä sekä ympäristön visuaalisuutta - ohjata tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmista - kannustaa käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja ja keskustelemaan niistä - innostaa pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta.	- Kannustaa pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja sekä rohkaista tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja muussa toiminnassa ilmeneviä arvoja - ohjata kriittisen ajattelun kehittämiseen - kannustaa ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan asioihin kantaa taiteen muodossa.	
Keskeiset sisällöt:			
Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot	Omat kuvat	Taiteen maailmat	Visuaalinen ympäristö
- Opetuksessa tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin. - Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana. - Opinnoissa kokeillaan erilaisen välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia. - Opinnoissa hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.	- Opetuksessa tutkitaan oppilaan havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. - Opinnoissa pohditaan oppilaan omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä sekä niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.	- Opetuksessa tutkitaan eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteenlajien teoksia. - Opinnoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin ja pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta. - Opetuksessa käsitellään taiteen historiallista, yhteiskunnallisia ja sosiaalisia merkityksiä - Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia paikalliseen taidetoimintaan osallistumiseen sekä tutustutaan taiteen instituutioihin, kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työnkuvaan.	- Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esine- ja mediaympäristöjä sekä visuaalisia osakulttuureja. - Opinnoissa harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkityksen rakentumista.

Kuvataiteen perusopintojen tehtävänä on oppilaan kuvataiteellisen ajattelun ja ilmaisun tavoitteellinen ja pitkäjänteinen kehittäminen. Kuvallista ajattelua ja ilmaisua harjoitellaan kaikilla taiteenkemisen perustekniikoilla. Perusopinnoissa oppilas tutustuu välineen ilmaisullisiin mahdollisuuksiin ja saa monipuolisen sekä laajan käsityksen eri tekniikoiden käyttötavoista ja niiden toimivuudesta.

Oppilaan oman taidesuhteen muotoutuminen ja identiteetin rakentuminen ovat keskiössä. Oppilas tutustuu pitkäjännitteisempiin, monia työvaiheita sisältäviin työprosesseihin ja tehtäväkokonaisuuksiin. Tutkiva havainnointi on tärkeä osa kuvantekemisen prosessia. Oppilas oppii työskentelytavan, johon kuuluvat ideointi, suunnittelu, toteutus ja arviointi.

Perusopintojen edetessä keskiössä on oppilaan kuvataiteellisen ajattelun ja ilmaisun tavoitteellinen ja pitkäjänteinen syventäminen. Tavoitteena on, että oppilas syventää omaa ilmaisuaan, harjoittelee itsenäisempää ja tarkoituksenmukaisten välineiden käyttöä. Tavoitteena on kehittää oppilaan tutkivaa ja ennakkoluulotonta työskentelytapaa. Oppilasta rohkaistaan työskentelemään myös itsenäisesti. Opinnoissa painotetaan alkuideointia ja suunnittelua. Työskentelymuodot voivat vaihdella vuosittain riippuen ryhmästä tai esimerkiksi jonkin erikoisalan opettajan saatavuudesta. Kuvataiteessa voidaan hyödyntää uusia medioita tai teknologiaa.

Taulukko 50, kuvataiteen laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuudet

<i>Perusopintojen opintokokonaisuudet:</i>		
<i>Taidesuhde</i>	<i>Visuaalinen lukutaito</i>	<i>Osallisuus ja vaikuttaminen</i>
<i>Perusopinnot 1: Kuvallisen ilmaisun perusteet, tasot 1, 2 ja 3</i>		
1. Kuvallisen ilmaisun eri keinot 2. Keskeisten materiaalit ja tekniikat 3. Suunnittelusta toteutukseen prosessit 4. Omien tavoitteiden mukaisten välineiden ja menetelmien etsiminen 5. Itsearviointi ja oman oppimisen reflektointi	1. Harjoittelua havaintojen tekemiseen 2. Keskustelemista sekä omista että toisten tekemistä kuvista 3. Materiaalien, taiteiden ja teknologian välisten menetelmien käyttäminen	1. Välinehuolto osana ekologista ajattelua 2. Ryhmässä toimimisen taidot 3. Esteettisten, ekologisten ja eettisten arvojen merkitysten pohtiminen
<i>Perusopinnot 2: Kuvallisen ilmaisun vahvistaminen, tasot 1 ja 2</i>		
Oppilas harjoittelee: 1. Tekemään omia ratkaisuja omaan näkemykseensä pohjautuen. 2. Syventämään itsearviointia ja oman oppimisensa reflektointia. Oppilas opettelee: 1. Etsimään luovasti omien tavoitteiden mukaisia välineitä ja menetelmiä.	Oppilas harjoittelee: 1. Syventämään taitoa havainnoida visuaalista ympäristöä moniaistisesti. Oppilas opettelee: 1. Perustelevaan tulkintoja suullisesti ja kirjallisesti. 2. Syventämään taitoa tutkia ja tulkita ilmiöitä eri lähtökohdista käsin.	Oppilas harjoittelee: 1. Ottamaan omassa kuvailmaisussa huomioon esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. 2. Perustelevaan valintojaan ja arvotuksiaan.
<i>Perusopinnot 3: Syvennetään kuvallista ilmaisua, tasot 1 ja 2</i>		
Oppilas opettelee: 1. Luottamaan omiin näkemyksiin ja ratkaisuihin. 2. Erilaisten menetelmien käyttöä rinnakain ja limittäin. Oppilas syventää: 1. Omia ilmaisun taitojaan. 2. Omien ratkaisujen tekemisen taitojaan.	Oppilas opettelee: 1. Pitkäjänteistä työskentelytapaa. 2. Taiteen monikerroksellisuuden hahmottamista: taiteen historia, nykyaide. Oppilas syventää: 1. Kuvanlukutaitojaan tutkia, tulkita, ymmärtää, kyseenalaistaa.	Oppilas syventää: 1. Tarkastelevaan kriittisesti kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin välittämiä viestejä ja niissä ilmeneviä arvoja.

Perusopintojen viimeisen opintovuoden aikana yleiset työpajavalmiudet kehittyvät, omatoimisuus lisääntyy ja oppilaat tottuvat pitkäjänteiseen työskentelyyn. *Perusopinnot 3 opintokokonaisuuden aikana oppilas tekee myös oman, itsenäisesti toteutettavan taideprojektin.* Tämä oma taideprojekti toteutetaan omavalintaisesta aiheesta siihen sopivalla tekniikalla. Työskentelylle on oppituntien lisäksi varattu itsenäistä työskentelyaika, jolloin oppilas voi halutessaan käydä työskentelemässä Pekkalan toimipisteessä. Perusopinnot 3 opintokokonaisuus sisältää lukukausittain vaihtuvia opintosisältöjä. Näissä erillisissä osakokonaisuuksissa oppilaat keskittyvät syvällisemmin johonkin yksittäiseen taiteenalaan. Työskentelyn motiivi on tuoda työpajasisältöjä perusopetuksen viimeisiin vuosiin ja antaa näin oppilaalle mahdollisuuksia tutustua kiinnostavaan taiteenalaan syvällisemmin.

Jos oppilas ei halua siirtyä perusopinnoista syventäviin opintoihin hän voi edelleen jatkaa opiskeluaan perusopinnoissa. Tällöin hän ei tee lopputyötä. Opintojensa päätteeksi hän saa suorittamistaan perusopinnoista todistuksen, jonka liitteenä annetaan vuotuiset arvioinnit sekä osallistumistodistus opinnoista.

8.3 Kuvataiteen syventävät opinnot

Kuvataiteen syventävät opinnot käsittävät opintopolun viimeisiä vuosia. Opintojen tavoitteena on kannustaa oppilasta osallistumaan ja vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä ja yhteiskuntaan. Opintojen tarkoituksena on laajentaa ja syventää oppilaan omaa kuvataiteellista ajattelua ja ilmaista laajentamalla opintoja tai painottamalla niitä hänen omien tavoitteidensa suuntaisesti valitsemiaan työtapoja käyttäen. Työpajaopiskelu vaatii kypsyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Tämän vuoksi on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että työpajoja valitaan vasta perusopintojen jälkeen, vähintään 13 vuoden iässä.

Laajan oppimäärän opintoihin sisältyy lopputyö, jonka oppilas voi laatia syventävissä opinnoissa usean vuoden aikana. Lopputyö sisältää:

- teoksen
- portfolion
- portfolioon liittyvän itsearvioinnin

Lopputyö arvioidaan vähintään kahden arvioitsijan toimesta. Lopputyöarviointi liitetään laajan oppimäärän syventävien opintojen päättötodistukseen.

Syventävien opintojen opintokokonaisuus 4, jakautuu noin neljälle vuodelle. Syventävän opintokokonaisuuden tasot 1 - 4 voivat koostua joko yhdestä työpajasta tai joka vuosi vaihtuvista työpajoista. Opintokokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt määrittyvät kunkin taiteenalakohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Opinnot sisältävät myös lopputyön tekemisen, jonka suositeltu aloitusikä on vähintään 16 vuotta.

Työpajaopinnoissa syvennetään perusopinnoissa hankittuja tietoja ja taitoja, tavoitellaan työprosessin monipuolista osaamista sekä suunnittelu- ja ilmaisutaitojen perusteellisempaa hallintaa. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan omaa luovaa ajattelua, mielikuvitusta ja persoonallista ilmaisua sekä tukea ilmaisutarvetta. Työpajaopinnoissa prosessi sisältää materiaalien keruun, luonnosten teon, aineiston muuntelun, toteutuksen, kotitehtäviä sekä työskentelyn ja tuloksen arvioinnin. Oppilas voi samanaikaisesti opiskella kahdessa eri työpajassa. Näyttely- ja opintoretket, kotitehtävät ja yhteistyöprojektit ovat osa opiskelua. Oppilas perehtyy näyttelynripustukseen ja osallistuu näyttelyihin. Työpajatyöskentelyyn kuuluu kunkin alan erityiskysymysten ja liukuvien rajapintojen etsiminen. Oppilas saa tuntuman kuvallisen ilmaisun eri alueiden esteettisiin kysymyksiin. Oppilaan aktiivinen, tutkiva ote on oppimisen perusedellytys.

Taulukko 51, kuvataiteen laajan oppimäärän syventävien opintojen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet

SYVENTÄVÄT OPINNOT 500 tuntia				
KUVATAIDE				
Opetuksen tavoitteet:				
Taidesuhde	Visuaalinen lukutaito	Osallisuus ja vaikuttaminen		
- Kannustaa taidekäsityksen kehittämiseen tavoitteellisen kuvailmaisun, itselle merkityksellisen taiteen ja oman oppimisen reflektoinnin kautta - kannustaa oman identiteetin pohdintaan tekemällä erilaisia kuvia sekä tulkitsemalla niitä - tukea osaamisen kehittämisessä tavoitteiden ja näkemysten mukaisessa itsenäisessä tai yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä - rohkaista käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvailmaisun taitojaan.	- Rohkaista ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen - vahvistaa kykyä käyttää kuvan kieltä, kuvallisia muuttujia sekä kuvallisen kerronnan keinoja - kehittää taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan - ohjata laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta.	- Tukea ilmaisemaan näkemyksiä taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja - ohjata huomioimaan itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot - kannustaa kehittämään kriittistä ajattelua tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa - ohjata ilmaisemaan näkemyksiään ja mielipiteitään taiteen keinoin.		
Keskeiset sisällöt:				
Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot	Omat kuvat	Taiteen maailmat	Visuaalinen ympäristö	
- Opetuksessa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekä harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista. - Opinnoissa kokeillaan erilaisen välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia sekä hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.	- Opetuksessa tutkitaan oppilaiden havainnoista, kokeuksista, toimintatavoista ja elämäntilanteista sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. - Opinnoissa pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.	- Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikoja, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja. - Opinnoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. - Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan. - Opinnoissa tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohdaksiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.	- Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja. - Opinnoissa harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista.	
Syventävät opinnot, 4: Oma taiteenalohtainen syventyminen				
Opintokokonaisuudet:				
Taso 1: esim. Laajan kuvataiteen työpaja	Taso 2: esim. Piirustuksen työpaja	Taso 3: esim. Maalauksen työpaja	Taso 4: esim. Maalauksen työpaja	Lopputyö voi jakautua useammalle vuodelle

8.3.1 Syventävien opintojen työpajatarjonta

Syventävien opintojen työpajatarjonta pidetään mahdollisimman monipuolisena ja kuvataiteen alueita laajasti käsittelevänä. Työpajat voivat vaihdella vuosittain oppilaiden kiinnostuksen mukaan. Työpajojen toteutuminen riippuu oppilasminimin (8) saavuttamisesta ja erityisalojen opettajien saatavuudesta.

Laaja kuvataidetyöpaja

Laajassa kuvataidetyöpajassa on mahdollista hyödyntää ja yhdistellä kaikkia perusopinnoissa opittuja tekniikoita (piirustus, maalaus, grafiikka, painanta, tekstiili, kuvanveisto, muotoilu, keramiikka, valokuvaus jne.) Tavoitteena on tutkiva asenne oppimiseen ja ilmaisuun sekä ajatusten ja ideoiden prosessointi laajemmiksi johdonmukaisiksi kokonaisuuksiksi. Tarkoituksena on rohkaista oppilasta kokeilemaan ja yhdistelemään erilaisia kuvataiteen tekemisen keinoja itsensä ilmaisemisessa. Oppimistilanteet ovat avoimia tapahtumia, joissa oppilaan ja opettajan vuorovaikutteisuus perustuu oppilaan rohkaisemiseen ja tukemiseen itsenäisten ratkaisujen tekemisessä ja omassa tahdissa etenevässä työskentelyssä. Opetuksen pyrkimyksenä on välittää oppilaille kokonaisnäkemys kuvallisen viestinnän ja ilmaisukielen luonteesta, sen monikerroksisuudesta, syvyydestä ja laajuudesta

Muotoilu ja arkkitehtuuri

Muotoilu- ja arkkitehtuurityöpajassa suunnitellaan ja rakennetaan pienoismalleja sekä erilaisia käyttöesineitä. Tilallinen ajattelu, mittakaava, materiaalien ominaisuudet, käyttötarkoitus ja erilaisten materiaalien yhdistäminen sekä erilaiset turvalliset työmenetelmät ja työkalut tulevat pajassa tutuiksi. Erityistä huomiota kiinnitetään käyttöesineiden suunnitteluun, kuten plastiseen sommiteluun, pintastruktuureihin, väreihin, toimivuuteen, turvallisuuteen, kestävyyteen, ekologisuuteen ja estetiikkaan.

Keramiikka

Oppilas perehtyy eri savilaatuihin, tekniikoihin ja erilaisiin keramiikan kuviointi- ja polttomenetelmiin. Opetuksen tavoitteena on muototajun, tarkoituksenmukaisen suunnittelun ja esteettisen näkemyksen kehittäminen. Erityisesti käyttöesineiden suunnittelussa kiinnitetään huomiota toimivuuteen, kestävyYTEEN, turvallisuuteen ja esteettisyyteen. Opintojen alussa työskennellään punasavella, käydään läpi käsinrakennusmenetelmiä, opetellaan dreijausta, saven valua ja tehdään muotteja. Mitä pidemmälle keramiikassa mennään, sitä taiteellisempaa ilmaisu voi olla.

Kuvanveisto

Kuvanveiston työpajassa tutustutaan monipuolisesti kolmiulotteiseen ilmaisuun, jossa hyödynnetään perinteisiä kuvanveiston materiaaleja sekä niiden yhdistelyä. Opetuksen keskiössä ovat kolmiulotteinen ajattelu, plastinen sommittelu, muodon hallinta, volyymi ja mittasuhteet. Työskentelytapoina ovat muodon tekeminen massaa kasvattamalla/ poisottamalla, valutekniikat, kipsi- ja betoni-veistokset, muottikäsitys, jalustaratkaisut ja kiinnitykset.

Taidegrafiikka

Sana grafiikka tulee kreikan sanasta *grafein* eli piirtää, kaivertaa, kirjoittaa. Grafiikan tekniikat jaetaan koho-, syvä-, ja laakapainoon. Liikkeelle lähdetään erilaisista piirustustekniikoista muun muassa viiva- ja valööripiirustuksista sekä kuva- ja värisommitteluista. Töiden piirtämisessä ja suunnittelussa voidaan hyödyntää valo- ja piirtopöytiä. Työskentelyyn kuuluu luovan työskentelyn ohella myös kyky valmistaa painolaatta sekä vedostaa/painaa laatalle kuva paperille.

Piirustus

Piirustuksen työpajassa pääosassa ovat viiva ja varjo. Välineinä työskentelyssä toimivat ennen kaikkea lyijykynä, mutta usein myös hiili, muste ja ruokokynä, hiusterä, tussi, puuvärikynät sekä erilaiset liidut ja piirtimet. Työpajassa perehdytään muun muassa kuvittamiseen, sarjakuvapiirtämiseen, karrikointiin, graafiseen viivaan ja sävyttämiseen sekä syvennetään piirustus- ja sommittelutaitoja piirtämällä niin mallin mukaan kuin myös mielikuvituksen avulla.

Maalaus

Maalauksen työpajassa tutkitaan keinoja kuvata muotoa ja tilaa piirtämällä sekä maalaamalla. Työskentelyssä tutustutaan valon, varjon ja värin ilmaisulliseen merkitykseen soveltamalla annettuja aiheita sekä toteuttamalla itse valittuja aiheita. Työpajassa tutustutaan kuvasommittelun ja väriopin perinteisiin, muun muassa asetelma- ja malliharjoitusten avulla. Oma kuvailmaisuus kehittyy maalauksen ja piirustuksen perinteisiä rajoja tutkien ja rikkoen. Työpajassa oppilas syventää, yhdistelee ja kokeilee erilaisia piirustuksen ja maalaamisen tekniikoita monipuolisesti sekä oppii valitsemaan niistä ilmaisuunsa tarkoituksenmukaisimmat tekniikat.

Sarjakuva ja kuvitus

Työpajassa tutustutaan ja perehdytään sarjakuvakerronnan keinoihin, erilaisiin piirustustyyliihin, välineisiin, materiaaleihin, kuvittamiseen, karrikointiin, graafiseen viivaan ja sävyttämiseen. Työvälineinä ovat lyijykynä, tussiterä, tussi, hiili, puuvärikynät ja muut piirtimet. Myös tietokoneita ja piirtopöytiä voidaan hyödyntää kuvanteossa sekä sarjakuvan taitossa.

Valokuvaus

Työpajassa tutustutaan valokuvauksen perusteisiin: kameran käyttöön, filmikehitykseen ja kuvanvedostuksessa käytettävään laitteistoon. Valokuvauksen työpajassa perehdytään sommitteluun ja valaisuun muun muassa studiokuvauksen merkeissä, sekä tutustutaan kuvien tarinankerrontaan. Opetukseen sisältyy digitaalista valokuvausta, kuvankäsittelyä ja pimiötyöskentelyä. Työpajassa opetellaan myös visuaalista suunnittelua sekä käyttämään kuvaa taidemateriaalina.

8.4 Aikuisten kuvataiteen opetus

Aikuisten kuvataiteen laajan oppimäärän opetuksessa noudatetaan kuvataiteen laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintojen tarkoituksena on syventää aikuisen oppijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen sekä tukea hänen identiteettiään taiteentekijänä. Aikuista oppijaa ohjataan pitkäjänteisten oppimistavoitteiden asettamiseen, elämänhistoriansa ja -kokemustensa tutkimiseen taiteellisen toiminnan lähtökohtana sekä oman kuvallisen ilmaisun kriittiseen reflektointiin. Aikuisten opetuksessa huomioidaan oppijan yksilöllinen osaamis- ja kokemuspohja sekä hänen oppimisensa tarpeet.

Opetuksessa perehdytään monipuolisesti nykytaiteelle ominaisiin toimintatapoihin, ilmaisukeinoihin ja käsitteisiin sekä tunnistetaan itselle merkityksellisiä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opinnot kehittävät käsitteellistämisen, sanallistamisen sekä kriittisen ajattelun valmiuksia. Opetuksessa hyödynnetään digitaalisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia sekä monipuolisesti erilaisia taiteellista ajattelua syventäviä työskentelytapoja kuten kuvien tulkintaa, yhteistyöprojekteja, luentoja, keskusteluja ja näyttelykäyntejä.

8.5 Työtavat ja oppimisympäristö kuvataiteen opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Oppimisympäristöt

Kuvataideopetuksessa tavoitteena on, että oppimisympäristö ja työskentelytavat tukevat omalta osaltaan oppilaan kasvua ja oppimista, ja antavat hänelle onnistumisen kokemuksia. Oppimisympäristö mahdollistaa parhaimmillaan sekä yhdessä oppimisen että työrauhan. Oppimistapahtuma on luonteeltaan avoin, keskusteleva, myönteinen ja kannustava, jossa erilaiset toimintamallit ja ratkaisut nähdään rikkautena. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen ja kykyyn arvioida omaa oppimista. Oppilas kehittää valmiuksia ilmaista itseään, ajatuksiaan, mielikuviaan, tunteitaan ja tietoaan. Taiteen tekeminen voi olla kanava käsitellä myös omia tunteita ja ajatuksia. Oppilaalla on aktiivinen rooli omassa oppimisessa ja omien tavoitteiden asettamisessa.

Opetusta annetaan laajan oppimäärän mukaisesti kahdessa erityyppisessä oppimisympäristössä. Pekkalan kartano on kokonaisuudessaan kuvataideopetuksen käytössä, kun taas sivupisteissä opetus sijoittuu pääsääntöisesti kouluille. Kouluilla toimitaan usein erillisissä kuvataideluokissa ja kädentaitojen luokissa.

Opetuspisteen ja sen tarjoaman luokkatilan lisäksi tärkeitä oppimisympäristöjä ovat myös ympäröivä luonto ja piha-alueet. Myös paikkakuntien erityislaatuisuus ja esimerkiksi vuodenkierto tapahtumineen pyritään huomioimaan vuosittaisissa opetussuunnitelmissa opetusta rikastuttavana tekijänä.

Työtavat

Lasten ja nuorten kuvataideopetuksessa oppilas on opetuksen keskiössä. Hän on arvokas juuri sellaisena kuin hän on, omana itsenään. Opetuksen tarkoituksena on oppilaan oman havaintokyvyn,

visuaalisen ajattelukyvyyn ja persoonallisen ilmaisutaidon kehittyminen. Tätä tuetaan jokaisen oppilaan omista lähtökohdista käsin. Oppilas on siten myös itse aktiivinen toimija, jonka luovaa ajattelua pyritään aktivoimaan ja vahvistamaan positiivisen pedagogiikan näkökulmasta käsin.

Elämyksellisyys on työtapoja suunniteltaessa keskeisessä roolissa. Monen tyyppinen aistien (visuaalinen, audittiivinen, hajuaisti, kinesteettinen, tuntoaisti ja tasapainoaisti) ja mielikuvien herättely ennen työhön ryhtymistä on tärkeää. Oppimisesta sekä oivalluksista syntyvää iloa pyritään vahvistamaan teemojen, työskentelytapojen ja tekniikoiden valinnoilla.

Kuvallisen ilmaisun mahdollisuuksien ja tekijän/kokijan sisäisten mielikuvien yhteen liittäminen synnyttää uutta. Onnistumisen kokemukset ja hyvä motivaatio ovat oppimisen kannalta tärkeitä asioita. Luova työskentelytilanne on matka taiteen, tarujen ja elämysten maailmaan, jolloin syntyy ainutlaatuinen kokemus omasta kasvusta. Ympäröivää maailmaa koskevat havainnot kehittyvät ja asioiden kuvallinen esittäminen ja tulkinta paranevat. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin jatkuvaa muuntumista sekä avoimia rajoja. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia syventyä hänelle merkityksellisiin sisältöihin, teemoihin ja ilmaisun keinoihin.

Opetussuunnitelman perusteissa *yksi tärkeimmistä sisältöalueista on omat kuvamaailmat*. Omilla kuvilla tarkoitetaan kuvia, joiden aiheet nousevat oppilaan omista havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista, kulttuuri- ja elämänpiiristä ja jotka kantavat mukanaan henkilökohtaisia sisältöjä. Opetuksen tavoitteet eivät kuitenkaan koskaan rajaudu pelkästään ilmaisullisiin taitoihin ja tietoihin. Taiteellinen prosessi sisältää tiedonhankintaa, näkökulmien muodostamista, muuntelua ja kokeilujen toteuttamista. Opintojen edetessä oppilas oppii tulkitsemaan ja arvioimaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria eri näkökulmista. Opetus vahvistaa oppilaan kokemusta itsestään visuaalisen kulttuurin aktiivisena toimijana sekä luovana ja vastuullisena yhteisön jäsenenä, ja häntä kannustetaan käyttämään taiteen toimintatapoja yhteistyön, vuorovaikutuksen, osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Valituilla työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen syventäminen. Oppilaita kannustetaan aktiiviseen ja tutkivaan oppimiseen, kokeilemiseen, improvisointiin sekä sattuman hyödyntämiseen. Suunnitteluprosessi on oppijan kasvun kannalta yhtä merkityksellinen, kuin prosessin tuottamat valmiit työt.

Kestävän kehityksen arvot ovat myös kiinteä osa kuvataideopetuksen arvomaailmaa. Taiteen tekemisen kautta voidaan herättää kiinnostus luonnon arvostamiseen. Ympäristön vaikutuksesta syntyneiden elämysten ja havaintojen käsittelyn, mielikuvien ja konkreettisen kuvailmaisun kautta opetus auttaa oivaltamaan ekologista maailmankuvaa.

Materiaalienhallinta ja välinehuolto ovat tärkeä osa kuvataiteen opintoja. Oppilaalla on opetuspisteissä käytössään tarkoituksenmukaiset välineet ja materiaalit, jotka mahdollistavat opetussuunnitelman mukaisen opiskelun. Opetuksessa pyritään käyttämään mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavia materiaaleja, joita hankittaessa, käytettäessä ja hävitettäessä huomioidaan uusiutuvuus, kierrätys ja taloudellisuus. Tästä huolimatta taiteen tekemiseen liittyy ympäristöä kuormittavia tekijöitä kuten maalien, tärpättien ja valokuvauksen kemikaalien käyttöä. Näiden materiaalien kohdalla kiinnitetään erityistä huomiota asianmukaiseen säilytykseen, käyttöön ja ongelmajätteiden poistoon. Oppilasta ohjeistetaan alusta pitäen opettajan johdolla turvallisiin ja ekologisiin työtapoihin ja asianmukaiseen materiaali- ja välinehuoltoon. Monipuolisten ja laadukkaiden perusmateriaalien lisäksi käytössä on myös spesifejä, taidealakohtaisia materiaaleja. Lisäksi kuvataiteessa tutustutaan mielellään uusien tekniikoiden myötä myös uusiin materiaaleihin.

Yhteistyö ja toiminnan kehittäminen

Kuvataideopetusta suunniteltaessa huomioidaan kulttuurien ja taidemaailman moni-ilmeisyys. Lukuvuoden työskentelyä ohjaa osaksi vuosittain vaihtuva teema, johon sopivia lähestymistapoja sekä tehtäväesimerkkejä luo teemaryhmä. Taideopetus on jatkuvaa vuoropuhelua ryhmän kaikkien jäsenten kesken. Arvokas tulos voidaan saavuttaa silloin, kun syntyy monia erilaisia ratkaisuja. Prosesissa muotoutuu vähitellen aiheisiin liittyviin kysymyksiin omakohtainen kannanotto, ilmaisu tai tulkinta. Perusluonteeltaan taiteellinen työskentely kokoaa persoonallisuuden eri puolia, lisää itsetuntemusta, eheyttää persoonaa ja auttaa kokonaisilmaisun hallintaa. Taiteiden välistä yhteistyötä pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta muiden taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa. Oppilaan oppimista tuetaan riittävällä ja jatkuvalla kodin kanssa tehtävällä yhteistyöllä palautteen, ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä oppilaille jaettavien tiedotteiden muodossa.

Toiminnan kokonaisvaltaisen kehittämisen ytimessä on myös *opettajien osaamisen kehittäminen ja ajantasaisuuden ylläpitäminen*, jolla halutaan taata yhdenvertainen oppiminen tarjoamalla laadultaan samanarvoista opetusta opetuspaikasta riippumatta. *Opettajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan ammattia ja opetusta edistävillä koulutuksilla*, jonka lisäksi he siirtävät oppimansa koko työyhteisön eduksi jakamalla asiantuntijuutta sisäisesti. Joensuun seudun kansalaisopistossa kuvataideopetus pyrkii parhaansa mukaan kehittämään toimintaansa, jonka vuoksi *itsearvioidaan*. Oppilaitoksen itsearvioinnin tarkoitus on kerätä monipuolista tietoa kehittämisen tueksi ja tuoda näkyville oppilaitoksen vahvuuksia, jotka nostetaan esille sekä sisäisessä että ulkoisessa viestinnässä. Itsearviointi toteutetaan valtakunnallisen, taiteen perusopetukseen suunnatun Virvatuli-mallin mukaisesti. Kuvataideopetus pyrkii parhaansa mukaan kehittämään ja parantamaan toimintaansa.

Taiteiden välistä yhteistyötä muiden taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta. Oppilaan oppimista tuetaan riittävällä ja jatkuvalla kodin kanssa tehtävällä yhteistyöllä palautteen ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä oppilaille jaettavien tiedotteiden muodossa.

8.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet kuvataiteen opetuksessa

Kuvataideopintoja aikaisemmin opiskelleet oppilaat voivat jatkoilmoittautua seuraavalle lukuvuodelle kevätlukukaudella, jos he haluavat jatkaa kuvataiteen opetusta. Tällä pyritään takaamaan jo opiskeleville oppilaille oppilaspaikka ja siten kuvataideopintojen jatkuvuus. Uusien opiskelijoiden tulee hakea oppilaspaikkaa. Oppilaspaikan saa ilmoittautumisjärjestyksessä. Uusien oppilaiden ilmoittautuminen ajoittuu vuosittain touko-kesäkuulle. Kuvataideopintoihin voi hakeutua myös kesken lukuvuotta niihin ryhmiin, joissa on tilaa.

Alle kouluikäisille tarkoitetuista varhaisiän opinnoista oppilas voi siirtyä kuvataiteen perusopintoihin samana syksynä, kun hän aloittaa peruskoulun ensimmäisen luokan. Tällöin oppilas ilmoittautuu jatkoilmoittautumisen yhteydessä perusopintoihin.

8.6 Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa

Kuvio 30, arvioinnin kohteet kuvataiteen laajan oppimäärän opetuksessa

Kuvataiteen laajan oppimäärän arvioinnin kohteet ovat *taidesuhde*, *visuaalinen lukutaito*, *osallisuus* ja *vaikuttaminen*. Oppilaalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista. Perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa painotukset arvioinnin kohteille ovat keskenään erilaiset.

Suoritettuaan laajan oppimäärän perusopinnot oppilas saa *perusopintojen todistuksen*, johon merkitään oppilaan opiskeluaika vuosina, oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet ja arvio suorite-
tuista opinnoista. Suoritettuaan laajan oppimäärän perusopinnot, syventävien opintojen opinnot
sekä tehtyään lopputyön oppilas saa *laajan oppimäärän päättötodistuksen*, johon merkitään oppi-
laan opiskeluaika vuosina, oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot ja opintokokonai-
suudet, oppilaan suorittamat laajan oppimäärän mukaiset syventävät opinnot sekä niihin sisältyvät
opintokokonaisuudet (työpajat). Todistukseen kirjoitetaan arvio oppilaan suorittamista laajan oppi-
määrän opinnoista. Todistukseen merkitään myös lopputyön aihe, jonka arviointi liitetään osaksi
todistusta. *Osallistumistodistuksen* oppilas saa aina, kun hän syystä tai toisesta lopettaa kuvataiteen
opinnot ennen, kuin laajan oppimäärän mukaiset opinnot tulevat täyteen. Osallistumistodistukseen
kirjataan oppilaan kuvataideopetuksessa opiskelema aika, suoritettujen opintokokonaisuuksien ni-
met ja laajuudet. Todistukseen liitetään mukaan vuosittaiset arvioinnit.

Perusopintojen viimeinen opintokokonaisuus Perusopinnot 3 sisältää oman taideprojektin tekemi-
sen. Projekti voi olla tässä opintokokonaisuudessa ensimmäisenä tai toisena vuonna. Oma taidepro-
jekti on itsenäisesti suunniteltu ja toteutettu teos oppilaan omista lähtökohdista käsin. Se on osa
perusopintojen arvioitavaa kokonaisuutta. Oman taideprojektin arvioinnissa kiinnitetään huomiota
erityisesti työtapojen ja menetelmien ymmärtämiseen ja hallintaan, visuaalisen lopputulokseen
sekä oppilaan itsearviointiin. Seuraavaksi esitellään oppimisen arviointipolku, mikä käsittää Perus-
opinnot 1 - 3. Arviointipolkua hyödynnetään perusopintojen laajan oppimäärän kokonaisarviointia
tehdessä.

Taulukko 52, oppimisen arviointipolku kuvataiteen laajan oppimäärän perusopinnoissa

<i>Perusopinnot 1</i>	<i>Perusopinnot 2</i>	<i>Perusopinnot 3</i>
Taso 1 teos + itsearvio + opettajan vuotui- nen arvio	Taso 1 teos + itsearvio + opettajan vuotui- nen arvio	Taso 1 teos + itsearvio + opettajan vuotui- nen arvio
Taso 2 teos + itsearvio + opettajan vuotui- nen arvio	Taso 2 teos + itsearvio + opettajan vuotui- nen arvio	Taso 2 teos + itsearvio + opettajan vuotui- nen arvio
Taso 3 teos + itsearvio + opettajan vuotui- nen arvio		Oma taideprojekti
Todistus sisältää oppimäärän arvioinnin oppilaan suorittamista kuvataiteen laajan oppimäärän perusopinnoista.		

Syventävien opintojen aikana oppilas dokumentoi asettamia tavoitteita, työskentelyä, kuvailmaisuja, itsearviointia, oman oppimisensa edistymistä ja saavuttamaansa osaamista. Oppilaan kokoa-
man dokumentaation avulla tuetaan oppilaan syventävien opintojen tavoitteellista etenemistä. Op-
pimisen arviointia tehdään vuosittain ja se pohjautuu oppilaan omaan itsearviointiin.

Taulukko 53, oppimisen arviointipolku kuvataiteen laajan oppimäärän syventävissä opinnoissa

<i>Syventävät opinnot, työpajaopinnot</i>	<i>Syventävät opinnot, työpajaopinnot</i>	<i>Syventävät opinnot, työpajaopinnot</i>	<i>Syventävät opinnot, työpajaopinnot</i>
Taso 1 teos + dokumentointi + it- searvio + opettajan vuotui- nen arvio	Taso 2 teos + itsearvio + opetta- jan vuotuinen arvio	Taso 3 teos + itsearvio + opetta- jan vuotuinen arvio	Taso 4 teos + itsearvio + opetta- jan vuotuinen arvio
LOPPUTYÖ voidaan tehdä useamman vuoden aikana			
Päätötodistus sisältää arvion oppilaan suorittamista kuvataiteen laajan oppimäärän opinnoista. Lopputyön arviointi liitetään osaksi todistusta.			

Kuvataiteen laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö, joka muodostuu taiteellisesti työstä, työskentelyprosessin kuvauksesta ja oman oppimisprosessin reflektoinnista. Lopputyössä oppilas tuo esiin kuvataiteellista ajatteluaan ja omaa ilmaisuaan sekä hahmottaa niitä suhteessa kuvataiteeseen tai muuhun visuaalisen kulttuurin. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan omalle työlleen asettamat tavoitteet ja hänen syventävien opintojensa suuntautuminen.

Arviointikriteerit arvosanalle HYVÄ:

Oppimisen arviointi arviointiasteikolla hyvä toteutuu silloin, kun oppilas osoittaa käyttämiensä materiaalien ja tekniikoiden hyvää hallintaa ja soveltamisen taitoa sekä itsenäistä kykyä ottaa vastuuta omasta työskentelyprosessista ja sen etenemisestä. Käytetyt ratkaisut ovat persoonallisia ja tarkoituksenmukaisia. Työt ovat viimeistelyjä.

Arvioinnin oikaisu:

Arvioinnin oikaisemisessa noudatetaan valtakunnallisia ohjeita, jotka on määritelty asetuksessa taiteen perusopetuksesta 6.11.1998/813. Arvioinnin oikaisua haetaan kirjallisesti opiston rehtorilta viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun tieto arvioinnista on annettu.

8.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamat opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. *Osaamisen tunnustaminen* tarkoittaa sitä, että oppilaan aiemmat opinnot tai osaaminen on mahdollista lukea hyväksi ja liittää osaksi oppilaan laajan oppimäärän todistusta. Osaamisen tunnustaminen voi tapahtua esittämällä todistuksia aiemmista opinnoista tai jos osaaminen ei perustu opintoihin, voidaan oppilasta pyytää tekemään näyttötyö, jossa hän osoittaa kypsyytensä. Näyttötyö arvioidaan vähintään kahden opettajan toimesta.

Kuvataiteessa opintojen *hyväksilukeminen* tarkoittaa, että oppilas on opiskellut kuvataidetta muissa taiteen perusopetusta antavissa kuvataidekouluissa, jolloin hänen aiemmat opintonsa luetaan hyväksi ja liitetään osaksi opintoja. Hyväksiluettavia opintoja voivat myös olla esimerkiksi kurssit, taidelaitokset, opistojen taideryhmät. Hyväksilukemisen edellytyksenä on oppilaan esittämä todistus suoritetuista opinnoista. Muilla taiteenaloilla hankittujen opintojen hyväksi lukemisen mahdollisuutta arvioidaan tapauskohtaisesti (luku 8.5.2).

Halutessaan siirtyä yleisen oppimäärän mukaisista opinnoista laajan oppimäärän opintoihin, yleisen oppimäärän opinnot luetaan kokonaisuudessaan hyväksi, sillä yleisen oppimäärän suorittaminen vastaa laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuuksien 1 - 2 suorittamista (510h). Hyväksilukemisesta tai osaamisen tunnustamisesta päättää koulutussuunnittelija.

8.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

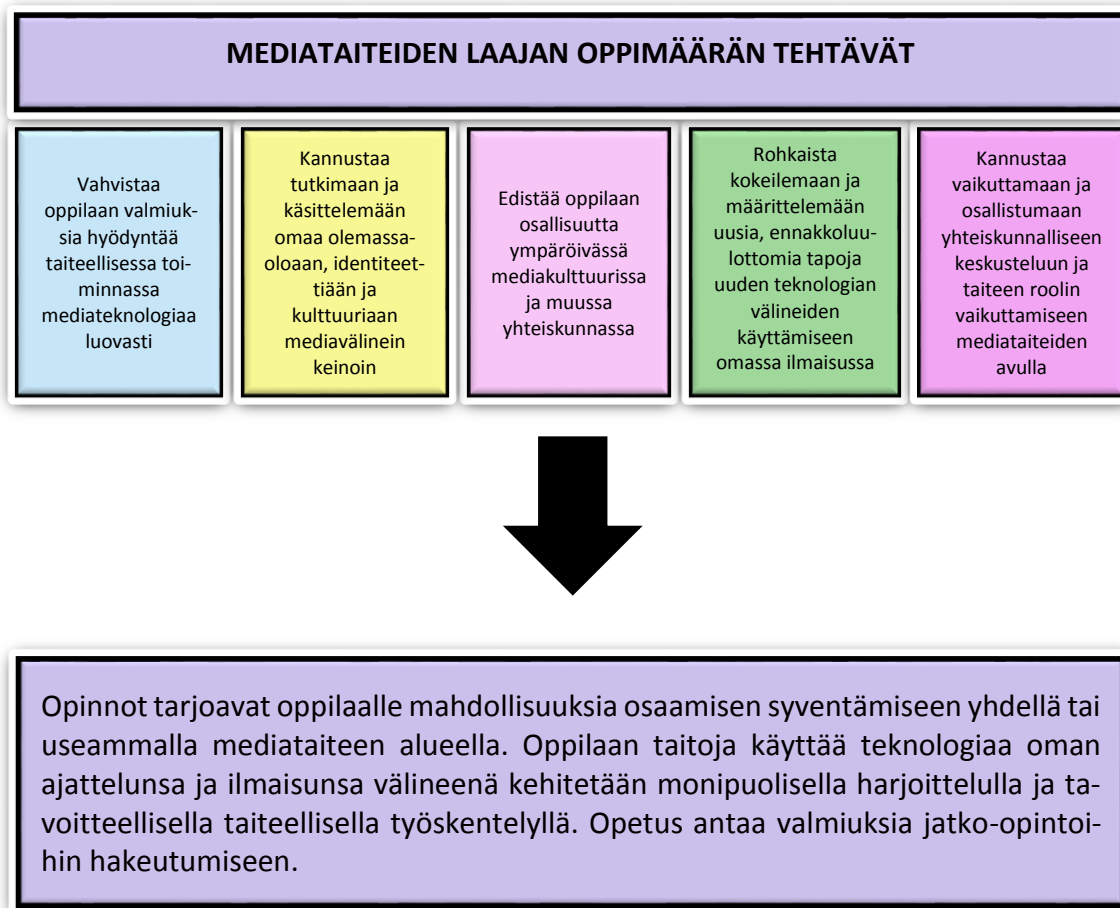
Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan edellytyksiä ja tarpeita vastaavaksi. Mikäli oppilas sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi ei kykene opiskelemaan kuvataidetta laajan oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan hänelle laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. Yksilöllistäminen voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukeväksi.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatii ryhmän opettaja tapauskohtaisesti. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tavoitteet ja aikataulu sovitaan yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opintojen yksilöllistäminen tehdään aina siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdista käsin.

9 KÄSITYÖ

Joensuussa järjestetään taiteen perusopetusta käsityössä ainoastaan yleisen oppimäärän mukaisesti.

10 MEDIATAITEET

Kuvio 31, mediataiteiden laajan oppimäärän tehtävät

Mediataide on sähköisiä työkaluja hyödyntävää nykytaidetta, jonka sisällöt ja aiheet ovat yhtä laajoja, kuin muissakin taiteen muodoissa. Mediataide luo asiayhteyksiä yllättävienkin asioiden ja ilmiöiden välille. Mediataiteen laajan oppimäärän opintojen tavoitteena on vahvistaa oppilaan valmiuksia hyödyntää taiteellisessa toiminnassa mediateknologiaa luovasti, kannustaa tutkimaan ja käsittelemään omaa olemassaoloaan, identiteettiään ja kulttuuriaan mediavälinein keinoin, edistää oppilaan osallisuutta ympäröivässä mediakulttuurissa ja muussa yhteiskunnassa, rohkaista kokeilemaan ja määrittelemään uusia, ennakkoluulottomia tapoja uuden teknologian välineiden käyttämiseen omassa ilmaisussa, kannustaa vaikuttamaan ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja taiteen roolin vaikuttamiseen mediataiteiden avulla.

Mediataiteiden laajan oppimäärän *opetus rakentuu esimerkiksi elokuvan ja videotaiteen, äänitaitteen, mediataiteen, valokuvan, pelien ja ohjelmistotaiteen, installaation, performanssin ja kulttuurihäirinnän traditioille*. Opinnnot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuksia osaamisen syventämiseen yhdellä tai useammalla mediataiteen alueella. Oppilaan taitoja käyttää teknologiaa oman ajattelunsa ja ilmaisunsa välineenä kehitetään monipuolisella harjoittelulla ja tavoitteellisella taiteellisella työskentelyllä. Opetus antaa valmiuksia jatko-opintoihin hakeutumiseen. Mediataiteen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituisia oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Opintokokonaisuus koostuu mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta, perusopinnoista (800 tuntia) ja syventävistä opinnoista (500 tuntia), joiden opintokokonaisuudet ja sisällöt esitellään tässä luvussa. Mediataiteet on jatkuvasti kehittyvä taiteenala ja siksi sekä perusopintojen että syventävien opintojen opintokokonaisuudet voivat teknologian kehittyessä vaihdella.

Taulukko 54, mediataiteiden laajan oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne

Mahdollinen varhaisiän kasvatus 4 – 6 -vuotiaille		
Perusopinnot 800 tuntia		
Opinto- vuosi	Perusopinnot 1, 500 h: sisältää oma mediasuhde 1, mediakulttuurin tuntemus 1, ilmaisu 1 sekä vuorovaikutus ja osallisuus 1 (noin 400 h)	Taiteidenväliset opinnot / itse- näinen työskentely / projektit
1 – 5 (6)	400	100
Opinto- vuosi	Perusopinnot 2, 300 h: sisältää oma mediasuhde 1, mediakulttuurin tuntemus 2, ilmaisu 2 sekä vuorovaikutus ja osallisuus 2	Taiteidenväliset opinnot / itse- näinen työskentely / projektit
6 (7) - 8	250	50
PERUSOPINTOJEN TODISTUS		
Syventävät opinnot 500 tuntia		
Opinto- vuosi	Syventävät opinnot: sisältää oma mediasuhde 3, mediakulttuurin tuntemus 3, ilmaisu 3 sekä vuorovaikutus ja osallisuus 3	Taiteidenväliset opinnot / itse- näinen työskentely / lopputyö / projektit
7 (8) - 13	400	100
LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTODISTUS		
Yhteensä		
1300		

10.1 Varhaisiän mediataiteiden kasvatus

Mediataiteiden varhaisiän kasvatuksessa oppiminen tapahtuu leikin varjolla tutkimisen, liikkumisen, taiteellisen ilmaisun, kokemusten ja innostamisen kautta. Lasta kannustetaan ja innostetaan tuottamaan esityksiä erilaisissa ympäristöissä tavoitteena ilmaisun, valmiuksien sekä osaamisen monipuolinen edistäminen. Lähestymistapa taidetta, mediaa ja teknologiaa kohtaan on toiminnallinen ja elämyksellinen, luovuutta ja osallisuutta edistävä. Lasta rohkaistaan omien havaintojen, ajatusten sekä näkemysten ilmaisemiseen erilaisilla mediataiteiden välineillä. Lasta kannustetaan pitkäjänteiseen yhdessä toimimiseen ja harjoitteluun sekä kokeilemiseen.

Varhaisiän mediakasvatuksessa harjoitellaan tunnetilojen vaikutusta mediataiteeseen ja esittämiseen. Opinnoissa voidaan esimerkiksi pohtia mistä lelun osasta voisi ottaa lähikuvan, että se tavoitaisi katsojassa jonkin ennalta ajatellun tunnetilan tai näyttääkö kuva erilaiselta, jos kuva otetaankin eri näkökulmasta.

Taulukko 55, varhaisiän mediataiteiden kasvatus

Varhaisiän mediataiteiden kasvatus
Tavoitteet ja sisällöt:
- Oppiminen tapahtuu innostamisen kautta liikkumisen, tutkimisen ja leikin varjolla - Lähestymistapa on toiminnallinen ja elämyksellinen, luovuutta ja osallisuutta edistävä - Lasta rohkaistaan omien havaintojen, ajatusten ja näkemysten ilmaisemiseen - Lasta kannustetaan pitkäjänteiseen yhdessä toimimiseen, harjoitteluun ja kokeilemiseen

10.2 Mediataiteiden perusopinnot

Mediataiteiden perusopintojen tarkoituksena on keskeisten taitojen tavoitteellinen ja pitkäjänteinen harjoittelu ja kehittäminen. Opintojen tavoitteena on oppilaan valmiuksien tavoitteellinen kehittäminen oman mediataiteen rakentamiseen ja mediakulttuurin tarkasteluun sekä omaan ilmaisuun ja kokeiluun. Oppilaan tiedot ja taidot sekä omakohtainen kokemus luovat perustan ja valmiudet esittämislle ja osallistumiselle.

Mediataiteiden perusopinnoissa perehdytään mediataiteiden kulttuureihin ja toimintatapoihin. Opetuksessa kehitetään työskentelyn kautta omaa mediasuhdetta, ilmaisua ja mediateknologista osaamista ja tuntemusta mediataiteiden välinein. Oppilaiden omat havainnot, merkitykselliset kokemukset ja osallisuus mediaympäristössä ovat lähtökohtana sisältöjen käsittelyssä. Mediataiteen perusopintokokonaisuus koostuu kahdesta opintokokonaisuudesta: perusopinnot 1 (500 h) ja perusopinnot 2- osioista (300 h). Seuraavassa taulukossa esitellään perusopintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Sen jälkeen esitellään perusopintojen viitteelliset opintokokonaisuudet. Suoritettuaan perusopintokokonaisuuden, oppilas saa perusopintojen todistuksen.

Taulukko 56, mediataiteiden laajan oppimäärän perusopintojen opetuksen tavoitteet

PERUSOPINNOT 800 tuntia MEDIATAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Oma mediasuhde</i>	<i>Mediakulttuurin tuntemus</i>	<i>Ilmais</i>	<i>Vuorovaikutus ja osallisuus</i>
OPPILAS - kehittää omakohtaista suhdetta mediaan, taiteeseen ja teknologiaan - harjoittelee median ja media-teosten analysointia, tulkitsemista ja arvottamista - tutustuu median vaikutukseen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin omassa elinympäristössä.	OPPILAS - tutustuu mediataiteen kulttuureihin ja eri taiteenalojen vuorovaikutukseen - perehtyy mediataiteelle ominaisiin tuotantoon – ja esitystapoihin - seuraa ympäröivän maailman ilmiöitä osana opintoja sekä tarkastelee mediakulttuurin roolia yhteiskunnassa.	OPPILAS - perehtyy taiteen alalle ominaisiin työskentelytapoihin, prosesseihin ja ilmaisun keinoihin - harjaantuu käyttämään mediateknologiaa oman ajattelun ja ilmaisun välineenä sekä harjoittelee oman työskentelyn ja teosten reflektointia - saa monipuolisia kokemuksia todellisuuden representoinnista ja rakentamisesta mediavälineiden avulla ja oppii siinä tarvittavia ajattelun taitojaan.	OPPILAS - tarkastelee tekijän, teoksen ja yleisön välisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksia - kehittää vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja ryhmän jäsenenä - käyttää mediateknologiaa osallistumiseen ja vaikuttamiseen.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
<i>Omat mediaympäristöt:</i>	<i>Teknologia ja taide:</i>	<i>Traditiot ja ajankohtaiset ilmiöt:</i>	
- Sisältöjä rakennetaan oppilaan omista mediaympäristöistä ja -välineistä. - Opetuksessa käsitellään oppilaan omaa mediasuhdetta. - Opinnoissa pohditaan omien teosten henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun mediakulttuuriin.	- Opetuksessa käsitellään teknologiaa mediataiteet läpäisevänä ilmiönä. - Teknologiaa tutkitaan ilmaisun ja esittämisen välineenä ja sisältönä. - Opetuksessa tarkastellaan keskeisten taiteenalojen filosofiaa.	- Opetuksen sisällöt valitaan mediataiteen traditioista ja tulevaisuuden näkymistä sekä ajankohtaisista ja oppilaita koskevista mediakulttuurisista ilmiöistä.	

Taulukko 57, mediataiteiden laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:			
PERUSOPINNOT 1, 500 tuntia			
Oma mediasuhde 1	Mediakulttuurin tuntemus 1	Ilmaisu 1	Vuorovaikutus ja osallisuus 1
1. Tekijänoikeudet 2. Tarinan kerronta (klassinen...) 3. iPadin (tai muun käytettävän laitteen) toimintoihin tutustuminen (I movie) 4. Minun tarinani 5. Dokumentointi ja asioiden uudelleen tarkastelu 6. Meidän tarinamme elokuva 7. Minun suhde mediaan 8. Sosiaalisen median kanavat 9. Kriittinen medialukutaito 10. Vaikuttamisen mahdollisuudet omassa ympäristössä median keinoin	1. Tiedonhaku (tietolähteen luotettavuus, vrt. Wikipedia) 2. Animaatioelokuvat 3. Valokuvaus (mustavalko- ja värikuvaus) 4. Sosiaalinen media 5. Fakta ja fiktio (kuvan käsittely) 6. Valo ja varjot 7. Pelit 8. Vierailut näyttelyihin 9. Ympäröivän maailman ilmiöt	1. Tunnetilat (omien tunnetilojen vaikutus ympäristöön) 2. Äänen ja valon vaikutus tunnetiloihin 3. Luontosuhde 4. Animaatio tai valokuvaus luonnossa 5. Kestävä kehitys /hyvä teko 6. Editointi 7. Kuvan käsittely 8. Elokuvan genret 9. Käsikirjoitus ja suunnittelu 10. Itsensä ilmaisu mediavälineen keinoin 11. Mediataiteen teosten tekeminen sekä oman työskentelyn arviointi	1. Mainonta ja valemedia 2. Mainonta, oma sosiaalisen median mainos ja videomainos 3. Mediataiteen traditiot ja oppilaita koskevat mediakulttuuriset ilmiöt 4. Elokuvien tekeminen 5. Tilataideteos (valaistus) 6. Taiteiden välinen yhteistyö, produktiot: taapahtuman kuvaamista tai tallentamista, esiintymisissä kuvien heijastusta taustalle, valaistus ja valolla leikkiminen 7. Blogit ja vlogit 8. Kansalaisaktivismi
PERUSOPINNOT 2, 300 tuntia			
Oma mediasuhde 2	Mediakulttuurin tuntemus 2	Ilmaisu 2	Vuorovaikutus ja osallisuus 2
1. Oman media-, taide-, ja teknologiasuhteen kehittäminen 2. Mediateosten analysointi, tulkinta ja arvottaminen 3. Median vaikuttamisen keinot	1. Biotaide: taiteiden- ja tieteidenvälisyys osana mediataidetta 2. Ohjelmointi 3. Muotoilu ja arkkitehtuuri 4. Kuvataide 5. Valo- ja äänitaide 6. Kokeellinen elokuva- ja videotaide 7. Kokeellinen musiikki 8. Hakkerismi 9. Nettitaide 10. Tuotanto- ja esitystavat 11. Mediakulttuurin rooli yhteiskunnassa 12. Syventyminen tilataideteoksiin 13. Syventyminen valojen, varjojen ja äänen vaihteluksiin	1. Kuvakoon ja rajauksen vaikutus tunneilmaisun välittymiseen 2. Tunnetilat mediataiteessa 3. Luontosuhteen vahvistaminen, kestävä kehitys mediataiteessa 4. Elokuvat, käsikirjoitus, genret ja kuvan käsittely 5. Itsenäiset harjoitukset sekä oman työskentelyn ja teosten reflektointi 6. Todellisuuden representoiminen	1. Mainonta ja markkinointi vaikuttamisen keinona 2. Esitystaide 3. Harjoitteet, joissa tarkastellaan tekijän, teoksen ja yleisön välistä vuorovaikutusta 4. Kansalaisaktivismi: osallistuminen ja vaikuttaminen yhteiskunnalliseen keskusteluun mediataiteen avulla 5. Syventyminen vlogeihin ja blogeihin

10.3 Mediataiteiden syventävät opinnot

Mediataiteiden syventävien opintojen tarkoituksena on syventää oppilaan tietoja, taitoja ja osamista mediataiteissa. Oppilas voi laajentaa yhteisissä opinnoissa opittuja asioita tai painottaa opintoja valitsemallaan tavalla. Oppilasta kannustetaan itsensä ilmaisuun, vaikuttamiseen, esittämiseen ja osallistumiseen mediataiteissa. Oppilasta ohjataan tavoitteelliseen ja itsenäiseen pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä omaehtoiseen oppimiseen. Seuraavassa taulukossa esitellään opetuksen tavoitteet ja sisällöt, jonka jälkeen esitellään viitteelliset opintokokonaisuudet. Suoritettuaan syventävät opinnot ja tehtyään lopputyön, oppilas saa päättötodistuksen.

Taulukko 58, mediataiteiden laajan oppimäärän syventävien opintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

500 tuntia MEDIATAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Oma mediasuhde</i>	<i>Mediakulttuurin tuntemus</i>	<i>Ilmaisu</i>	<i>Vuorovaikutus ja osallisuus</i>
OPPILAS: - syventää suhdettaan mediaan, teknologiaan ja taiteeseen - vahvistaa kriittistä medialukutaitoaan ja mediataiteiden teosten tuntemuksen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja - ilmaisee ja vaikuttaa media- taiteen keinoin omassa media- ja elinympäristössään.	OPPILAS: - syventää valitun mediavälineen tai mediataiteiden alueen tuntemustaan - kehittää mediataiteille ominaisten tuotanto- ja esitystapojen tuntemustaan - osallistuu mediataiteisiin liittyvään toimintaan oppilaitoksen ulkopuolella ja syventää ymmärrystään mediakulttuurin roolista yhteiskunnassa.	OPPILAS: - syventää valitun mediavälineen tai mediataiteiden alueen työskentelytapojen, prosessien ja ilmaisun keinojen tuntemustaan - käyttää mediateknologiaa oman ajattelunsa ja ilmaisunsa välineenä sekä tarkastelee välittämäänsä viestejä ja niissä ilmeneviä arvoja - syventää ajattelun taitojaan työskentelemällä ja esittämällä mediateknologian keinoin.	OPPILAS: - käyttää tekijän, teoksen ja yleisön välisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksia omassa työskentelyssään - tekee monipuolista ja rakentavaa yhteistyötä muiden kanssa valitun mediavälineen tai mediataiteiden alueen mukaisesti - kehittää kriittistä ymmärrystään medioiden valtarakenteista ja vaikuttamisesta medioiden avulla.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
<i>Omat mediaympäristöt:</i>	<i>Teknologia ja taide:</i>	<i>Traditiot ja ajankohtaiset ilmiöt:</i>	
- Opetuksen sisältöjä rakennetaan oppilaan omista mediaympäristöistä ja välineistä. - Opetuksessa käsitellään oppilaan omaa mediasuhdetta. - Opinnoissa pohditaan omien teosten henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun mediakulttuuriin.	- Opetuksessa käsitellään teknologiaa mediataiteen läpäisevänä ilmiönä. - Teknologiaa tutkitaan ilmaisun ja esittämisen välineenä ja sisältönä. - Opetuksessa tarkastellaan keskeisten taiteenalojen filosofiaa.	- Opetuksen sisällöt valitaan mediataiteen traditioista ja tulevaisuuden näkymistä sekä ajankohtaisista ja oppilaita koskevista mediakulttuurisista ilmiöistä.	

Taulukko 59, mediataiteiden syventävien opintojen opintokokonaisuudet

Opintokokonaisuudet:			
Oma mediasuhde	Mediakulttuurin tuntemus	Ilmaisu	Vuorovaikutus ja osallisuus
1. Sosiaalisen median kanavat 2. Kriittinen medialukutaito 3. Syventyminen media-teosten analysointiin, tulkintaan ja arvottamiseen 4. Omassa mediaympäristössä ilmaisu ja vaikuttaminen 5. Minun suhde mediaan 6. Tekijänoikeudet 7. Median vaikuttamisen keinoihin syventyminen	1. Valitun mediavälineen tuntemuksen syventäminen 2. Tuotanto- ja esiintymistavat 3. Näyttelyt ja vierailut 4. Mediakulttuurin rooli yhteiskunnassa -> miten minä vaikutan?	1. Valitun mediavälineen alueen työskentelytapojen syventäminen 2. Prosesseihin ja ilmaisen keinoihin syventyminen 3. Mediateknologia oman ilmaisun välineenä 4. Oman toiminnan arviointi (mediataiteen avulla välitetyt viestit) 5. Esitystaiteeseen syventyminen	1. Taiteiden välinen yhteistyö, produktiot: tahtauman kuvaamista tai tallentamista, esiintymisissä kuvien heijastusta taustalle, esityksen eri elementtien merkitys vuorovaikutuksessa ja tunteilissa (valot, äänet ym.) 2. Yhteistyöprojektit 3. Kansalaisaktivismi ja kriittinen ymmärrys medioiden avulla vaikuttamisesta 4. Lopputyö
Lopputyö			
Syventävien opintojen opintokokonaisuuteen sisältyy lopputyö, jonka tavoitteena on osoittaa kokonaisvaltaisen taiteellisen prosessin hallintaa. Lopputyö muodostuu: • teoksesta • työskentelyprosessin dokumentaatiosta • oman oppimisen reflektoinnista • teoksen arvottamisesta mediataiteiden alueella			

10.4 Aikuisten mediataiteiden opetus

Aikuisille suunnatussa mediataiteen opetuksessa noudatetaan mediataiteen laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintojen tavoitteena on tukea opiskelijaa asettamaan itselle tavoitteita, tukea opintojen suunnittelua ja itsenäistä työskentelyä, luoda valmiuksia mediateknologian luovalle käytölle ja soveltamiselle sekä mediakulttuurin ilmiöihin osallistumiselle ja vaikuttamiselle. Erilaiset yhteistyöhankkeet yhdessä muiden eri alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja. Aikuinen oppija voi syventää opintoja itseään kiinnostaviin sisältöihin. Opinnot luovat opiskelijalle edellytyksiä aktiivisen mediasuhteen ylläpitämiseen ja vahvistamiseen.

10.5 Työtavat ja oppimisympäristö mediataiteiden opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Mediataiteen *työtapojen* valinnoilla tuetaan oppilaan aktiivista toimijuutta sekä tavoitteellista ja pitkäjänteistä opiskelua, joka perustuu leikin varjolla oppimiseen, tutkimiseen, kokeilemiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun. Oppilas tutkii mediataidetta ja mediakulttuurin ilmiötä yksin ja yhdessä toisten kanssa. Oppilaan työskentelyä ja oppimisprosessiin suunnittelua, toteuttamista, havainnointia, dokumentointia sekä arviointia tuetaan ja ohjataan kannustamalla oppilasta osallistumaan opetuksen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.

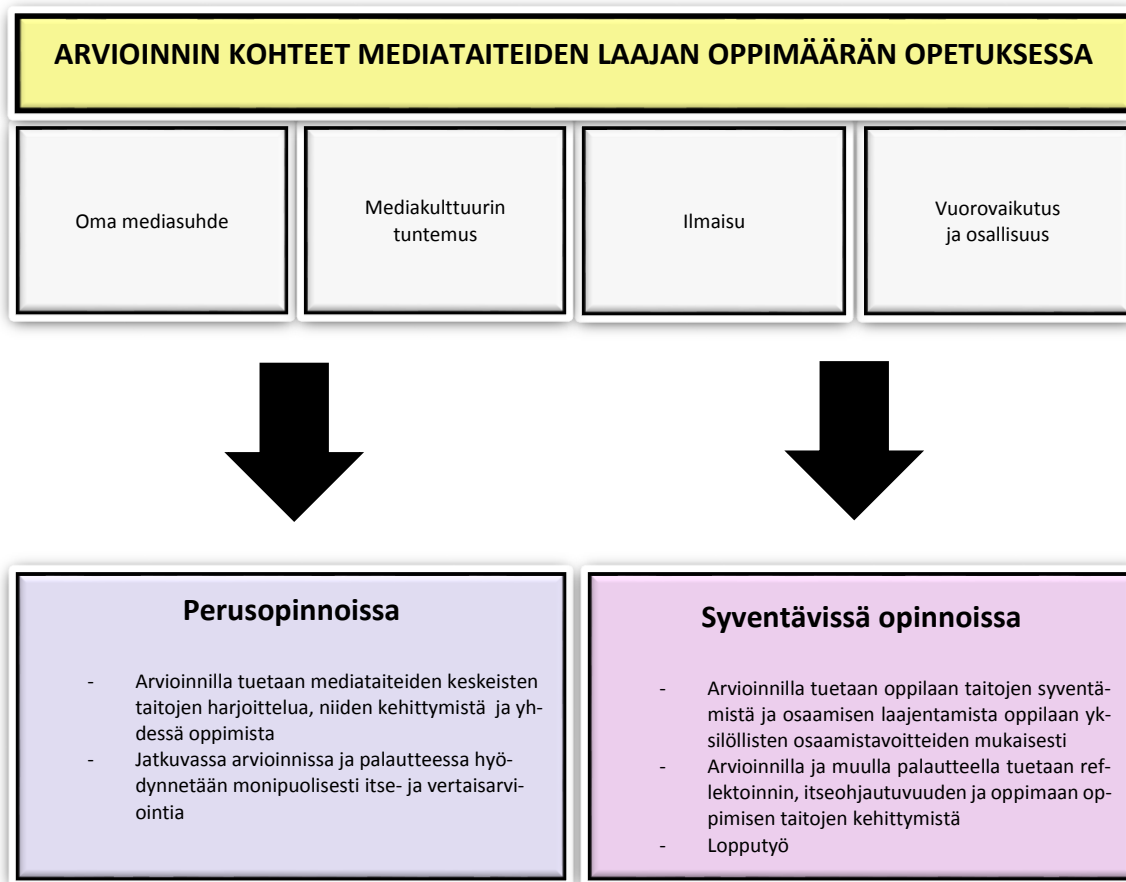
Oppimisympäristöt rakennetaan ryhmätyöskentelyn, vuorovaikutuksen ja yhdessä oppimisen mahdollistaviksi. Oppimisympäristö on avoin, kannustava ja virheiden kautta oppimisen mahdollistava, jossa korostuu positiivinen pedagogiikka. Työtapojen valinnoilla sekä oppimisympäristöillä luodaan mahdollisuus erilaisiin työskentelyprosesseihin, tarvittavalla mediateknologialla työskentelyyn sekä teosten esittämiseen yleisölle julkisissa yleisölle järjestetyissä tilaisuuksissa ja julkisissa tiloissa sekä fyysisissä että virtuaalisissa ympäristöissä.

Mediataide on jatkuvasti kehittyvä taiteenala, jossa verkostoituminen ja *yhteistyö* muiden mediataiteen toimijoiden ja oppilaitosten kanssa sekä taiteiden ja tieteiden välinen yhteistyö ovat tärkeä osa toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Riittävä tiedottaminen ja saumaton yhteistyö huoltajien kanssa luovat oppilaalle hyvän perustan mediataiteen opinnoissa kehittymiselle.

10.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet mediataiteiden opetuksessa

Uusien oppilaiden ilmoittautuminen ajoittuu vuosittain touko-kesäkuulle. Uudet oppilaat saavat oppilaspaikan ilmoittautumisjärjestyksessä. Mediataiteen opintoja aiemmin opiskelleet oppilaat jatkoilmoittautuvat seuraavalle lukuvuodelle kevätlukukaudella. Tällä pyritään takamaan jo opiskelevalle oppilaalle oppilaspaikka ja siten mediataiteen opintojen jatkuvuus. Alle kouluikäisille tarkoitusta varhaisiän opinnoista oppilas voi siirtyä mediataiteen perusopintoihin sinä syksynä, kun aloittaa peruskoulun ensimmäisen luokan.

10.6 Oppimisen arviointi mediataiteiden opetuksessa

Kuvio 32, arvioinnin kohteet mediataiteiden laajan oppimäärän opetuksessa

Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. (Laki taiteen perusopetuksesta, 8 §.) Oppimisen arviointi on jatkuvaa ja monipuolista, johon sisältyy erilaisia palautteen antamistapoja sekä ohjausta niin itse- kuin vertaisarviointiin. Oppilasta kannustetaan palautteen antamiseen ja kykyyn vastaanottaa palautetta. Oppilas perehdytetään mediataiteiden arvioinnin kriteereihin ja käytäntöihin. Arvioinnin tärkein tehtävä on tukea oppilasta opintojen edistymisessä. Arviointi sisältää palautteen oppilaan osaamisesta ja kehittämiskohteista sekä edistymisestä opinnoissa. Arvioinnin sekä monipuolisen, kannustavan ja jatkuvan palautteen tarkoituksena on ohjata oppilasta asettamaan itselle oppimistavoitteita sekä arvostamaan omaa ja toisten osaamista.

Laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö, jolla oppilas osoittaa kokonaisvaltaisen taiteellisen prosessin hallintaa. Lopputyö muodostuu oppilaan itsensä suunnittelemaasta ja valmistamasta teoksesta valitulta mediataiteiden alalta, työskentelyprosessin dokumentaatiosta, oman oppimisen reflektoinnista sekä teoksen arvottamisesta mediataiteiden alueella. Lopputyön arvioinnissa huomioidaan oppilaan syventävien opintojen suuntautuminen sekä hänen omalle työlleen asettamat tavoitteet ja niiden toteutuminen.

Arviointikriteerit arvosanalle HYVÄ:

Oppimisen arviointi arviointiasteikolla hyvä toteutuu silloin, kun oppilas osoittaa käyttämiensä materiaalien ja tekniikoiden hyvää hallintaa ja soveltamisen taitoa sekä itsenäistä kykyä ottaa vastuuta omasta työskentelyprosessista ja sen etenemisestä. Käytetyt ratkaisut ovat persoonallisia ja tarkoituksenmukaisia. Työt ovat viimeistelyjä.

Arvioinnin oikaisu:

Arvioinnin oikaisemisessa noudatetaan valtakunnallisia ohjeita, jotka on määritelty asetuksessa taiteen perusopetuksesta 6.11.1998/813. Arvioinnin oikaisua haetaan kirjallisesti opiston rehtorilta viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun tieto arvioinnista on annettu.

10.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat, aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muilla tavoin hankittu osaamisensa arvioiduksi ja tunnustetuksi. Hyväksilukeminen tehdään aikaisemmin suoritetuista opinnoista saadun todistuksen perusteella. Osaamisen tunnustaminen tehdään näyttöihin perustuen suhteessa hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Oppilas voi tunnustaa osaamisensa, vaikka hän ei olisi opiskellut aikaisemmin mediataiteen perusopetusta.

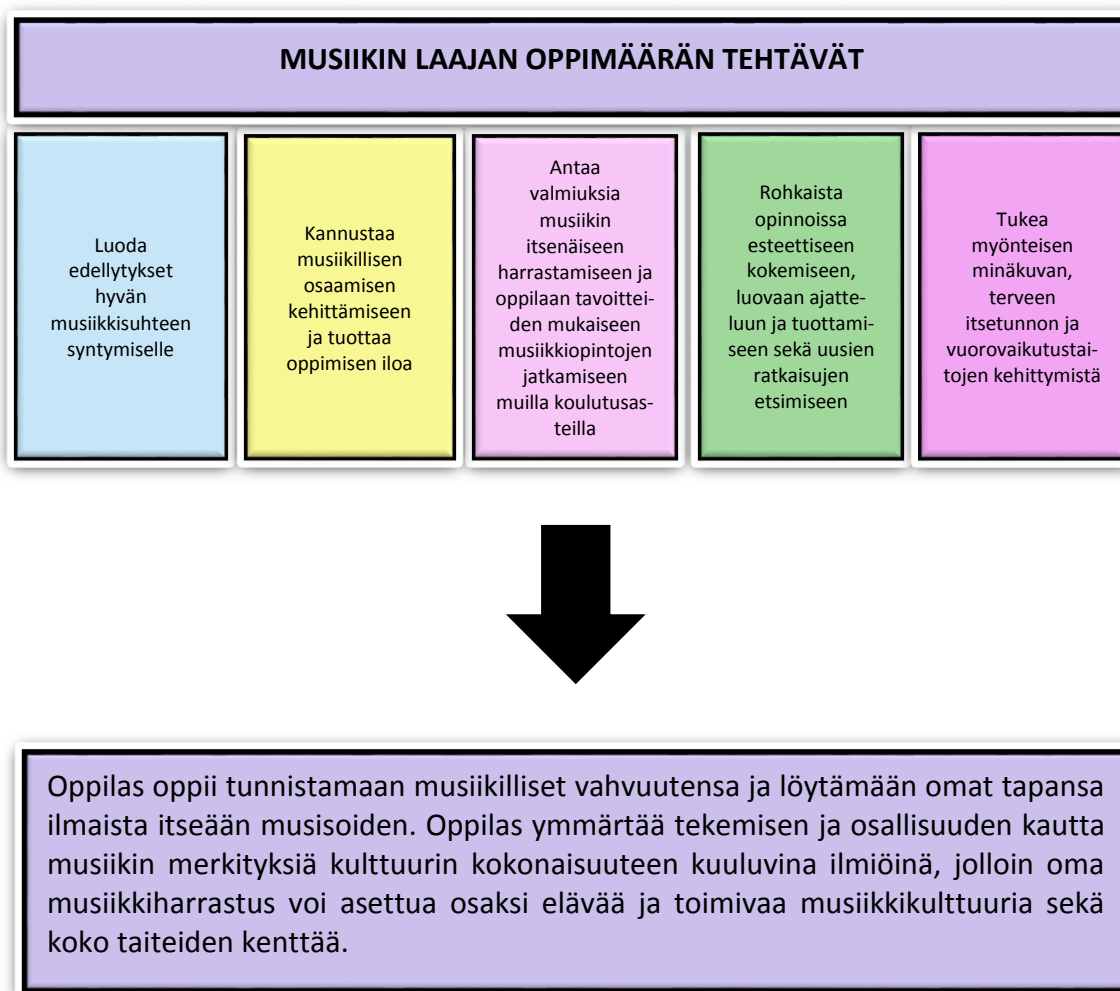
Oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen, esimerkiksi yleisestä oppimäärästä laajaan oppimäärään, opintojen hyväksilukemisessa tai osaamisen tunnustamisessa menetellään edellä kuvatulla tavalla. Hyväksilukemisesta ja osaamisen tunnustamisesta päättää kaikissa tapauksissa mediataiteen suunnittelijaopettaja yhdessä mediataiteen opettajan kanssa.

10.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan edellytyksiä ja tarpeita vastaavaksi. Mikäli oppilas sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi ei kykene opiskelemaan mediataiteita laajan oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan hänelle laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. *Yksilöllistäminen* voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukevaksi.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatii ryhmän opettaja. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tavoitteet ja aikataulu sovitaan tapauskohtaisesti yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opintojen yksilöllistäminen tehdään aina siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdista käsin.

11 MUSIIKKI

Kuvio 33, musiikin laajan oppimäärän tehtävät

Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle, kannustaa musiikillisen osaamisen kehittämiseen, tuottaa iloa ja antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen sekä oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla. Lisäksi tehtävänä on rohkaista opinnoissa esteettiseen kokemukseen, luovaan ajatteluun, luovaan tuottamiseen ja uusien ratkaisujen etsimiseen sekä

myönteisen minäkuvan, terveen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Musiikkiopintojen tarkoituksena on musiikkialalle keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen.

Musiikin laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia. Opinnot muodostuvat perusopinnoista (800 tuntia) ja syventävistä opinnoista (500 tuntia). Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoriutusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Oppilas voi halutessaan suorittaa opintoja enemmän, kuin opintojen laskennallinen laajuus on. Laajan oppimäärän mukaista opetusta järjestettäessä pyritään joustavuuteen huomioimalla taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytössä olevat opetusmenetelmät. Perusopinnot koostuvat kolmesta opintokokonaisuudesta: OK1, OK2 ja OK3. Perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Syventävät opinnot koostuvat opintokokonaisuudesta OK4, joka sisältää pakollisia ja vaihtoehtoisia opintopaloja sekä lopputyön. Suoritettuaan perusopinnot ja syventävät opinnot oppilas saa musiikin laajan oppimäärän päättötodistuksen.

Musiikin opinnoissa opiskelu-aika on yksilöllinen ja se riippuu oppilaan etenemisestä, taitojen kehittymisestä ja instrumentista. Yli 18 vuotiailla aloittavilla laulajilla opintoaika perusopinnoissa on neljä vuotta. Opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää tai oppilaalle voidaan laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. Edellä mainituista asioista kerrotaan lisää luvussa 5. Seuraavaksi esitellään musiikin laajan oppimäärän perus- ja syventävien opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne.

Taulukko 60, musiikin laajan oppimäärän opintojen rakenne

Musiikin laaja oppimäärä 800 h + 500 h	
Perusopinnot	
OK1	220 h
OK2	270 h
OK3	310 h
Perusopintojen todistus	
Syventävät opinnot	
OK4	500 h
Laajan oppimäärän päättötodistus	

Taulukko 61, musiikin laajan oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne

Varhaisiän musiikkikasvatus			
Musiikkileikkikoulu 0 - 6 – vuotiaille:			
Perheryhmät		0 – 2 – vuotiaat 45 min / viikko	
Leikkiryhmät		3 – 4 – vuotiaat 60 min / viikko	
Soitinryhmät		5 – 6 – vuotiaat 60 – 90 min / viikko	
Musiikkivalmennus		7 – 10 – vuotiaat 60 min / viikko	
LAAJA OPPIMÄÄRÄ 1300 tuntia			
PERUSOPINNOT, yhteensä 800 tuntia			
OPINTOKOKONAISUUS OK1, 220 tuntia			
Opinto- vuosi	Instrumenttiopinnot 30 - 60 min/vko, sis.: • soittotunnit, säestys/ryhmätunnit, • esiintyminen 1krt/lukukausi • Konsertti I (100 h)	Yhteissoitto 45 - 60 min/vko (100 h)	Musiikin hahmottaminen • mupe1 60min / vko/ ½v (20 h)
1	30	10	
2	35	45	
3	35	45	20
OPINTOKOKONAISUUS OK2, 270 tuntia			
Opinto- vuosi	Instrumenttiopinnot 45 - 60 min/vko, sis.: • säestys/ryhmätunnit • esiintyminen 1 krt/lukukausi • Konsertti II (105 h)	Yhteissoitto 60 – 90 min / vko (110 h)	Musiikin hahmottamisaineita • mupe2 75min/vko/1v (55 h)
4	35	37	18
5	35	37	18
6	35	37	19
OPINTOKOKONAISUUS OK3, 310 tuntia			
Opinto- vuosi	Instrumenttiopinnot 45 – 60 min / vko, sisältää: • säestys/ryhmätunnit • lukukausiesiintymiset/väli-konsertit • Konsertti III (105 h)	Yhteissoitto 60 – 90 min / vko (110 h)	Musiikin hahmottamisaineita • mupe3 75min/vko/1v • musiikkitieto 60-90min/vko/½v Musiikin hahmottamiseen sisältyy vähintään 1 va- linnainen seuraavista: säveltäminen, vapaa säes- tys, sovittaminen, musiikkiedon jatkokurssi, neli- kätinen musisointi, kuoro. (95 h)
7	35	37	38
8	35	37	39
9	35	37	18
PERUSOPINTOJEN TODISTUS			
SYVENTÄVÄT OPINNOT 500 tuntia			
OPINTOKOKONAISUUS OK4			
Opinto- vuosi	Pakolliset opintopalat	Vaihtoehtoiset opintopalat	
10 - 13	• musiikkiedon syventävä kurssi 90min/vko/½v • musiikkitaito 90min/vko/1v • lopputyö Lopputyön työstäminen voi jakautua useille vuosille.	Vaihtoehtoisia opintopaloja voivat olla esimerkiksi: • solistisia instrumenttiopintoja konservatorion soitintarjonnan mukaan • periodisia työpajoja ja mestarikursseja • yhteissoittoa ja yhtye-/ensemblelaulua • projekteja (esim. sävellystä, oopperaa, orkesteri- ja bändiprojekteja, vapaata säestystä) • musiikkiteknologiaa • taiteidenvälisiä projekteja	
	LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTODISTUS		
Yhteensä			
1300			

11.1 Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatus sisältää musiikkileikkikoulu- ja musiikkivalmennustoiminnan sekä näihin läheisesti liittyvän muun toiminnan. Varhaisiän musiikkikasvatus on tavoitteellista musiikkikasvatusta, joka etenee lapsen iän ja kehitystason mukaan, mutta sille ei aseteta laskennallista laajuutta, eikä se sisälly musiikin laajan oppimäärän laskennalliseen laajuuteen.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on lapsen luovuuden, musiikillisten valmiuksien ja itsetunnon kehittäminen. Varhaisiän musiikkikasvatukseen voi sisältyä instrumenttiopintoihin valmentavaa opetusta.

Taulukko 62, varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS		
Tavoitteet:		
<i>Luovuuden kehittäminen</i>	<i>Musiikillisten valmiuksien kehittäminen</i>	<i>Itsetunnon kehittäminen</i>
- leikinomainen toiminta edistää lapsen ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia	- myönteiset musiikilliset elämykset muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille	- myönteinen palaute - kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet

Joensuun konservatorion musiikkiopisto tarjoaa lapsille varhaisiän musiikkikasvatusta musiikkileikkikoulun ja musiikkivalmennuksen muodossa. Musiikkileikkikoulu on suunnattu pääasiallisesti alle kouluikäisille ja musiikkivalmennus alakouluikäisille lapsille. Oppilaat otetaan ryhmiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Ryhmäkoko on 6 – 12 lasta.

Taulukko 63, musiikkileikkikoulun ja musiikkivalmennuksen tavoitteet, sisällöt ja työtavat

MUSIIKKILEIKKIKOULU	
Tavoitteet:	
- Musiikille myönteisen asenteen herättäminen ja jatkuvan musiikin harrastuksen synnyttäminen - Yksilön kokonaispersoonallisuuden tasapainoinen kehittäminen ja sosiaalisen kasvun edistäminen - Musiikillisen ja musikaalisen ilmaisutaidon kehittäminen - Musiikin tiedollisten ja taidollisten valmiuksien kehittäminen sekä valmiuksien luominen musiikkikouluissa tapahtuvia opintoja varten - Musiikkileikkikoulun ja musiikkioppilaitoksen muun opetustoiminnan yhteistyön kehittäminen - Musiikkileikkikoulun ja lasten vanhempien välisen yhteistyön kehittäminen	
Sisällöt:	
Musiikin elementit – <i>rytmi, muoto, harmonia, melodia, dynamiikka ja sointiväri</i> – muodostavat opetuksen keskeisen sisällön. Lapsi oppii hahmotamaan musiikin peruskäsitteitä vastakohtaparien, kuten hidas-nopea, korkea-matala, hiljainen-voimakas jne. kautta.	
Työtavat:	
Työtapojen keskeisimmät periaatteet ovat musiikin kokonaisvaltainen kokeminen ja opetuksen elämyksellisyys. Työtapoina ovat loruilminen, laulaminen, leikkiminen, soittaminen, musiikin kuunteleminen, musiikkiliikunta, teorian ja säveltapailun alkeisiin tutustuminen sekä musiikin integroiminen muihin taideaineisiin, kuten kirjallisuuteen, draamaan, tanssiin ja kuvataiteeseen. Musiikkileikkikoulutoimintaan sisältyvät myös ”avoimet ovet”, vanhempainillat, juhlat, konsertit ja esiintymisvierailut.	
MUSIIKKIVALMENNUS	
Tavoitteet:	
Musiikkivalmennus on sisällöltään jatkoa musiikkileikkikoululle. Musiikkivalmennus on hyvä valmentautumispaikka pyrittäessä musiikkiopinnoissa eteenpäin. Musiikillisia taitoja ja valmiuksia harjoitellaan ja syvennetään laulaen, soittaen, liikkuen sekä musiikkia kuunnellen. Lisäksi musiikkivalmennuksessa harjoitellaan säveltapailun ja musiikin teorian alkeita sekä tutustutaan eri soittimiin.	
Oppitunnit ovat 45 – 90 minuutin pituisia. Ryhmät jakautuvat seuraavasti:	
Perheryhmät	0 – 2 – vuotiaat 45 min / viikko
Leikkiryhmät	3 – 4 – vuotiaat 60 min / viikko
Soitinryhmät	5 – 6 – vuotiaat 60 – 90 min / viikko
Musiikkivalmennus	7 – 10 – vuotiaat 60 min / viikko

11.2 Musiikin perusopinnot

Musiikin laajan oppimäärän perusopintojen tarkoituksena on innostaa oppilasta musiikin tavoitteelliseen opiskeluun sekä musiikillisten taitojen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Opintojen lähtökohdina ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolinen musiikillinen toiminta kehittää oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua. Tavoitteena on, että oppilas tunnistaa musiikilliset vahvuutensa ja löytää omat ilmaisutapansa.

Perusopinnoissa korostuvat:

- kiinnostus musiikkia kohtaan
- innostus musiikin tavoitteelliseen opiskeluun
- itsearvioinnin kehittyminen
- elävä musiikillinen ilmaisu, musiikin tunnesisältöjen välittäminen
- harjoittelemisen taito
- ergonomisesti oikeat soittotavat ja kuulonsuojelu
- kehittyminen aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi
- improvisoinnin ja säveltämisen perustaitojen harjoittelu
- musiikkiteknologia työvälineenä

Musiikin perusopintojen keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen oppilaan valitseman instrumentin tai instrumenttien perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Joensuun konservatorion musiikkiopistossa *oppilas* voi valita instrumenttikseen *puhallinsoittimen, jousisoittimen, lyömäsoittimet, pianon, laulun, urut, kitaran, harmonikan, kanteleen sekä kansanmusiikkisoittimen, kansanmusiikkilaulun, pop/jazz -soittimen ja -laulun*. Oppilas saa henkilökohtaista opetusta omassa instrumentissaan.

Musiikin perusopinnoissa tutustutaan monipuolisesti erilaisiin musiikin työvälineisiin ja työtapoihin huomioiden oppilaan tavoitteet. Musiikin perusopinnot jakautuvat kolmeen opintokokonaisuuteen, jotka ovat OK1, OK2 ja OK3. Opinnot suoritettuaan oppilas voi siirtyä syventäviin opintoihin, peruskoulupohjaisiin musiikkialan ammattiopintoihin tai hakeutua konservatorion avoimelle osastolle. Yhteissoittotaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Tietojen ja taitojen saavuttaminen vaatii opettajien ohjeistuksen mukaan kotiharjoittelua, jota ei lasketa opintokokonaisuuden laskennalliseen laajuuteen.

Seuraavaksi esitellään perusopintojen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet. Sen jälkeen esitellään OK1 ja OK2, jotka ovat sisältökuvaukseltaan samanlaiset lukuun ottamatta konsertin osuutta. Viimeiseksi esitellään erillisenä taulukkona OK3.

Taulukko 64, musiikin laajan oppimäärän perusopintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

PERUSOPINNOT 800 tuntia MUSIIKKI			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Esittäminen ja ilmaiseminen</i>	<i>Oppimaan oppiminen ja harjoittelu</i>	<i>Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen</i>	<i>Säveltäminen ja improvisointi</i>
- Kannustaa löytämään omat musiikilliset vahvuudet ja ilmaisukeinot - ohjata elävään musiikilliseen ilmaisuun - kannustaa harjoittelemaan erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa - rohkaista tutustumaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen.	- Ohjata oppimaan instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja päämääränään soittimen itsenäinen hallinta ja omaehtoinen ilmaisu - ohjata säännölliseen harjoitteluun ja oppimisen arviointiin - ohjata musisoimaan korva-kuulolta sekä lukemaan ja tulkitsemaan musiikin lajille ominaisia musiikin merkitsemistapoja - kannustaa soveltamaan musiikin hahmotustaitojaan musisoinnissa - tarjota tilaisuuksia tutustua musiikkitekologiaan työvälineenä - ohjata käyttämään ergonomisesti oikeita soittotapoja ja mielekkäitä harjoittelumenetelmiä - ohjata havainnoimaan ääniympäristöä ja suojelemaan kuuloa.	- Ohjata kuuntelemaan omaa musisointiaan ja mukauttamaan sen osaksi soivaa musiikillista kokonaisuutta - ohjata kehittämään musiikin luku- ja kirjoitustaitoa - ohjata musiikin ominaispiirteiden tunnistamiseen ja rakenteiden hahmottamiseen - tukea kasvamaan aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi ja kartuttamaan musiikin historian tuntemusta.	- Ohjata tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja - kannustaa harjoittelemaan improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaitoja.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
- Monipuolinen perehtyminen oppilaan itse valitsemaansa instrumenttiin, sen perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin - Erilaisiin työvälineisiin ja työskentelytapoihin tutustuminen huomioiden oppilaan tavoitteet - Itsearviointitaitojen kehittäminen - Yhteismusisointitaitojen, musiikin hahmottamistaitojen ja historiatietoisuuden kehittäminen - Musiikin kokonaisvaltainen hahmottaminen eri sisältöalueiden integraatiolla			

Opintokokonaisuuksien tavoitteena on keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteisen kehittämisen. Eri sisältöalueiden integraatio opetuksessa vahvistaa musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista. Tarkemmat kuvaukset opintokokonaisuuksiin kuuluvista instrumenttiopinnoista, yhteissoitosta ja musiikin hahmottamisaineista annetaan konservatorion lukuvuosiohjeistuksessa, joka sisältää myös kuvaukset taitotauluista. Instrumenttikohtaisissa taitotauluissa kuvataan instrumenttikohtaiset tavoitteet, joita ovat muun muassa instrumenttiin tutustuminen, soitto- ja laulutekniikan osa-alueet, musiikin hahmottaminen, luovat taidot, ryhmäopintojen tavoitteet, harjoittelu

sekä esittäminen ja ilmaiseminen. Oppilas saa instrumenttikohtaisen sekä muut tarvittavat taitotaulut lukuvuoden alussa. Taitotauluja käytetään tavoitteiden asettamisen, arvioinnin ja itsearvioinnin apuna. Oppilasta kannustetaan itsearviointiin. Opinnoissa edetään instrumenttikohtaisten taitotaulujen tavoitteiden mukaisesti. Opintoihin integroidaan musiikin hahmottamisaineita.

Taulukko 65, musiikin laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuudet OK1 ja OK2

OK1		OK2	
- instrumenttiopintoja 100 tuntia - säestys/ryhmätunteja - esiintymisiä kerran lukukaudessa - Konsertti I - yhteissoittoa 100 tuntia - musiikin hahmottamista 20 tuntia		- instrumenttiopintoja 105 tuntia - säestys/ryhmätunteja - esiintymisiä kerran lukukaudessa - Konsertti II - yhteissoittoa 110 tuntia - musiikin hahmottamista 55 tuntia	
Konsertti I		Konsertti II:	
Sisältövaatimukset ovat instrumenttikohtaisia. Instrumenttikollegio määrittelee vaatimukset rehtorin ohjeistuksen mukaisesti ja niissä sovelletaan Suomen musiikkioppilaitosten liiton ohjeistuksia. Konsertin muodosta ja toteuttamistavasta sovitaan oman opettajan kanssa. Oppilasta ohjeistetaan Konsertti I:n itsearviointiin kollegion ohjeiden mukaisesti. Arviointiin osallistuu oppilas, oma opettaja ja toinen opettaja. Oppilas saa arvioinnista sanallisen palautteen myös kirjallisesti.		Sisältövaatimukset ovat instrumenttikohtaisia. Instrumenttikollegio määrittelee vaatimukset rehtorin ohjeistuksen mukaisesti ja niissä sovelletaan Suomen musiikkioppilaitosten liiton ohjeistuksia. Konsertin muodosta ja toteuttamistavasta sovitaan oman opettajan kanssa. Oppilasta ohjeistetaan itsearviointiin kollegion ohjeiden mukaisesti. Arviointiin osallistuu oppilas, oma opettaja ja toinen opettaja. Oppilas saa arvioinnista sanallisen palautteen myös kirjallisesti.	
OK1 ja OK2			
Molemmille opintokokonaisuuksille yhteistä:			
Esiintymiset	Yhteissoitto	Musiikin hahmottamisaineet	
Esiintymiset kuuluvat olennaisena osana musiikinopiskeluun. Ne voivat olla sekä soveltisia että ryhmäesiintymisiä. Tavoitteena on, että oppilas kokee hallitsevansa esiintymistilannetta ja siitä tulee nautittava positiivinen tunne-elämys myös yleisölle. Esiintymisen sujuminen käydään yhdessä läpi opettajan kanssa. Esiintymisten muodosta sovitaan oman opettajan kanssa.	Yhteissoitto käsittää orkesterisoittoa, kamari-musiikkia, bändisoittoa ja kuorolaulua. Keskeistä on musiikillisen vuorovaikutustaidon oppiminen ja toimiminen ryhmässä. Tavoitteena on, että oppilas osallistuu erilaisiin kokoonpanoihin heti, kun hänen instrumenttitaidot ovat siihen riittävät. Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi täydentävät toisiaan. Tavoitteena on, että oppilas osallistuu tasonsa mukaisiin kokoonpanoihin koko opintojensa ajan. Osallistumismerkintöjä tulee olla vähintään 2/kokonaisuus. Oppilas voi käyttää taitotaulua itsearvioinnin apuna. Ryhmän opettaja antaa palautetta yhteissoitosta.	Musiikin hahmottamisaineet auttavat oppilasta kehittämään luovia taitojaan, yleistä muusikkouttaan ja musiikillisen identiteetin kehittämistä. Musiikin hahmottamisaineisiin kuuluu esim. musiikin teoriaa ja säveltapailua, musiikin historiaa, transkriptiota ja säveltämistä. Opintojen alkuvaiheessa hahmottamisaineet integroidaan instrumenttiopintoihin. Oppilas työskentelee itsenäisesti ja ryhmissä riippuen hahmotusaineen luonteesta. Oppilas voi käyttää taitotaulua itsearvioinnin apuna. Musiikin hahmottamisaineiden palautteen antaa ryhmän opettaja.	

OK3- opintokokonaisuuden laskennallinen laajuus on 310 tuntia. Opinnoissa etenemisestä, ohjelmistosta sekä painotuksista solistisen soiton ja yhteissoiton välillä sovitaan oman opettajan kanssa. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan itsearviointiin. Opintokokonaisuuden kaikki arviointi on sanallista. Kun eri osien tiedot ja taidot on osoitettu kyseisten osioiden opettajille ja oppilas on itse arvioinut oppimisensa, arvioidaan opintokokonaisuus sanalla ”suoritettu”. Hyväksytty suorittaminen vaatii opettajien ohjeistuksen mukaisesti kotiharjoittelua, jota ei kuitenkaan lasketa opintokokonaisuuden laskennalliseen laajuuteen.

Taulukko 66, musiikin laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuus OK3

OK3			
Konsertti III	Esiintymiset ja konsertit	Yhteissoitto	Musiikin hahmottamisaineet
Sisältö, muoto ja toteuttamistapa sovitaan oman opettajan kanssa oppilaan tavoitteiden mukaisesti. Arviointiin osallistuu oma opettaja ja kaksi muuta opettajaa, sekä oppilas itse. Oppilas saa arvioinnista sanallisen palautteen myös kirjallisesti. Jos tavoitteena ovat syventävien opintojen jälkeen musiikkialan ammattiopinnot, konsertti III:n sisältö noudattaa instrumenttikollegion määrittelemiä vaatimuksia. Instrumenttikollegio määrittelee vaatimukset rehtorin ohjeistuksen mukaisesti. Vaatimuksissa sovelletaan Suomen musiikkioppilaitosten liiton ohjeistusta. Muussa tapauksessa kyseessä voi olla ohjelmallinen kokonaisuus, jonka kollegio määrittelee.	Esiintymiset ja konsertit voivat olla sekä solistisia että ryhmä-esiintymisiä. Oppilas saa niistä palautteen opettajaltaan ja arvioi esiintymistään yhdessä opettajan kanssa. Tavoitteena on, että oppilas kokee hallitsevansa esiintymislannetta ja siitä tulee nautittava positiivinen tunne-elämys myös yleisölle. Esiintymisten ja konsertti III muodosta sovitaan opettajan kanssa. Esiintymisten sujuminen käydään läpi yhdessä opettajan kanssa.	Yhteissoitto käsittää orkesterisoittoa, kamarimusiikkia, bändisoittoa ja kuorolaulua. Keskeistä on musiikillisen vuorovaikutustaidon oppiminen ja toimiminen ryhmässä. Tavoitteena on, että oppilas osallistuu tasonsa mukaisiin kokoonpanoihin opintojensa aikana, jotta instrumenttitaidot ja yhteis- musisointi täydentävät toisiaan soittimen luonteen mukaisesti. Osallistumismerkintöjä on oltava vähintään kaksi. Itsearviointin apuna oppilas voi käyttää taitotaulua. Oppilas saa palautteen ryhmän opettajalta.	Musiikin hahmottamisaineet auttavat oppilasta kehittämään luovia taitojaan, yleistä muusikkoutta ja musiikillisen identiteetin kehittämistä. Musiikin hahmottamisaineisiin kuuluu esim. musiikin teoriaa ja säveltapailua, musiikin historiaa, transkriptiota ja säveltämistä. Oppilas työskentelee itsenäisesti ja ryhmissä riippuen hahmotusaineen luonteesta. Arvioinnin tekee ryhmän opettaja; mupe3:n ja musiikkitaidon suullisissa arviointitilanteissa mukana on myös toinen opettaja.

11.3 Musiikin syventävät opinnot

Syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa osaamistaan valitsemallaan tavalla Joensuun konservatorion musiikkiopiston tarjonnan pohjalta. Syventävien opintojen laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Syventävien opintojen opintokokonaisuus OK4 muodostuu pakollisista ja vaihtoehtoisista *opintopaloista* sekä kaikille pakollisesta lopputyöstä. Oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamistaan osoittavan lopputyön, joka voi keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen tai muodostua erilaisista kokonaisuuksista. Lopputyö laaditaan oppilaitoksen opetustarjonnan pohjalta. Seuraavassa taulukossa esitellään syventävien opintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Taulukko 67, musiikin laajan oppimäärän syventävien opintojen opetuksen tavoitteet ja sisällöt

SYVENTÄVÄT OPINNOT 500 tuntia			
MUSIIKKI			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Esittäminen ja ilmaiseminen</i>	<i>Oppimaan oppiminen ja harjoittelu</i>	<i>Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen</i>	<i>Säveltäminen ja improvisointi</i>
- Ohjata syventämään musiikillista ilmaisua - kannustaa kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti - rohkaista käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä - ohjata soveltamaan omassa ilmaisussa myös muiden taitteenalojen ilmaisukeinoja.	- Auttaa asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimista - opastaa arvioimaan edistymistä ja nauttimaan osaamisesta - ohjata harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä - ohjata huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystä, ergonomiasta ja kuulonsuojelusta.	- Ohjata kuuntelemaan ja kehittämään musisointia sekä solistina että ryhmän jäsenenä - ohjata tarkastelemaan soivaa ja nuotinnettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista - ohjata hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia - ohjata hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitoja sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.	- Kannustaa toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia - rohkaista hyödyntämään musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
- Musiikillisten ilmaisukeinojen monipuolinen kehittäminen henkilökohtaisessa ohjauksessa - Ohjelmiston laajentaminen - Erilaisissa musiikillisissa kokoonpanoissa tarvittavien musisointi- ja yhteistyötaitojen edistäminen - Musiikin hahmotustaitojen, kulttuurisen ymmärryksen ja luovan ajattelun monipuolinen kehittäminen - Musiikki yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä			

Opintopalojen keskeisinä sisältöinä ovat oppilaan musiikillisten ilmaisukeinojen monipuolinen kehittäminen henkilökohtaisessa ohjauksessa, ohjelmiston laajentaminen sekä erilaisissa musiikillisissa kokoonpanoissa tarvittavien musisointi- ja yhteistyötaitojen edistäminen. Opintopalat sisältävät myös musiikin hahmotustaitojen, kulttuurisen ymmärryksen ja luovan ajattelun monipuolista kehittämistä. Opintopalat valitaan sisältöjensä mukaan riippuen siitä, tähtääkö oppilas elinikäiseen musiikin harrastamiseen vai ammattiin johtaviin opintoihin. Esimerkiksi muusikoksi, musiikkipedagogiksi tai koulun musiikinopettajaksi tähtäävän oppilaan opinnoissa on oltava opintoja, jotka mahdollistavat jatko-opintoihin hakeutumisen. Konservatorion musiikkiopiston opintopalatarjonta kerrotaan lukuvuosiohjeistuksessa. Seuraavassa taulukossa esitellään syventävien opintojen opintopalat, jonka jälkeen kerrotaan lopputyöstä.

Taulukko 68, musiikin laajan oppimäärän syventävien opintojen opintokokonaisuus OK4

Opintokokonaisuus OK4 Syventävien opintojen opintopalat:			
Pakollinen lopputyö	Pakolliset musiikin hahmotusaineet	Solistiset instrumenttiopinnot	Yhteissoitto ja yhtye-/ensemblelaulu
Esim. - solistinen konsertti - kamarimusiikkikonsertti - bändikonsertti - omaa musiikkia - sävellys - sovitus - musiikkiteknologiaan keskittyvä - produktio - voi koostua erilaisista kokonaisuuksista	- musiikkitaito (1v) - musiikkitiedon syventävä kurssi (½v)	Esim. - puhallinsoitin - jousisoitin - lyömäsoittimet - piano - urut - laulu - kitara - harmonikka - kantele - kansanmusiikkisoitin - laulu, kansanmusiikki - pop/jazz – soitin - laulu, pop/jazz	Esim. - orkesterit - bändit - kamarimusiikkiyhtyeet - lied - kuorot - lauluyhtyeet
Projektit	Musiikkiteknologia	Taiteidenväliset projektit	Periodiset työpajat ja mestarikurssit
Esim. - sävellys - oopperaproduktio - orkesteriprojekti - bändiprojekti - vapaa säestys - musiikkikilpailu	Sisältö - MIDI-tekniikka - sähkökäyttöiset välineet ja laitteet: syntetisaattorit, samplerit, rumpukoneet, tietokone - äänen muokkaus, efektien luominen - äänitys, äänituotanto, äänitstekniikka - äänentoisto - akustiikka, äänen tutkiminen - säveltäminen	Esim. - Yhteistyö muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa - sävellys - oopperaproduktio - orkesteriprojekti - bändiprojekti	Lukuvuositarjonnan mukaan.

Lopputyö

Lopputyön tavoitteet ja toteutustapa sovitaan yhdessä opettajien kanssa konservatorion opetustarjonnan pohjalta. Oppilas tekee opintosuunnitelman ja valitsee yhdessä opettajiensa kanssa lopputyönsä ja tavoitteidensa mukaiset opintopalat. Suunnitelman hyväksyy rehtori. Lopputyössä oppilaalla on mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Lopputyö kokoaa oppilaan opintojen ydinkohdat, mielenkiinnon kohteet sekä taitojen kehittymisen. Lopputyöhön tulee sisältyä soiva lopputulos. Arviointiin osallistuu oppilaan ja oman opettajan lisäksi kolme muuta opettajaa. Suunnitelma päivitetään tarpeen mukaan.

11.4 Aikuisten musiikin opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan musiikin laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Aikuisille opiskelijoille sopivia taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia musiikin opintoja tarjotaan Joensuun konservatorion musiikkiopiston avoimella osastolla, jonne on mahdollista päästä opiskelemaan yksilöllisen opetussuunnitelman mukaan ilman valintakoetta. Avoimelle osastolle otetaan oppilaita konservatorion opettajaresurssien perusteella. Oppilaaksi otosta päättää rehtori. Osastolla annetaan opetusta samoissa aineissa, kuin musiikin perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa. Oppilaita kannustetaan noudattamaan tasoaan vastaavaa opetussuunnitelmaa. Osasto toimii omakustanteisena ja maksu määräytyy solistisen oppiaineen tunnin pituuden mukaan. Viikoittainen tunti voi olla 22,5 – 45 minuuttia. Ryhmätunnit sisältyvät hintaan. Oppilaalla on mahdollista saada myös yksityisopetusta. Kaikista yksityisopetusta vaativista aineista peritään erillinen maksu.

11.5 Työtavat ja oppimisympäristö musiikin opetuksessa sekä yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Musiikin opetus perustuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämäänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Opetuksen lähtökohtana ovat musiikille ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Musiikkialan esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta.

Työtavat

Musiikin opetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle. Opintoihin kuuluu viikoittainen soitto/laulutunti, harjoittelu, yhteissoitto, säästystunnit, ryhmätunnit, musiikin hahmottamisaineet, muut tukiaineet, esiintymisiä ja konsertteja, konserteissa käyminen ja musiikin kuuntelu sekä tutustuminen muihin taiteenaloihin.

Oppimiskäsitys

Musiikin opetus perustuu ajatukseen, jossa oppilas on aktiivinen toimija, joka oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa sekä eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia asioita. Oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimisen kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi kehittää monipuolisesti oppilaan tietoja ja taitoja. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat soittotaidon kehittymisen kannalta olennaista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia, sekä käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Opintojen aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

Oppimisympäristö

Konservatorio pyrkii kehittämään oppimisympäristöjään siten, että monipuolinen työskentely ja työtapojen käyttö opetuksessa on mahdollista. Opetus tapahtuu pääosin konservatorion omissa tiloissa. Luokkahuoneiden lisäksi käytössä on konsertti- ja harjoitussaleja. Luokkatiloissa on opetukseen ja harjoitteluun tarvittavat välineet, kalusteet ja materiaalit. Käytävillä ja auloissa on odotustiloja, joissa oppilaat voivat esimerkiksi syödä eväitään ja tehdä läksyjä. Oppimisympäristöjen valinnassa otetaan huomioon oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Esiintymisiä ja konsertteja järjestetään pääasiassa Joensuussa ja sen lähialueilla, mutta myös muualla kotimaassa sekä ulkomailla.

Musiikin laajan oppimäärän opinnoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus. Yksilölliset soitto- ja laulutunnit oman opettajan kanssa ovat opetuksen lähtökohtana, mutta yhteisöllinen oppiminen, vertaisten kanssa toimiminen sekä yhteisopettajien kanssa työskentely ovat myös osa musiikkiopiston toimintaa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoiminnalliseen musiikin tekemiseen ja opiskeluun.

Tavoitteisiin perustuvat ja oppilaan oppimista edistävät työtavat vahvistavat oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla, sekä integroimalla instrumenttiopintoja yhteismusisoinnin ja musiikin hahmottamisen kanssa. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät, kun oppilasta ohjataan työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin.

Toimintakulttuuri

Oppilaitoksen toimintakulttuuri muotoutuu työtä ohjaavien normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää musiikinopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa ja vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

Konservatorion toimintakulttuuriin kuuluu yhdessä tekeminen, kaikkien mukaan toimintaan ottaminen, kannustavuus, oppiminen myös epäonnistumisten kautta, aito kohtaaminen, välittävä ja kunnioittava vuorovaikutus, kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus, kielitietoisuus, sananvapauden tunteminen, yksityisyyden suoja sekä tekijänoikeuksien tunteminen.

Toimintakulttuurin kehittämistyö Joensuun konservatoriossa tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja musiikkialan osaamisen kehittämistä, johon kuuluu oppilaitoksen johtamisen kehittäminen, opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Oppilaitosyhteisön sisäisessä ja huoltajien sekä muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä tarvitaan avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta.

Oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja oppijälähtöisyys

Musiikin opetus perustuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämäänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen sekä arvokas yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Kaikkiin sovelletaan samoja sääntöjä. Opetusmenetelmät mahdollistavat yksilöllisen oppimisen ja opetuksen. Tavoitteena on luottamus ja keskinäinen kunnioitus huomioiden jokaisen yksilölliset tarpeet. Tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista, terveen itsetunnon ja myönteisen musiikillisen minäkäsityksen kehittymistä, omien vahvuuksien löytymistä sekä luovuuden ja tavoitteellisen työskentelyn lisääntymistä.

Laatu

Toiminta on laadukasta ja toimintaa kehitetään jatkuvasti. Opetusta antavat ammattitaitoiset opettajat ja opetus tarjoaa mahdollisimman laajan musiikillisen yleissivistyksen, tyyllilajien kirjon huomioon ottaen. Musiikin opetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle. Toiminta perustuu ajatukseen, että musiikki tuo iloa elämään ja lisää ihmisten hyvinvointia. Yhdessä tekeminen ja oppiminen tuottavat iloa.

Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Joensuun konservatorion arvojen ja opetussuunnitelman pohjana olevan oppimiskäsityksen mukaisesti oppilaan aktiivista toimijuutta pidetään tärkeänä opintojen alusta asti. Tähän liittyy säännöllinen yhteistyö huoltajien kanssa. Yhteistyö vanhempien ja huoltajien kanssa on tärkeää. Tavoitteena on kerätä säännöllisesti palautetta oppilailta, huoltajilta, opettajilta ja muulta henkilökunnalta sekä tarvittaessa korjata toimintatapoja tulosten perusteella. Opettajat pitävät säännöllisesti yhteyttä oppilaiden huoltajiin ja pyrkivät järjestämään tilaisuuksia kohtaamisiin. Huoltajat voivat osallistua orkestereiden tukiyhdistyksiin ja Joensuun konservatorion Naistoimikunta ry:n toimintaan.

Oppilaitos on osa kaupungin koulutustarjontaa ja toimii aktiivisessa yhteistyössä alueen päiväkotien, koulujen ja eri taidetoimijoiden kanssa ja järjestää vierailuja päiväkodeissa, kouluissa, hoitolaitoksissa ja julkisissa tiloissa. Konservatorio tekee yhteistyötä alueensa liike-elämän, yhdistysten, seurakuntien ja muiden yhteisöjen kanssa muun muassa esiintymistoiminnan kautta. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja. Joensuun kaupunginorkesterin kanssa tehtävä yhteistyö tuo oppilaille lisäarvoa ja mahdollisuuksia musiikin kokemiseen.

Konservatorio tiedottaa toiminnastaan kaupungin kotisivuilla, sosiaalisessa mediassa ja oppilashallintojärjestelmänsä kautta.

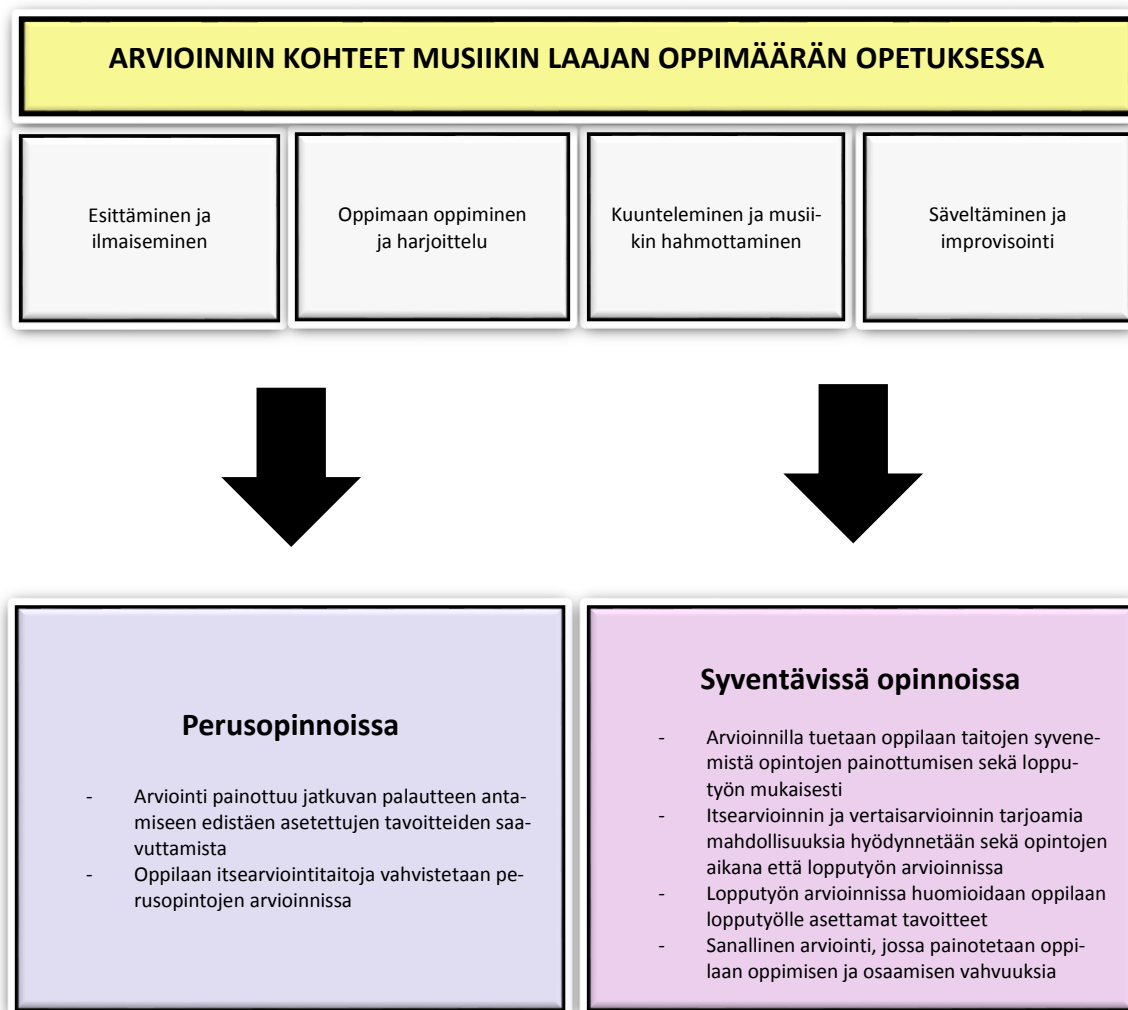
11.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet musiikin opetuksessa

Konservatorion musiikkiopiston oppilaaksi otto tapahtuu valintakokeiden kautta. Oppilaaksi otosta päättää rehtori. Valintakokeisiin ilmoittaudutaan keväällä konservatorion ohjeiden mukaisesti. Ilmoittautumisesta tiedotetaan paikallislehdissä, konservatorion internetsivuilla sekä ilmoitustauluilla. Valintakokeiden ajankohta on vuosittain varsinaisen opetuksen loputtua touko-kesäkuun vaihteessa. Valintakokeiden tulokset ilmoitetaan kesäkuussa. Oppilaspaikkoja on myös soitinvalmennusryhmissä. Uusia oppilaita otetaan vuosittain ja opinnot alkavat lukuvuoden alussa elokuussa.

Sopiva ikä soittoharrastuksen aloittamiselle on yksilöllinen asia. Instrumenttien erityispiirteet huomioiden oppilaaksi voidaan ottaa myös aikuisia – esimerkiksi yksinlauluopintoja ei yleensä voi aloittaa ennen 15 ikävuotta johtuen äänenmurroksesta. Laajan oppimäärän opinnot suoritetaan lähtökohtaisesti 20 ikävuoteen mennessä, riippuen aloitusiästä ja instrumentista. Perusopintojen opiskeluaika on keskimäärin yhdeksän vuotta ja syventävien neljä vuotta. Yli 18 - vuotiailla aloittavilla laulajilla opintoaika perusopinnoissa on neljä vuotta.

Avoimelle osastolle on mahdollisuus päästä opiskelemaan yksilöllisen opetussuunnitelman mukaan ilman valintakoetta. Oppilaaksi otosta päättää rehtori (ks. luku 11.4).

11.6 Oppimisen arviointi musiikin laajan oppimäärän opetuksessa

Kuvio 33, arvioinnin kohteet musiikin laajan oppimäärän opetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan musiikkiopintojen edistymistä sekä oppilaan hyvän itsetunnon ja myönteisen musiikillisen minäkuvan kehittymistä. Arviointi on jatkuvaa. Arviointiin perustuva jatkuva palaute on vuorovaikutteista, monipuolista, kannustavaa, myönteistä minäkuvaa ja hyvää itsetuntoa kehittävää, rohkaisevaa, realistista, eettisesti kestävä, itse- ja vertaisarviointitaitoja kehittävää sekä musiikkiopintoja edistävää. Myönteisessä hengessä annettava ohjaava

palaute auttaa oppilasta asettamaan omia tavoitteita ja tukee häntä niiden saavuttamisessa. Arvioinnin tulee kohdistua ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin.

Jatkuva vuorovaikutteinen, opintojen aikainen monipuolinen ja oppimisprosessin eri vaiheissa annettava oppilaan osallisuutta ja tavoitteiden saavuttamista tukeva arviointi ja palaute perustuvat opetussuunnitelmassa kuvattuihin perusopintojen ja syventävien opintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Oppilasta perehdytetään musiikkialan arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan opintovuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista oppilashallintojärjestelmän kautta sekä suorassa kontaktissa opettajien kanssa. Arviointiin osallistuvat oppilaan oman opettajan lisäksi myös muut opettajat. Arviointia tehdessä huomioidaan oppilaan ikä- ja kehitystaso sekä oppiaine.

Oppilasta kannustetaan ja ohjataan itsearviointiin, joka tapahtuu opintojen alkuvaiheessa erilaisin tavoin vuorovaikutuksessa omien opettajien kanssa. Opintojen edetessä itsearviointi siirtyy yhä enemmän oppilaan itsensä tehtäväksi. Opettajat ohjeistavat oppilasta erilaisiin itsearvioinnin muotoihin. Apuna voidaan käyttää esimerkiksi taitotauluja ja portfolioita. Oppimisen tukena opettajien ohjeistuksen mukaisesti myös vertaisarviointia. Oppilasta rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta muille.

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen edistään asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Arviointi tapahtuu omilla oppitunneilla, yhteissoittotilanteissa, esiintymisissä ja musiikin hahmottamisaineiden yhteydessä. Oppilaan itse- ja vertaisarviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää. Perusopintojen opintokokonaisuudet hyväksytään suoritetuiksi oppilashallintajärjestelmässä sanalla ”suoritettu”.

Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön sisällön mukaisesti. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

Taulukko 68, musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle

<i>Opetuksen tavoitteet</i>	<i>Arvioinnin kohteet</i>	<i>Kriteerit hyvälle osaamiselle:</i>
- Ohjata oppilasta syventämään musiikillista ilmaisuaan - kannustaa oppilasta kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti - rohkaista oppilasta käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä - ohjata oppilasta soveltamaan omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja.	Esittäminen ja ilmaiseminen	Oppilas - hallitsee soittimensa ja pyrkii taituruuteen - pystyy ilmaisemaan musisoinnillaan tunteita ja tuo esiin kappaleen luonteen ja tunnelman - esitys on ehjä ja tyylinmukainen kokonaisuus - kykenee soittamaan ohjelmistoa oman soittimen taitotaulun mukaan - toimii esiintyessä tilaisuuden luonteen vaatimusten mukaisesti - tunnistaa yhtymäkohtia muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin.
- Auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimistaan - opastaa oppilasta arvioimaan edistymistään ja nauttimaan osaamisestaan - ohjata oppilasta harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä - ohjata oppilasta huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystään sekä ergonomiasta ja kuulon- suojelusta musisoidessaan.	Oppimaan oppiminen ja harjoittelu	Oppilas - osaa asettaa tavoitteita opiskelulle - ottaa vastaan palautetta ja osaa antaa sitä - tunnistaa taitonsa ja iloitsee niistä - osaa ylläpitää keskeistä ohjelmistoa ja valmistaa ohjattuna uutta - kykenee itsenäiseen musiikin harrastamiseen sekä toimimaan ryhmän jäsenenä - käyttää laitteita ja soittimia vaarantamatta omaa tai muiden terveyttä ja toimintakykyä.
- Ohjata oppilasta kuuntelemaan ja kehittämään musisointiaan sekä solistina että ryhmän jäsenenä - ohjata oppilasta tarkastelemaan soivaa ja nuotintettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista - ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia - ohjata oppilasta hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.	Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen	Oppilas - hahmottaa osuutensa musiikillisessa kokonaisuudessa, osaa tehdä havaintoja musisoinnistaan ja löytää siitä kehitettävissä asioita - hahmottaa musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia melko sujuvasti - ymmärtää musiikin peruskäsitteitä, merkintätapoja ja termejä ja osaa hyödyntää tätä muusikkoutensa kehittämisessä - osaa jäsentää kuulemaansa musiikkia ja sijoittaa sen oikeaan historialliseen kontekstiin.
- Kannustaa oppilasta toteuttamaan improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia - rohkaista oppilasta hyödyntämään musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä.	Säveltäminen ja improvisointi	Oppilas - toteuttaa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia sopivassa musiikillisessa toiminnassa - osaa luoda toistettavissa olevan musiikillisen kokonaisuuden - osaa käyttää joitain musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä.

11.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat, aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muilla tavoin hankittu osaamisensa arvioiduksi ja tunnustetuksi. *Hyväksilukeminen* tehdään aikaisemmin suoritetuista opinnoista saadun todistuksen perusteella. *Osaamisen tunnustaminen* tehdään näyttöihin perustuen suhteessa hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Osaamisen tunnustamisesta päättää kyseisen aineen opettaja yhdessä rehtorin kanssa. Oppilas voi esittää oikaisupyynnön rehtorille, mikäli on tyytymätön opintojen hyväksilukemiseen. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

11.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan edellytyksiä ja tarpeita vastaavaksi. Mikäli oppilas sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi ei kykene opiskelemaan musiikkia laajan oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan hänelle laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. *Yksilöllistäminen* voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukeväksi.

Mikäli oppilas ei pysty etenemään opinnoissaan opetussuunnitelman mukaisesti, hänelle voidaan laatia *henkilökohtainen opiskelusuunnitelma* yhteistyössä rehtorin, oppilaan ja huoltajan kanssa. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tavoitteet ja aikataulu sovitaan tapauskohtaisesti yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan/huoltajan suostumuksella keskusteluihin voidaan ottaa mukaan myös instrumenttiopettaja sekä ryhmäaineiden opettajat. Keskusteluissa sovitaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman tavoitteet ja aikataulu. Opintojen yksilöllistäminen tehdään aina siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdista käsin.

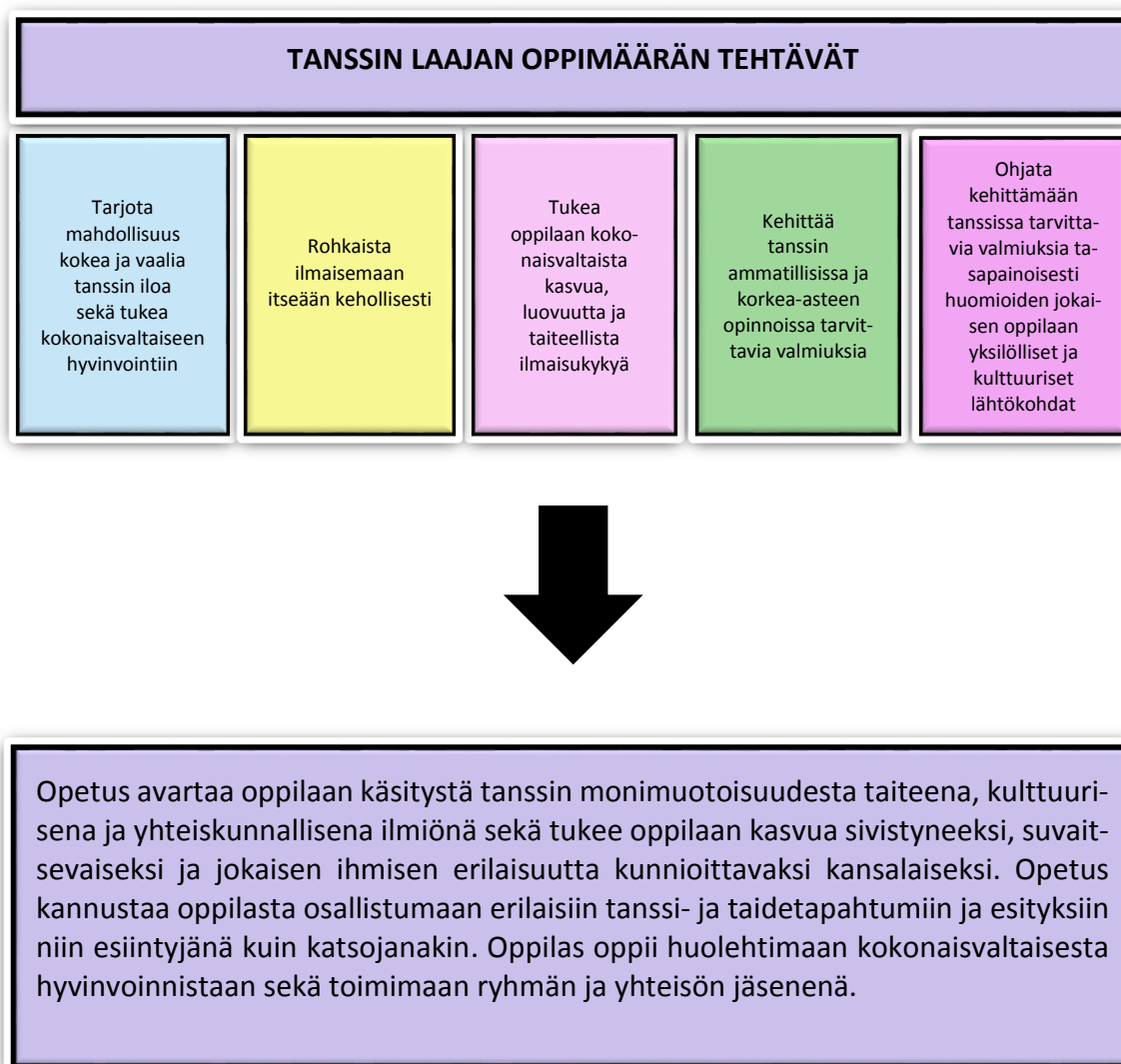
12 SANATAIDE

Joensuussa järjestetään taiteen perusopetusta sanataiteessa ainoastaan yleisen oppimäärän mukaisesti.

13 SIRKUSTAIDE

Joensuussa järjestetään taiteen perusopetusta sirkustaiteessa ainoastaan yleisen oppimäärän mukaisesti.

14 TANSSI

Kuvio 34, tanssin laajan oppimäärän tehtävät

Tanssin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tarkoituksena on tarjota oppilaalle mahdollisuus kokea ja vaalia tanssin iloa, tukea kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, rohkaista ilmaisemaan itseään kehollisesti, tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua, luovuutta ja taiteellista ilmaisukykyä sekä kehittää tanssin ammatillisissa ja korkea-asteen opinnoissa tarvittavia valmiuksia. Oppilasta ohjataan

kehittämään tanssissa tarvittavia valmiuksia tasapainoisesti huomioiden jokaisen oppilaan yksilölliset ja kulttuuriset lähtökohdat. Laajan oppimäärän opinnoissa oppilas rakentaa omakohtaisen suhteen tanssiin, muodostaa laaja-alaisen käsityksen tanssin muodoista, tehtävistä ja mahdollisuuksista erilaisissa toimintaympäristöissä sekä rohkaistuu ilmaisemaan itseään kehollisesti.

Joensuun tanssitoimijat tarjoavat tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää tanssitaiteen perusopetusta, jossa keskiössä ovat oppilaan omat kiinnostuksen kohteet. Yksilön ainutlaatuisuus ja arvokkuus pääsevät oikeuksiinsa tanssitaiteen yhteisöllisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa huomioidaan sukupuolien moninaisuus. Tanssitaide on keino reagoida muuttuvaan maailmaan ja olla osana kestävä kehitys. Keskiössä on oppimiskäsitys, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Oppilasta ohjataan tavoitteiden asettamisessa ja hänen oppimisprosessiaan tuetaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Oppiminen tapahtuu moninaisessa vuorovaikutuksessa yksilöiden, ryhmän ja ympäristön kanssa. Positiivinen pedagogiikka tukee myönteisten tunnekokemusten sekä oppimisen ilon syntymistä. Inspiroituminen ja keholliset elämykset ovat oppimisen kannalta olennaisia asioita. Tanssin laajan oppimäärän opintokokonaisuus koostuu perusopinnoista (800 tuntia) ja syventävistä opinnoista (500 tuntia). Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt. Opinnojen rakenne on molemmilla toimijoilla, Cat People Tanssikoululla ja Joensuun Tanssiopistolla eri sisältöinen, jonka vuoksi molempien toimijoiden tanssiopinnojen rakenne esitellään erillisinä taulukoina tässä luvussa.

Taulukko 69, tanssin laajan oppimäärän opintojen rakenne

Tanssiopinnojen rakenne, laaja oppimäärä 800 h + 500 h	
Tanssiopinnot 1	300 h
Tanssiopinnot 2	200 h
Tanssiopinnot 3	300 h
Tanssiopinnot 4	250 h
Tanssiopinnot 5	250 h

Tanssiopinnot 1 (300h): Sisältää oppilaan valitseman tanssilajin alkeis- ja perustason opintoja, jotka tutustuttavat oppilaan tanssituntikulttuuriin, tanssin opiskelun perusperiaatteisiin sekä

ryhmätyöskentelyyn. Opintokokonaisuuteen kuuluvat kurssit määritellään tarkemmin sisältöjen ja tavoitteiden kautta koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Tanssiopinnot 2 (200h): Koostuu teemaopintokokonaisuuksista, joita voivat olla yleisen oppimäärän teemaopinnot ja/tai laajan oppimäärän perusopintojen vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet. Teemaopintojen sisällöt tukevat ja laajentavat *tanssiopinnot 1* kokonaisuudessa opittuja asioita. Teemat määritellään oppilaitoskohtaisesti.

Tanssiopinnot 3 (300h): Kokonaisuus sisältää laajan oppimäärän perusopintojen opintoja, jotka voivat olla keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia joko koulun omasta tarjonnasta tai TPO-opilaitosten laajan oppimäärän kurssitarjottimelta. Mikäli opintoja toteutetaan taiteidenvälisesti, ne sisällytetään osaksi tanssikoulun vastaavaa opintokokonaisuutta henkilökohtaisen opetussuunnitelman kautta.

Tanssiopinnot 4 (250h): Kokonaisuus sisältää laajan oppimäärän syventävien opintojen kurseja, joissa oppilas syventää aiemmin opittuja taitoja ja soveltaa niitä. Teemat määritellään oppilaitoskohtaisesti.

Tanssiopinnot 5 (250h): Kokonaisuus sisältää laajan oppimäärän syventävien opintojen päättötöön, sekä oppilaan omien mieltymysten mukaan valikoituneita syventäviä tanssiopintoja. Päättötöön prosessissa oppilas peilaa kaikkea oppimaansa oman taiteilijuutensa kautta ja luo teoksen, joka esittää ja arvioidaan. Oppilas saa opinnoistaan päättötodistuksen.

Taulukko 70, tanssin laajan oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne, Cat People Tanssikoulu

OPINTOJEN RAKENNE							
Cat People Tanssikoulu							
Varhaisiän kasvatus							
3 – 6 -vuotiaille lapsille							
Lasten tanssitunnit							
LAAJA OPPIMÄÄRÄ 1300 tuntia							
PERUSOPINNOT 1 - 3, yhteensä 800 tuntia							
TANSSIN PERUSTAIKOT 1 - 2			TANSSIN PERUSTAIKOT 3				
	TANSSOPINNOT 1, 300 h		TANSSIOPINNOT 2, 225 h				
Opinto- vuosi	Tanssin pe- rustaidot 1	Tanssin pe- rustaidot 2	Kehontuntemus osana tanssin oppimista 1	Tanssitekniikan syven- täminen ja soveltami- nen 1	Esiintymistaidot ja valmentautuminen 1		
	(135 h)	(165 h)	(noin 90 h)	(noin 90 h)	(noin 45 h)		
1 - 3	135						
3 - 5		165					
5 - 7			225				
TANSSIN PERUSTAIKOT 4			TANSSIN TÄYDENTÄVÄT SISÄLTÖOPINNOT				
Laajuus noin 125 tuntia			Laajuus noin 150 h				
Opinto- vuosi	Tanssitek- niikan sy- ventämi- nen ja so- veltaminen 2	Esiintymis- taidot ja valmen- tautumi- nen 2	Kehontun- temus osana tanssin op- pimista 2	Minä tans- sin ja tai- teen katso- jana ja ku- luttajana 1	Tanssityy- leihin ja genreihin tutustumi- nen 1 - 3	Oma liike ja ko- reografia 1	Taiteidenväli- syys 1
	(noin 45 h)	(noin 35 h)	(noin 45 h)	(noin 45 h)	(45 h)	(noin 45 h)	(noin 60 h)
7	45	35					
8				45	45		
9					90		
PERUSOPINTOJEN TODISTUS							
SYVENTÄVÄT OPINNOT, yhteensä 500 tuntia							Pakollinen
Vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet							opintokokonai- suus
Opinto- vuosi	Kehontun- temus tanssin työväli- neenä 3 ja 4	Tanssitek- niikan sy- ventämi- nen ja so- veltaminen 3 ja 4 (45 h)	Tanssityylit ja genret 4 – 6 (45 h)	Esiintymis- taidot ja valmen- tautumi- nen 3 (60 h)	Minä tans- sin ja tai- teen katso- jana ja ku- luttajana 3 (45 h)	Taiteidenväli- syys 2 (90 h)	Lopputyö (noin 45 h)
9 - 12	Opintoja valitaan lopputyön lisäksi yhteensä 455 tuntia						45
LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTODISTUS							
Yhteensä							
1300							

Taulukko 71, tanssin laajan oppimäärän opintojen laskennallinen laajuus ja rakenne, Joensuun Tanssiopisto

OPINTOJEN RAKENNE Joensuun Tanssiopisto			
Varhaisiän kasvatusta 3 – 6 – vuotiaille lapsille			
LAAJA OPPIMÄÄRÄ 1300 tuntia			
PERUSOPINNOT 1 - 3, yhteensä 800 tuntia			
TANSSIOPINNOT 1, 300 tuntia			
Opinto- vuosi	Tanssin innostuksen herättäminen (70 h)	Tekniikan harjoittaminen (140 h)	Valinnaiset / tai taiteidenväliset opinnot (70 h)
1 - 2	70		35
2 - 5		140	55
TANSSIOPINNOT 2, 200 tuntia			
Opinto- vuosi	Tanssillisuuden löytäminen (70 h)	Tekniikan oikeellisuuden hahmottaminen (70 h)	Valinnaiset / tai taiteidenväliset opinnot (60 h)
5 - 6	70		30
6 - 7		70	30
TANSSIOPINNOT 3, 300 tuntia			
Opinto- vuosi	Tekniikan oikeellisuuden syventäminen (140 h)	Dynamiikan ja liikelaatujen syventäminen (70 h)	Valinnaiset / tai taiteidenväliset opinnot (100 h)
7 - 8	140		45
9 - 10		70	45
PERUSOPINTOJEN TODISTUS			
SYVENTÄVÄT OPINNOT, yhteensä 500 tuntia			
TANSSIOPINNOT 4, 250 tuntia			
Opinto- vuosi	Oman tanssijuuden löytäminen ja syventäminen (140 h)		Valinnaiset / tai taiteidenväliset opinnot (110 h)
10 - 11	140		110
TANSSIOPINNOT 5, 250 tuntia			
Opinto- vuosi	Oman tanssijuuden vahvistaminen (140 h)	Lopputyö (30 h)	Valinnaiset / tai taiteidenväliset opinnot (80 h)
12 - 13	140	30	80
LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTODISTUS			
Yhteensä			
1300			

14.1 Varhaisiän tanssikasvatus

Varhaisiän tanssiopintojen tavoitteena on luovuuden ja oman kehontuntemuksen kehittäminen leikinomaisella toiminnalla. Varhaisiän tanssikasvatus herättää tanssin iloa sekä tukee itseilmaisun taitoja, oppimisvalmiuksia ja itseluottamuksen kehittymistä turvallisessa oppimisympäristössä. Opetuksen kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä vahvistetaan huomioimalla oppimisen moninaisuus sekä muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet.

Taulukko 72, varhaisiän tanssikasvatus

VARHAISIÄN TANSSIKASVATUS	
<i>Tavoitteet ja sisällöt:</i>	
- Varhaisiän tanssikasvatus johdattelee lasta tanssin ja liikkumisen pariin. - Opinnoissa painottuu luovuuden ja motoriikan monipuolinen kehittäminen - Lähestymistapa on lapsen kiinnostusta herättävä - Opinnoissa harjoitellaan yhdessä toimimista ja tanssituntikäytänteitä leikinomaisin keinoin	

Varhaisiän tanssiopinnot ovat 3-6-vuotiaille tanssioppilaille tarjottavia lastentanssitunteja, jotka johdattavat lasta tanssin ja liikkumisen pariin. Opetus tutustuttaa lapsen leikinomaisin keinoin tanssituntikäytänteisiin, yhdessä toimimisen kulttuuriin ja antaa hyvän pohjan harrastamisen jatkamiselle. Opinnoissa pyritään herättämään lapsen kiinnostus ja sisäinen motivaatio tanssia kohtaan, mutta toiminta on kuitenkin lapsen yksilöllisyyden huomioonottavaa ja avointa.

Opetus keskittyy vahvistamaan lapsen kokemusta liikkumisen ilosta ja luovuudesta. Ikäkaudelle ominainen kehitys ohjaa tanssituntisisältöjen valikoitumista. Tunneilla tutustutaan tanssin peruselementteihin sekä työskentelyyn ryhmässä ja yksin. Lapsen luontainen taipumus liikkua musiikin tahdissa vahvistuu. Tunneilla opetellaan hahmottamaan muotoa, tilaa, musiikkia ja rytmiä sekä harjoitellaan tanssitekniikkaa ja perusasentoja kullekin ikäkaudelle sopivassa muodossa. Leikki ja luovuus ovat tärkeä osa oppimista ja antavat lapselle mahdollisuuden tuoda esiin oma persoonallisuus. Varhaisiän opinnot eivät sisälly oppimäärän laskennalliseen laajuuteen. Niistä voidaan pyydetessä antaa osallistumistodistus, josta käy ilmi osallistumisaika, tanssilaji sekä

opettaja. *Cat People Tanssikoulu* tarjoaa laajan oppimäärän mukaista varhaisiän tanssikasvatusta 4 – 6 – vuotiaille lapsille. *Joensuun Tanssiopisto* tarjoaa tanssin laajan oppimäärän mukaista varhaisiän tanssikasvatusta 3 – 6-vuotiaille lapsille.

14.2 Tanssin perusopinnot

Tanssin perusopintojen tarkoituksena on, että oppilas luo omakohtaisen kokemuksellisen suhteen tanssiin ja sitoutuu sitä kautta pitkäjänteiseen työskentelyyn tanssin parissa. Oppilas harjoittelee ja kehittää valitsemansa tanssilajin tai -lajien keskeisiä fyysis-motorisia ja ilmaisullisia taitoja. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta. Perusopintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia. Seuraavassa taulukossa esitellään perusopintojen keskeiset oppimisen tavoitteet ja sisällöt. Opintokokonaisuudet esitellään Cat People Tanssiopiston osalta taulukossa 74 ja Joensuun Tanssiopiston osalta taulukossa 75.

Taulukko 73, tanssin laajan oppimäärän perusopinnot ja opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

PERUSOPINNOT 800 tuntia TANSSI			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Hyvinvointi ja kehoisuus</i>	<i>Vuorovaikutus ja kulttuurinen osallisuus</i>	<i>Taito ja taide</i>	<i>Esiintyminen</i>
OPPILAS - löytää tanssista iloa - omaan kehoon luontevasti ja myönteisesti suhtautuminen - oppii pitämään huolta omasta kehosta ja noudattamaan terveellisiä elämäntapoja - oppii asettamaan realistisia tavoitteita tanssin eri osa-alueilla.	OPPILAS - kunnioittaa omaa ja muiden kehoilista ilmaisua ja tanssia - oppii toimimaan ryhmässä ja osallistua ryhmälähtöiseen luovaan, taiteelliseen prosessiin - oppii antamaan tilaa toisille ja suhteuttaa oman liikkumisen tilaan ja toisten liikkumiseen - oppii harjaantumaan palautteen vastaanottamiseen ja rakentavan palautteen antamiseen - oppii jakamaan kokemuksia tanssista ja taiteesta sekä oppia sanallista.	OPPILAS - oppii ymmärtämään pitkäjänteisen työskentelyn merkitys tanssitaidon kehittämisessä - harjoittelee valitsemaansa tanssilajiin tai -lajeihin liittyvää kehoilista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa - käyttää mielikuvitusta ja luovuutta tanssissa - harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa - oppii avartamaan tanssikäsitystä tutustumalla tanssitaiteen kulttuurisiin elementteihin ja ilmiöihin - ymmärtää tanssin suhdetta muihin taiteisiin.	OPPILAS - harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa ja -ympäristöissä - oppii ottamaan vastuuta omasta osuudesta esityskokonaaisuudessa - oppii valmistautumaan esiintymistilanteisiin - oppii harjaantumaan kokonaisvaltaiseen ilmaisuun - saa tilaisuuksia oman taiteellisen prosessin toteuttamiseen ja esiintuomiseen.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
<i>Kehotietoisuutta ja hyvinvointia tukevat harjoitteet</i>	<i>Perehtyminen kuhunkin tanssilajiin</i>	<i>Itsenäinen ja oma-aloitteinen työskentely</i>	<i>Esiintymistilaisuudet</i>
- Kineettisiin liikeketjuihin, lämmittelyyn ja palautumiseen liittyvät harjoitteet.	- Tanssilajin tyyliin, liikesanastoon, motorisiin taitoihin, ilmaisullisiin laatuihin ja kehoiliseen artikulaatioon perehtyminen	- Itsenäinen työskentely harjoittelu- ja esiintymistilanteissa - Ryhmän jäsenenä toimimista edistävät - Vuorovaikutteisuutta, kommunikaatiota ja ilmaisua edistävät harjoitteet	- Esiintymistilaisuuksiin liittyvä käytännöllinen tieto ja toiminta

Taulukko 74, laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuudet, Cat People Tanssikoulu

PERUSOPINNOT 800 tuntia TANSSI Cat People Tanssikoulu					
Tanssin perustaidot 1, 2 ja 3					
Tanssin perustaidot 1	Tanssin perustaidot 2	Tanssin perustaidot 3	Kehontuntemus osana tanssin oppimista	Tanssitekniikan syventäminen ja soveltaminen 1	Esiintymistaidot ja valmentautuminen 1
Oman kehon hahmottamisen oppiminen, fyysismotoriset taidot ja koordinaatio Lihasten ja nivelten käytön merkitys tanssissa Oman tanssilajin kulttuuri ja sanasto Esiintymiset Ryhmässä toimimisen taidot	Kehonhahmotus laajenee voiman ja liikkuvuuden käsitteisiin Ymmärrys aivojen yhteydestä liikemusiikkiin ja liikeratojen toistamiseen Oman toiminnan rooli taitojen kehittämisessä Oman kehonkuvan vahvistuminen, itsenäinen harjoittelu Eri tanssilajien erot ja samankaltaisuudet Tanssilajien terminologia, esiintymiset	Kehontuntemus Tanssitekniikat Esiintymistaidot Oppilas opiskelee sisältöjä valitsemansa tanssilajin näkökulmasta ja täydentää osaamistaan kyseisiin aihealueisiin suunnatuilla teemakursseilla	Kehontuntemus sekä tanssiin liittyvien anatomisten peruskäsitteisiin syvästi tutustuminen Omien lihasten ja nivelien hahmottaminen ja nimeäminen Oman kehon havainnointi sekä suorituskykyyn ja keholliseen hyvinvointiin vaikuttavien tekniikoiden oppiminen Säännöllinen kehonhuolto	Tanssitekniikan käsite avaimena purkamaan tanssiliikkeiden syy-seuraussuhteet Lajikohtaisilla tunneilla tutustutaan eri osa-alueisiin voiman, venyvyyden ja koordinaation, tasapainon, linjauksen ja toiston näkökulmista Tanssitekniikkaan vaikuttavien ydinkäsitteiden avaaminen käytännön esimerkein, eri aistien käytön oppiminen harjoittelussa	Esiintymistilanteisiin valmentautuminen Esiintymistilanteet Pitkäjänteinen harjoittelu, liikemuistin kehittyminen ja esiintymisvarmuus Ryhmän kohtaamisen esiintymistilanteissa mahdollisesta siirtymisjännityksestä huolimatta Oman osaamisen arvioiminen osana ryhmää
Tanssin perustaidot 4					
Kehontuntemus osana tanssin oppimista 2		Tanssitekniikan syventäminen ja soveltaminen		Esiintymistaidot ja valmentautuminen 2	
- Kehontuntemuksen roolin ymmärtäminen tanssillisen tietotaidon kehittämisessä - Oman kehon vahvuudet ja kehittämiskohdeet sekä niiden nimeäminen ja kehollisten muutosten tunnistaminen - Oma vastuu kehittämisen mahdollistajana ja oma-aloitteiset työskentelyrutiinit - Omien kokemusten sanallistaminen		- Oman päälaajan tanssitekniikan sisältöjen tunnistaminen, oman tekemisen kehittämiskohteet ja vahvuudet ja kehonhuollon menetelmät - Pitkäjänteisyyden merkitys voiman ja venytyksen kehittämisessä - Kehonhallinnan automatisoituminen ja tiedostaminen, syyseuraussuhteiden aktiivinen tulkinta		- Esiintymisvarmuuden karttuminen - Koreografian käsitteen avautuminen - Erilaiset keinot ilmaisun tukena - Esiintymisjännityksen hallinta - Lämmittelyn ja virityksen merkitys lavasuorituksissa	
Tanssin täydentävät sisältöopinnot, keskenään valinnaiset opinnot					
Minä tanssin ja taiteen ja katsojana	Tanssityyleihin ja genreihin tutustuminen	Oma liike ja koreografia	Taiteidenvälisyys		
Kokemukset ja elämykset esitysten katsomisesta, tanssikoulun toimintakulttuuri. Taiteidenvälisyyden havainnointi käytännössä, ymmärrys taide maailman rajattomuusien kirjosta, tanssitaiteen luonteeseen tutustuminen ja ymmärrys tanssin olemisesta sidoksissa hetkeen.	Eri tanssilajeihin tutustuminen ja genretermistön oppiminen. Perusteet tanssilajien synnystä ja historiasta. Ymmärryksen lisääntyminen lajien välisestä vuorovaikutuksesta. Monipuolinen genreosaaminen.	Liikkeen tuottamisen menetelmät ja improvisaation perusperiaatteet. Itsearviointi omista tuotoksista sekä itsetuntemus, kyky vastaanottaa ja antaa palautetta. Materiaalin tuottaminen pareittain ja ryhmänä, koreografiset kokeilut.	Eri taiteenlajien välinen vuorovaikutus esimerkiksi musiikin, kuvataiteen, teatterin tai sirkustaiteen kanssa joko omaan taiteelliseen osaamiseen, esimerkiksi instrumentin soittamiseen liittyen tai yhteistyössä toisten taiteenharastajien kanssa toteutettava yhteistyöprojekti.		

Taulukko 75, tanssin laajan oppimäärän perusopintojen opintokokonaisuudet, Joensuun Tanssiopisto

PERUSOPINNOT 800 tuntia TANSSI Joensuun Tanssiopisto		
Opintokokonaisuudet: TANSSIOPINNOT 1		
Tanssin innostuksen herättäminen	Tekniikan harjoittaminen	Valinnaiset tai taiteidenväliset opinnot
Opetuksen sisältönä on antaa oppilaille kokemus eri taidetanssien tekniikkaan (nykytanssi, jazztanssi, baletti) ja/tai erilaisista show- ja katutanssimuodoista ja niiden tekniikoista oppilaan valinnan mukaan. Tunneilla keskitytään oppilaan oman kehohahmotuksen kehittämiseen ja monipuoliseen kehonkäytön hyödyntämiseen. Oppilaiden omaa luovuutta arvostetaan ja kannustetaan sekä tunti-ilanteissa että myös esiintymisiin valmistauduttaessa. Tunneilla pyritään antamaan oppilaille tanssin iloa monipuolisin taideteen ja kulttuurin keinoin. Tunneilla pyritään myös antamaan oppilaille sopivasti haasteita ja oppimisen ilon aiheita oppilaiden iän mukaisesti jokaisen yksilölliset tiedot ja taidot huomioon ottaen. Lukukausittain esiinnyttään läheisille, ja mahdollisuuksien mukaan myös isommissa tapahtumissa jne.	Syvennetään oppilaan kehohahmotusta, rytmikkaa, voimaa, venyvyyttä ja kehon monipuolista käyttöä. Syvennetään oppilaiden tanssitekniikkaa eri tanssilajien osalta. Kannustetaan oppilasta ylläpitämään omaa luovuutta ja sen rohkeaa esittämiseen. Opinnot auttavat oppilasta suhtautumaan omaan kehoonsa myönteisesti ja noudattamaan terveellistä elämäntapaa. Opinnot auttavat oppilasta ymmärtämään pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä. Tavoitteena on, että oppilas oppii ottamaan vastuun omasta osuudestaan esityksestä sekä osaa valmistautua esiintymistilanteisiin.	Valinnaisia opintoja oppilaan mielenkiinnon mukaan sekä mahdollisuus eri taideaineiden opintoihin ja/tai projekteihin eri taideaineiden välillä.
TANSSIOPINNOT 2		
Tanssillisuuden löytyminen	Tekniikan oikeellisuuden hahmottaminen	Valinnaiset tai taiteidenväliset opinnot
Jo opittua tekniikkaa hyödynnetään ja syvennetään ottamalla mukaan entistä enemmän eläytymistä, erilaisia liikelaatuja ja voimakkaampaa ilmaisua. Oppilasta kannustetaan etsimään omaa ominaista tapaa liikua ja sitä kautta löytämään uutta harjoittelumastaan tanssitekniikasta, ja kykyä eläytyä tanssiin sekä tuntea musiikin ja tanssin yhteyden.	Opetuksen sisältönä on perehtyä syvemmin ja entistä tarkemmin eri tanssilajien tekniikkaan, historiaan, tyyliin, liikekieleen, kehon linjauksiin ja ilmaisuun oppilaan valinnan mukaan. Opetuksessa tuodaan entistä tarkemmin esiin tanssitunnin rakennetta ja siihen liittyviä syitä ja tarkoituksia. Myös eri tanssilajien liikesanastoon ja -ilmaisuun syvennytään. Lukukausittain esiinnyttään vähintäänkin läheisille ja mahdollisuuksien mukaan myös erilaisissa tapahtumissa ja projekteissa.	Valinnaisia opintoja oppilaan mielenkiinnon mukaan sekä mahdollisuus eri taideaineiden opintoihin ja/tai projekteihin eri taideaineiden välillä.
TANSSIOPINNOT 3		
Tekniikan oikeellisuuden syventäminen	Dynamiikan ja liikelaatujen syventäminen	Valinnaiset tai taiteidenväliset opinnot
Opetuksen sisältönä on syventyä eri tanssilajien tekniikkaan, tyyliin, liikekieleen ja ilmaisuun oppilaan valinnan mukaan. Tanssilajeissa liikesanastoon ja keholliseen artikulaatioon ja oikeisiin linjauksiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota.	Opetuksen sisällössä kiinnitetään entistä enemmän huomiota ilmaisuuden laatuun, liikkeiden laatuun ja energiaan, liikkeen loppuun asti viemiseen, musiikin tuntemukseen ja tulkintaan. Myös lavaolemuksen, läsnäolon ja suhteeseen tilaan ja muihin tanssijoihin kiinnitetään enemmän huomiota.	Valinnaisia opintoja oppilaan mielenkiinnon mukaan sekä mahdollisuus eri taideaineiden opintoihin ja/tai projekteihin eri taideaineiden välillä.

14.3 Tanssin syventävät opinnot

Syventävien opintojen tarkoituksena on oppilaan tanssiopintojen painottaminen oppilaan valitsemalla tavalla. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa lopputyön opettajan ohjauksessa. Syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia sekä suuntautumisvaihtoehtoja, jotka on suunniteltu oppilaiden lopputyön toteuttamista tukeviksi. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta. Vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet on esitelty molempien tanssitoimijoiden rakennetaulukoissa 77 ja 78.

Laajan oppimäärän syventävien opintojen pakollinen opintokokonaisuus on lopputyö. Lopputyön tavoite on koota laajan oppimäärän opinnot yhteen opiskelijan näkökulmasta siten, että hän saa mahdollisuuden tuoda oma osaamisensa esiin yksilönä. Lopputyöprosessiin käytettävä aika mahdollistaa oman henkilökohtaisen opintopolun reflektoinnin ja myös oman osaamisen arvioinnin opintojen ollessa loppusuoralla. Se myös auttaa asettamaan tavoitteita tulevaisuuteen ja mahdolliseen jatkokon tanssin saralla.

Lopputyöhön kuuluu taiteellinen ja kirjallinen osio. Taiteellinen työ voi olla työskentelyä tanssijana joko itse sommitellussa tai toisen tekemässä soolo- tai ryhmätanssissa tai työskentelyä koreografina, jolloin teos ohjataan muille. Työskentelyn aikana oppilas pitää työpäiväkirjaa, jota käytetään tukena kirjallisen osion teossa. Kirjallinen osio sisältää kahden (2) sivun mittaisen kuvauksen työn tekemisen vaiheista ja arvioinnin omasta työskentelystä.

Lopputyön tekemistä varten oppilaalle nimetään ohjaaja. Ohjaaja käy aloituspalaverissa oppilaan kanssa läpi suunnitelman lopputyön tekemisen aikataulusta, oppilaan omista tavoitteista ja alustavan suunnitelman työstä. Lopputyön tekemisen aikana ohjaaja käy seuraamassa oppilaan työskentelyä 1 - 2 kertaa. Ohjaaja osallistuu lopputyön arviointiin ja arviointikeskusteluun. Lopputyö on taiteellinen työ, joka esitetään julkisesti. Seuraavassa taulukossa esitellään syventävien opintojen keskeiset oppimisen tavoitteet ja sisällöt.

Taulukko 76, tanssin laajan oppimäärän syventävien opintojen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

SYVENTÄVÄT OPINNOT 500 tuntia				
TANSSI				
Opetuksen tavoitteet:				
Hyvinvointi ja kehoisuus	Vuorovaikutus ja kulttuurinen osallisuus	Taito ja taide	Esiintyminen	
OPPILAS - oppii tunnistamaan tanssin vaikutuksia omalle hyvinvoinnille - oppia rytmittämään lepoa ja harjoittelua - oppii tunnistamaan omia vahvuuksia ja haasteita - oppii hakemaan itse tietoa hyvinvointiin ja terveelliseen elämäntapaan liittyvistä asioista.	OPPILAS - oppii kunnioittamaan jokaisen yksilöllisyyttä, erilaisia näkemyksiä ja kehoallisen kokemuksen ainutlaatuisuutta - osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmälähtöiseen luovaan prosessiin - oppii sanallistamaan tanssiteosten ja taiteen tuottamia kokemuksia sekä omia tulkintojaan niistä - oppii kokonaisvaltaista tietoisuutta ryhmän yhteisestä liikkeellisestä tapahtumasta - oppii sanallistamaan tanssiteosten ja taiteen tuottamia kokemuksia ja omia tulkintojaan niistä - oppii tekemään vertaisarviointia rakentavasti.	OPPILAS - syventää valitsemansa tanssilajiin liittyvää kehoallista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisua sekä musiikin tunteenmusta ja tulkintaa - kehittää kehontietoisuutta ja –hallintaa - syventää liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyviä taitojaan - oppii suuntaamaan opiskelua ja asettamaan itselle lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita - oppii hakeutumaan omatoimisesti taide-elämysten pariin sekä tutustuu joihinkin merkittäviin tanssiteoksiin - oppii ymmärtämään tanssin olemusta ja suhdetta muihin taiteisiin ja yhteiskuntaan.	OPPILAS - oppii valmistautumaan itseenäisesti esiintymistilanteisiin - oppia kantamaan vastuuta erilaisissa esiintymistilanteissa ja –ympäristöissä - oppii sovittamaan ilmaisunsa esittämänsä teoksen tyyliin ja sisäiseen maailmaan - harjoittelee koreografian ja komposition suunnittelua ja toteuttamista - saa kokemuksia ja tietoa muun muassa äänen ja visuaalisuuden merkityksestä tanssiteoksen osatekijöinä.	
Keskeiset sisällöt:				
Kehotietoisuutta ja hyvinvointia tukevat harjoitteet	Syventyminen kunkin tanssilajiin	Esiintyminen	Tanssi- ja musiikkitietous	Taiteidenvälisyys
- Kehon linjaukseen, kiinneettisiin liikeketjuihin, lämmittelyyn, palautumiseen ja rasitusvammojen ennaltaehkäisyyn liittyvät harjoitteet. - Tietous terveellisestä ravitsemuksesta sekä anatomian ja kinesiologian. - Oma hyvinvointia edistävät perusteet.	- Tanssilajin tyyliin, liikesanastoon, motorisiin taitoihin, ilmaisullisiin laatuuihin ja kehoalliseen artikulaation hallintaan syventyminen. - Ryhmälähtöistä vuorovaikutusta ja ilmaisua sekä kompositioon ja koreografian prosessiin liittyvät luovaa prosessia edistävät harjoitteet.	- Esiintymistilaisuuksiin liittyvä käytännöllinen tieto ja toiminta, kuten levon ja ravinnon merkitys. - Esiintymiseen valmistautumisessa ja esiintymisjännityksen hallinta.	- Tanssi- ja musiikkitietous sekä tietoa tanssi- ja musiikkikulttuurista ja historiallisesta taustasta.	- Mahdollisuuksien mukaan taiteidenvälisiä projekteja ja tapahtumia.

Taulukko 77, tanssin laajan oppimäärän syventävien opintojen opintokokonaisuudet, Cat People Tanssikoulu

SYVENTÄVÄT OPINNOT 500 tuntia TANSSI Cat People Tanssikoulu				
Valinnaiset opintokokonaisuudet				
Kehontuntemus tanssin työvälineenä 3	Kehontuntemus tanssin työvälineenä 4	Tanssitekniikan syventäminen ja soveltaminen 3	Tanssitekniikan syventäminen ja soveltaminen 4	Taiteidenvälisyys 2
Kehontuntemuksen rooli omassa hyvinvoinnissa Oman kehon ylläpitäminen myös tuntien ulkopuolella, kuten liikkuvuuden ylläpitäminen ja palautuksesta huolehtiminen Kehojen erilaisten ominaisuuksien havainnointi Anatomisen ja kinesiologisen tietämyksen lisääntyminen Kehontuntemuksen lisääntyminen	Kehollisuus osana arkea ja hyvinvointia Omasta terveydestä ja liikumisesta huolehtiminen Oman tanssin kokemuksen syventäminen ja oman kehontuntemuksen soveltaminen liikkeen tuottamisen työkaluna Omien tuntemusten tarkkaileminen ja kokemusten sanallistaminen	Tavoitteiden asettaminen, tanssitekniikan käsityksen laajeneminen eri lajien välille Teknisen sanaston hallinta ja ymmärrys Kehontuntemuksen kautta opittujen taitojen ja tietojen hyödyntäminen käytännössä Lihasten tunnistaminen ja tanssitekniikan vahvistuminen Kehon linjaus, keskustan hallinta, lapatuki ja auki-kierto osana kehon liikuttamista	Kehon tuntemus ja omien vahvuuksien sekä kehittämiskohteiden ymmärtäminen Tanssitekniikka osana tanssijan tanssijuutta Syyseuraussuhteiden selkiytyminen Oman tanssitekniikan työstäminen oman liikkeen ja koreografian kautta Asioiden pohdinta ja ratkaiseminen yhdessä Opettajan rooli enemmän itsenäistä ongelmanratkaisua ohjaava	Eri taiteenlajeja yhdistävään produktioon osallistuminen joko tanssijana tai muun taiteenlajin edustajana Ajankäytön arviointi ja hallinta, harjoittelu ja vuorovaikutus sekä yhdessä toimiminen yhteisen päämäärän saavuttamiseksi Kokemus osallisuudesta monitaiteisessa produktiossa antaa taiteen elämyksellisyydelle uuden ulottuvuuden
Tanssityylit ja genret 4	Tanssityylit ja genret 5	Tanssityylit ja genret 6	Esiintymistaidot ja valmentautuminen 3	Minä tanssin ja taiteen katsojana ja kuluttajana 2
Tanssin ilo ja omien vahvuuksien hyödyntäminen Uusiin tanssityyleihin tutustuminen ja sen myötä yksilöllisyyden merkityksen korostuminen Kyky vastaanottaa tietoa erilaisilta opettajilta kasvaa, heittäytymiskyky ja rohkeus monipuoliseen ilmaisuun Lajikohtainen koreografisen kulttuuri	Tanssin ilo ja omien vahvuuksien hyödyntäminen Uusiin tanssityyleihin tutustuminen ja sen myötä yksilöllisyyden merkityksen korostuminen Kyky vastaanottaa tietoa erilaisilta opettajilta kasvaa, heittäytymiskyky ja rohkeus monipuoliseen ilmaisuun Lajikohtainen koreografisen kulttuuri	Tanssin ilo ja omien vahvuuksien hyödyntäminen Uusiin tanssityyleihin tutustuminen ja sen myötä yksilöllisyyden merkityksen korostuminen Kyky vastaanottaa tietoa erilaisilta opettajilta kasvaa, heittäytymiskyky ja rohkeus monipuoliseen ilmaisuun Lajikohtainen koreografisen kulttuuri	Esiintymisen asema osana tanssijuuden kokonaisvaltaista kehittämistä Kokemukset erilaisista esiintymistilanteista Ravinnon ja levon merkitys osana hyvinvointia Myönteinen suhtautuminen omaan kehoon ilmaisen välineenä edistää huolehtimaan ravitsemuksesta	Eri taidelajien pääpiirteisiin tutustuminen Oppilas ymmärtää oman katsomis- ja tulkitsemistaidon lisääntyessä paremmin esityksen tekemiseen vaadittavaa prosessia Taiteidenvälisyyden merkitys kokonaisuudessa Lavastuksen, puvustuksen, valaistuksen, musiikin ja tekstin rooli
Lopputyö, pakollinen				
Lopputyön tavoite on koota laajan oppimäärän opinnot yhteen opiskelijan näkökulmasta siten, että hän saa mahdollisuuden tuoda oma osaamisensa esiin yksilönä. Lopputyöprosessiin käytettävä aika mahdollistaa oman henkilökohtaisen opintopolun reflektioimisen ja myös oman osaamisen arvioinnin opintojen ollessa loppusuoralla. Se myös auttaa asettamaan tavoitteita tulevaisuuteen ja mahdolliseen jatkoon tanssin saralla. Lopputyöhön kuuluu taiteellinen ja kirjallinen osio. Taiteellinen työ voi olla työskentelyä tanssijana joko itse sommitellussa tai toisen tekemässä soolotai ryhmätanssissa tai työskentelyä koreografina, jolloin teos ohjataan muille. Työskentelyn aikana oppilas pitää työpäiväkirjaa, jota käytetään tukena kirjallisen osion teossa. Kirjallinen osio sisältää 2 sivun mittaisen kuvauksen työn tekemisen vaiheista ja arvioinnin omasta työskentelystä. Lopputyön tekemistä varten oppilaalle nimetään ohjaaja, joka käy aloituspalaverissa oppilaan kanssa läpi suunnitelman lopputyön tekemisen aikataulusta, oppilaan omista tavoitteista ja alustavan suunnitelman työstä. Lopputyön tekemisen aikana ohjaaja käy seuraamassa oppilaan työskentelyä 1-2 kertaa. Ohjaaja osallistuu lopputyön arviointiin ja arviointikeskusteluun.				

Taulukko 78, tanssin laajan oppimäärän syventävien opintojen opintokokonaisuudet, Joensuun Tanssiopisto

SYVENTÄVÄT OPINNOT 500 tuntia TANSSI Joensuun Tanssiopisto	
Opintokokonaisuudet	
TANSSIOPINNOT 4	
Oman tanssijuuden löytäminen ja syventäminen	Valinnaiset tai taiteidenväliset opinnot
Opetuksen sisällössä kiinnitetään erityistä huomiota jokaisen oppilaan omaan persoonalliseen tyyliin havaitsemiseen ja tiedostamiseen, niin sanotun oman tanssijuuden löytymiseen, tiedostamiseen ja hyväksymiseen sekä sen kehittämiseen.	Valinnaisia opintoja oppilaan mielenkiinnon mukaan sekä mahdollisuus eri taideaineiden opintoihin ja/tai projekteihin eri taideaineiden välillä.
TANSSIOPINNOT 5	
Oman tanssijuuden vahvistaminen	Valinnaiset tai taiteidenväliset opinnot
Opetuksen sisällössä kiinnitetään erityistä huomiota jokaisen oppilaan omaan persoonallisen tyylin vahvistamiseen sekä sen kehittämiseen, niin koreografioissa kuin oppilaan omassa improvisaatiossa/ free-stylessä/soolotyöskentelyssä.	Valinnaisia opintoja oppilaan mielenkiinnon mukaan sekä mahdollisuus eri taideaineiden opintoihin ja/tai projekteihin eri taideaineiden välillä.
Lopputyö, pakollinen	
Lopputyön avulla oppilas pystyy refleктоimaan omaa opintopolkuaan. Lopputyöhön kuuluu taiteellinen ja kirjallinen osio. Taiteellinen työ voi olla työskentelyä tanssijana joko itse sommitellussa tai toisen tekemässä soolo- tai ryhmätanssissa tai työskentelyä koreografina, jolloin teos ohjataan muille. Työskentelyn aikana oppilas pitää työpäiväkirjaa, jota käytetään tukena kirjallisen osion teossa. Kirjallinen osio sisältää 2 sivun mittaisen kuvauksen työn tekemisen vaiheista ja arvioinnin omasta työskentelystä. Lopputyön tekemistä varten oppilaalle nimetään ohjaaja. Ohjaaja käy aloituspalaverissa oppilaan kanssa läpi suunnitelman lopputyön tekemisen aikataulusta, oppilaan omista tavoitteista ja alustavan suunnitelman työstä. Lopputyön tekemisen aikana ohjaaja käy seuraamassa oppilaan työskentelyä 1-2 kertaa. Ohjaaja osallistuu lopputyön arviointiin ja arviointikeskusteluun. Taiteellinen työ esitetään julkisesti. Lopputyön arvioi vähintään kaksi tanssialan ammattilaista, joista toinen on oppilaalle nimetty ohjaaja. Lopputyö arvioidaan sanallisella arvioinnilla. Arviointikeskustelu oppilaan kanssa käydään hänen palautettuaan kirjallisen osion ohjaajalle. Arviointikeskustelu pidetään mahdollisuuksien mukaan heti työn esittämisen jälkeen. Lopputyötä arvioidaan suhteessa oppilaan itse asettamiin tavoitteisiin taiteen perusopetuksen arviointitavoitteiden mukaan.	

14.4 Aikuisten tanssin opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan tanssin laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

Cat People Tanssikoulussa aikuisten tanssinopetukseen on mahdollista osallistua laajan oppimäärän puitteissa. Opetuksessa noudatetaan kyseisen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä sovellettuna aikuisille sopiviksi. Opetusta järjestettäessä otetaan huomioon aikuisten elämäkokemus, fyysinen kunto ja mielenkiinnon kohteet. Aiemmat tanssiopinnot huomioidaan sopivaa tasoa määritettäessä. Aikuisille tarjottavat opinnot määräytyvät vuosittaisen kysynnän mukaan.

Joensuun Tanssiopiston tarjoamien aikuisopintojen tavoitteena on tukea elinikäistä oppimista ja samalla herätellä jo olemassa olevia taitoja. Aikuisiän tanssiopinnot virkistävät tuoden elinvoimaa arkeen. Samalla kun oppilas tutustuu tanssiin kulttuurimuotona, hän kohentaa kuntoaan ja parantaa liikkuvuuttaan.

14.5 Työtavat ja oppimisympäristö tanssin opetuksessa

Työtavat

Tanssitaiteen opetuksessa tähdätään tanssiteknisten taitojen kartuttamisen rinnalla myös oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen ja turvaamiseen. Oppilas opiskelee tanssia fyysisten oppituntien, ryhmätöiden ja omatoimisen opiskelun avulla. Myös luento-opetusta, etäopetusta ja näytösvierailuja järjestetään resurssien ja tarjonnan mukaan. Oppimiseen kuuluvat myös työskentely esiintymistilanteissa koulun ulkopuolella. Esiintymistilanteisiin valmistaudutaan korostamalla kannustavaa vuorovaikutusta ja positiivista palautteenantoa. Opintoihin voi sisältyä mahdollista verkkoavusteista opiskelua omalla ajalla, esimerkiksi tunneilla kuvattua materiaalia hyödyntäen. Näin oppilaalle annetaan mahdollisuus tanssin kokemiseen eri lähestymistapojen kautta. Samalla oppilas oppii hahmottamaan tanssia esittävänä taiteenalana.

Yhteiset säännöt ja niiden noudattaminen muodostavat tärkeän osan tasa-arvoista ja turvallista oppimisympäristöä. Lisäksi säännöt tukevat tanssin harjoittelussa vaadittavaa pitkäjänteisyyttä ja luovat turvallisuuden tunnetta niin ryhmän kuin koulun sisällä. Kohtelias, huomaavainen käytös ja toisten ihmisten kunnioittaminen tukevat oppimista ja viihtyvyyttä. Opetuksessa harjoitellaan ryhmän jäsenenä toimimista, painotetaan erilaisuuden hyväksymistä ja toisten mielipiteiden arvostamista. Mahdolliseen kiusaamiseen tai huonoon käytökseen puututaan heti sen ilmettyä. Opiskelussa painotetaan ahkeruutta sekä oppilaan yksilöllisyyttä, sosiaalisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Oppimisympäristö

Turvallinen oppimisympäristö koostuu psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen ympäristön kokonaisuudesta, jonka synergiassa oppiminen tapahtuu. Substanssioppimista ja oppimaan oppimisen taitoja opettavan opettajan rooli on äärimmäisen tärkeä. Oppilaan oma aktiivinen toimiminen korostuu pitkäjänteisellä harjoittelulla ja toistoilla. Jatkuvassa vuorovaikutuksessa tapahtuva palautteen anto ja arviointi ovat oleellinen osa etenemistä ja oppilaan kasvun tukemista.

Cat People Tanssikoulussa oppimisympäristöt rakentuvat saumattomasti toistensa ympärille. Tanssia opiskellaan fyysisesti kahdessa tanssin opettamiseen suunnitellussa tilassa, joissa molemmissa on joustolattia, peilit ja toimiva ilmanvaihto sekä äänentoisto. Pukutilat ovat tilavat, käytännölliset ja siistit. Opetus tapahtuu ryhmissä, joissa opettaja johtaa ryhmädynaamista prosessia siten, että sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallinen oppimisympäristö muodostuu. Opettamisen työtavat pohjautuvat positiivisen pedagogiikan työtapoihin ja oppilaan arvostamiseen. Opettajan käsitys oppivasta yhteisöstä ohjaa häntä arvostamaan opettamaansa ryhmää osana omaa tanssillista ja pedagogista oppimisprosessiaan. Opettaja on tietoinen siitä, että oppimista tapahtuu myös tanssisalin ulkopuolella ja ymmärtää, että nämä oppimiskokemukset ovat arvokkaita työvälineitä oppilaan kanssa työskentelyssä tanssitunneilla.

Koulun oppilaita kannustetaan osallistumaan tiiviskursseille ja leireille niin omassa tanssikoulussa kuin sen ulkopuolella. Katselmustoiminta ja kilpailuihin osallistuminen ovat tärkeä osa oppimisprosessia. Koulun ulkopuolella toimittaessa kiinnitetään erityistä huomiota ryhmähengen ylläpitämiseen ja muiden, koulun ulkopuolisten ihmisten arvostavaan kohtaamiseen.

Cat People Tanssikoulussa opettajien keskinäinen yhteistyö muodostaa oman oppimisympäristön. Opettajien kouluttaminen sekä asiantuntijuuden jakaminen oman koulun sisällä on osa jatkuvaa kehittämistä ja se tarjoaa tilaisuuden myös oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Yhteistyö tanssikoulun Kuopion toimipisteen kanssa antaa mahdollisuuden jakaa ja kehittää toimintaa laajemmalla alustalla.

Joensuun Tanssiopistossa annettava opetus on pääasiallisesti ryhmäopetusta, mutta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan siellä voidaan tarjota myös yksityisopetusta. Opettaja tukee oppimista

ottamalla huomioon oppilaan yksilölliset valmiudet ja kehitysvaiheet. Oppilasta ohjataan tiedostamaan omaa oppimistaan sekä kehittymään oppijana ja olemaan aktiivisena osapuolena omassa oppimisessaan. Oppilaalla itsellään on suurin vaikutus omaan oppimiseensa. Opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta oikeaan suuntaan ja toimia tukena oppilaan omassa oppimisprosessissa. Oppilas asettaa itselleen ja oppimiselleen tavoitteita, joita kohti hän opinnoissaan pyrkii. Tarvittaessa oppilaalle voidaan laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma.

Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Cat People Tanssikoulu on verkostoitunut perusopetukseen ja yhteistyö alueen koulujen kanssa on jatkuvaa. Tanssin vieminen peruskouluun on tärkeä osa tanssikoulun toimintaa ja antaa mahdollisuuden tiedottaa taiteen perusopetuksesta laajemmin. Tanssikoulu toimii yhteistyössä myös muiden alueen tanssikoulujen ja taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten kanssa, sekä kehittää yhteistyötä paikallisten urheiluseurojen kanssa tarjoamalla oheisharjoittelumahdollisuuksia.

Tanssikoulu tiedottaa koulun toiminnasta säännöllisesti oppilaiden huoltajille. Aloittavien oppilaiden vanhemmille pidetään infotilaisuuksia, joissa huoltajille tiedotetaan muun muassa koulun käytänteistä ja säännöistä, ryhmiä koskevista asioista, oppilasnäytöksistä sekä muusta keskeisestä toiminnasta. Vanhempien oppilaiden vanhemmille järjestetään avoimien ovien tunteja, jolloin vanhemmat pääsevät seuraamaan opetusta ja keskustelemaan opettajan ja rehtorin kanssa.

Yhteistyö tanssikoulun Kuopion toimipisteen kanssa verkostoi Cat People Tanssikoulun myös Kuopio Tanssii ja Soi festivaaliin sekä daCi-Finland ry:n toimintaan. Kuopion toimipisteen kansainvälisyystoiminta heijastuu Cat People Tanssikouluun tarjoamalla mahdollisuuden ulkomailla tapahtuvaan leiritoimintaan ja koulujen väliseen opettajavaihtoon.

Joensuun Tanssiopisto pitää yhteyttä oppilaiden huoltajiin muun muassa tiedotteiden, palautekeskustelujen ja vanhempainiltojen avulla. Vanhempien kiinnostus lapsensa tanssiopintoihin vahvistaa oppilaan sitoutumista harrastukseensa ja tukee hänen psyykkistä ja fyysistä kasvuaan. Oppilaat ja

heidän vanhempansa saavat tietoa Joensuun Tanssiopiston toiminnasta lukuvuoden aikana lähetettävistä oppilastiedotteista. Lisäksi tiedotuskanavina toimivat muun muassa Tanssiopiston omat internet-sivut ja erilaiset sosiaalisen median ryhmät. Vähintään kerran lukuvuodessa järjestetään avoimien ovien viikko, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus seurata Tanssiopiston oppitunteja. Vanhempien toivotaan myös aktiivisesti osallistuvan vuosittain oppilasnäytösten valmisteluihin. Huoltajaan otetaan yhteyttä, mikäli oppilaalle kertyy selvittämättömiä poissaoloja tai oppilaan tilanne sitä muutoin vaatii.

Joensuun Tanssiopisto pyrkii verkostoitumaan Itä-Suomen kulttuurilaitosten ja koulujen kanssa. Tanssiopistossa voi suorittaa lukion, toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen kursseja henkilökohdaisen opetussuunnitelman puitteissa. Tanssitaidetta pyritään tekemään tutuksi myös koulujen liikunta- ja teemapäivien aikaan sekä lukukausien alkaessa. Tavoitteena on osallistua aktiivisesti maakunnan kulttuuri-, koulutus- ja taide-elämään. Joensuun kaupunkiin pidetään yllä hyviä suhteita ja kaupungille tiedotetaan säännöllisesti koulun toiminnasta ja tarpeista. Myös Suomen Tanssioppilastosten liiton jäsenyys tarjoaa tukiverkon toiminnalle. Muita yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Itä-Suomen Liikuntaopisto, Opintokeskus Kansalaisfoorumi ja Joensuun Katajan Taitoluistelujaosto. Kotimaisen yhteistyön lisäksi Tanssiopistossa pidetään yllä kontakteja ulkomaille lähteneisiin opiskelijoihin, kollegoihin ja muihin tanssin ammattilaisiin ja toteutetaan lyhytkursseja heidän johdolla.

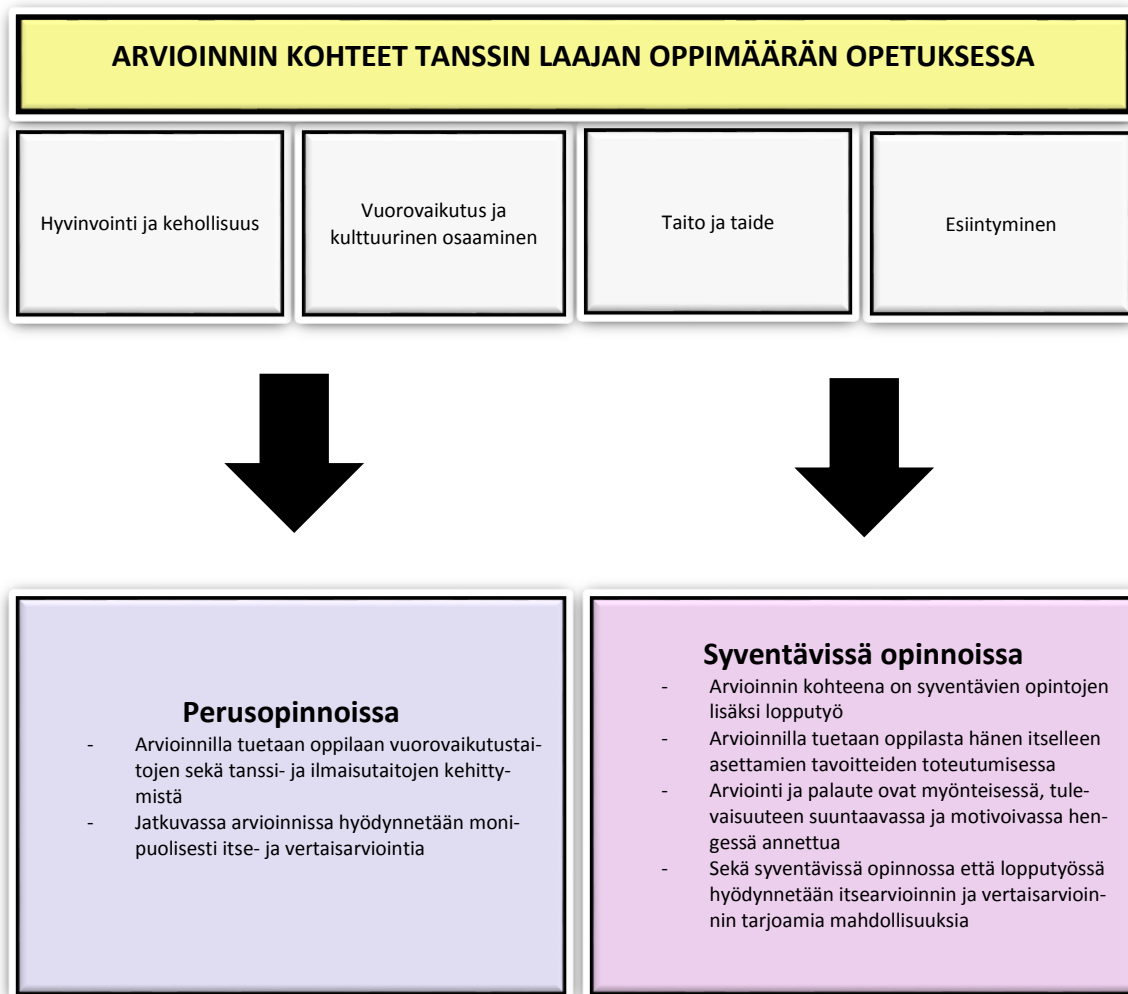
Joensuun Tanssiopisto pitää yhteyttä oppilaiden huoltajiin tiedotteiden, palautekeskustelujen ja vanhempainiltojen avulla. Lisäksi tiedotuskanavina toimivat Tanssiopiston omat internet-sivut ja erilaiset sosiaalisen median ryhmät. Vanhempien kiinnostus lapsensa tanssiopintoihin vahvistaa oppilaan sitoutumista harrastukseensa ja tukee hänen psyykkistä ja fyysistä kasvuaan. Vähintään kerran lukuvuodessa järjestetään avoimien ovien viikko, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus seurata Tanssiopiston oppitunteja. Vanhempien toivotaan myös osallistuvan aktiivisesti vuosittain oppilasnäytösten valmisteluihin. Huoltajaan otetaan yhteyttä, mikäli oppilaalle kertyy selvittämättömiä poissaoloja tai oppilaan tilanne sitä muutoin vaatii.

14.5.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet tanssitaiteen opetuksessa

Taiteen perusopetuksen opintoihin ilmoittaudutaan sähköisesti oppilasrekisterijärjestelmän kautta. *Cat People Tanssikouluun* oppilaat otetaan sisään ilmoittautumisjärjestyksessä. Koulussa jo opiskelevilla oppilailla on etusija jatkaviin ryhmiin ilmoittauduttaessa. Oppilaaksi oton taiteen perusopetuksen osalta vahvistaa Joensuun kaupungin kulttuuripalvelut. Oppilaan taso ja ryhmä määräytyvät iän ja aiempien tanssiopintojen perusteella. Opettaja voi harkintansa mukaan ohjata oppilasta toiseen ryhmään tai tasolta toiselle tarpeen vaatiessa. Siirroista neuvotellaan oppilaan ja vanhempien kanssa.

Joensuun Tanssiopistossa ennestään opiskelevilla on etusija seuraavan lukuvuoden oppilaspaikkoihin kulloinkin ilmoitettavan aikataulun mukaisesti. Alle 18-vuotiailta vaaditaan huoltajan suostumus. Oppilaat pyritään sijoittamaan ilmoittautumisjärjestyksessä ikänsä ja tasonsa mukaisiin ryhmiin, mikäli niissä on tilaa. Ryhmien ollessa täysiä, voi oppilas jäädä jonottamaan vapautuvaa oppilaspaikkaa. Oppilaspaikan saaneen oppilaan tulee huolehtia oppilasmaksun suorittamisesta. Mikäli maksua ei ole suoritettu sovittuun eräpäivään mennessä, oppilaspaikka voidaan oppilaitoksen toimesta evätä ja luovuttaa jonossa olevalle oppilaalle. Vapaaoppilaspaikkoja Joensuun Tanssiopistossa ei ole.

14.6 Oppimisen arviointi tanssin opetuksessa

Kuvio 34, arvioinnin kohteet tanssin laajan oppimäärän opetuksessa

Tanssin laajan oppimäärän arvioinnin kohteena on *hyvinvointi ja kehoisuus, vuorovaikutus ja osallisuus, taito ja taide sekä esiintyminen*. Arvioinnin tehtävä on edistää oppimista, tukea oppimisen polkua, oppilaan minäkäsitystä ja itsetuntoa sekä motivoida oppilasta opetuksen aikana ja kannustaa häntä itseohjautuvuuteen. Arviointi on jatkuvaa. Arviointi toteutuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa niin opettajan antaman palautteen kautta, kuin itse- ja vertaisarviointina. Vuorovaikutuksessa tapahtuva arviointi on tärkeää oppilaan minäkäsityksen kehittymisen kannalta. Totuudenmukainen

minäkäsitys auttaa oppilasta hahmottamaan omat vahvuudet ja kehityskohteet realistisesti. Vertaisarviointia käytetään niin prosessin kuin lopputuloksen arvioinnin tukena.

Opetuksen tulee perustua opetussuunnitelman tavoitteisiin ja opettajan tulee olla kykenevä reflektoimaan omaa toimintaansa sekä kehittämään sitä aktiivisesti. Oppilasta arvioidaan yksilönä. Arvioinnissa on tärkeää huomioida oppilas kokonaisuutena ja arvioida eri osa-alueita monipuolisin arvioinnin keinoin. Jatkuva sanallinen arviointi pitää oppimisprosessin aktiivisena koko opintojen ajan. Opettajan antamalla palautteella pyritään ohjaamaan oppilasta saavuttamaan hänen itselle asettamia tavoitteita sekä auttamaan ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan. Oppilaan oma näkemys omasta suoriutumisesta suhteessa itsen ja ryhmään muuttuu tiedon lisääntyessä. Ohjattu vuorovaikutus mahdollistaa kokemusten jakamisen turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä. Rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista harjoitellaan osana ryhmän vuorovaikutusta.

Tanssin laajan oppimäärän opintojen arvioinnissa on eri painotukset perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa. Perusopinnoissa oppimisen arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilasta erityisesti vuorovaikutustaitojen, sekä tanssi- ja ilmaisutaitojen kehittämisessä. Syventävissä opinnoissa arvioinnin tehtävä on tukea ja suunnata oppilaan tanssiopintoja huomioiden oppilaan opinnoilleen ja lopputyölleen asettamat tavoitteet.

Perusopinnoissa oppimisen arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilasta kehittämään erityisesti vuorovaikutus-, tanssi- ja ilmaisutaitoja. Oppilaan itse- ja vertaisarviointitaitojen vahvistamisella on arvioinnissa tärkeä tehtävä.

Syventävissä opinnoissa arvioinnin tarkoituksena on tukea ja suunnata oppilaan tanssiopintoja huomioiden oppilaan opinnoilleen ja lopputyölleen asettamat tavoitteet. Kaikki arviointi ja palaute annetaan myönteisessä, tulevaisuuteen suuntaavassa ja opiskelua motivoivassa hengessä. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearviointin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia.

Arviointikriteerit tanssin opetuksessa:

Hyvinvointi- ja kehoisuus

Arvioitaessa hyvinvoinnin ja kehoisuuden tavoitealuetta, huomion kohteena ovat oppilaan suhtautuminen tanssin harrastamiseen ja omaan kehoon tanssin välineenä. Oppilaan vapautuneisuus ja heittäytyminen liikkumiseen kertoo paljon siitä, millä tavalla hän suhtautuu itseensä liikkujana. Varsinkin opintojen alkuvaiheessa, kun oma keho työvälineenä on vielä vieras, voidaan kannustavalla ja ohjaavalla palautteella rakentaa hyvä pohja oppilaan itsetunnolle tanssijana. Mitä varhaisemmassa vaiheessa oppilas oppii hyväksymään itsensä ja yksilölliset vahvuutensa ja kehityskohteensa, sitä tasapainoisempaa harrastaminen on. Oppimisprosessin avaaminen jatkuvan arvioinnin avulla helpottaa myös realistisen tavoitteenasettelun onnistumista. Kannustava palaute opettaa oppilasta iloitsemaan onnistumisesta ja huomaamaan oman kehittymisensä.

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen -tavoitealueen ydin on oppilaan toiminta suhteessa toisiin ihmisiin. Tanssin harrastaminen tapahtuu yleensä ryhmässä, joten vuorovaikutustaidot ovat keskeisiä ja välttämättömiä. Laajan oppimäärän opinnot ovat pitkäkestoiset, ja on mahdollista, että oppilaat toimivat samassa ryhmässä useita vuosia. Jotta ryhmässä toimiminen tukisi opintoihin motivoitumista, tulee ryhmädynaamisiin tekijöihin kiinnittää erityistä huomiota. Opettajan rooli vuorovaikutuksen mahdollistamisessa ja sen tukemisessa on olennainen, mutta oppilaan oma aktiivisuus on myös tärkeää. Kaikkien oppilaiden tulee tulla nähdyksi ja kuulluksi ryhmätilanteessa, jotta osallistuminen mahdollistuu. Yhdessä oppiminen ja oppimisprosessin vuorovaikutteinen arvioiminen sitouttaa oppilaita niin toisiinsa kuin tanssiin. Oppilaan itsearviointi on keskeistä, jotta hän oppii havainnoimaan omaa toimintaansa suhteessa muihin ryhmän jäseniin.

Taito ja taide

Taidon ja taiteen tavoitealue on laajin arvioitavista osa-alueista. Tavoitteet liittyvät substanssiosaamiseen ja lajitietämykseen tanssissa ja tanssin suhteessa muihin taiteisiin. Taidon arvioinnissa jatkuva palautteenanto on keskeinen työtapa. Tanssin luonne edellyttää pitkäjänteisyyttä harjoittelussa sekä palautteenannossa. Taidon kehittyminen on hidas prosessi, joka tulee näkyväksi arvioinnin avulla. Taitoa arvioitaessa tulee erityistä huomiota kiinnittää palautteenantotapaan. Kannustaminen ja positiivisuus täytyy olla lähtökohtainen lähestymistapa, mutta on myös tärkeää, että palaute on realistista ja ohjaavaa. Koska kysymys on taidon arvioinnista, arvioidaan sekä prosessia että lopputulosta. Eli arviointi suhteutetaan aina prosessin kyseiseen vaiheeseen ja siinä otetaan huomioon oppimisessa tapahtuva aaltoliike. Arvioijan tulee olla valmis tarjoamaan työkaluja mahdollisten palautteessa esiin tulevien kehityskohteiden ratkaisemiseksi. Vuorovaikutteisuus ja ratkaisukeskeisyys ovat motivoivaa ja oppimista edistävää. Oppilaan oma-aloitteisuus ja ahkeruus harjoittelussa ovat olennaisia asioita tavoitteiden saavuttamiseksi.

Esiintyminen

Esiintymistaitoihin ja niiden kehittymiseen vaikuttaa myös oppilaan persoonallisuus. Se, miten oppilas suhtautuu näyttämöllä olemiseen, tulee ottaa huomioon palautetta annettaessa. Yleisön reaktio on aina välitön palaute onnistumisesta tai epäonnistumisesta, ja se vaikuttaa siihen, miten oppilas esiintymisen kokee ja miten hänen ilmaisunsa saa mahdollisuuden kehittyä. Jotta arviointi olisi mahdollisimman monipuolista ja reilua, tulee oppilaille mahdollistaa palautteen saaminen useammasta eri näkökulmasta. Tässä kohtaa vertaisarviointi on erityisen tärkeää ja arvokasta. Omien tavoitteiden asettaminen ja niiden arviointi prosessin aikana tekee kokonaisuudessa tapahtunutta kehitystä näkyväksi. Itsearviointiin opettaminen on olennaista pitkäjänteisen harrastamisen eteenpäin viemiseksi. Edistymisen havaitseminen on motivoitumisen avaintekijä.

Lopputyö

Sekä *Cat People Tanssikoulussa* että *Joensuun Tanssiopistolla* lopputyön arvioi vähintään kaksi tanssialan ammattilaista. Lopputyö arvioidaan sanallisella arvioinnilla. Arviointikeskustelu oppilaan kanssa käydään hänen palautettuaan kirjallisen osion ohjaajalle. Arviointikeskustelu pidetään mahdollisuuksien mukaan heti työn esittämisen jälkeen. Lopputyötä arvioidaan suhteessa oppilaan itselle asettamiinsa tavoitteisiin taiteen perusopetuksen arviointitavoitteiden mukaan. Lopputyö arvioidaan sanallisella arvioinnilla. Työn arvioiva henkilö on oppilaan ohjaajaksi nimetty henkilö, joka käy oppilaan kanssa aloituspalaverissa läpi suunnitelman lopputyön tekemisen aikataulusta ja oppilaan omista tavoitteista sekä laatii oppilaan kanssa alustavan suunnitelman lopputyöstä. Ohjaaja käy seuraamassa oppilaan työskentelyä 1 - 2 kertaa lopputyön tekemisen aikana. Ohjaaja osallistuu lopputyön arviointiin ja arviointikeskusteluun.

14.6.1 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat, aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muilla tavoin hankittu osaamisensa arvioiduksi ja tunnustetuksi. *Hyväksilukeminen* tehdään aikaisemmin suoritetuista opinnoista saadun todistuksen perusteella. *Osaamisen tunnustaminen* tehdään näyttöihin perustuen suhteessa hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Mikäli oppilaalla on aiemmin hankittuja opintoja tai tanssitaustaa, hän on oikeutettu saamaan opintosuorituksia arvioiduksi ja tunnustetuksi. Aikaisemmat opinnot voidaan hyväksilukea soveltuvin osin. Opintojen hyväksilukeminen perustuu osaamisen näyttämiseen ja mahdollisiin kirjallisiin selvityksiin aiemmista opinnoista suhteuttaen ne hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen (yleisestä laajaan), menetellään edellä mainitulla tavalla.

14.6.2 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Tanssi on laji, jossa yksilön liikunnalliset vahvuudet ja lahjakkuus vaikuttavat oppimiseen ja opinnoissa etenemiseen. Tanssinopetus on pääsääntöisesti ryhmäopetusta. Opetusmuodon sallimissa rajoissa pyritään mahdollisuuksien mukaan huomioimaan oppilaiden yksilölliset erot. Yksilöllinen ryhmiin ohjaus sekä tutustumiskerrat oppilaaksi otettaessa mahdollistavat erojen huomioimisen opetuksen suunnittelussa. Oppilaiden erityistarpeet huomioidaan opetuksen eriyttämisenä sekä tarvittavina tukitoimenpiteinä.

Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan edellytyksiä ja tarpeita vastaavaksi. Mikäli oppilas sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi ei kykene opiskelemaan tanssin laajan oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan hänelle laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma. *Yksilöllistäminen* voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukeväksi.

Henkilökohtaista opetussuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan oppilaan mahdolliset aikaisemmat tanssi- ja muut taideopinnot sekä omat tavoitteet ja odotukset. Suunnitelmassa määritellään opiskelu-aika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset sekä arviointimenettely. Henkilökohtainen opetussuunnitelma tehdään yhteistyössä opettajan, oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opintojen yksilöllistäminen tehdään aina siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan käsin. Tarkoituksena on laatia oppilaan tanssin harrastamista tarkoituksenmukaisesti tukeva suunnitelma.

15 TEATTERITAIDE

Joensuussa järjestetään taiteen perusopetusta teatteritaiteessa ainoastaan yleisen oppimäärän mukaisesti.

JOENSUU
KULTTUURI

WWW.JOENSUU.FI/TAITEENPERUSOPETUS

